İstihdam da 3i

İŞKUR

Sayı 11, Ekim-Kasım-Aralık 2013

Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü Yerel Süreli Yayınıdır. Ücretsiz Olarak Dağıtılır.

GENİŞ AÇI

SOSYAL YARDIM VE İSTİHDAM İLİŞKİSİ

2023 HEDEFİMİZ TARIMSAL HASILAYI 150 MİLYAR DOLARA ÇIKARMAK
GIDA TARIM VE HAYVANCILIK BAKANI DR. MEHDİ EKER

EKONOMİK GÖRÜNÜM
PROF. DR. ERDAL TANAS KARAGÖL

SAĞLIKTA BİYOMETRİK KİMLİK DOĞRULAMA
RESUL KURT

TÜRKİYE'DE İSTİHDAM
ÜNSAL BAN

MARMARAY
DR. M. SİNAN GENİM

temel hedefimiz istihdam

İŞKUR

444 7587 İŞKUR
İletişim Hattı

www.iskur.gov.tr

/TurkiyeIsKurumu /TurkiyeIsKurumu

ALO 170
Bilgi Danışma Hattı

EDİTÖRDEN

Fahrettin KAYA
Editör

Değerli Okurlarımız;

Sosyal yardım ile istihdam arasındaki ilişkiyi açıklamak, bu alanda çalışan tüm kişi ve kurumlara katkı sağlamak amacıyla dergimizin bu sayısında "Sosyal Yardım ve İstihdam" konusunu ele alacağız.

"Geniş Açı" bölümümüzde; sosyal yardımlar ile istihdam bağlantısının kurulması amacıyla yapılan çalışmalara, sosyal yardımlar ile istihdam bağlantısının kurulmasının gerekliliğine, kentsel yoksulluk ve yerel yönetim sosyal yardımlarının işlevine ilişkin birbirinden değerli yazıları bulacaksınız.

"Söyleşi" bölümümüzde Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı Mehdi Eker ile yaptığımız çok özel röportajda Bakanlığın tarımsal hasılaya ilişkin 2023 yılı hedeflerini masaya yatırdık. **"Ekonomik Görünüm"de** çok kıymetli akademisyen Prof. Dr. Erdal Tanas Karagöl, Orta Vadeli Program(Ovp) (2014–2016) ve Onuncu Kalkınma Planı (2014–2018) Perspektifinde Türkiye Ekonomisini sizler için değerlendirirken, **"İşgücü Piyasasına Bakış"** bölümünde İstihdam Uzman Yardımcısı Volkan Öz, işgücü piyasasına yönelik temel göstergeleri sizlerle paylaşacak. **"Aktüel"**, **"İŞKUR'dan Haberler"** ve hemen ardından gelen **"İŞKUR İstatistikleri"** bölümleri de İŞKUR hakkında daha fazla bilgi sahibi olmanızı sağlayacak. **"Parantez"** bölümünde yüzyılın projesi olarak gösterilen ve *İstanbul'un her iki yakasındaki demiryolu hatlarını, deniz altından geçen bir tüp geçitle birleştiren Marmaray'ı ele aldık.*

"Perspektif" bölümünde yer alan değerli gazeteci ve köşe yazarı Dr. Resul Kurt toplu işçi çıkışına ilişkin düzenlemeleri anlatırken, Türk Hava Kurumu Üniversitesi Rektörü Ünsal Ban ise Türkiye'de istihdam konusuna değinecek.

Her sayıda bilgi dağırcığımızı biraz daha zenginleştiren **"Tarihten Sayfalar"** bölümünde değerli akademisyen *Doç. Dr. Fahri Sakal*, *Azerbaycan*'ın bağımsızlığa yükselişini ve *Sarıkamış Şehitlerini* anlatıyor.

"İnce İşçilik" bölümünde Geleneksel kâğıt kesme sanatı olarak adlandırılan "Katı"nın hikayesi sizleri bekliyor. **"Genç Sayfalar"** bölümünde Bülent Ay ve Arzu Özer, Uyuşturucu Bağımlılarını Topluma Kazandırma Eylem Planı'nı anlatacak. Her sayıda bilgi dağarcığımızı biraz daha zenginleştiren **"Kültür-Sanat"** sayfalarının yanı sıra **"Projeler"**imizle, mesleklere ilişkin bilgilerin yer aldığı **"Meslek Bankası"**yla dolu dolu hazırlanan dergimizin 11. sayısı ile huzurlarınızdayız.

İŞKUR İstihdam

Sayı 11, Ekim-Kasım-Aralık 2013

*Üç ayda bir yerel süreli yayın olarak yayımlanır ve abonelerine ücretsiz olarak gönderilir.
*Dergide yayınlanan tüm yazılar kaynak adı belirtilerek iktibas edilebilir.
*Dergide yayınlanan yazılar yazarların kişisel görüşüdür, İŞKUR'u bağlamaz.

Yayın Sahibinin Adı: Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü Adına Nusret YAZICI
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Mehmet Ali ÖZKAN
Yayın Koordinatörü: Fahrettin KAYA
Editör : Fahrettin KAYA
Yayına Hazırlayan : Zahide YILDIRIM
Redaksiyon: Hakan ÖZER ■ Zahide YILDIRIM
Fotoğraf: Adem KILIÇ ■ Kaan BAŞAK
Yayın Kurulu: Aydın ALABAŞ ■ Can ALKAN ■ Doğanay Nafiz İLHAN ■ Ekmel Onur AYDIN ■ Ezgi YILDIZ ■ Fahrettin KAYA■ Hakan ÖZER ■ Nazan ÖKSÜZ ■ Uğur TUNÇ ■ Yılma Halis DÖRTLEMEZ ■ Zahide YILDIRIM

Tasarım: www.arentanitim.com.tr
Aren tanıtım
0.312 430 70 81

Yayın İdare Merkezi Adresi: Emniyet Mh. Mevlana Bul. No: 42 Yenimahalle/ANKARA
Yayın İdare Merkezi Tel: 0 312 216 30 00
e-posta: iskurdergi@iskur.gov.tr
Basım Yeri: MRK Baskı ve Tan.Hiz.Tic.Ltd.Şti.
Basım Adresi: Ağaç İşleri Sanayi Sit. 1357. Sk. No:41 Ostim/ANKARA • Tel: 0.312 354 54 57
Basım Tarihi: 11.02.2014/Ankara
ISSN: 1308-528X

İstihdam da 3i

İşgücü İşveren İŞKUR

İŞKUR

İÇİNDEKİLER →

20

26

36

38

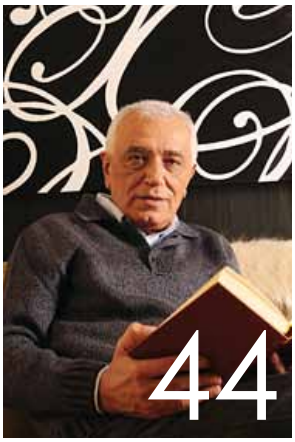
44

52

84

90

98

BAŞYAZI

Dr. Nusret YAZICI / İŞKUR Genel Müdürü 4

AKTÜEL 6

SÖYLEŞİ

Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanı Dr. Mehdi Eker: "2023 Hedefimiz Tarımsal Hasılayı 150 Milyar Dolara Çıkarmak" 20

EKONOMİK GÖRÜNÜM

Prof. Dr. Erdal Tanas KARAGÖL
Yıldırım Beyazıt Üniversitesi 26

İŞGÜCÜ PİYASASINA BAKIŞ

Volkan ÖZ
İŞKUR, İstihdam Uzman Yardımcısı 32

PERSPEKTİF

Sağlıkta Biyometrik Kimlik Doğrulama
Resul KURT
SGK E. Müfettişi, M.Ü. Öğretim Görevlisi 36

Türkiye'de İstihdam
Ünsal BAN
THK Üniversitesi Rektörü - Ekonomi Yazarı 38

PARANTEZ

Marmaray
Dr. M. Sinan GENİM 44

İŞKUR ÖZEL

Temel Hedefimiz İstihdam
84 Abdullah TAŞALTIN / İstihdam Hizmetleri Dairesi - Başkan

İNCE İŞÇİLİK

90 Katı'

TARİHTEN SAYFALAR

94 Azerbaycan Bağımsızlıktan Yükselişe
98 Sarıkamış'a Mektup

102 İŞKUR'DAN HABERLER

116 İŞKUR İSTATİSTİKLERİ

GENÇ SAYFALAR

120 Uyuşturucu Bağımlılarını Topluma Kazandırma Eylem Planı
Bülent AY / TUBİM Müdürü
Arzu ÖZER / TUBİM

PROJELER

124 Kamu İstihdam Hizmetlerinin Geliştirilmesi Operasyonu

126 MESLEK BANKASI

130 KÜLTÜR SANAT

GENİŞ AÇI

SOSYAL YARDIM VE İSTİHDAM İLİŞKİSİ 52

Sosyal Yardımlar İle İstihdam Bağlantısının Kurulmasının Gerekliliği
Asım Göker KESKİN / Genel Müdür Yardımcısı 52

Sosyal Yardımlar İle İstihdam Bağlantısının Kurulması Amacıyla Yapılan Çalışmalar Ve Hedeflenen Nokta
Abdullah TAŞALTIN / İstihdam Hizmetleri Dairesi - Başkanı 57

Türkiye'de Sosyal Yardımlar İle İstihdam Bağlantısının Etkinleştirilmesi
Ömer AKKAYA / Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı İstihdam Daire Başkanı
Ersin KAYA / Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Aile ve Sosyal Politikalar Uzmanı 60

Kentsel Yoksulluk Ve Yerel Yönetim Sosyal Yardımlarının İşlevi
64 Doç. Dr. A. Serap FIRAT

Sosyal Yardım Sisteminin Değerlendirilmesi Ve Sosyal Yardım-İstihdam Bağlantısı
Sırma Demir ŞEKER / Uzman - Kalkınma Bakanlığı
70 Hande HACIMAHMUTOĞLU / Uzman - Kalkınma Bakanlığı

Sosyal Yardımlardan Faydalananları İstihdama Yönlendirmek
78 Ahmet Levent YENER / Dünya Bankası - Kıdemli Uzman

DÜNYADA SOSYAL YARDIM UYGULAMALARI VE İSTİHDAM BAĞLANTISI

Ülkemiz de dahil pek çok ülke için sosyal yardım alanlar arasında kimlerin istihdam edilebilir olarak nitelendirileceği ve nitelendirmeye temel olacak kriterlerin neler olması gerektiği başlı başına bir sorun alanıdır. Kriter belirlemenin sosyal adaleti ve sosyal refahı sağlamak adına pek çok önemli katkısı bulunmaktadır.

BAŞYAZI

Devletler sosyal yardımları yoksullukla mücadelede her zaman bir araç olarak kullanmışlar, sosyal adaleti ve sosyal refahı sağlama adına ayni ve nakdi yardımların yoksulluğu ortadan kaldırmada etkili olacağını düşünmüşlerdir. Ancak bu durum beklenilenin aksine yeni bir takım sorunları da beraberinde getirmiş, salt yardımların sürdürülebilir olmadığı anlaşılmış ve bu çıkmaz, politika yapıcıları yeni arayışlar içine sürüklemiştir.

Özellikle 2000'li yıllarla birlikte birçok devlet sosyal yardım istihdam bağlantısını sağlayabilmek adına çok sayıda reform çalışması gerçekleştirmiştir. Bu kapsamda ülke incelemelerini birkaç ana başlık altında toplamak, anlam bütünlüğünü sağlayabilmek adına daha faydalı olacaktır. Bu başlıklar sırasıyla, sosyal yardım istihdam bağlantısını sağlamak adına farklı kamusal aktörler arasında eşgüdüm ve sosyal yardım alan işsizleri işgücü piyasasına kazandırmak adına yürütülen istihdam politikaları, sosyal yardım alan yararlanıcı arasında çalışabilecek durumda olanların tespiti adına belirlenmiş olan kriterlerin mevcudiyeti ve son olarak yardım alan kişilerin işgücü piyasasına katılma gayreti göstermemesi durumlarında yaptırımla karşılaşıp karşılaşmayacakları şeklindedir.

Sosyal yardımların temel amacı yoksulluğu azaltmak olmakla birlikte, kişilere hayat boyu yardımlarla yaşamak gibi bir seçenek sunarak genellikle çalışma isteklerini köreltmektedir. Sosyal yardım olgusunun birçok sosyolojik ve ekonomik konu ile yakın ilişkisinin ve bu ilişkinin kurulmasında yaşanan çeşitli zorlukların bulunması, yardımların verilmesi, devamındaki süreci ve yardımlar ile bağlantılı olup çözüm bekleyen sorunları tek bir kamu kurumunun sorumluluğuna vermeyi imkansız hale getirmiştir. Örneğin, Japonya'da sosyal yardım istihdam bağlantısının sağlanması amacıyla Kamu İstihdam Kurumu ile belediyeler ve kaymakamlık benzeri merciler arasında bir takım protokoller gerçekleştirilmiştir. Sosyal politika alanında dünyada öncü ülkelerden biri olan İsveç'te dünyada az rastlanan bir uygulama olarak, sosyal yardım istihdama ilişkin politikaların uygulanmasında üç önemli aktör bulunmaktadır. Bunlar, politika belirleyici olan Ulusal Sağlık ve Sosyal Yardım Kurumu, yardımların finansmanını sağlayan belediyeler ve yardımlara ilişkin ortaya çıkabilecek uyuşmazlıkları çözen Yüksek İdare Mahkemesi'dir. Finlandiya'da ise Kamu İstihdam Kurumu ve belediyeler ortak çalışmakta, nüfusun yoğun olduğu bölgelerde çok sayıda İşgücü Hizmet Merkezleri oluşturulmuştur. Bu merkezlerde iş ve meslek danışmanları ile belediyelerdeki sosyal hizmet uzmanlarının yanı sıra doktorlar, hemşireler, psikologlar da görev almaktadır. Benzer şekilde Norveç'te Kamu İstihdam Kurumu ve Sosyal Sigorta Kurumu, Çalışma ve Sosyal Yardım Kurumu adı altında birleştirilmiştir. Belediyeler ve Çalışma ve Sosyal Yardım Kurumu sosyal yardımların verilmesi konusunda eşgüdüm içerisinde çalışmaktadırlar. Eşgüdüm halinde çalışan

Dr. Nusret YAZICI
Genel Müdür

bu kurumlar kayıt-kabul ve uzun dönemli izleme şeklinde iki birimden oluşmaktadır. Almanya'da ise işgücü piyasasında esneklik ile sosyal koruma eş zamanlı olarak göz önünde bulundurulmuştur. Sosyal yardım alan yararlanıcılar belediye ve Kamu İstihdam Kurumu işbirliği çerçevesinde çeşitli istihdam programlarına yönlendirilmektedir.

Ülkemiz de dahil pek çok ülke için sosyal yardım alanlar arasında kimlerin istihdam edilebilir olarak nitelendirileceği ve nitelendirmeye temel olacak kriterlerin neler olması gerektiği başlı başına bir sorun alanıdır. Kriter belirlemenin sosyal adaleti ve sosyal refahı sağlamak adına pek çok önemli katkısı bulunmaktadır. Büyük çoğunluğu dezavantajlı kimselerden oluşan yararlanıcı grubun, sorunlarını göz önünde bulundurmadan istihdama teşvik etmek ve bunun sonucunda da gerekiyorsa bir takım yaptırımlar uygulamak, bu kişilerin dezavantaj durumlarını ikiye katlamak anlamına gelecektir. Belirli kriterler çerçevesinde istihdama teşvik eden ülkelere Slovenya örnek gösterilebilir. Slovenya'da sosyal yardım alan kişinin çalışabilir durumda olduğuna karar verilmesi halinde Kamu İstihdam Kurumu'na yönlendirmesi ve kaydı yapılmaktadır. Yaş şartını sağlamak, evsiz, hasta, alkolik, uyuşturucu bağımlısı vb. olmamak bu kriterlerden bazılarına örnektir.

Sosyal yardım istihdam bağlantısı kapsamında tartışmalı olan bir diğer konu ise yaptırımların olup olmayacağıdır. Yaptırımların varlığı sosyal refah ile eş zamanlı olarak sosyal adaletin sağlanmasında mihenk taşı görevi üstlenmektedir. Birçok ülkede yaptırımlara ilişkin uygulamalar çok büyük oranda benzerlik göstermektedir. Örneğin, İrlanda'da yardım alanların istihdama kazandırılması süreci boyunca faydalanıcı ile birebir çeşitli görüşmeler gerçekleştirilir, kendi çabası ile yardım alan kişinin belirli bir süre işe girememesi durumunda, sürenin sonunda çeşitli istihdam programlarına katılması zorunluluğu doğmaktadır. Yararlanıcının yükümlülüklerini yerine getirmemesi durumunda aşamalı olarak önce yardımın miktarında kesintiye gidilmekte, ihlalin devam etmesi durumunda ise yardım tamamen kesilmektedir. Almanya'da ise yardım alan kişi iş bulmak için çaba göstermezse, kendisi için uygun olan bir iş teklifini ya da mesleki eğitim programını kabul etmezse yardım, ihlalin yaptırımına göre kademeli olarak kesilmektedir.

Sonuç olarak; sosyal yardımlar, geçici süreli destek sağlamayı amaçlayan bir araç olmalıdır. Ancak; pek çok kişi tarafından sosyal yardımlar, hayat boyu ödenmesi gereken bir hak ve sosyal sigorta olarak algılanmaktadır. Sosyal Yardım-İstihdam Bağlantısı kapsamında yapılan çalışmalar, bu algıyı değiştirerek, sosyal yardım kaynaklarının daha etkin kullanılmasını ve çalışabilir durumda olanları aktif hale getirerek işgücü piyasasına dâhil edilmesini amaçlamaktadır.

İŞKUR 7. GENEL KURULU

İŞKUR 7. Genel Kurulu Ankara'da gerçekleştirildi.

YAPILDI

Toplantıya Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Yardımcısı Halil Etyemez, Ordu Milletvekili ve eski İçişleri Bakanı İdris Naim Şahin, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Müsteşarı Fatih Acar, Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) Genel Müdürü Dr. Nusret Yazıcı, TİSK Başkanı Tuğrul Kudatgobilik, Memur-Sen Genel Başkanı Ahmet Gündoğdu, DİSK Başkanı Kani Beko, Hak-İş Genel Başkanı Mahmut Arslan, Türk-İş Genel Sekreteri Pevrul Kavlak , TOBB Yönetim Kurulu Üyesi Cengiz Günay da katıldı.

Genel Kurluda konuşan Bakan Yardımcısı Halil Etyemez, İş ve İşçi Bulma Kurumu'nun 1946'da fiilen görev yapmaya başladığını belirterek, "Aradan geçen zaman zarfında çalışma hayatındaki değişimler ve bu değişimler sonucunda ortaya çıkan yeni ihtiyaçlar, daha etkin bir kamu istihdam kurulunu gerekli kılmıştır. Bu gereklilik neticesinde son 11 yılda Türkiye İş Kurumu'nun teşkilat yapısı ve görev alanı, Avrupa Birliği müktesebatı doğrultusunda yeniden düzenlenmiştir. Karar alma mekanizmalarına sosyal tarafların aktif katılımı sağlanmıştır. Bugün itibariyle İŞKUR ulusal istihdam politikalarının oluşturulması, işsizlik sigortası işlemlerinin yürütülmesi, aktif işgücü programlarıyla işgücünün niteliğinin arttırılması, işgücü piyasasındaki arz talep dengesinin sağlanması, istihdamın korunması ve işsizliğin azaltılması gibi son derece önemli ve hayati görevleri yerine getirmektedir. Bu görevler İŞKUR'un işgücü piyasasında ne kadar kilit bir öneme sahip olduğunu ortaya koymaktadır. İŞKUR'un bu görevleri irdelendiğinde esasında hepsinin iki temel amaca hizmet ettiğini görüyoruz. Bunlardan birincisi istihdamı korumak ve arttırmak, ikincisi ise işsizliği azaltmaktır" diye konuştu.

İŞKUR Genel Müdürü Dr. Nusret Yazıcı ise, küreselleşme sürecinin işgücü piyasalarının ekonomik ve teknolojik gelişmelere olan duyarlılığını arttırdığını söyledi. Buna bağlı olarak işgücü talebinin gelişen teknoloji ve yeni üretim biçimleriyle beraber gün geçtikçe değiştiğini vurgulayan Yazıcı, şu açıklamalarda bulundu: "Doğru işe doğru kişiyi yerleştirmek, piyasanın talep ettiği mesleklerde işgücü temin etmek, eğitim hayatından istihdama geçiş sürecini kolaylaştırmak, istihdamında güçlük çekilen grupları özel programlar yoluyla işgücü piyasasına kazandırmak üzerinde önemle durduğumuz konulardır. Bu alanlarda her geçen gün daha fazla ve daha yüksek kalitede hizmet sunmak gayretindeyiz. Özellikle küresel ekonomik kriz sürecinde Hükümetimizce alınan ekonomik tedbirler ve kurumumuza sağlanan destekler sayesinde krizin işgücü piyasasına olan olumsuz etkisi azaltılmıştır."

13 Aralık 2013 tarihinde Ankara'da düzenlenen Türkiye İş Kurumu 7. Olağan Genel Kurulunda tüm sosyal tarafların ortak mutabakatıyla oluşturulan Politika Önerilerinden bir kısmı aşağıda yer almaktadır.

İŞKUR 7. GENEL KURULU POLİTİKA ÖNERİLERİ

- Ulusal İstihdam Stratejisi sosyal taraflarla görüş birliği sağlanarak uygulamaya geçirilmelidir.
- İşsizlik ödeneğinden yararlanma koşulları kolaylaştırılarak, ödenek miktarı artırılmalı ve süresi ödenen primlerle doğru orantılı olarak uzatılmalıdır.
- Kadınların işgücü piyasasına katılımlarını kolaylaştırmak için iş ve aile yaşamının uyumlaştırmasına yönelik politikalar oluşturulması ve faaliyetler yürütülmesi amacıyla işçi, işveren, merkezi ve yerel yönetimler, STK'lar arasında işbirliğine dayalı bir model geliştirilmelidir. Bu konudaki ILO sözleşmeleri dikkate alınmalıdır.
- Şiddet mağduru kadınlar, konukevinde kalanlar, kocası ölmüş-hükümlü-tutuklu kadınlar, boşanmış kadınlar ile eski hükümlü kadınların ekonomik yaşama katılımları desteklenmeli, istihdam edilebilirliklerinin artırılması yönünde çalışmalara devam edilmelidir.
- Engellilerin istihdamında başarılı sonuçlar sağlayan ve uluslararası uygulamaları olan korumalı istihdam, destekli istihdam vb. alternatif istihdam yöntemleri araştırılmalı, ülkemiz koşullarına uyarlanarak uygulanmalı ve mevzuat gereği engelli sayılmayacak ölçüde engeli bulunanların istihdam edilebilmelerine yönelik aktif işgücü piyasası programları geliştirilmelidir.
- Sosyal yardım sistemi ile işgücü piyasası arasında; koordinasyona dayalı, çalışabilir durumda olanların istihdama kazandırılmasına yönelik çalışmalar geliştirilerek, teşvik edici/zorlayıcı yönleri bulunan etkin bir mekanizma oluşturulmalıdır.
- İşgücü piyasasındaki sorunlar ile mücadelenin etkin şekilde gerçekleştirilmesi için; demokratik temsil, katılım ve üçlü diyalog mekanizmasına dayalı sosyal modellerin geliştirilmesi, ulusal-yerel ve sektörel düzeyde işlevsel olması sağlanmalıdır.
- Kısa, orta ve uzun vadeli istihdam politika önerilerinin değerlendirileceği bir "İstihdam Şurası" üç yılda bir toplanmalıdır.
- Dünyadaki iyi uygulama örneklerinden de yararlanılarak, aktif işgücü piyasası programlarının işgücü piyasasının ihtiyaçları doğrultusunda, etkin, kaliteli ve istihdam odaklı yürütülmesi, çeşitlendirilmesi ve kapsayıcı olması sağlanmalıdır.
- Aktif işgücü piyasası programlarının etkinliğinin izlenmesine yönelik bir mekanizma oluşturulmalı ve faaliyetler bu sonuçlara göre yeniden tasarlanmalıdır.
- İŞKUR tarafından oluşturulan işgücü piyasası ihtiyaç analizi modeli geliştirilmeli ve analiz sonuçları ulusal ve yerel istihdam politikalarının temelini oluşturmalıdır.
- İstihdam ve Mesleki Eğitim İlişkisinin Güçlendirilmesi Eylem Planı çerçevesinde yürütülmekte olan çalışmalar ilgili tarafların katılım ve desteğiyle sürdürülmelidir.
- İşsizlikle mücadelede yerel aktörlerin ve potansiyelin daha fazla harekete geçirilmesi için İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurulları etkinleştirilmeli, kapasiteleri artırılmalı, Kurul çalışmalarının izlenmesine ve değerlendirilmesine yönelik mekanizmalar iyileştirilmelidir.
- İŞKUR'un mali, fiziki ve insan kaynakları kapasitesi ile teknolojik altyapısı nitelik ve nicelik bakımından güçlendirilerek Kurumun tanınırlığı ve erişilebilirliği artırılmalıdır.
- İş arayanların Ulusal Yeterlilik Sistemi ve Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi kapsamındaki yeterlilikler arası ilerleme yolları ve kariyer seçenekleri hakkında bilgilendirilmeleri, ilgili kurum/kuruluşların koordinasyonunda sağlanmalıdır.

BAKAN YARDIMCIMIZ ETYEMEZ İL MÜDÜRLERİYLE BULUŞTU

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakan Yardımcısı Halil Etyemez, Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürleriyle bir araya geldi.

Genel Müdürlük hizmet binasında gerçekleştirilen toplantıda 81 il müdürüne hitaben konuşan Etyemez, Türkiye'nin bölgesinde lider olabilmesi için İŞKUR'a büyük görevler düştüğünü söyledi. İŞKUR çalışanlarının sadece amirlerine karşı değil, 76 milyona karşı sorumlu olduğunu ifade eden Etyemez, "Türkiye'nin bölgesinde ve dünyada lider olabilmesi için İŞKUR'a büyük görevler düşüyor. Dolayısıyla İŞKUR çalışanları sadece amirlerine karşı değil, 76 milyona karşı sorumlular. Bu sorumluluğun en iyi şekilde yerine getirilebilmesi için il müdürlerimizin çalışanların motivasyonunu yüksek tutması gerekiyor. İŞKUR, tüm Türkiye'ye hizmet eden ve geleceğe yönelik önemli hedefleri olan bir kurum." dedi.

Yazıcı: "500 Büyük Sanayi Kuruluşunu Ziyaret Edeceğiz"

Türkiye İş Kurumu Genel Müdürü Dr. Nusret YAZICI ise İŞKUR'un 8 bin 500 kişilik çalışanıyla büyük bir aile olduğunu belirtti. Kurumun asli görevinin işsizliği önlemek olduğunun altını çizen Yazıcı, istihdamın artırılması amacıyla Türkiye'nin 500 büyük sanayi kuruluşunu ziyaret edeceklerini söyleyen Yazıcı, "Ülkemizin önde gelen kuruluşlarını ziyaret ederek işverenlerle görüş alışverişinde bulunacağız. İŞKUR olarak işverenlerle ilişkilerimizi geliştirmek ve diyaloğumuzu artırmak için çalışmaya devam edeceğiz." diye konuştu.

1. ULUSLARARASI İŞ VE MESLEK DANIŞMANLIĞI KONGRESİ YAPILDI

1. Uluslararası İş ve Meslek Danışmanlığı Kongresi İŞKUR ve Yıldırım Beyazıt Üniversitesi işbirliğinde 28-29 Kasım tarihlerinde Ankara'da yapıldı.

2009 yılından bu yana Avrupa Rehberlik Merkezi faaliyetlerini yürüten İŞKUR'un Yıldırım Beyazıt Üniversitesi işbirliği ile bu yıl ilk kez düzenlediği "Uluslararası İş ve Meslek Danışmanlığı Kongresi"ne İŞKUR Genel Müdürü Dr. Nusret Yazıcı'nın yanı sıra Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Metin Doğan, Arel Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Yıldız Kuzgun ile yerli ve yabancı çok sayıda davetli katıldı.

Kongrenin açılış konuşmasını yapan Genel Müdür Yazıcı, İŞKUR'un hem Türkiye hem de dünyada ulaştığı noktayı değerlendirerek "2011'deki işe yerleştirme rakamımız yaklaşık 350 bin, 2012'de 550 bin ve 2013'te ise yaklaşık 650 bin. İŞKUR kabına sığmayan, Türkiye sınırlarını aşan ve alanında duayen bir kurum oldu" dedi.

Kongrenin İŞKUR'un uluslararası alanda düzenlediği ilk kongre olduğuna dikkat çeken Yazıcı "Dünyada bir ilk olan 'Uluslararası İş ve Meslek Danışmanlığı Kongresi' bu alanda kurumun geleceğine yön vermesi açısından son derece önemli. 2002 Nisan ayında uygulamaya koyduğumuz bu proje ile inanılmaz sonuçlar elde ettik. İŞKUR'un bütün rakamlarını 3'e katladık diyebiliriz. İşe yerleştirme, danışmanlık ve diğer göstergeler bunu gösteriyor. Bu rakamları daha fonksiyonel bir şekilde arttırmak adına akademisyenlerimizden konunun uzmanlarından fikirler alacağız, tartışacağız ve elde ettiğimiz sonuçları sadece Türkiye'de değil dünya ile paylaşacağız" diye konuştu.

Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Metin Doğan ise, üniversitelerde birçok yeni programın açılmasıyla rekabetin arttığını, bu nedenle iş ve meslek danışmanlarına çok büyük sorumluluklar düştüğünü söyledi.

Konuşmaların ardından Genel Müdür Yazıcı, Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Rektörü Metin Doğan ve Prof. Dr. Yıldız Kuzgun kongrenin bilim kurulu üyelerine katkılarından dolayı plaket takdim etti.

2009 yılından bu yana Avrupa Rehberlik Merkezi faaliyetlerini yürüten İŞKUR, Yıldırım Beyazıt Üniversitesi işbirliği ile "Uluslararası İş ve Meslek Danışmanlığı Kongresi"ni düzenledi.

GENEL MÜDÜRÜMÜZ YAZICI ÖĞRENCİLERLE BULUŞTU

İŞKUR Genel Müdürü Dr. Nusret Yazıcı, Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın düzenlediği "Mesleğinde En Gençler" Projesi kapsamında öğrencilerle buluştu.

Etkinliğe en genç genel müdür unvanıyla konuşmacı olarak davet edilen Dr. Nusret Yazıcı'nın yanı sıra Atatürk Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Hikmet Koçak, Eğitim Kültür ve Araştırma Genel Müdürü Abdülkadir Mahmutoğlu ve çok sayıda öğrenci katıldı. Gençlerle bir araya gelmekten duyduğu memnuniyeti dile getiren Yazıcı, İŞKUR'un son yıllarda önemli gelişmeler kat ettiğini belirterek, 4 bin iş ve meslek danışmanıyla toplumun tüm kesimlerine her zamankinden daha yakın olduğunu söyledi. Tüm gençleri İŞKUR'a davet eden Yazıcı, "Güzel, kariyerli bir geleceği birlikte inşa etmek için hepinizi İŞKUR'a bekliyorum. Biz 8 bin 500 kişilik çalışanıyla, kocaman bir memleket sevdalısı aile olarak sorunlarınızı birlikte çözmeye hazırız" dedi. Etkinliğin en renkli dakikaları ise soru cevap bölümünde yaşandı. Yüzlerce öğrenci çalışma hayatı ve kariyer planlamasıyla ilgili Genel Müdür Yazıcı'ya sorular yöneltti.

Bir öğrencinin "Ticaret meslek lisesi öğrencisiyim, iş bulabilir miyim?" sorusunu "Her ay işverenler bizden 30 bin kişi istiyor. Yeter ki çalışmak isteyin. Yeter ki hedeflerinizi belirleyin. Nerede olmak istediğinizin adını koyun. Gelecek günler sizin, merak etmeyin" sözleriyle yanıtlarken, başka bir öğrencinin "Geleceğin en gözde mesleği ne olacak?" sorusuna ise "Gelecekte en çok para kazanacağınız iş, severek ve isteyerek yapacağınız iş olacaktır" cevabını verdi.

Konuşmasının ardından Dr. Nusret Yazıcı'ya Eğitim Kültür ve Araştırma Genel Müdürü Abdülkadir Mahmutoğlu, günün anlam ve önemine ilişkin teşekkür plaketi takdim etti.

WAPES 2015
DÜNYA KONGRESİ İSTANBUL'DA

Türkiye İş Kurumu (İŞKUR), Dünya Kamu İstihdam Kurumları Birliği (WAPES)'in 2015 Dünya Kongresi'ne ev sahipliği yapacak. İstanbul'da düzenlenecek kongreye Birliğe üye 97 ülkedeki kamu istihdam kurumlarının üst düzey yöneticileri katılacak.

WAPES'in Fas'ın Marakeş Kentinde düzenlenen 25. yıl kutlamaları, yönetim kurulu toplantısı ve "Genç İstihdamında Yeni Kanallar" konulu çalıştayına katılan İŞKUR Genel Müdürü Dr. Nusret Yazıcı ve beraberindeki heyet büyük bir başarıya imza attı. Yönetim Kurulu toplantısında yapılan oylamada rakiplerini geride bırakan İŞKUR, WAPES'in 2015 yılındaki "Dünya Kongresi"ni Türkiye'de düzenlemeye hak kazandı. Toplantıda İŞKUR'un önemli kazanımlar elde ettiğini vurgulayan Yazıcı, "Kongrenin İstanbul'da yapılması için 1,5 yıldır yoğun bir şekilde çalışıyorduk. Zorlu bir maratonun ardından kongreyi düzenlemeye hak kazandık. Böylesine önemli bir organizasyonu Türkiye'ye getirmekten büyük mutluluk duyuyoruz" dedi.

Yazıcı ayrıca Birliğe üye 97 ülkedeki kamu istihdam kurumlarının üst düzey temsilcilerinin İstanbul'a geleceğini, istihdam ve işgücü piyasasına ilişkin önemli kararların alınacağını da söyledi.

Fas'ta gerçekleştirilen çalışmalarda Genel Müdür Yazıcı'ya Genel Müdür Yardımcısı Asım Göker Keskin ile İstihdam Uzman Yardımcıları Emrullah Uludağ ve Oğuzhan Küpeli de eşlik etti.

KİP KAPANIŞ KONFERANSI YAPILDI

Avrupa Birliği ile Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilen ve İŞKUR tarafından yürütülen Kamu İstihdam Hizmetlerinin Geliştirilmesi Operasyonu (KİP) Kapanış Konferansı 3 Aralık'ta Ankara'da yapıldı.

Temel hedefi istihdamı artırmak olan, Düzey 2 bölgesindeki 43 ilde 2011-2013 yılları arasında yürütülen Kamu İstihdam Hizmetlerinin Geliştirilmesi Operasyonu Kapanış Konferansı'na Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı ve İKG Program Otoritesi Başkanı Erhan Batur, İŞKUR Genel Müdürü Dr. Nusret Yazıcı, Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu Başkan Yardımcısı Bela Szombati, kamu kurum ve kuruluşlarının temsilcileri ile çok sayıda davetli katıldı.

Konferansta konuşan Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı Erhan Batur Türkiye'nin AB standartlarına yakınlaşmak için çalışmalarını yoğun bir şekilde sürdürdüğünü vurguladı. Şu ana kadar yaklaşık 150 milyon euro kaynakla Türkiye'nin istihdam ve eğitim alanındaki sorunların çözümünde çok önemli adımlar attığını söyleyen Batur "İstihdam alanında gerçekleştirilen projelerde, yaklaşık 10 bin kadın ve 12 bin gencimiz, danışmanlık, girişimcilik, rehberlik ve mesleki eğitim hizmetlerinden yararlandırıldı" dedi.

Genel Müdür Dr. Nusret Yazıcı ise küreselleşme sürecinde gelişen teknolojinin işgücü taleplerini her geçen gün değiştirdiğini, bu nedenle İŞKUR'un piyasanın talepleri doğrultusunda işgücü temin etmek, istihdamında güçlük çekilen grupları özel programlar yoluyla işgücü piyasasına kazandırmak için daha çok ve yüksek kalitede hizmet sunmak amacıyla çalışmalar yürüttüğünü belirtti.

AB Türkiye Delegasyonu Başkan Yardımcısı Bela Szombati de AB'de işsizlik oralarının kabul edilebilir seviyelere inmediğini ve bu oranın yüzde 11'lerde olduğunu belirterek "Yaşam kalitesi ve refahımız üstüne, işgücü piyasaları için bu durumun çok önemli etkilerinin olduğunu görüyoruz. Genç kişiler özellikle kadınlar, beyin göçünden etkilenen kişiler arasındadır" dedi. AB ilerleme raporunda kadın istihdamına yatırım yapılmasının önemine işaret edildiğini vurgulayan Szombati, "Bu durum sadece Türkiye'nin insani gelişmişlik durumunu iyileştirmekle kalmamakta aynı zamanda küresel, toplumsal cinsiyet farklılıklarındaki durumunu da iyileştirecektir. Daha fazla büyüme, toplumsal cinsiyet eşitsizliklerini giderme, kadın haklarını iyileştirme ve de toplumun tüm potansiyelini iyi bir şekilde kullanma açısından yardımcı olacaktır" değerlendirmesinde bulundu.

Konuşmaların ardından ÇSGB Müsteşar Yardımcı Batur ile Genel Müdür Yazıcı, projede emeği geçen paydaşlar ve İŞKUR personeli ile hatıra fotoğrafı çektirdi. Yazıcı ve Batur daha sonra, projeye katkılarından dolaylı AB Delegasyonu Temsilcisi Zeynep Aydemir ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı AB Koordinasyon Dairesi Başkanlığı Temsilcisi Nurettin Çakıroğlu'na teşekkür plaketi takdim etti.

HIRVATİSTAN VE FRANSA HEYETLERİNDEN İŞKUR'A ZİYARET

Genel Müdür Dr. Nusret Yazıcı, Fransa Büyükelçiliği Müsteşarı Bernard Chappedelaine, Fransa Göç ve Entegrasyon Ofisi Genel Müdürü Yannick Humbert ile Hırvatistan Kamu İstihdam Kurumu Genel Müdür Yardımcısı Mirjana Zecirevic başkanlığındaki heyetleri makamında kabul etti.

Kasım ayında gerçekleşen ziyaretler kapsamında ilk olarak Chappdelaine ve Humbert başkanlığındaki Fransız heyetini misafir eden Yazıcı, iki ülke arasında çalışma hayatıyla ilgili paylaşılacak deneyimlerin bulunduğunu belirterek "İŞKUR olarak son 2 yılda 3 kat büyüdük. Genç ve dinamik bir ekibimiz var. İşbirliğine açığız ve Fransa'yı daha yakından tanımak istiyoruz" dedi. Fransa Göç ve Entegrasyon Ofisi temsilcileri de Türkiye dahil dokuz ülkede teşkilatlanan Ofisin çalışmaları hakkında bilgi vererek İŞKUR ile işbirliği yapmaya hazır olduklarını söyledi.

Çalışma ziyareti amacıyla Türkiye'de bulunan Hırvatistan Kamu İstihdam Kurumu Genel Müdür Yardımcısı Mirjana Zecirevic başkanlığındaki heyet de Genel Müdür Yazıcı'yla bir araya geldi. Görüşmede Hırvatistan heyetine İŞKUR'un gerçekleştirdiği çalışmalar anlatılırken, Zecirevic de ülkesinde istihdam alanında izlenen politikalar hakkında bilgi verdi.

AKTİF İŞGÜCÜ PROGRAMLARI DAHA YAKINDAN İZLENECEK

İŞKUR'un koordinatörlüğünde Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO), Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO),Uluslararası Göç Örgütü (IOM) ve Birleşmiş Milletler Kalkınma Örgütü (UNDP) teknik desteğiyle 2009 ile 2012 yılları arasında yürütülen Birleşmiş Milletler Ortak Programı: "Herkes İçin İnsana Yakışır İş: Ulusal Gençlik İstihdam Programı ve Antalya Pilot Bölge Uygulaması" Projesi kapsamında hazırlanan "Mesleki Eğitim Kurslarına Katılanların İşgücü Piyasasındaki Durumu Araştırması" ile İŞKUR tarafından 2013 yılı için hazırlanan ve Türkiye'nin işgücü piyasasının röntgenini çeken "2013 yılı Türkiye İşgücü Piyasası Talep Araştırması" ilk kez kamuoyuyla paylaşıldı.

Ankara'da düzenlenen tanıtım toplantısına İŞKUR ve ILO yetkililerinin yanı sıra proje ortakları ve kamu kurum ve kuruluşlarının temsilcileri ile çok sayıda akademisyen ve davetli katıldı.

Araştırmayla ilgili bilgi veren İŞKUR Aktif İşgücü Hizmetleri Dairesi Başkanı Mehmet Aslan, 2009-2012 yılları arasında yürütülen proje kapsamında, Antalya ilinde 16 meslek grubunda 34 mesleki eğitim kursu düzenlendiğini ve söz konusu kurslara 656 işsizin katıldığını belirtti. Aslan ayrıca projenin sürdürülebilirliğini sağlamak amacı ile yaklaşık bir yıldır çalışmalar yaptıklarını mesleki eğitim kurslarını işgücü piyasasının ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde daha nitelikli hale getirmek ve takip etmek için sistem kurduklarını ifade etti.

Aktif işgücü programlarının değerlendirilmesinde büyük önem taşıyan "Mesleki Eğitim Kurslarına Katılanların İşgücü Piyasasındaki Durumu Araştırması" ve "2013 Yılı Türkiye İşgücü Piyasası Talep Araştırması" Ankara'da düzenlenen toplantıyla tanıtıldı.

Aslan'ın konuşmasının ardından Pamukkale Üniversitesi Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölüm Başkanı Prof. Dr. Oğuz Karadeniz, proje kapsamında Türkiye'de ilk kez yapılan "Mesleki Eğitim Kurslarına Katılanların İşgücü Piyasasındaki Durumu Araştırması"nın yöntemi ve sonuçları hakkında ayrıntılı bilgi verdi. Araştırmanın aktif işgücü programlarının sonuçlarının değerlendirilmesi açısından büyük önem taşıdığını ve örnek teşkil ettiğini vurgulayan Karadeniz, Türkiye'nin son 10 yılda bu alanda ciddi mesafeler kat ettiğini söyledi.

Toplantıda İŞKUR tarafından 2013 yılında Türkiye genelinde gerçekleştirilen İşgücü Piyasası Analizi 1. Dönem araştırmasının nihai çıktıları, İstihdam Uzmanı Sinan Ok tarafından katılımcılarla paylaşıldı. Yıllık yaklaşık 1,5 milyar TL kaynak aktarılan aktif işgücü piyasası programlarının akademik olarak ele alındığı toplantıda bu tür çalışmaların sayısının artırılmasının işsizlikle mücadelede önemli olduğuna dikkat çekildi.

2. İZMİR İSTİHDAM ZİRVESİ YAPILDI

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakan Yardımcısı Halil Etyemez ve İŞKUR Genel Müdürü Dr. Nusret Yazıcı, bu yıl ikincisi düzenlenen İzmir İstihdam Zirvesi'nin açılış törenine katıldı.

"Mesleksizlik" gündemiyle 19-20 Aralık tarihlerinde düzenlenen II. İzmir İstihdam Zirvesi, 150 firmanın temsilcileriyle iş arayanları buluşturdu. Zirvenin açılış törenine Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakan Yardımcısı Halil Etyemez, İŞKUR Genel Müdürü Dr. Nusret Yazıcı, İzmir Vali Yardımcısı Celal Ulusoy, İzmir Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürü Kadri Kabak ve çok sayıda davetli katıldı.

Zirvede konuşan Bakan Yardımcısı Etyemez, dünyanın en önemli sorunlarından birinin işsizlikle mücadele olduğunu söyledi. İstidamı artırmanın siyaset üstü bir konu olduğunu vurgulayan Etyemez; "2008'deki krizle birlikte dünya ekonomilerinde yaşanan daralma, etkisini işgücü piyasalarında gösterdi. Türkiye'de ise yapılan reformlarla küresel krizin etkileri sınırlı oldu. İşgücü piyasamız olumlu bir sınav verdi. 2008 Eylül ayında yüzde 10.7 olan işsizlik oranı, 2013 Eylül'de yüzde 9.9'a düştü. Kayıt dışılıkta yüzde 52.1 olan oran bugün yüzde 37.7'ye geriledi. 2023'te istihdam oranını yüzde 55'e çıkarmayı, işsizlik oranını yüzde 5, kayıt dışılık oranını da yüzde 15'e indirmeyi hedefliyoruz. Kadın istihdamını ise yüzde 30 ve 40'lara çıkarmayı istiyoruz" dedi.

İŞKUR Genel Müdürü Nusret Yazıcı ise, işsizliğin ana sebebinin mesleksizlik olduğunu ifade etti. Yazıcı, İŞKUR'un mesleki eğitime yönelik düzenlediği kurslar ve programlarla 2008 yılında 30 bin, 2013 yılının ilk 11 ayında 388 bin kişiyi meslek sahibi yaptığını kaydetti.

GİD PROJESİ SONA ERDİ

Konferansa Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakan Yardımcısı Halil Etyemez, İŞKUR Genel Müdür Yardımcısı Asım Göker Keskin, Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu, Mali İşbirliği, Altyapı, Sosyal ve Bölgesel Projeler Bölüm Başkanı Javier Menendez Bonilla ile kamu kurum ve kuruluşları, işçi ve işveren konfederasyonları, meslek odaları, üniversiteler, STK'lar ve işveren temsilcileri katıldı.

Kapanış konferansında genç istihdamıyla ilgili açıklamalarda bulunan Bakan Yardımcısı Etyemez, Türkiye'nin genç işsizlik oranında AB ortalamasının altında olduğunu söyledi. Yunanistan ve İspanya'da genç işsizlik oranlarının oldukça yüksek olduğuna dikkat çeken Etyemez; "Genç işsizlik oranı AB'ye yeni üye olan Hırvatistan'da yüzde 43, Yunanistan'da yüzde 55,3 ve İspanya'da yüzde 53,2 düzeyinde. Türkiye'de ise son 10 yılda gerçekleştirilen çalışmalar neticesinde işsizlik oranı geriledi" dedi.

Proje kapsamında belirlenen hedeflerin ve sonuçların da değerlendirildiği konferansta girişimcilik eğitimi alan başarılı öğrenciler ile staj/işbaşı eğitimi sağlamak amacıyla üniversitelerle işbirliği yapan şirketlerin temsilcilerine ödüller verildi. Konferansta ayrıca, İŞKUR ve genç girişimciliğinin geliştirilmesi için hizmet sunan ilgili tüm paydaşlar arasında işbirliği ve koordinasyon sağlamaya yönelik geliştirilen Genç Girişimciliğinin Desteklenmesi (YES) Modelinin imza töreni de yapıldı.

Avrupa Birliği ve Türkiye tarafından ortaklaşa finanse edilen, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı AB Koordinasyon Dairesi Başkanlığı koordinatörlüğünde İŞKUR tarafından yürütülen Genç İstihdamının Desteklenmesi Operasyonu Kapanış Konferansı 23 Ekim'de Ankara'da yapıldı.

Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanı Dr. Mehdi Eker:

"2023 Hedefimiz Tarımsal Hasılayı 150 Milyar Dolara Çıkarmak"

"Göreve geldiğimiz gün itibariyle her zaman tarımı stratejik bir alan olarak gördük ve politikalarımızı buna göre belirledik. Gıda, tarım ve hayvancılık alanında yıllardır beklenen 13 yeni kanunun çıkarılmasını sağladık, 22 kanunda ise günün ihtiyaçlara göre değişiklik yaptık."

"Türkiye, 75 milyon insanımızın ve 32 milyon turistin gıda ihtiyacını karşılayıp, üstüne de 188 ülkeye 1.663 çeşit tarımsal ürün ihraç eden bir ülke konumuna yükselmiştir."

İçinde bulunduğumuz yüzyılda ülkelerin enerji, gıda ve su olmak üzere 3 temel mücadele alanı bulunmaktadır. Bu nedenle ülkelerin gıda ve tarım stratejileri günümüz ve gelecek için çok önemli bir hal almıştır. Dünyada 1,3 milyar ton gıda israf edilirken, 1 milyara yakın insan da açlıkla mücadele ediyor. Artık sadece üretmek yetmiyor, aynı zamanda gıdanın ulaşılabilir olmasını sağlamak gerekli. Stratejik, ekonomik, sosyal ve kültürel açıdan büyük öneme sahip olan tarım sektörü bugün istihdam ettiği 5,7 milyon kişi ile ülkemizdeki toplam istihdamın yüzde 25,5'ini barındıran önemli bir sektör. Son yıllarda ülkemiz ekonomisinin yüz akı olan tarım sektörü OECD, FAO gibi önemli uluslararası kuruluşların açıkladığı raporlarda da her geçen yıl yükselen bir grafik gösterdiğini ispatlamıştır. Yaşanan küresel finans krizlerine ve kuraklıklara rağmen Türkiye tarımı son 9 yılın 8'inde büyüyerek yarım yüzyılın rekorunu kırmıştır. Türkiye, 75 milyon insanımızın ve 32 milyon turistin gıda ihtiyacını karşılayıp, üstüne de 188 ülkeye 1.663 çeşit tarımsal ürün ihraç eden bir ülke konumuna yükselmiştir. Türkiye tarımsal ekonomik büyüklükte; 2002 yılında dünyada 11. Avrupa'da 4. sırada iken, bugün dünyada 7. sıraya, Avrupa'da ise 1'inci sıraya yükselmiştir. Yine ülkemiz dünyada; tarımsal üretimde 7 üründe lider konumda, 31 üründe ise ilk 5'te yer almaktadır. Tarımın milli gelire katkısı; 2002 yılında 36 milyar lira iken, 2012 yılında yüzde 212 oranında artarak 112,6 milyar lira olmuştur.

"Biz göreve geldiğimizde tarımsal hasıla 23 milyar dolardı, bunu 23 milyar dolardan aldık ve 62 buçuk milyar dolara çıkardık. Bu başarıya imza attıktan sonra şu anki rakamı 150 milyar dolara daha rahatlıkla çıkartabileceğimize inanıyorum."

Göreve geldiğimiz gün itibariyle her zaman tarımı stratejik bir alan olarak gördük ve politikalarımızı buna göre belirledik. Gıda, tarım ve hayvancılık alanında yıllardır beklenen 13 yeni kanunun çıkarılmasını sağladık, 22 kanunda ise günün ihtiyaçlarına göre değişiklik yaptık. Tarımsal desteklerde anlayış değişikliği yaparak, tarımsal üretime destek sistemi getirdik. Tarım uygulamalarında planlı döneme geçtik. Bu kapsamda öncelikle tarım stratejisi, kırsal kalkınma stratejisi, sektör analizleri, sektörel işbirliği ve ortak akıl toplantıları, 81 il tarım master planları, bölgesel tarım master planları, 2008-2012 Tarım Vizyonu, 2010-2014 Stratejik Planı ve Kırsal Kalkınma Planı'nı hazırladık. Bu plan 2012 yılında yenilenerek, Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı 2013-2017 Stratejik Planı hazırlandı. Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, 2010 yılında, Eğitim ve Yönetimde Politika Analizleri ve Stratejik Araştırmaları Derneği tarafından "Ülkemizin En İyi Stratejik Yönetim ve Uygulama Yapan Kurumu" seçildi.

"Bakanlığımızın yürüttüğü resmi kontroller ve firmanın kendi otokontrol sistemi dışında tüketici aracılığıyla firma üzerinde bir denetim mekanizması oluşturarak firmaların "güvenilir gıda üretimi" ne teşvik edilmesi amaçlanmaktadır."

Kişilerin hayatını ve sağlığını tehlikeye atan firmalar ile taklit veya tağşiş yapan firmaların kamuoyuna duyurulması, 5996 sayılı "*Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu*" ve Kanun kapsamında yayımlanan "*Gıda ve Yemin Resmi Kontrollerine Dair Yönetmelik*"in getirdiği yeniliklerden sadece biridir. Bu uygulamanın temel amacı, tüketicinin sağlığı ve menfaatinin korunması ile sektörde haksız rekabetin önlenmesidir. Bu sayede, Bakanlığımızın yürüttüğü resmi kontroller ve firmanın kendi otokontrol sistemi dışında tüketici aracılığıyla firma üzerinde bir denetim mekanizması oluşturarak firmaların "*güvenilir gıda üretimi*" ne teşvik edilmesi amaçlanmaktadır.

Bakanlığımızın yaptığı kontroller sonucunda sahip olduğu bilgileri, 5996 Sayılı Kanun'un 31'inci maddesinin 6'ncı fıkrası uyarınca kamuoyunun bilgisine sunabileceği hükmü vardır. Ayrıca, Gıda ve Yemin Resmi Kontrollerine Dair Yönetmelik gereğince; Yönetmeliğin yayım tarihi olan 17.12.2011 tarihinden sonra olmak kaydıyla; iç hukuk ve uluslararası hukuk ile güvence altına alınan, gizli soruşturma ve sürmekte olan adli ve idari işlemler, kişisel bilgiler, meslek sırları, gizli müzakereler, uluslararası ilişkiler ve ulusal savunma ile ilgili bilgiler hariç olmak üzere; **laboratuvar sonucuyla taklit veya tağşiş yapıldığı kesinleşen** gıda ve yem ile **kişilerin hayatını ve sağlığını tehlikeye düşürecek şekilde bozulmuş, değiştirilmiş** gıdaları üreten ve/veya satan firmanın adı, ürün adı, markası, parti ve/veya seri numarasını içeren bilgiler Bakanlığın resmi internet sitesi olan www.tarim.gov.tr adresinde duyurulmak suretiyle kamuoyunun bilgisine sunulmakta.

Bu hükümler doğrultusunda, **2012 yılı içerisinde** değişik dönemlerde **6 defa** kamuoyuna açıklama yaptık. Bu açıklamalarda, **laboratuvar sonucuyla taklit veya tağşiş yapıldığı** kesinleşen **61 parti ürün** (et ürünü, süt ürünü, bal, pide ve lokanta olmak üzere) ve laboratuvar analizleri sonucunda içeriğinde **ilaç etkin maddesi tespit edilen 12 parti ürünle** (takviye edici gıda, enerji içeceği ve alkolsüz içecek) ilgili olarak **toplam 73 parti ürünün** Bakanlığımızın resmi internet sitesi üzerinden kamuoyuna duyurusu yapıldı.

2013 yılı içerisinde yapılan kamuoyu açıklamalarında ise, **laboratuvar sonucuyla taklit veya tağşiş yapıldığı** kesinleşen **106 parti ürün** (bal, süt, et ürünleri ve lokanta olmak üzere) ve laboratuvar analizleri sonucunda içeriğinde **ilaç etkin maddesi tespit edilen 19 parti ürünle** (takviye edici gıda, çikolata) ilgili olarak **toplam 125 parti ürün** Bakanlığımızın resmi internet sitesi üzerinden kamuoyuna duyuruldu.

"Cumhuriyetimizin 100. yılı 2023 hedefimiz tarımsal hasılayı 150 milyar dolara çıkarmak"

Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı olarak miras yoluyla tarım arazilerinin bölünmesinin önüne geçmek, tarım arazilerini toplulaştırmanın tamamlanması, yaklaşık 50 milyar dolar gıda ve tarım ihracatı yapan bir ülke olma hedefimiz, 62 buçuk milyar dolar seviyesine getirdiğimiz tarımsal alandaki yurt dışı hasılamızın 150 milyar dolara çıkartılması 2023 vizyonumuz temel konuları ve hedefleridir.

Biz göreve geldiğimizde tarımsal hasıla 23 milyar dolardı, bunu 23 milyar dolardan aldık ve 62 buçuk milyar dolara çıkardık. Bu başarıya imza attıktan sonra şu anki rakamı 150 milyar dolara daha rahatlıkla çıkartabileceğimize inanıyorum. Yine göreve geldiğimizde 4 milyar dolar olan ihracat rakamımızı 16 milyar dolara çıkardık. 2023 vizyonumuz doğrultusunda, 16 milyar dolar olan ihracat rakamını 50 milyar dolara yükseltmeyi hedefliyoruz.

Bunların dışındaki en büyük hedefimiz Türkiye'nin tarımsal arazilerinde toprak bütünlüğünü sağlayarak tarımda revizyon yaratmak. Bölünmüş ve parçalanmış halde bulunan tarımsal arazilerimizi bir araya getirerek toplulaştırılmış arazi şekline dönüştürmeyi düşünüyoruz. Ülkemizde toplulaştırılması gereken 14 milyar hektar civarında arazimiz var. Türkiye'de tarım arazilerini toplulaştırma çalışmaları 1961 yılında başlamıştır. 1961'den 2002 yılı sonuna kadar Türkiye'de 450 bin hektar arazi toplulaştırılmış. Bizim toplulaştırma çalışmalarını başlattığımız, bitirdiğimiz ve halen devam eden yaklaşık 6 milyar hektar arazimiz var. 10 sene içerisinde toplulaştırma çalışmalarını başlattığımız 4 buçuk milyar hektar arazinin 3 buçuk milyar hektarını tamamladık, geri kalan kısmı için de çalışmalarımız hızla devam ediyor. Bu konuyu Bakanlık olarak oldukça önemsiyoruz. Tarım arazilerinin toplulaştırılması tarımın modernleşmesi, verimli işletmecilikle birlikte teknik tarımın yapılmasını uygun kılacak bir altyapının düzenlenmesi işidir. Biz Bakanlık olarak mevcut yasal imkânlarla ve gönüllülük esasına göre altyapı düzenlemesi yapıyor, sulamaya hazır hale getirmek için çalışmalar yapıyor, parçalanmış parselleri birleştirerek büyütüyor, bu parselleri sırt sırta veriyor ve yola kavuşturuyoruz. Önceden bu tür işleri devlet yapıyormuş. Bakanlık olarak biz bunu aştık, olanak bulduğumuz takdirde hızlı bir şekilde bu çalışmaları yapıyor ve tamamlıyoruz. 2023 yılına kadar Türkiye'nin tarım arazilerinin bölünmesinin önüne kesin olarak geçmiş ve tarım arazilerinin miras yoluyla bölünmeden değerlendirebileceğimiz bir arazi sistemi haline getirmeyi hedefliyoruz. TBMM Genel Kurulu'nda bununla ilgili bir yasa tasarımız var. Bu yasa tasarısı Bakanlar Kurulu'ndan geçti ve Meclis'in gündeminde yer alıyor. Bakanlık olarak şu şekilde bir öneri sunduk; miras sahibi babanın vefatından sonra tarım arazilerinin mirasçılar arasında bölünerek pay edilmek suretiyle parçalanmasının yerine, mirasçılar ya kendi aralarında bir kişi işletecek şekilde anlaşsın ya aile malları ortaklığı sistemi kurulsun ya da aile işletmesi kurularak arazi sahibi olan mirasçılar payları oranında hisse sahibi olsunlar. Tarım arazilerinin parçalanmasının önüne geçebilmek için bu tür bir çalışmanın başarılı sonuçlar vereceğini düşünüyoruz. Bu konunun dışında sulanabilir arazilerin tamamının sulanması da bizim için önemli bir konudur. Bahsettiğim bu konuların üzerinde 10 yıldır Bakanlık olarak çalışıyoruz.

"Bakanlığımız ile İŞKUR'un ortaklaşa yürüttüğü ve zaman zaman TZOB'un da içinde olduğu çalışmalar yapıyoruz."

Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı olarak gıdanın üretimi kadar bu üretim faaliyetinde yer alan üreticimizin hayat standartlarının yükseltilmesi, eğitim yoluyla veriminin artırılması,

Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı olarak gıdanın üretimi kadar bu üretim faaliyetinde yer alan üreticimizin hayat standartlarının yükseltilmesi, eğitim yoluyla veriminin artırılması, kırsal kesimde yaşayan çiftçi ailelerinin gelirini artıracak projeler yapmak da bizim görevlerimiz arasındadır. Bu nedenle Bakanlığımız ile İŞKUR'un ortaklaşa yürüttüğü ve zaman zaman TZOB'un da içinde olduğu çalışmalar yapıyoruz.

kırsal kesimde yaşayan çiftçi ailelerinin gelirini artıracak projeler yapmak da bizim görevlerimiz arasındadır. Bu nedenle Bakanlığımız ile İŞKUR'un ortaklaşa yürüttüğü ve zaman zaman TZOB'un da içinde olduğu çalışmalar yapıyoruz. Bunlardan önemlilerini değerlendirecek olursak Bakanlığımız, İŞKUR ve TZOB arasında 10 Temmuz 2013 tarihinde Aktif İşgücü Piyasası Programları İşbirliği Protokolü imzalandı. Bu işbirliği programı işsizlerin mesleki niteliklerinin geliştirilmesine, istihdamın korunmasına ve işsizliğin azaltılmasına katkı sağlamak, ürün kalitesinin artırılması, üretilen ürünlerin pazarlanması ve tarım sektörünün gençleştirilmesinin sağlanması, tarımsal alanda iyi tarım uygulamalarının geliştirilmesine, aile, kadın ve genç bireylerin bilinçlendirilmesine, meslek edinmelerine ve istihdam edilmelerine yardımcı olunmasını amaçlıyor.

Protokol kapsamında yürütülen projelerin ilki, Bakanlığımız ile TZOB işbirliği ile hazırlanan "**Tarımsal Nüfus Gençleşiyor"** projesi. Milli Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü'nün onaylı modüler eğitim programlarının uygulanacağı bu eğitimlere; kırsal kesimde özellikle tarım sektöründe yaşayan, en az ilkokul mezunu, 15-40 yaş arasında, tarımsal üretimin içinde yer alan kişilerin katılması hedefleniyor. Üç yıllık olarak uygulanacak projede genel amaç; genç nüfusun tarıma kazandırılması, tarımsal gelişmeleri takip eden, bilinçli üretim yapan, aldığı eğitimi uygulayan, modern üretimin gereklerini yerine getiren kişilerin yetiştirilmesi kırsal göçün engellenerek, tarımla uğraşan genç çiftçilerin profesyonelleştirilmesi. Genç çiftçilere tarımsal yayım ve kırsal kalkınma liderliğiyle ilgili bilgi ve beceriler vererek, yaşadıkları ortamda örnek birer çiftçi haline getirmek, yine kırsal bölgelerimizde, okul dışı kalmış gençliğin tarımsal konulardaki yenilikleri araştırması ve bilgilere istekli hale getirilmesi yine amaçlar arasındadır.

Proje onay sürecinden bu yana Arıcılık, Süt Sığırı Yetiştiriciliği, Elma Yetiştiriciliği, Antep Fıstığı Yetiştiriciliği, Bitki Zararlıları ile Mücadele ile Ekim, Dikim ve Gübreleme Makinalarında Bakım ve Onarım konularında çeşitli illerde eğitim programları düzenlendi.

İstihdama gençlerin yeni bilgi ve teknolojiden haberdar olmasına ve uygulamasına yapacağı olumlu katkılar nedeniyle; genç çiftçi eğitimleri kapsamında gerçekleştirilen eğitimlere ihtiyacı olanların katılması ve onların talep edecekleri konularda eğitim almaları amacıyla eğitim konuları illerimizde İl Müdürlüklerimizin ilgili şubeleri ve il ziraat odaları temsilcileri ve İŞKUR temsilcileri ile birlikte belirlenmekte.

Bu projelerin sonucunda;
- Genç çiftçiler aldığı eğitim konusuna uygun alanlarda ve işlerde istihdam edilme imkânı bulabilecektir.

- Belgeli ve başarılı kursiyerler AB kaynaklı hibe destekli projelerden yararlanma imkanı bulabileceklerdir.

- Eğitim verilen alanlarda üretilen ürünlerin pazara ulaştırılmasını sağlamak üzere ilgili sektör temsilcileriyle gençlerin bağlantı kurmalarını temin yoluyla ürün arz ve talebinin eşleştirilmesine yardımcı olunacak.

- Eğitime katılanların aldıkları eğitime uygun alanlarda faaliyet gösteren üretim, işleme, ambalajlama, pazarlama vb. tarıma dayalı sanayi tesisleri konularında bilgilendirilmeleri, söz konusu kuruluş ve tesislere götürülmeleri sayesinde bilgilerin pratiğe aktarılması, bu kurum ve kuruluşların düzenlenen eğitimlerden haberdar olması, pazarlama olanakları konusunda bağlantılar kurmaları için girişimlerde bulunulması sağlanmış olacaktır.

Hazırlanmış olan diğer bir proje "**Sürü Yönetimi Elemanı Benim" (Çoban Eğitimi)** adı verilen projedir. Halen sürü yönetimi elemanlığı yapan veya sürü yönetim faaliyetlerini gerçekleştirecek eleman olmaya aday, sosyal güvence kapsamına alınma niteliklerine sahip,

okuma ve yazma bilen veya en az ilkokul mezunu olan bedenen sağlıklı ve eğitim konularına ilgi ve ihtiyaç duyan kişiler hedef kitledir.

Uygulanacak projede genel amaç; sürü yönetimi elemanı veya aday kişilere koyun ağılı ve keçi barınağı kurabilme, koyun ve keçi ırkını seçebilme, küçükbaş hayvanların besleme ve bakımını yapabilme, çoğaltabilme, bulaşıcı ve yetiştirme hastalıklara karşı koruyabilme ve mücadele edebilme, biyogüvenlik uygulamalarına hâkim olma, sağım yapabilme yeteneği kazandırmak.

- Sürü yönetimi elemanı veya sürü yönetimi elemanı olmaya aday kişilerin, küçükbaş hayvan yetiştiriciliğinde sürü yönetimi ile ilgili faaliyetlerini, kazandıkları bilgilerin ışığı altında, daha bilinçli bir şekilde yürütmelerini sağlamak,

- Kırsal alanda sürü yönetimi elemanlığını daha cazibeli bir meslek haline getirmek.

Bakanlığımız TZOB, İŞKUR ve TÜDKİYEB'in işbirliği ile hazırlanan proje kapsamındaki eğitimler, 2013 yılında pilot uygulama olarak Ankara-Polatlı (02-20 Aralık 2013), Konya (02-20 Aralık 2013), Kırşehir (02-20 Aralık 2013), Iğdır (20 Kasım-10 Aralık 2013) ve Sivas İlimizde (09-27 Aralık 2013) tarihleri arasında gerçekleştirilecek.

81 ilimiz ve ilçelerine yönelik ve üç yıllık olarak yürütülecek proje sayesinde, sürü yönetimi elemanı veya sürü yönetimi elemanı olmaya aday kişilerin aldığı eğitimlerin karşılığında geçerliliği olan belge verilecek. Bu belge sahibi kişilerin çeşitli program ve projelerden yararlanmada öncelikli olması ve GTHB hayvancılık desteklemelerinde bu eğitimi alan kişileri istihdam eden işletmelerin dikkate alınması planlanmaktadır.

Bu çalışmalar sonucunda;
-Sürü yönetimi elemanlığı işi, sosyal güvencesi olan, meslek niteliğine haiz ve aranılan bir iş alanı olacak.

-Eğitim sonunda sertifikalandırılan sürü yönetim elemanları eğitimin konusuna ve modülde ifade edilen alanlara uygun işlerde istihdam edilme imkânı bulabilecek.

Ayrıca sertifikalı sürü yönetimi elemanını en az 10 ay süre ile çalıştırdığını belgeleyen 250 baş ve üzeri küçükbaş hayvan varlığına sahip olan işletmelere yıllık destekleme yapılması planlanmakta.

Her iki projede de İŞKUR eğitime katılacak kursiyerlere; her yıl belirlenen miktarda her bir fiili kurs günü için kursiyer zaruri ödemesi yapılacak ve eğitimlere katılan kursiyerlerin 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu gereği ödenmesi gereken sigorta primi, İş Kazası ve Meslek Hastalığı Sigorta prim giderlerini karşılayacak.

El Sanatlarına yönelik projeler:

İŞKUR işbirliği ile yürütülmekte olan diğer projemiz ise; **"Beni Mesleğim Budur"** projesiyle bölgemizde kırsal alanda özellikle tarım sektöründe yaşayan kadınlara el sanatları konusunda mesleki eğitim vererek onları sanat ve meslek sahibi yapmak, özgüvenlerini arttırmak ve böylece meslekleriyle ilgili alanlarda çalışma imkanı yaratılarak istihdama katkıda bulunulması planlanmıştır.

Projenin amacı; Kursiyerlerin Mekikli Dokuma Yapma ve Eşme Kilimi Dokuma kurs programlarında eğitimlerini alarak sanat ve meslek sahibi olmalarını sağlamak, yeteneklerini arttırmak ve böylelikle onların çeşitli çalışma alanlarında istihdam edilmelerinin önündeki engelleri kaldırmaktır.

Hazırlanan bir diğer proje **"Mesleğimi Arıyorum"** projesi. "Mesleğimi Arıyorum" projesiyle; ekonomik durumu zayıf, herhangi bir meslek sahibi olmadıkları için çalışma alanına girememiş kadın ve erkeklerin el sanatları konusunda meslek öğretilerek, onların meslek sahibi olmalarını sağlamak amaçlanmaktadır.

2014 - 2016 ORTA VADELİ PROGRAM VE 2014 - 2018 ONUNCU KALKINMA PLANI

Erdal Tanas KARAGÖL*

* *Prof. Dr.*
Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

2014 – 2018 yıllarını kapsayan Onuncu Kalkınma Planı'nda, yüksek ve istikrarlı ekonomik büyümeyi sağlamak, daha nitelikli ve erişilebilir kamu hizmetleri sunmak, toplumsal refahı artırmak, bölgesel gelişmişlik farklarını azaltmak ve rekabet gücünü yükseltmek temel amaçlar olarak belirlenmiştir. 2014 – 2016 yılları için hazırlanan OVP'de bu amaçlar esas alınarak hazırlanmıştır.

Kalkınma Bakanlığı tarafından hazırlanan Orta Vadeli Program'lar (OVP) ve Kalkınma Planları, ekonomik göstergelerde hedeflerin belirlenmesine, öngörülebilirliği artırmasına ve güven ortamını sağlamasına önemli katkılar sağlamaktadır. Açıklanan OVP (2014 – 2016) ve Onuncu Kalkınma Planı (2014 – 2018) Türkiye ekonomisinde orta vadedeki öngörülebilirliği artırması ve makul hedeflerin yer alması açısından önemlidir. OVP'de makroekonomik hedeflere yer verilirken; Kalkınma Planı'nda istikrarlı ekonomik büyüme ile birlikte hukukun üstünlüğü, bilgi toplumu, uluslararası rekabet gücü, insani gelişmişlik, çevrenin korunması ve kaynakların sürdürülebilir kullanımı gibi unsurları kapsayacak şekilde tasarlanmıştır. Böylece küresel ekonomide Türkiye'yi yükselen bir değer taşıması ve küresel rekabet gücünü artırarak pozitif olarak ayrışması hedeflenmiştir. Ayrıca, 2014 – 2018 yıllarını kapsayan Onuncu Kalkınma Planı'nda, yüksek ve istikrarlı ekonomik büyümeyi sağlamak, daha nitelikli ve erişilebilir kamu hizmetleri sunmak, toplumsal refahı artırmak, bölgesel gelişmişlik farklarını azaltmak ve rekabet gücünü yükseltmek temel amaçlar olarak belirlenmiştir. 2014 – 2016 yılları için hazırlanan OVP'de bu amaçlar esas alınarak hazırlanmıştır.

2023 yılına kadar Türkiye'nin dünyanın ilk 10 ekonomisi arasında yer alması için piyasa aktörlerine geleceğe yönelik güven vermesi, aynı zamanda Kalkınma Planı'ndaki hedeflerin koordinasyon ve işbirliği içerisinde gerçekleştirilmesi önem arz etmektedir.

Ekonomik Büyüme ve Cari Açık

Ekonomik büyüme, 2011 yılı itibariyle Euro Bölgesi'ndeki kamu borçlarının sürdürülebilirliğine ilişkin endişeler, küresel ekonomideki yavaşlama ve belirsizlikler nedeniyle dünya ekonomisi olumsuz etkilenmiş, iktisadi faaliyetler ivme kaybetmiş ve ekonomik büyüme hız kesmiştir. 2011 yılında Türkiye ekonomisinde gerçekleşen yüksek ekonomik büyümenin (yüzde 8,5) ara malı ithalatına yüksek bağımlılığı nedeniyle artan ithalatın ve buna bağlı olarak cari açığın azaltılması için ekonomide tedbirlerin alınması zorunlu bir hal almış ve 2012 yılı itibariyle de Türkiye ekonomisi cari açığa önlem olarak ekonomik büyümede fren yapmıştır. 2013 yılı itibariyle ise OVP hedefleri ve ilk dokuz aylık gerçekleşmeler doğrultusunda ekonomik büyüme hedefi 2012'ye görece daha yüksek bir seviye olan yüzde 3,6 olarak belirlenmiştir. Ayrıca, 2014 yılı yüzde 4; 2015 ve 2016 yılında ise üretken alanlara yönelik yatırımlarla desteklenen, daha çok yurt içi tasarruflarla finanse edilen ve verimlilik artışına dayalı bir büyüme stratejisiyle GSYH artış hızı yüzde 5 olarak hedeflenmiştir (Grafik 1).

Grafik 1. GSYH Büyümesi (%)

Kaynak: Kalkınma Bakanlığı, OVP (2014 – 2016)

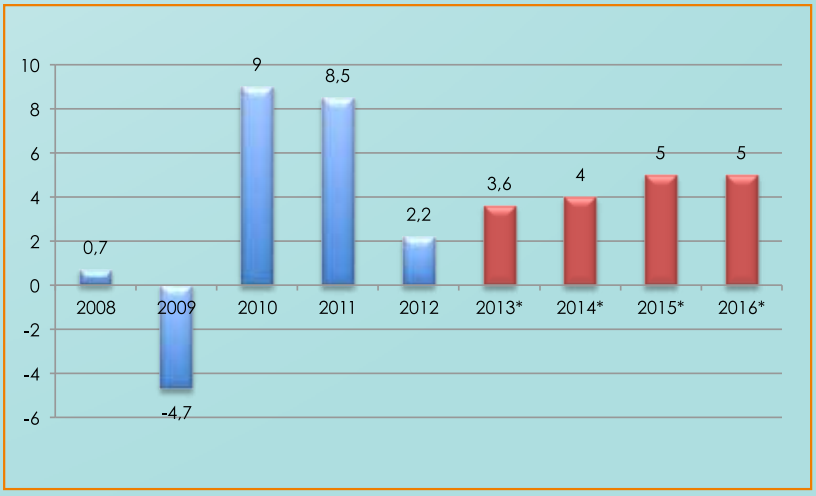

Ekonomik büyümedeki bu hedefler, tasarruf oranlarının artırılarak dengeli bir büyüme yapısına geçişin sağlanması; böylece cari açığı artırmadan istikrarlı ve yüksek ekonomik büyümeye geçiş hedeflenmiştir. Ekonomide cari açığın bir kırılganlık unsuru olmaktan çıkması ve sanayi sektöründe üretim verimliliğini artırıcı politikalarla büyümenin gerçekleşmesi açısından bu oranlar makul ve gereklidir. Türkiye

ekonomisinin bu büyüme oranları gelişmiş ülkelerden ayrışmasını sürdürmesine de imkan sağlayacaktır. Bu nedenle, küresel ekonomik krizin uzun süren etkileriyle mücadele eden gelişmiş ülkelerin durgunluk ya da daralma döneminde olduğu göz önünde bulundurulduğunda; Türkiye ekonomisinin küresel konjonktüre nispeten yüksek ekonomik büyüme rakamlarına ulaşacağı beklenmektedir.

Ekonomik büyümedeki söz konusu iyileşmelerin doğrudan etkisi cari açık üzerinde olacaktır. OVP'de cari açığın kısa vadede azaltılmasının yanı sıra orta ve uzun vadede kalıcı ve sürdürülebilir bir düzeye indirilmesi hedeflenmektedir. Buna yönelik olarak, önümüzdeki dönem için ithalata olan bağımlılığın azaltılması ve yüksek katma değerli ürünlerin ihracatının artırılması yoluyla dış ticaret açığını azaltıcı ve finansman kalitesini iyileştirici, ayrıca yurtiçi tasarrufları artırıcı bir politika çerçevesi oluşturulmuştur. OVP'de istikrarlı büyümeyi sağlamak ve sürdürülebilir cari açık düzeyi için cari açığın finansmanının mümkün olduğunca doğrudan yatırımlar ve uzun vadeli kaynaklarla karşılanması önem taşımaktadır. Cari açığın GSYH içindeki payı 2013 yılı için 7,1; 2014 yılı için 6,4; 2015 yılı için 5,9 ve 2016 yılı için 5,5 olarak hedeflenmektedir.

Borçlanma ve Bütçe Dengesi

Kamu borçlanma politikası, iç ve dış piyasa koşulları ile maliyet unsurları göz önüne alınarak belirlenen risk düzeyi çerçevesinde, finansman ihtiyacının orta ve uzun vadede mümkün olan en uygun maliyetle karşılanmasını sağlayacak şekilde yürütülmesi 2014-2016 OVP'nin amaçlarından biri olarak belirtilmiştir. Euro Bölgesi'nde görülen yüksek borç düzeylerinin devam ettiği bir dönemde Türkiye ekonomisi, borç stokunu hedeflediği oranlarda tutmayı başarmış; böylece, kamu borç stoku hem kriz döneminde hem de krizden sonraki dönemlerde borç stokunun GSYH'ye oranı yüzde 60 olan Maastricht kriterlerinin altında kalmıştır.

Kamu borçları azalış eğiliminde olan Türkiye, 2013 yılında AB tanımlı genel devlet borç stokunun GSYH oranını yüzde 35; 2014 yılı sonunda ise azalışına devam ederek yüzde 33 düzeyine düşürmeyi hedeflemektedir. Bir önceki döneme göre yaklaşık 2 puanlık bir azalış gerçekleşmesi öngörülen AB tanımlı genel devlet borç stokunun GSYH içindeki payının program sonunda yüzde 30 seviyesine düşürülmesi hedeflenmektedir (Tablo 1). Bunun sürdürülebilmesi için de borçlanma politikası finansmanın orta ve uzun vadede en uygun maliyetle gerçekleştirilmesi öngörülmektedir.

	2012	2013*	2014*	2015*	2016*
Bütçe Açığı	-2,1	-1,2	-1,9	-1,6	-1,1
AB Tanımlı Genel Devlet Borç Stoku	36,2	35,0	33,0	31,0	30,0
Faiz Giderleri	3,5	3,4	3,1	2,9	2,5
Genel Devlet Dengesi	-1,0	-1,0	-1,1	-0,8	-0,5
Faiz Dışı Denge	1,3	2,0	1,1	1,2	1,3

Tablo 1. Merkezi Yönetim Bütçesi Gerçekleşmeleri/ GSYH (%)

Kaynak: Kalkınma Bakanlığı, OVP (2014 – 2016)

Makroekonomik göstergelerdeki söz konusu iyileşmeler ve hedefler göstermektedir ki; 2023 hedeflerine 10 yıl kala hazırlanan Onuncu Kalkınma Planı'nda yapısal dönüşümlere ağırlık verilmiş özellikle 2008 yılındaki küresel ekonomik krizden sonra yeniden şekillenmekte olan küresel sistemde, Türkiye'nin temel değer ve beklentileri referans alınmıştır. Dolayısıyla bu gelişmeler doğrultusunda ekonomik

büyümenin hızlandırılması, rekabet gücünün ve toplumsal refah seviyesinin artırılması öngörülmektedir. Bu amaçlarla bağlantılı olarak sermaye birikimi ve sanayileşme sürecinin hızlandırılması, yurtiçi tasarrufların ve üretken yatırımların arttırılması, cari açığın kalıcı bir biçimde makul düzeylere çekilmesi ve ithalata bağımlılığı azalmış yenilikçi bir ekonominin oluşturulması hedeflenmiştir.

Kalkınma Planı'ndaki hedef ve politikalar, nitelikli insan ve güçlü toplum; yenilikçi üretim ve istikrarlı yüksek büyüme, yaşanabilir mekanlar ve sürdürülebilir çevre ve kalkınma için uluslararası işbirliği çerçevesinde oluşturulmuştur. Bu amaçlar doğrultusunda da eğitim, sağlık, adalet, temel hak ile özgürlükler ve sosyal güvenlik gibi alanlarda iyileşmeyi öngören politikaların uygulanmasına önem verilmiştir. Ayrıca Türkiye'nin ekonomik büyümesi gelişmekte olan ülkelerle birlikte bu süreçte ciddi bir şekilde gelişmiş ülkelerden ayrışarak, en hızlı büyüyen ilk üç ekonomi arasında yer alması beklenmektedir (Grafik 2).

Grafik 2. 2014 – 2018 Yılları Arasında Seçilmiş Ülkelerde GSYH Büyüme Oranları (%)

Kaynak: Kalkınma Bakanlığı, Onuncu Kalkınma Bakanlığı

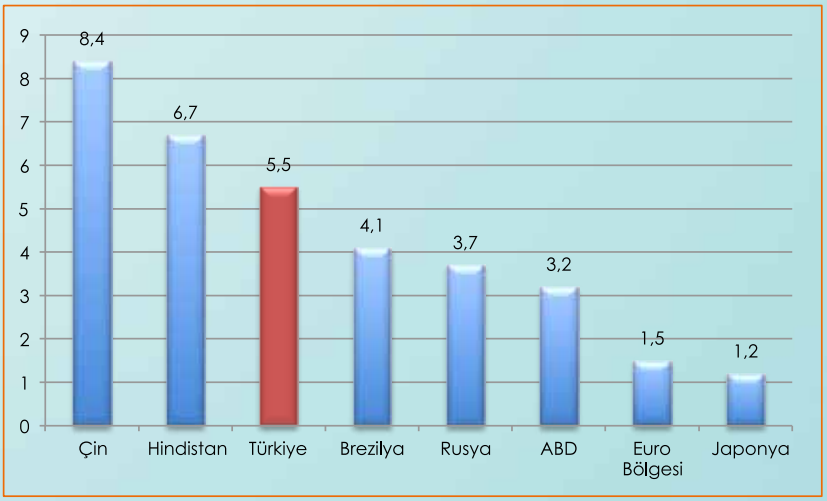

Sonuç ve Öneriler

Küresel belirsizlik ortamının azaldığı bir süreçte Türkiye ekonomisi gelişmiş ülkelerden pozitif ayrışmasını sürdürmektedir. Ekonominin pozitif ayrışmasına katkı yapan mali disiplinin sürdürülmesi ve Onuncu Kalkınma Planı ve OVP'nin kararlılıkla uygulanması ekonomik büyümenin istikrarlı bir şekilde sürdürülmesine ve Türkiye ekonomisinin uzun vadedeki hedeflere ulaşılmasında önemli katkı sağlayacaktır. Kalkınma Planı'nın öngördüğü beş yıllık süre içinde belirlenen hedeflere ulaşılması, 2018 sonrası dönem için de belirleyici olacaktır. Plandaki yapısal reformların gerçekleştirilmesi 2023 ekonomi hedeflerine ulaşılmasında temel faktör olacaktır.

Türkiye, uzun vadeli beklenti ve hedeflerini gerçekleştirmek için tasarruf oranları yüksek büyüme oranına sahip ülkeler ile rekabet edebilecek durumda olmalıdır. Bu doğrultuda toplam tasarrufun artırılması, kamu ve özel sektör tasarruflarının birbirlerini tamamlayıcı nitelikte olması ve tasarruf oranının yıllık ortalama yüzde 20'nin üzerinde bir seviyede gerçekleştirilmesi önem arz etmektedir. Türkiye'nin son zamanlarda önde gelen kredi derecelendirme kuruluşlarından aldığı not artırımı ve ticari ilişkilerinde Ortadoğu ve Kuzey Afrika ülkelerine açılması, Onuncu Kalkınma Planı hedeflerine ulaşılmasında ciddi katkılar sağlayacağı beklenmektedir. Türkiye'de ithalatın ve cari açığın azaltılması için Onuncu Kalkınma Planı'nda da ifade edildiği gibi üretimi olmayan ya da üretimi kısıtlı olan malların üretilmesine önem vermelidir.

Kalkınma Planı çerçevesinde hem Orta Vadeli Program (OVP) hem de bölge-

sel teşvik uygulamaları ile koordinasyon artırılmalı ve sanayinin yapısal dönüşümüne katkı sağlayacak stratejik sektörlere destek verilmelidir. Ayrıca cari açığın azaltılması amacıyla Türkiye'de ucuz ve sürdürülebilir enerji kaynaklarının temin edilmesi için Kalkınma Planı çerçevesinde çalışmaların yapılması enerjide dışa bağımlılığın azaltılmasında faydalı olacaktır. Kalkınma Planı'nda hedeflerin gerçekleştirilmesi ve kısa vadede sonuç alınabilmesi için Türkiye'nin Ar-Ge iyileştirici uygulamalara yönelmesi, Ar-Ge harcamalarının GSYH içindeki payının artırılması ve ileri teknolojiye ulaşması için politika yapıcıların kararlılıkla hareket etmesi gerekmektedir. 2023 yılına kadar Türkiye'nin dünyanın ilk 10 ekonomisi arasında yer alması için piyasa aktörlerine geleceğe yönelik güven vermesi, aynı zamanda Kalkınma Planı'ndaki hedeflerin koordinasyon ve işbirliği içerisinde gerçekleştirilmesi önem arz etmektedir.

Uzun vadedeki hedefleri kapsamında 2023 hedeflerine on yıl kala ilk beş yılın genel görünümüne dair bir tablo sunan Onuncu Kalkınma Planı ve OVP'nin (2014 – 2016) kararlılıkla uygulanması önemlidir. Türkiye'nin uzun vadede dünyanın önde gelen ilk on ekonomisi arasında yer almak hedefine ulaşması için en kilit rol ekonomik büyümenin arttırılması ve sürdürülebilir seviyeye getirilmesidir. Bu bağlamda ekonomik büyümenin desteklenmesi için elzem olan yatırımların yurt içi tasarruflar aracılığıyla fonlanması gerekmektedir. Türkiye ekonomisinde geleneksel olarak düşük seviyelerde gözlenen tasarruf oranlarını arttırıcı önlemlerin uygulanmaya girmesi önem arz etmektedir. Enerjide dışa bağımlılığın azaltılması çabaları devam edilmelidir. Ayrıca Türkiye ekonomisinde yapısal bir sorun olan cari açığın azaltılması kapsamında Türkiye'de hiç üretilmeyen ve üretimi az olan malların üretilmesi ithalatı dolayısıyla da cari açığı azaltıcı etki yapacaktır.

Türkiye'nin belirlenen hedeflerine ulaşmasında en büyük katkıyı tasarrufların yapacağı öngörülmektedir. Bu nedenle, Türkiye'nin 2023 ekonomik hedefleri kapsamında, gerekli yatırımların yapılmasında yurtiçi tasarrufların kullanılması zorunlu hale gelmiştir. Bu kapsamda İstanbul'un küresel bir finans merkezi haline getirilmesi hem uluslararası fon girişlerinin aracılık edilmesini sağlayacak hem de çeşitlenen finansal enstrümanlar sayesinde tasarrufları arttıran bir rol üstlenecektir.

Türkiye'nin belirlenen hedeflerine ulaşmasında en büyük katkıyı tasarrufların yapacağı öngörülmektedir. Bu nedenle, Türkiye'nin 2023 ekonomik hedefleri kapsamında, gerekli yatırımların yapılmasında yurtiçi tasarrufların kullanılması zorunlu hale gelmiştir. Bu kapsamda İstanbul'un küresel bir finans merkezi haline getirilmesi hem uluslararası fon girişlerinin aracılık edilmesini sağlayacak hem de çeşitlenen finansal enstrümanlar sayesinde tasarrufları arttıran bir rol üstlenecektir.

İŞGÜCÜ PİYASASINA BAKIŞ

Eurostat tarafından açıklanan üçüncü çeyrek genç işsizlik oranları incelendiğinde, Türkiye'deki genç işsizlik oranının bir önceki çeyreğe göre 1,9 puanlık artışla yüzde 16,8 olarak gerçekleştiği ve Türkiye'nin Avrupa'da genç işsizlik oranının düşük olduğu on ülkeden biri olduğu görülmektedir.

2008'de Amerika Birleşik Devletleri'nde başlayan, kısa süre içinde önce Avrupa'yı, daha sonra tüm dünyayı tesiri altına alan küresel ekonomik krizin etkileri henüz tam atlatılamamış, dengeli ve sürdürülebilir bir toparlanma, dünya ekonomisinde henüz sağlanamamıştır.

Aradan geçen 5 yılda, küresel krizin fazlar değiştirerek devam etmekte olduğu görülmektedir. Dünyanın en büyük ekonomisi olan Amerika Birleşik Devletleri'nde konut ve istihdam piyasalarındaki iyileşmeye bağlı olarak kısmi bir toparlanma, 2013 yılının ikinci yarısının ortalarından itibaren görülmeye başlanmıştır. ABD ekonomisinin yılın birinci çeyreğinde yüzde 1,1, ikinci çeyreğinde yüzde 2,5 ve üçüncü çeyreğinde de yüzde 2,8 oranında büyümesi, ekonomik toparlanmanın güçlendiğine ve istikrar kazandığına ilişkin beklentileri olumlu yönde etkilemiştir.

Avrupa Birliği'ne bakıldığında, özellikle son aylarda kısmi bir toparlanmanın söz konusu olduğu görülmektedir. Ancak söz konusu toparlanmanın kalıcı olup olmadığı henüz netlik kazanamamıştır. Altı çeyrek üst üste daralan Euro Bölgesi, 2013'ün ikinci çeyreğinde yüzde 0,3 büyüyerek resesyondan çıkmıştır. 2013'ün ikinci çeyreğinde Avrupa Birliği yüzde 0,4 oranında büyümüştür. Buna karşılık, çevre ülkeler olarak nitelendirilen İspanya, İtalya ve Portekiz gibi ülkelerde resesyonun devam ettiği görülmektedir.

Şekil 1: Gelişmiş Ekonomilerde İşsizliğin Seyri*

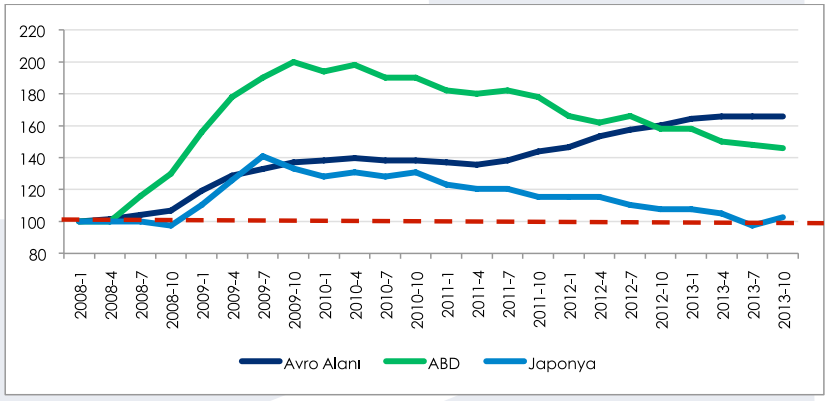

Kaynak: EUROSTAT

** Endeks, 2008 yılı Ocak ayı 100 kabul edilerek oluşturulmuştur.*

Volkan ÖZ*

* İŞKUR, İstihdam Uzman Yardımcısı

Eurostat verileri ışığında işsizlik oranının izlediği seyre bakıldığında, ABD'de işsizlik oranının 2009 yılının Ekim ayında zirveye ulaştığı ve bu tarihten itibaren ise kademeli olarak gerilemeye başladığı görülmektedir. 2013 Ocak-Ekim döneminde ABD'de işsizlik oranı ortalama yüzde 7,5 olarak gerçekleşmiştir. IMF, ABD işgücü piyasasındaki ılımlı seyrin devam edeceğini ve yılsonunda işsizlik oranının yüzde 7,6 düzeyinde gerçekleşmesini beklemektedir. Benzer biçimde, Japonya ekonomisinde işsizlik oranı 2009 yılının Temmuz ayında zirve yapmış ve bu tarihten sonra da kademeli bir şekilde azalmaya başlamıştır. Bununla birlikte, 2013 yılının Temmuz ayından itibaren işsizlik oranında küçük artışlar görülmeye başlanmıştır. 2013 Yılı Ocak-Ekim döneminde Japonya'da işsizlik oranı ortalama yüzde 4,1 olmuştur. IMF tahminlerine göre Japonya'da 2013 yılı sonu itibariyle işsizlik oranı yüzde 4,2 seviyesinde gerçekleşecektir.

Euro alanındaki işgücü piyasası gelişmeleri incelendiğinde, mevcut durumun ve yakın dönemde söz konusu olacak gelişmelerin çok da parlak olmadığı görülmektedir. 2008 Yılının Nisan ayından itibaren kademeli bir şekilde artmaya başlayan işsizlik oranı 2010 yılının Nisan ayında yüzde 10,2 ile zirveye ulaştıktan sonra yavaş yavaş gerilemeye başlamıştır. Ancak 2011 yılının Haziran ayından itibaren yeniden yükselmeye başlamıştır. Euro bölgesinde 2013 yılı Eylül ayında işsizlik oranı yüzde 12,2 ile son on yılın en yüksek seviyesinde gerçekleşmiştir. 2013 yılı Ekim ayı itibariyle Euro bölgesinde işsizlik oranı yüzde 12,1 seviyesinde gerçekleşmiştir.

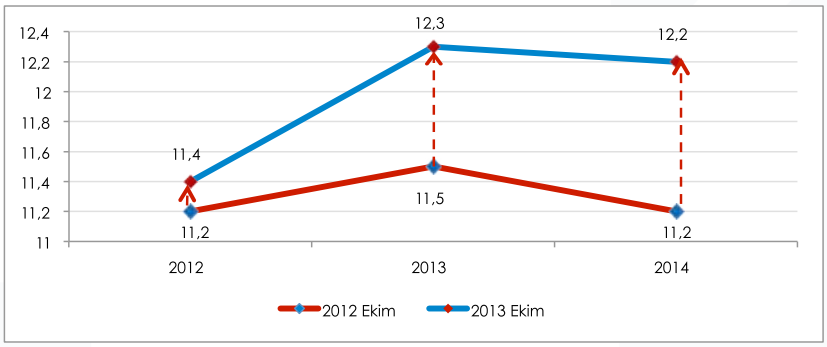

Şekil 2: Avro Bölgesi İşsizlik Oranı Tahminleri

Kaynak: IMF Dünya Ekonomik Görünümü Raporu Veri Tabanı

IMF tarafından yapılan tahminlere göre Euro alanı işgücü piyasasındaki sorunlar ilerleyen dönemlerde devam edecektir. IMF'in Euro alanında 2013 yılındaki işsizlik oranı beklentisi yüzde 11,5'ten yüzde 12,3'e yükseltilmiştir. Buna ek olarak, IMF'in Euro alanında 2014 yılındaki işsizlik oranı beklentisi yüzde 11,2'den yüzde 12,2'ye yükseltilmiştir. Bu gelişme, Euro alanı işgücü piyasasındaki sorunların 2014 yılında da devam edebileceğine yönelik güçlü bir işarettir.

Tablo 1: Temel İşgücü Piyasası Göstergeleri *

Kaynak: TÜİK

** Rakamlar yuvarlamadan dolayı toplamı vermeyebilir.*

DEĞİŞKEN / ZAMAN	YILLIK					EYLÜL DÖNEMİ	
	2008	2009	2010	2011	2012	2012	2013
15 ve daha yukarı yaştaki nüfus (Bin Kişi)	50.772	51.686	52.541	53.593	54.724	54.923	55.790
İşgücü (Bin Kişi)	23.805	24.748	25.641	26.725	27.339	28.011	28.639
İşgücüne katılma oranı (%)	46,9	47,9	48,8	49,9	50,0	51,0	51,3
İstihdam	**21.194**	**21.277**	**22.594**	**24.110**	**24.821**	**25.472**	**25.808**
Tarım	5.016	5.240	5.683	6.143	6.097	6.502	6.370
Tarım Dışı	16.177	16.035	16.913	17.966	18.726	18.969	19.439
Sanayi	4.440	4.079	4.496	4.704	4.751	4.735	4.914
İnşaat	1.242	1.306	1.431	1.676	1.709	1.896	1.879
Hizmetler	10.495	10.650	10.986	11.586	12.266	12.338	12.646
İşsiz (Bin Kişi)	**2.611**	**3.471**	**3.046**	**2.615**	**2.518**	**2.539**	**2.831**
İşsizlik Oranı (%)	**11,0**	**14,0**	**11,9**	**9,8**	**9,2**	**9,1**	**9,9**
Tarım Dışı İşsizlik Oranı (%)	**13,6**	**17,4**	**14,8**	**12,4**	**11,5**	**11,6**	**12,3**
Genç Nüfusta İşsizlik Oranı (%)	**20,5**	**25,3**	**21,7**	**18,4**	**17,5**	**18,0**	**19,4**

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından açıklanan Eylül dönemi Hanehalkı İşgücü Anketi (HİA) sonuçları çerçevesinde işgücü piyasasındaki gelişmelere bakıldığında öncelikle, istihdam bir önceki yılın aynı dönemine göre 336 bin kişi arttığı görülmektedir. 2013 yılı Eylül döneminde istihdamda, bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 1,3'lük bir artış gerçekleşmiştir. Tarım dışı sektörlerdeki istihdamın durumu incelendiğinde; sanayi sektöründe 178 bin, hizmetler sektöründe ise 310 bin kişilik istihdam artış yaşanırken, inşaat sektöründe 17 bin kişilik istihdam azalışının yaşandığı ve tarım dışı istihdamın 2013 Eylül döneminde 471 bin kişi artarak 19.439 bin kişiye ulaştığı görülmektedir. OECD tarafından yayımlanan İstihdam Görünüm Raporu'nda yer alan tahminlere göre Türkiye, bu yıl ve gelecek yıl OECD'de en fazla istihdam artışı görülecek 3'üncü ülke olacaktır.[3] OECD tahminleri ışığında ilerleyen dönemde istihdam artışı açısından Euro Alanı'na kıyasla Türkiye'nin başarılı performansını devam ettireceği söylenebilir. Zira, 2013 yılında OECD tarafından Euro alanında yüzde 1'lik istihdam azalışı beklenmektedir.

Artan istihdamın kalitesine ilişkin değerlendirmede bulunabilmek için kayıt dışı istihdamdaki gelişmelere bakılabilir. Bu çerçevede 2013 yılı Eylül döneminde, kayıt dışı istihdam bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 6 azalış göstermiş ve 9 milyon 606 kişiye gerilemiştir. Söz konusu dönemde erkeklerde kayıt dışı istihdam yüzde 7,5'lik azalışla 5 milyon 533 bin kişiye gerilerken, kadınlarda yüzde 3,8'lik azalışla 4 milyon 73 bine gerilmiştir. Bu olumlu gelişmelerin yanında, 2013 Eylül döneminde kayıt dışı istihdam oranı bir önceki yılın aynı dönemine göre 2,9 puan azalmış ve yüzde 37,2 olarak gerçekleşmiştir.

İşgücündeki gelişmelere bakıldığında, 2013 yılı Eylül döneminde bir önceki yılın aynı dönemine göre işgücüne katılma oranının yüzde 51'den yüzde 51,3'e yükseldiği ve işgücünün 628 bin kişi artarak 28 milyon 639 bin kişiye yükseldiği görülmektedir. 2013 Yılı Eylül döneminde, bir önceki yılın aynı dönemine göre, Türkiye'de çalışma çağındaki nüfus yüzde 1,6 artarken, işgücü yüzde 2,2 artış göstermiştir. Bu verilerden de rahatlıkla görülebileceği gibi Türkiye'de işgücü, çalışma çağındaki nüfusa göre daha hızlı artmaktadır. Diğer taraftan, istihdam ise söz konusu dönemde yüzde 1,3'lük artış gerçekleşmiştir. Toplam istihdam artışının, işgücündeki

Dipnot

3 OECD İstihdam Raporunda yer alan tahminlere göre en fazla istihdam artışının görüleceği ülkeler Meksika ve İsrail'dir.

artışın gerisinde kalmasından dolayı Eylül döneminde işsizlik oranı bir önceki yılın aynı dönemine göre 0,8 puan artarak yüzde 9,9 olarak gerçekleşmiştir. Tarım dışı işsizlik oranı da aynı eğilimi sergilemiş ve Eylül döneminde bir önceki yılın aynı dönemine göre 0,7 puan artarak yüzde 12,3 seviyesinde gerçekleşmiştir.

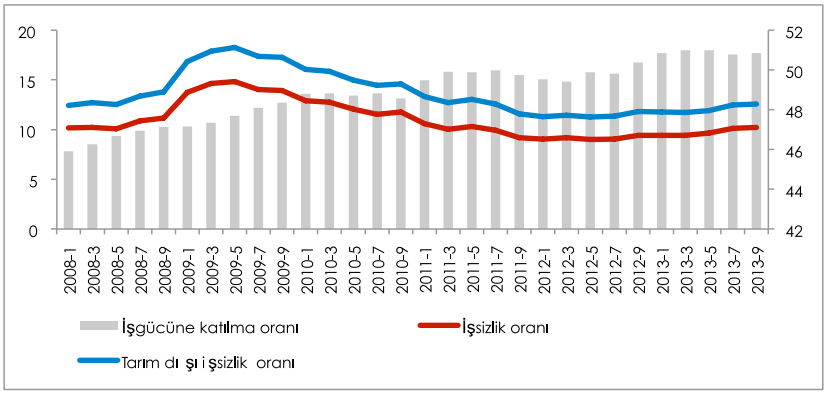

Şekil 3: Mevsimsel Etkilerden Arındırılmış İşgücü Göstergeleri

Kaynak: TÜİK

Mevsimsel etkilerden arındırılmış temel işgücü göstergelerine ilişkin rakamlar incelendiğinde 2013 Eylül döneminde, bir önceki yılın aynı dönemine göre, istihdamın yüzde 1,6'lık artışla 25 milyon 466 bin kişiye ulaştığı görülmektedir. Söz konusu dönemde istihdam hizmetler sektöründe yüzde 2,9 sanayi sektöründe yüzde 3,6 artmıştır. Buna karşılık, 2013 Eylül döneminde, bir önceki yılın aynı dönemine göre istihdam inşaat sektöründe yüzde 0,9 tarım sektöründe yüzde 2,1 azalmıştır. 2013 Eylül döneminde, bir önceki yılın aynı dönemine göre, istihdam oranı değişmeyerek yüzde 45,6 seviyesinde gerçekleşirken, işgücüne katılma oranı 0,4 puanlık artışla yüzde 50,8'e ve işsizlik oranı da 0,8 puanlık artışla yüzde 10,2'ye yükselmiştir.

Avrupa'nın en büyük sorunlarından biri olan genç işsizlik açısından Türkiye'nin başarılı bir performans sergilediği söylenebilir. Eurostat tarafından açıklanan üçüncü çeyrek genç işsizlik oranları incelendiğinde, Türkiye'deki genç işsizlik oranının bir önceki çeyreğe göre 1,9 puanlık artışla yüzde 16,8 olarak gerçekleştiği ve Türkiye'nin Avrupa'da genç işsizlik oranının düşük olduğu on ülkeden biri olduğu görülmektedir.

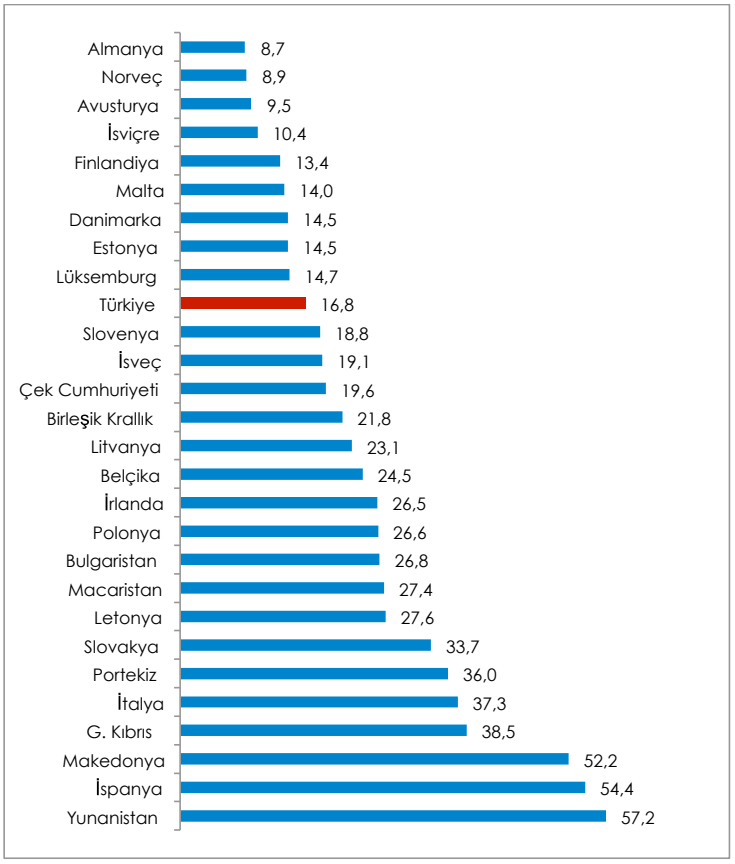

Şekil 4: Avrupa'da Genç İşsizlik Oranları

Kaynak: EUROSTAT

SAĞLIKTA BİYOMETRİK KİMLİK DOĞRULAMA

Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK), hem yapılan usulsüzlüklerin önüne geçecek hem de vatandaşların özel hastane ve tıp merkezlerinden daha hızlı ve verimli sağlık hizmeti alabilmelerine imkan sağlayacak 'Biyometrik Kimlik Doğrulama Sistemi'ni 1 Aralık 2013 tarihinden itibaren zorunlu hale getirmiştir.

Resul KURT*

* *Dr.*
SGK E. Başmüfettişi,
İş ve Sosyal Güvenlik Müşaviri, M.Ü. Öğretim Görevlisi

Sağlık yardımlarından faydalanma şartları

Sigortalılar ve hak sahiplerinin (eş-çocuk ve bazı durumlarda da anne-babaları) SGK sağlık yardımlarından faydalanabilmesi son yıllarda oldukça kolaylaşmıştır.

5510 sayılı Kanunla sağlık yardımlarından faydalanma şartları yeniden düzenlenmeden önce sağlık hizmetlerinden yararlanabilmek için memur, SSK'lı ve Bağ-Kur'lu ayrı ayrı şartlarda sağlık hizmetinden faydalanmaktaydı.

Devlet memurları göreve başladıkları gün itibariyle hemen sağlıktan yararlanabilmekteyken, SSK'lıların son bir yılda kendileri adına 90 gün, hak sahipleri içinse 120 gün prim ödemesi gerekiyordu.

Bağ-Kur'lularda ise bu şartlar daha vahimdi. Buna göre, Bağ-Kur sigortalısı ilk defa tescil edilenler 8 ay, tekrar Bağ-Kur sigortalısı olanlarda ise 4 ay prim ödendikten sonra sağlık yardımlarından faydalanılabiliyordu.

İşte her çalışanın eşit şartlarda sağlıktan faydalanmasının önünü açmak için 5510 sayılı Kanunla birlikte bu bekleme süreleri bütün sigortalılar için eşitlendi. 5510 sayılı Kanun yürürlüğe girdikten (1 Ekim 2008) sonra memur, işçi ve esnaf (isteğe bağlı sigortalılar da dahil) son bir yıl içinde 30 gün prim ödemesi varsa her türlü sağlık yardımından yararlanabilmektedir.

İşten ayrılan sigortalıların sağlık yardımı

5510 sayılı Kanuna göre 4/a, 4/b ve 4/c kapsamında zorunlu sigortalı olarak çalışanların işten ayrıldıkları tarihten 10 gün sonra sigortalılık nitelikleri sona ermektedir. Bu durumdaki sigortalıların bir yıl içerisinde 90 gün primlerinin olması halinde genel sağlık sigortalısı olarak 10 günden sonraki 90 gün süreyle prim borcu olup olmadığına bakılmaksızın sağlık yardımlarından yararlanabilecektir.

Diğer bir deyişle işten ayrılan bir sigortalı bir yıl içerisinde 90 gün primlerinin olması halinde 100 gün daha sağlık hizmetlerinden yararlanabilecektir.

Öte yandan, işten ayrılan sigortalıların işsizlik ödeneğine hak kazanmaları halinde işsizlik ödeneği süresince; kamu idarelerine ait mevsimlik işlerde çalışan sigortalıların ise iş akitleri askıda kaldığı sürede yukarıda belirtilen süre kısıtlaması olmaksızın sağlık yardım hakları bulunmaktadır.

Kendi istek ve iradesi dışında işsiz kalan sigortalılara son üç yıl içinde en az 600 gün süre ile işsizlik sigortası primi ödemiş olması, iş sözleşmesinin feshinden sonraki 30 gün içinde en yakın Çalışma ve İş Kurumu birimine şahsen ya da elektronik ortamda başvurması durumunda işsizlik sigortasından gerekli yardımlar sağlanmaktadır.

İş sözleşmesinin sona ermesinden önceki son 120 gün içinde prim ödeyerek sürekli çalışmış olanlardan, son üç yıl içinde;

a) 600 gün sigortalı olarak çalışıp işsizlik sigortası primi ödemiş olan sigortalı işsizlere 180 gün,

b) 900 gün sigortalı olarak çalışıp işsizlik sigortası primi ödemiş olan sigortalı işsizlere 240 gün,

c) 1.080 gün sigortalı olarak çalışıp işsizlik sigortası primi ödemiş olan sigortalı işsizlere 300 gün, süre ile işsizlik ödeneği verilmektedir. Bu çerçevede işsizlik ödeneği verilen sürelerde sağlık yardımlarından da yararlanılması mümkün bulunmaktadır.

Biyometrik Kimlik Doğrulama Sistemi

Sağlık hizmeti almak için sağlık hizmeti sunucularına başvuran kişilerin kimlik doğrulamaları, nüfus cüzdanı, sürücü belgesi, pasaport veya evlilik cüzdanı ile yapılmaktaydı.

Sağlıkta yapılabilecek suiistimalleri azaltmak ve sağlığa ulaşmayı ve faydalanmayı kolaylaştırmak için Biyometrik Kimlik Doğrulama Sistemine geçilmesi yönünde yapılan çalışmalar sonuçlandırıldı.

Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK), hem yapılan usulsüzlüklerin önüne geçecek hem de vatandaşların özel hastane ve tıp merkezlerinden daha hızlı ve verimli sağlık hizmeti alabilmelerine imkan sağlayacak 'Biyometrik Kimlik Doğrulama Sistemi'ni 1 Aralık 2013 tarihinden itibaren zorunlu hale getirmiştir.

Ancak hizmet sunumunda vatandaşların kimliğinin geleneksel yöntemler ile doğru olarak saptanamamasının getirdiği sorunların önlenmesi amacıyla; kişilerin TC kimlik numarası bulunan nüfus cüzdanı, sürücü belgesi, pasaport veya evlilik cüzdanı ve/veya biyometrik yöntemlerle kimlik tespit işlemleri tamamlandıktan sonra sağlık hizmeti sunucusundan sağlık hizmeti almalarına ilişkin düzenleme yapılmıştır.

Kayıt işlemi hastanelerce yapılacak

SGK sağlık yardımlarından yararlandırılan kişilerin sağlık hizmeti sunucusuna müracaatı sırasında ilk biyometrik verinin SGK veri tabanına kayıt işlemi hastanelerce yapılacak. Yani, ilk biyometrik verinin SGK veri tabanına kayıt işlemini yaptırmak için SGK müdürlüklerine gidilmesine gerek olmayacak, bu işlem kişinin muayene için müracaat ettiği hastane bankolarında kurulan biyometrik kimlik doğrulama ünitelerince yapılacak.

Hastane ve sağlık sunucuları, ilk biyometrik verinin SGK veri tabanına kayıt işleminde hastalardan beyan ve taahhüt belgesi almak zorunda olacak. Sağlık kuruluşları başvuru aşamasında, acil hallerde ise acil halin sona ermesinden sonra, nüfus cüzdanı, sürücü belgesi, evlenme cüzdanı, pasaport veya kurum sağlık kartı belgelerinden biri ile kimlik tespiti ve biyometrik yöntemlerle kimlik doğrulaması yapılacak.

Avuç içleri 1-2 saniyede okutulacak

Uygulamayla SGK'lılar özel hastanelere geldiklerinde avuç içlerini 1-2 saniye içerisinde okutup sağlık hizmeti alabilecekler. Bu uygulama ilk etapta ikinci basamak sağlık hizmeti veren özel hastaneler ile tıp merkezlerini kapsıyor.

Sağlık kurum ve kuruluşlarının, SGK sağlık yardımlarından yararlandırılan kişilerin kimlik tespitini, biyometrik kayıt işlemini veya biyometrik kimlik doğrulama işlemini usulüne uygun yapmayan ve bu nedenle bir başka kişiye sağlık hizmeti sunulması nedeniyle SGK'nın zarara uğramasına sebebiyet veren sağlık hizmeti sunucularından ödenen tutar geri alınacaktır.

Sistem kurmayan hastane provizyon alamayacak

İkinci basamak Özel Sağlık Kuruluşlarının 01.12.2013 tarihinden önce Biyometrik Kimlik Doğrulama Sistemi için gerekli alt yapıyı kurmaları gerekmektedir. İkinci Basamak özel sağlık tesislerinde 01.12.2013 tarihi itibariyle Biyometrik Kimlik Doğrulama Sistemini kurmayan sağlık hizmet sunucularına MEDULA sistemi üzerinden provizyon verilmeyecek.

Uygulamanın tıp fakültesi hastanelerinde de 1 Eylül 2014'ten itibaren zorunlu hale gelmesi öngörülüyor.

TÜRKİYE'DE İSTİHDAM

Ünsal BAN*

* *Prof. Dr.*
THK Üniversitesi Rektörü
Ekonomi Yazarı

Giriş

Geride bırakılan 11-12 yıllık süre zarfı, ülkemizde ekonomik, sosyal ve politik anlamlarda köklü değişim ve dönüşümlerin yaşandığı bir dönemi temsil etmektedir. Bu değişim ve dönüşüm sürecinde, bir yandan daha rekabetçi ekonomi ve piyasa odaklı bir model ortaya çıkartılırken, diğer taraftan kamunun sistemdeki ağırlığı azaltılmış, tarım kaynaklı katma değerin sanayi ve hizmet alanlarına kaydırılması sağlanmış ve küresel rekabetle bütünleşmiş bir yapının geliştirilmesi mümkün kılınmıştır.

Bu dönüşüm sürecinde ülkemizin işgücü piyasaları, istihdam yapısı ve işgücünün sektörel dağılımları da doğal olarak olumlu yönde etkilenmiştir. Geçmiş dönemde üretkenliği sınırlı, rekabete kapalı ve esnekliği olmayan bir işgücü piyasasına sahip olan ülkemiz, geride bırakılan 11-12 yıllık süreç içerisinde küresel rekabete ayak uydurmuş ve bu kapsamda daha esnek, daha rekabetçi ve yüksek vasıflı bir işgücü profiline sahip bir işgücü piyasası ortaya çıkarılmıştır.

Türkiye'de, 2001 yılında yaşanan ekonomik krizden sonra sağlanan istikrarlı yapı ile 2002-2007 yılları arasında ortalama %7 seviyesinde bir büyüme hızı elde edilirken, 2011 yılında ise %8,5'luk bir büyüme seviyesine ulaşılmıştır. Küresel nitelikte olan krizin etkileri nedeniyle 2012 yılındaki büyüme hızı %2,2 seviyesinde kalsa da, istihdam açısından 2012 yılında 711 bin yeni iş yaratılmıştır. Aynı şekilde, bu dönemde istihdam seviyesi bir önceki yılın aynı dönemine göre de %3 gibi önemli bir artış göstermiştir.

İstihdam Kavramı

İşgücü piyasalarının önemli göstergelerinden biri de olan istihdam, emek faktörünün üretim sürecine dahil edilmesi anlamına gelirken, tüm üretim faktörlerinin üretim sürecine katılması anlamını da taşımaktadır. Çalışanlar açısından, herhangi bir işte ücret, maaş vb. karşılığı işgücünün o işverenin işine tahsis edilmesi, işverenler açısından ise bir bedel karşılığı çalışana çalışma imkanı sağlanması istihdam olgusuna işaret etmektedir.

2001 yılında yaşanan ekonomik kriz sonrası dönemde, Türkiye ekonomisi dinamik ve istikrarlı bir büyüme süreci yakalamış, bu dönemde ekonomik yapı kabuk değişimi geçirirken, işgücü piyasalarında da olumlu yönde bir dönüşüm yaşanmıştır. Ekonomik büyüme performansı, 2002–2007 döneminde, yıllık ortalama %7 düzeyinde gerçekleşirken 2011 yılında ise %8'in üzerine çıkılarak dünyada, Çin'den sonra en hızlı büyüyen ikinci ülke olunmuştur.

Teorik açıdan incelendiğinde, işsizlik kavramının 1929 büyük bunalımına kadar Klasik ve Neo-Klasik İktisadın hakim olduğu dönemde tamamen gönüllü bir sorun olarak algılandığı görülmektedir. Neo-Klasik teori bir tam istihdam analizidir ve işsizlik sorunu yalnızca gönüllü bir işsizliktir. Tam rekabet varsayımı altında işgücü arzı ve işgücü talebi işgücü piyasasında karşı karşıya gelerek bir denge gerçek ücret düzeyi oluşturmaktadır. Bu denge durumunda, işgücü arzı işgücü talebine eşit olacağından herhangi bir işsizlikten söz edilememektedir. (Ataman, 1998).

Genç nüfus ortalamasına sahip olan ülkemizde, her geçen gün ile birlikte gençlerimizin işgücü piyasasına dahil oluyor olması işsizlik üzerinde yukarı yönlü baskı yaratmaktadır.

Diğer taraftan, 1929 Krizinden sonra piyasalarda işsizlik sürekli bir hal almış ve klasik iktisadın tam istihdam varsayımı önemini yitirmeye başlamıştır. Keynes ise, ekonominin her zaman tam istihdam düzeyinde olmayacağını, eksik istihdamda da dengenin olabileceğini öne sürerek bu tezini efektif talep etkisiyle açıklamaya çalışmıştır (Özdemir, 2009). Keynes'e göre ekonomi eksik istihdamda da dengeye gelebilmekte, tam istihdam için ise devlet müdahalesi gerekmektedir.

Sosyal politikaların temel amaçları arasında yer alan istihdam konusu, özellikle son dönemdeki küresel krizlerin etkisi ile ekonomistlerin de yakından ilgilendikleri bir alan haline gelmiş, kriz ile mücadele politikalarında önemli bir gösterge niteliği kazanmıştır.

Türkiye'de İstihdam

2001 yılında yaşanan ekonomik kriz sonrası dönemde, Türkiye ekonomisi dinamik ve istikrarlı bir büyüme süreci yakalamış, bu dönemde ekonomik yapı kabuk değişimi geçirirken, işgücü piyasalarında da olumlu yönde bir dönüşüm yaşanmıştır. Ekonomik büyüme performansı, 2002–2007 döneminde, yıllık ortalama %7 düzeyinde gerçekleşirken 2011 yılında ise %8'in üzerine çıkılarak dünyada, Çin'den sonra en hızlı büyüyen ikinci ülke olunmuştur.

Ekonomik, sosyal ve politik yapılardaki bu değişim, istihdamı ve işgücünün sektörel hareketliliğini motive edici bir unsur olmuştur. Öyle ki, 2002 yılında işgücünün tarımsal ağırlığı toplam işgücünün 1/3'ünden 2012 yılında 1/4'üne gerilerken, benzer bir eğilimin sınırlı düzeyde olmakla birlikte sanayi sektöründen hizmet sektörüne doğru yaşandığı görülmüştür.

Figür 1. Sektörlere Göre İşgücü Dağılımı

Kaynak: TUİK

Yıllar	Tarım	Sanayi	İnşaat	Hizmetler
2004	29,1	20,0	4,9	46,0
2005	25,7	20,8	5,5	48,0
2006	24,0	21,0	5,9	49,1
2007	23,5	20,8	5,9	49,8
2008	23,7	20,9	5,9	49,5
2009	24,6	19,2	6,1	50,1
2010	25,2	19,9	6,3	48,6
2011	25,5	19,5	7,0	48,1
2012	24,6	19,1	6,9	49,4
2013	25,1	19,1	7,2	48,6

Ekonomik büyüme düzeyinde gözlenen güçlü performansa paralel olarak ulusal ekonominin istihdam yaratma kapasitesi de aynı ölçüde genişlemiştir. Ancak, 2008 yılında patlak veren ve sonrasında küresel nitelik kazanan kriz ortamı, istihdamdaki genişleme hızının bir miktar yavaşlamasına neden olmuştur. Bu yavaş-

lama, Türkiye'nin demografik yapısından ötürü işsizlik oranları üzerinde olumsuz etki yaratmış olsa da, günümüz itibariyle istihdamdaki artışın korunuyor olduğu görülmüştür.

Öyle ki, en son yayınlanan işsizlik ve istihdam verileri dikkate alındığında, 2013 yılı Ağustos döneminde Türkiye genelinde işsiz sayısının geçen yılın aynı dönemine göre 361 bin kişi artarak 2 milyon 806 bin kişiye yükselmiş olduğu gözlenmektedir. Tarım dışı işsizlik oranı 1 puanlık artış ile %12,3 oranında gerçekleşirken, 15-24 yaş grubunu içeren genç işsizlik oranı ise 1,5 puanlık artış ile %18,7 olmuştur.

Daha öncesinde ifade ettiğimiz üzere, genç nüfus ortalamasına sahip olan ülkemizde, her geçen gün ile birlikte gençlerimizin işgücü piyasasına dahil oluyor olması işsizlik üzerinde yukarı yönlü baskı yaratmaktadır.

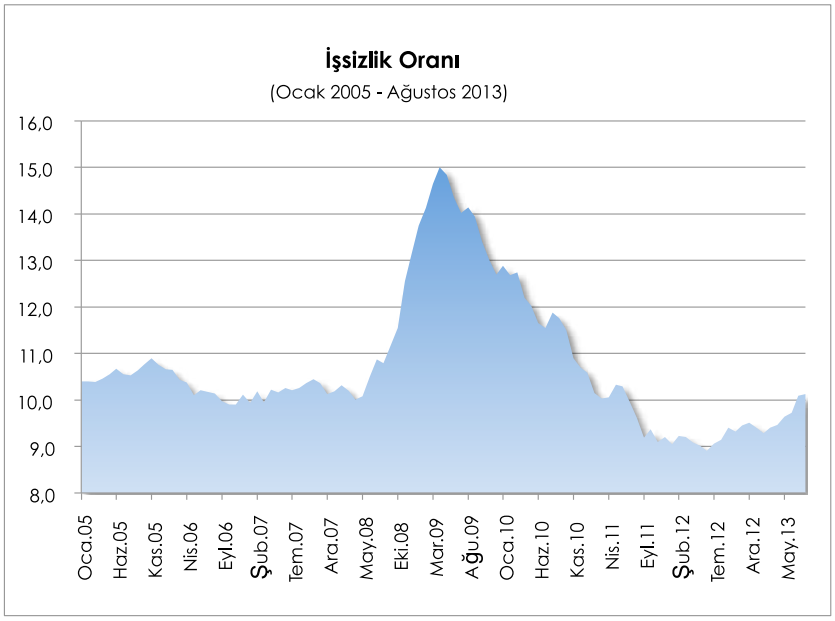

Figür 2. İşsizlik Oranı

Kaynak: TUİK

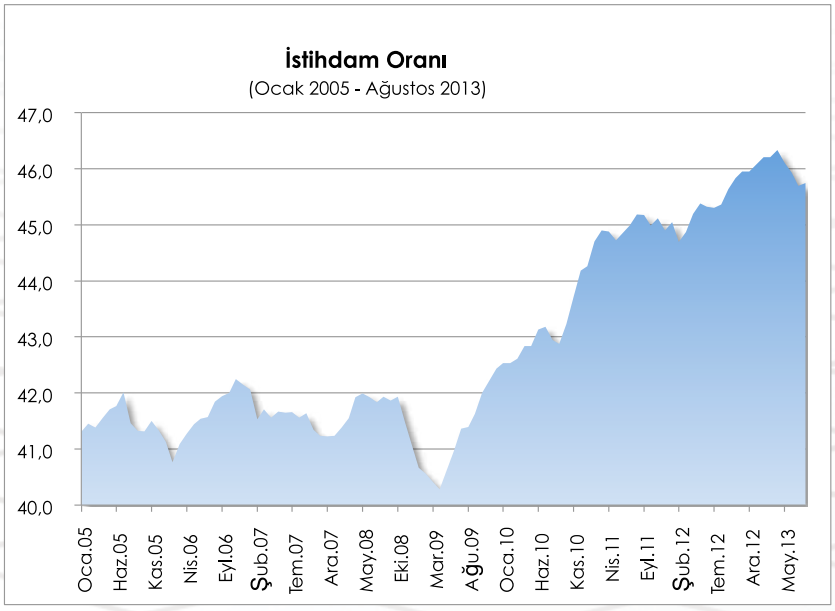

Figür 3. İstihdam Oranı

Kaynak: TUİK

2013 yılı Ağustos döneminde, istihdam edilenlerin sayısı bir önceki yılın aynı dönemine göre 593 bin kişi artarak 25 milyon 960 bin kişiye yükselmiştir. Bu dönemde, tarım sektöründe çalışan sayısı 53 bin kişi azalırken, tarım dışı sektörlerde çalışan sayısı 646 bin kişi artmıştır.

Diğer taraftan, 2013 yılı Ağustos döneminde, istihdam edilenlerin sayısı bir önceki yılın aynı dönemine göre 593 bin kişi artarak 25 milyon 960 bin kişiye yükselmiştir. Bu dönemde, tarım sektöründe çalışan sayısı 53 bin kişi azalırken, tarım dışı sektörlerde çalışan sayısı 646 bin kişi artmıştır.

Rakamları daha detaylı bir şekilde incelediğimizde, istihdam edilenlerin %25,1'i tarım, %19,1'i sanayi, %7,2'si inşaat, %48,6'sının ise hizmetler sektöründe yer aldığı karşımıza çıkmaktadır. Bu rakamları önceki yılın aynı dönemi ile karşılaştırdığımızda ise istihdam edilenler içinde hizmet sektörü payının 0,6 puan ve sanayi sektörü payının 0,4 puan artarken, tarım sektörü payının 0,8 puan, inşaat sektörü payının 0,3 puan azaldığı görülmektedir.

Dahası, istihdam edilenlerin oranı, bir önceki yılın aynı dönemine göre 0,3 puanlık artış göstererek %46,3'den %46,6'a çıkmış, işgücüne katılma oranı da 0,9 puan artarak %51,6'ya yükselmiştir. Aynı dönemler için yapılan kıyaslamalara göre; erkeklerde işgücüne katılma oranı 0,7 puanlık artışla %72,6, kadınlarda ise 1,2 puanlık artışla %31,3 olarak gerçekleşmiştir.

Özetleyecek olursak; küresel boyuttaki krizin yansımaları, diğer ülkelerde olduğu kadar olmasa da, Türkiye'de de hissedilmektedir. Başta Avrupa olmak üzere dünya pazarlarında yaşanan daralmalar doğrusal olarak ülkemizin işgücü piyasası üzerinde olumsuz etkiler yaratmaktadır. Bu etkilerin sınırlı seviyelerde olmasına ve istihdam seviyesindeki artışa rağmen, ülkemizin genç nüfusa sahip olması ve işgücüne katılım seviyesinin her geçen gün artması, işsizlik oranında yukarı yönlü baskı oluşturmaktadır.

Sonuç

İşsizlik, içinde bulunulan konjonktür itibariyle hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkelerin en önemli sorunu haline gelmiştir. Değişen nüfus yapısı, istihdam oranla-

rının düşük seviyelerdeki seyri, yüksek düzeyde eksik istihdam oranı ve işgücünün etkin bir şekilde kullanılamaması gibi sorunlar ülkelerin işsizlik ve istihdam konularında üzerinde durması gereken önemli unsurların başında gelmektedir.

Diğer taraftan, ülkemizde geride bırakılan 11-12 yıllık süreçte sağlanan istikrarlı büyüme eğilimi ile işsizlik ve istihdam konularında kayda değer gelişimler sağlanmış, bu doğrultuda yukarıda ifade edilen sorunların birçoğunun çözümünde sonuca ulaşılmıştır.

Ekonomik büyümeye paralel olarak artan istihdam seviyesi, işgücü verimliliğinin arttığını ve kayıt-dışı ekonominin daraldığını gösterdiği gibi işgücü piyasasının daha üretken ve kaliteli bir yapıya kavuştuğunu da işaret etmektedir.

Diğer taraftan, son yıllarda yaşanan küresel ekonomik krizin yaratmış olduğu konjonktür de dikkat edilmesi gereken unsurlardandır. Ülkemiz açısından küresel krizin yansımalarını, özellikle son 1-1,5 yıllık dönemde ekonomide gözlenen büyüme seviyelerini olumsuz yönde etkilemiş olsa da, işgücü piyasası bakımından etkilerin sınırlı seviyede kaldığı söylenebilmektedir. Öyle ki, işsizlik oranındaki artışın dünyadaki diğer ülkelere kıyasla sınırlı seviyede gerçekleştiği ülkemizde, istihdam seviyesindeki artışın da devam ediyor olması önemlidir.

Genç nüfusa sahip olan ülkemizde, küresel krizin olumsuz etkilerinin zamanla geçecek ve işsizlik oranında geride bırakılan bir yıl öncesinde gelinen rekor düşük seviyelere tekrar inilecektir. Bu süreçte, işgücü piyasasının işleyişini ve etkinliğini sınırlayan sorunların tespit edilerek, ortadan kaldırılması önemlidir. Özellikle, okuldan işe geçiş modelinin iyileştirilmesi, emek piyasasının ekonomik yapının ihtiyaçlarıyla uyumlu hale getirilmesi ve işgücü maliyetinin düşürülmesi reform edilmesi gereken öncelikli alanlardandır.

Kaynakça

1 Ataman, C. "İşsizlik Sorununa Yeni Yaklaşımlar", AÜ SBF Dergisi, Cilt: 53, Sayı: 1, 1998, 59-72.

2 Esen Ç, " İstihdam Politikası ve Türkiye" TEPAV, Ankara, 2007.

3 Özdemir, Ç. "Avrupa Birliği Ve Türkiye'de İzlenen İstihdam Politikaları Ve Etkileri" Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, AB Anabilim Dalı, İstanbul, 2009.

4 Sapancalı, F. "Türkiye'de İşgücü Piyasası, Sorunlar ve Politikalar", TUHİS İş Hukuku ve İktisat Dergisi, Cilt:21, Sayı:2-3, Kasım 2007/Şubat 2008, 8-30.

5 TÜİK (2013), "Hanehalkı İşgücü İstatistikleri", İnternet Veri Tabanı, www.tuik.gov.tr, Erişim Tarihi: 20.11.2013.

MARMARAY

"Sultan II. Abdülhamid döneminde F. Arnodin'e ait 1900 tarihli çalışma İstanbul Boğazı'nın bir yakasını diğeriyle deniz altından birleştirmeyi hedefleyen ilk çalışmalardır. Biri Rumelihisarı ile Kandilli, diğeri ise Sarayburnu ile Üsküdar arasında yapılması önerilen iki köprüye ait bu projelerin yüzyıla yakın bir süre sonra biri deniz altı geçişi, diğeri ise Fatih Sultan Mehmed Köprüsü olarak gerçekleşme şansı bulmuş olmaları, yüzyılın başındaki çalışmaların gerçekliğini göstermesi açısından taktire değerdir."

Dr. M. Sinan GENİM*

PARANTEZ

"1969 yılında yapımına başlanan ve 29 Ekim 1973 günün açılışı yapılan Boğaziçi Köprüsü çok uzun bir serüvenin sonucudur."

Osmanlı İmparatorluğu'nun XV. yüzyılda savaş teknolojisinde yaptığı yenilikleri, XVI. yüzyılda mimarlık ve mühendislik alanındaki gelişmeler takip etmiştir. Özellikle Mimar Sinan'ın tasarladığı Süleymaniye, Selimiye gibi anıtsal yapıların yanı sıra dönemi için büyük mühendislik projeleri olan Büyük Çekmece ve Silivri Köprüleri ile Mağlova ve Uzun Kemer akadükleri yapıldıkları tarihten yüzyıllar sonra bile halen hizmet vermektedir. Sokullu Mehmet Paşa'nın sadrazamlık döneminde (1565-1579) Akdeniz ile Kızıldeniz'i birleştirecek bir kanal ile Don ve Volga nehirleri arasında açılacak bir diğer kanalla Hazar Denizi ve Karadeniz'in birleştirilmesi projeleri ise yarım kalan atılımlardır.

Uzak coğrafyada gerçekleştirilmek istenen bu faaliyetlerin yanı sıra çok daha ufak ölçekli olmakla beraber Sapanca Nehri-Sapanca Gölü-İzmit Körfezi bağlantısıyla gerek Boğaziçi'ne bir alternatif oluşturmak gerekse Beypazarı'na kadar uzanan bir bölgedeki üretimin su yolu ile İstanbul'a ulaştırılabilmesi için yapılan Sapanca Kanalı, dönemi içinde değerlendirildiğinde oldukça ilerici girişimlerdir.

Çeşitli nedenlerle, özellikle de giderek büyüyen bürokrasinin engellemeleri sonucu, başlamadan biten bu girişimler, özellikle Sultan Abdülmecid'in yeniliklere açık tutumu nedeniyle önlemez hale gelmiştir. Sultan II. Bayezid (1481-1512) döneminde 1503 yılında Leonardo da Vinci, Pera'yı İstanbul'a bağlayan ahşap bir köprü projesi geliştirmiştir.Gerçekleşme şansı bulamayan bu proje, 240 metre uzunluğunda tek bir kemerden oluşmaktadır. Üç yüz yılı aşkın bir süre sonra Sultan II. Mahmud (1809-1839) Haliç'in iki yakasını birbirine bağlayan bir köprüyü hayata geçirmiştir. Azapkapı ile Unkapanı arasındaki bu köprü 600 metre uzunluğunda ve on metre genişliğinde olup, altından küçük teknelerin geçebileceği iki gözü bulunmaktadır. Kısa süre içinde kent içi ulaşım açısından yetersiz kalan bu köprünün hemen yakınına, Karaköy ile Eminönü arasına, Bezm-i Âlem Valide Sultan tarafından 1845 yılında 500 metre uzunluğunda ikinci bir köprü inşa ettirilmiştir.

Sultan Abdülmecid (1839-1861) döneminde İstanbul hızla büyümüş, nüfusu artmış ve ekonomisi gelişmiştir. Geçmişte büyük oranda Suriçi (İstanbul) ile Beyoğlu bölgesinde gelişen iskân hızla Boğaziçi'ne doğru büyümüştür. 1828 yılının 20 Mayıs günü ilk buharlı gemi İstanbul limanına gelmiştir. Geleneksel ulaşım araçlarının yetersiz kaldığı bu dönemde Sultan Mahmud bu yeni gemiyle yakından ilgilenmiş ve yenilerinin getirilmesini hatta tersanelerimizde yapılmalarını istemiştir. Şimdilerde unutulsa da dönemin İstanbul halkı bu gemiye "Buğu Gemisi" adını vermiştir. Kısa süre içinde benimsenen bu yeni ulaşım aracı İstanbul ile Boğaziçi, özellikle de Üsküdar arasında düzenli vapur seferleri yapılmasını gündeme getirmiştir. 1 Ocak 1851 günü Osmanlı Devleti'nin ilk anonim şirketi olan Şirket-i Hayriye kurulmuştur. *Takvim-i Vekâyi*'nin 1 Mayıs 1951 tarihli sayısında bundan böyle Boğaziçi'ne gidip gelenler için düzenli sefer yapacak bir vapur tahsis edildiği duyurulmuştur. Kısa süre sonra inşa edilecek altı vapur ile 1852'den itibaren vapur seferleri sayısı ve noktaları artmaya başlamıştır.

Denizde gerçekleşen bu atılım kısa süre sonra kara ulaşımında da başlamıştır. 1863 yılında Huchiadson isimli bir şahıs adına İstanbul'un ana arterlerinde ve banliyölerinde tramvay hattı kurmak ve işletmek hakkını tanıyan bir kontrat taslağı hazırlanmıştır. Ancak, 1864 ve 1868 yıllarında tramvay hattı tesisi için yapılan girişimler bir sonuç vermemiştir. 1869 Nizamnamesi ile kurulan tramvay şirketinin ilk çalıştırmaya başladığı hat ise Temmuz 1872 tarihinde kullanıma alınan Azapkapı-Beşiktaş hattı olmuştur. Atlarla çekilen bu tramvaylar sokaklara Avrupa kentlerini andıran bir canlılık getirmiştir. 1912 yılında elektrik ile çalışan tramvaylar devreye girinceye kadar kırk yıl süresince atlı tramvaylar hizmete devam

etmiştir. Kısa süre içinde yaygınlaşan tramvay ağı İstanbul ulaşımının yeni açılımı olmuştur. Eugène Henri Gavand isimli Fransız asıllı bir mühendise 1869 yılında, daha tramvay hattı ulaşımı açılmadan, Karaköy ile Beyoğlu arasında bir metro yapma ve işletme imtiyazı tanınmıştır. Gavand; Paris, Londra ve İstanbul arasında üç sene süresince mekik dokuyarak, yoğun çalışmalar sonrası 1872 tarihinde şirketini kurmuştur: "*The Metropolitan Railway of Constantinople, from Galata to Pera*". Üç yıl süren inşaat faaliyeti sonrasında 555 metre uzunluğunda, 6.70 metre genişliğindeki tünel Ocak 1875 tarihinde hizmete açılmıştır.

27 Eylül 1825'te mühendis George Stephenson'un ürettiği buharlı lokomotif, Darlington-Stocton arasında saatte 24 km. hızla 450 yolcu taşıyarak, tarihe ilk tren olarak geçmiştir. Hemen akabinde 1830 yılı Haziran ayı içinde İngiliz Albay Francis Chesney başkanlığında bir sermaye grubu Fırat Vadisi'nden Bağdat ve oradan Basra'ya uzanacak bir demiryolu inşaatı için Osmanlı Devleti nezdinde girişimde bulunmuştur. 1835'te İskenderiye-Süveyş arasında bir demiryolu inşaatı için çalışmalara başlanmıştır. 1848'de Pave isimli bir İngiliz Caleis'den başlayıp İstanbul ve Basra üzerinden Hindistan'a uzanacak dev bir demiryolu hattının proje çalışmalarına başlamıştır. 30 Haziran 1855'te Sultan Abdülmecid, vükelaya hitaben yaptığı konuşmasında bir an evvel demiryolu yapımına başlanmasını ister. İstanbul-Edirne-Varna ve Varna-Balaklava arasındaki telgraf hattı 9 Eylül 1855'te hizmete açılmıştır. Ocak 1856 tarihinde Osmanlı topraklarındaki ilk demiryolu olan 211 km uzunluğundaki İskenderiye-Kahire hattı kullanıma açılmıştır.

Uzun süren çalışmalar ve ekonomik sıkıntılar, demiryolunun İstanbul'a ulaşımını geciktirir. 21 Temmuz 1972 günü Sirkeci-Yedikule ile Küçükçekmece-Çatalca hatları hizmete açılır. Hemen akabinde 24 Eylül 1872'de *Osmanlı Demiryolları İdaresi Dairesi* kurulur. Demiryolları İdaresi'nin kurulduğu tarihte Osmanlı Devleti sınırları içindeki demiryolu uzunluğu 778 km. ulaşmıştır. Demiryolu yapımı hızlanır ve 4 Ekim 1872 günü Haydarpaşa-İzmit demiryolunun ilk bölümü olan Haydarpaşa-Tuzla hattı on dört ay içinde tamamlanarak işletmeye açılmıştır. Artık İstanbul'un Rumeli yakasında Edirne, Anadolu yakasında İzmit ile demiryolu bağlantısı sağlanmıştır. Bu hatların yapımı yalnızca şehrin çevre illerle olan bağlantısını sağlamakla kalmamış, aynı zamanda daha önceleri şehre uzak birer yerleşme olan Bakırköy, Yeşilköy, Tuzla, Pendik, Kartal gibi çevre köyleri şehirle yakınlaştırmıştır. İstanbul genişlemekte ve özellikle hem demiryolu, hem de deniz yolu bağlantısı bulunan Marmara Denizi kıyısındaki yerleşmeler giderek büyümektedir. Şirket-i Hayriye'nin Boğaz köyleri için sağladığı ulaşım kolaylığı, demiryolu vasıtasıyla Marmara sahiline yayılmış köyler için de sağlanmış olmaktadır.

Ocak 1875 tarihinde kullanıma alınan Tünel'in getirdiği başarı sonucu, Henri Gavand hükümete Sarayburnu ile Salacak arasında yapılması düşünülen bir tüp geçit ile ilgili bir çalışma sunar. Bu çalışmanın ne olduğu ve nasıl değerlendirildiği hakkında bilgi bulunmamaktadır. 1891 yılında ise Fransız demiryolu mühendislerinden S. Preault tarafından hazırlanan benzer bir proje bu kere "*Deniz Altında Boru (Tüp) Köprünün Ön Projesi*" adıyla Sultan II. Abdülhamid'e takdim etmiştir. Döneminin mühendislik ve yapım teknolojisinin ötesinde bir öneri olarak değerlendirilmesi gereken bu proje, oldukça ham bir çalışmadır ve gerçekleşme şansı yok gibidir. 1902 tarihinde su altı geçişi için üçüncü bir proje hazırlanmıştır. Üç Amerikalı mühendis Frederic E. Strom, Frank T. Lindman ve John A. Hilliker tarafından hazırlanan bu projenin de gerçekleşme şansı yok gibidir.

1902 yılı İstanbul için bir başka detaylı çalışmanın yapıldığı ve yayımlandığı yıl olarak bilinir. "*Reseau de Tramways Urbains et Suburbains de Constantinople*" yayımlanan bu çalışmada İstanbul'un ulaşım etüdü yapılmakta ve gelecekte inşa edilmesi önerilen tramvay hatları belirtilmektedir. Rumeli yakasında Yedikule'den başlayıp İstanbul surlarını takiben, bugünkü Haliç Köprüsü yerinde yapılacak bir köprü ile Beyoğlu yakasına geçen tramvay hattı, Kağıthane üzerinden Baltalimanı'na inmekte, oradan itiba-

ren kıyı boyunca Sarıyer'e kadar uzanmaktadır. Bu hat üzerinde Çayırbaşı sapağından ayrılan bir hat ise Bahçaköy üzerinden Kilyos'a kadar uzanmaktadır. Bir diğer hat ise Şişli'den günümüz Büyükdere Caddesi boyunca devam edip, Maslak köyü üzerinden Kefeliköy/Çayırbaşı'na ulaşan hattır. Anadolu yakasında ise Üsküdar'dan başlayan tramvay hatları bir yandan Kadıköy üzerinden Fenerbahçe'ye ulaşırken, diğer bir hat ise kıyı boyunu takip ederek Anadolu sahili boyunca olan yerleşmeleri birleştirerek Beykoz'dan öteye Umuryeri'ne kadar uzanmaktadır. Bu etüdün en dikkat çekici önerisi ise günümüzde inşaatı devam eden Üsküdar-Çekmeköy metro hattının öncüsü olarak belirtilen, Üsküdar-Alemdağ hattıdır. Önerilen bu hattın gerçekleşebilmesi için yüz yılı aşkın bir zamana ihtiyaç duyulmuştur.

Sultan II. Abdülhamid'e sunulan projeler arasında F. Arnodin'e ait 1900 tarihli çalışma da ilgi çekicidir. Biri Rumelihisarı ile Kandilli, diğeri ise Sarayburnu ile Üsküdar arasında yapılması önerilen iki köprüye ait bu projeler de hayata geçirilememiştir. Bu önerinin yüzyıla yakın bir süre sonra biri deniz altı geçişi, diğeri ise Fatih Sultan Mehmed Köprüsü olarak gerçekleşme şansı bulmuş olmaları, yüzyılın başındaki çalışmaların gerçekliğini göstermesi açısından taktire değer.

1969 yılında yapımına başlanan ve 29 Ekim 1973 günün açılışı yapılan Boğaziçi Köprüsü çok uzun bir serüvenin sonucudur. Kısa süre içinde gelişen ve giderek büyüyen İstanbul ve uluslararası karayolu trafiği karşısında yetersiz kalan köprünün biraz uzağına, yaklaşık seksen yıl önce önerilen noktaya bu kere ikinci köprü yapılacaktır.

1900 tarihinde F. Arnodin tarafından yapılan etüdün günümüzde uygulamaya konmaya çalışan bir diğer önerisi de kısa süre öncesine kadar Sirkeci ve Haydarpaşa'da sonlanan demiryolu hatlarının şehrin içine girmeden Bakırköy ve Bostancı'da sonlanmasıdır.

Denizin altından İstanbul'un iki yakası arasında geçiş sağlama düşüncesinin 150 yıla uzanan bir geçmişi vardır. 1960'lı yılların sonuna doğru M.R. Ros, Per Hall and Associates ile A. Von Moss müşavir mühendisleri, N.V. Amsterdamsche Ballast Maatschappij ve Koninklijke Nederlandse Maatschappij Voor ve Stahton A.G. Zurich firmalarının müştereken hazırladıkları iki alternatifli Boğaz geçişi etüdü bulunmaktadır. Bunca fikir ve araştırmanın sonrası nihayet tüp geçit için ilk fizibilite etüdü, 1985 yılında yapılır. 1985-1987 yılları arasında gerçekleşen ilk sondajlar sonucu yapılan çalışmalar, 1997 yılında revize edilir. 2002-2003 tarihleri arasında müşavir firma, 2004 yılında ise yüklenici firma tarafından yenilenen sondaj çalışmaları sonucunda güzergahın zemin durumu belirlenir. Yer yer sıkıştırma enjeksiyonuyla, yer yer de mevcut taban dolgusunun kazınarak yerine seçilmiş malzemeyle zemin iyileştirilmesi yapılarak sağlamlaştırılan güzergah üzerine batırma tünellerin yerleştirme işlemine başlanır. Boyları 98.5 metre ile 135 metre arasında değişen 11 adet elemandan oluşan batırma tüplerin yüksekliği 8.75 m., genişliği 15.3 m.'dir. Büyükada açıklarında güvenlik testleri yapılan batırma tüneller yerleştirildikten sonra üstleri, gerek çapalardan korunması, gerekse bir deniz kazasında ezilme tehlikesine karşı 4.0 metre kalınlığında anroşmanla kaplanmıştır.

Marmaray yalnızca bir sualtı geçişi değildir. İstanbul'un her iki yakasındaki demiryolu hatlarını, deniz altından geçen bir tüp geçitle birleştiren bu proje, aynı zamanda 76 kilometre uzunluğundaki bir demiryolunu iyileştirme ve geliştirme projesidir. Halkalı ile Gebze arasında yapılan bu düzenlemenin Ayrılık Çeşme –Kazlı Çeşme arasındaki 14 kilometrelik bölümü 29 Ekim 2013 tarihinde işletme-

"Marmaray yalnızca bir sualtı geçişi değildir. İstanbul'un her iki yakasındaki demiryolu hatlarını, deniz altından geçen bir tüp geçitle birleştiren bu proje, aynı zamanda 76 kilometre uzunluğundaki bir demiryolunu iyileştirme ve geliştirme projesidir."

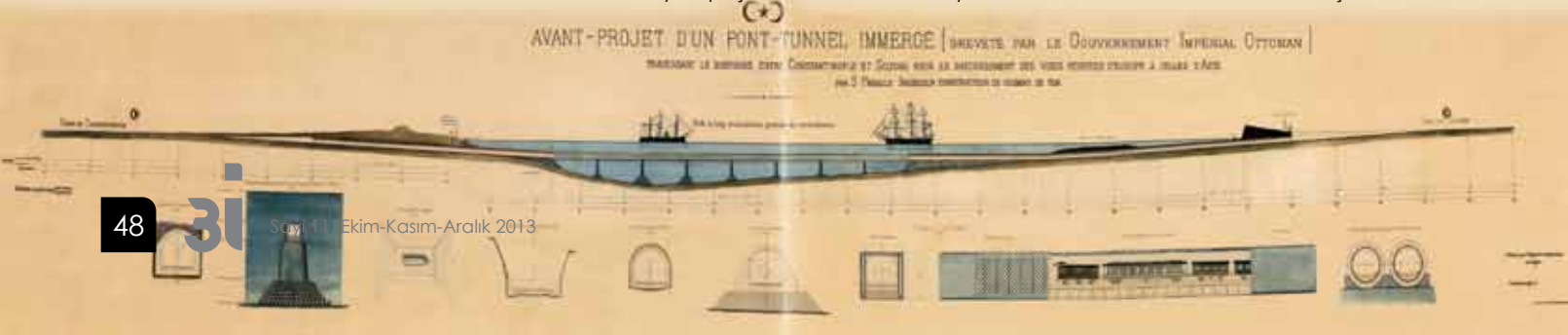

ye açılır. Halen kullanımda olan bu hat üzerinde üçü yeraltında olmak üzere beş istasyon bulunmaktadır. Özellikle bir aktarma noktası olan Yenikapı istasyonunun Taksim-Hacı Osman hattı ile olan bağlantısı sağlandığında İstanbul'un trafiğinde büyük rahatlamalar olacaktır. Banliyö hatlarının yanı sıra 09.00-16.00 ve 19.00-23.00 saatleri arasındaki yoğun şehir içi trafiğinin azaldığı 11 saatlik zaman diliminde şehirlerarası yolcu ve yük trenleri de bu hattı kullanarak iki kıta arasında kesintisiz sefer yapabilecektir.

2004'teki sondaj kazıları sırasında üç yeraltı istasyonunda da bulunan arkeolojik buluntular, İstanbul'un bilinen tarihini değiştirmeleri açısından çok önemlidir. Özellikle Yenikapı kazıları sırasında günümüzden 8500 yıl önceye uzanan prehistorik yerleşme alanının bulunması, İstanbul'un kuruluşuna dair yüzyıllardır anlatıla gelenlerin bir efsane olduğunu göstermiştir.

İstanbul'un iki yakasını 150 yılı aşkın bir süre sonra birleştiren Marmaray çalışmaları, İstanbul için önemli bir kazanımdır. Ülkemizin siyasal açıdan istikrarlı olduğu dönemlerde yıllarca ertelenen, gerçekleştirilemeyen pek çok projeyi hayata geçirmek mümkün olmaktadır. Marmaray'ın sağladığı ulaşım kolaylığı için bu projenin gerçekleşmesinde katkısı olan herkese çok teşekkür ediyorum.

Buna karşı Marmaray projesinin devamı olan istasyon noktaları için aynı şeyleri söylemem pek mümkün değil. Marmaray giriş-çıkışları ve tünelin havalandırma bacaları nedeniyle, alternatif bir yer bulunamazmış gibi, Üsküdar Meydanı tanınmaz halde; yüzyıllardır meydanı süsleyen ve 1711'de ibadete açılan Gülnuş Valide Sultan Camii, Hünkar Kasrı, Medresesi ve Sübyan Mektebi görünmez hale geldiler. Aynı şekilde sistemin Cağaloğlu Çıkışı'na yapılan devasa yapı, yüzyılların Bab-ı Ali binasını örtmesinin yanı sıra 1866'da ibadete açılan Nallı Mescid/İmam Ali Mescidi'ni neredeyse ortadan siliyor. Oysa çok daha mütevazi ve estetik yapılarla benzeri teknik sorunları aşmak mümkün. Hiç kimse çıkıp da metro için bu yapılar şart demesin. New York, Londra, Paris ve daha pek çok şehirde çok daha yaygın ve oldukça eski tarihli metro ağları olmasına karşı bu tür görüntülerle karşılaşmıyoruz. 1876 yapımı Tünel binaları bile şehre çok daha saygılı; varlıklarını fark etmek neredeyse mümkün değil.

Gözlemlediğim bir diğer nokta ise özellikle Sirkeci İstasyonu'ndaki yürüme mesafeleri ve merdivenlerle ilgili. Bu istasyonda daha kısa mesafede yeryüzüne çıkmak mümkün iken çok uzun süren bir yürüyüş alanı ve çıkış istikametine ters merdivenler oluşturulmuş; yürüme mesafesini uzatan tek yönlü merdivenler ciddi bir mühendislik hatası. Büyük bir başarının, şehri çirkinleştiren, çevresini hiçe sayan kötü yapılar ve yanlış finişlerle birlikte anılması üzücü. Bu nedenle, ülkemizin mühendislik başarıları kadar mimarlık çalışmalarına ve estetik çözümlere ihtiyacı olduğunu görmemiz gerekiyor.

Not. Meraklıları National Geographic Marmaray Tüp Geçit Projesi ve Discovery Channel Marmaray Projesi isimli belgeselleri izlemelidirler.

SOSYAL YARDI
İSTİHDAM

M VE İLİŞKİSİ

✓ Sosyal Yardımlar İle İstihdam Bağlantısının Kurulması Amacıyla Yapılan Çalışmalar Ve Hedeflenen Nokta
Asım Göker KESKİN

✓ Sosyal Yardımlar İle İstihdam Bağlantısının Kurulmasının Gerekliliği
Abdullah TAŞALTIN

✓ Türkiye'de Sosyal Yardımlar İle İstihdam Bağlantısının Etkinleştirilmesi
Ömer AKKAYA
Ersin KAYA

✓ Kentsel Yoksulluk Ve Yerel Yönetim Sosyal Yardımlarının İşlevi
A. Serap FIRAT

✓ Sosyal Yardım Sisteminin Değerlendirilmesi Ve Sosyal Yardım-İstihdam Bağlantısı
Sırma Demir ŞEKER
Hande HACIMAHMUTOĞLU

✓ Sosyal Yardımlardan Faydalananları İstihdama Yönlendirmek
Ahmet Levent YENER

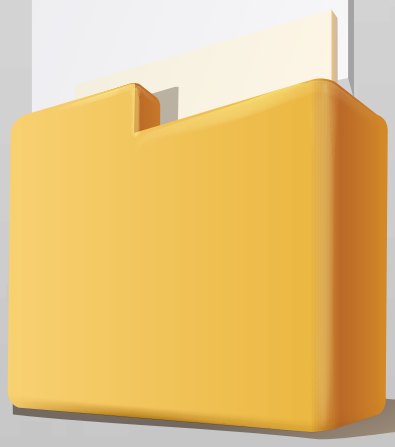

SOSYAL YARDIMLAR İLE İSTİHDAM BAĞLANTISININ KURULMASI AMACIYLA YAPILAN ÇALIŞMALAR VE HEDEFLENEN NOKTA

Asım Göker KESKİN*

* *İŞKUR, Genel Müdür Yardımcısı*

Ülkemizin ve dünyanın en önemli problemlerinden biri olan yoksulluk; genel olarak kişinin temel ihtiyaçlarını yeterli düzeyde karşılayamamasını ifade etmektedir. Bu kapsamda sosyal yardımlar ile istihdam bağlantısının kurulması gerekliliği ortaya çıkmış ve buna yönelik ilk adımlar 2006 Yılı Programında yer almıştır. Sosyal yardımlarda **yoksulluk kültürünün oluşmasını engelleyici, istihdam edilebilirliği artırıcı ve muhtaç durumdan üretici ve kendi hayatını kazanabilir duruma getirici faaliyetlere öncelik verileceği** söz konusu programda belirtilmiştir.

2007-2013 yıllarını kapsayan 9. Kalkınma Planı'nda da "7.3.3. Gelir Dağılımının İyileştirilmesi, Sosyal İçerme ve Yoksullukla Mücadele" bölümünde yoksullukla mücadelede istihdam politikalarının etkin olarak kullanılacağına şu şekilde değinilmiştir:

• "Yoksulluk ve gelir dağılımındaki dengesizlik; sürdürülebilir büyüme ve istihdam, eğitim, sağlık ve çalışma hayatı politikalarıyla kalıcı bir şekilde azaltılacaktır. Yoksulluk ve sosyal dışlanma riski taşıyan birey ve grupların ekonomik ve sosyal hayatta yer almaları sağlanacak ve yaşam kaliteleri yükseltilecektir.

• Yoksulluk ve sosyal dışlanmanın önlenmesine yönelik politikaların uygulanmasında ve bunlara yönelik eğitim, barınma ve istihdam gibi hizmetlerde, merkezi idare ve mahalli idareler ile sivil toplum kuruluşları başta olmak üzere tüm kesimlerin koordineli bir şekilde çalışması sağlanacaktır."

2007 Yılı Programında ise ilk olarak çalışabilir durumdaki yoksul kesime değinilmiştir.

Bu programın Öncelik 2 başlığında; "Yoksulluğun azaltılmasına yönelik hizmetler, yoksulluk kültürünün oluşmasını önleyici ve yoksul kesimin üretici duruma geçmesini sağlayıcı nitelikte olacaktır" denilmiş, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü (SYDGM) ile Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü (İŞKUR) sorumlu kuruluşlar olarak belirlenmiştir.

Ayrıca, "Özellikle yoksullara yapılan sosyal yardımlarda yoksul kişi veya ailesi çalışabilir durumda ise, bu kişilerin üretici ve kendi hayatını kazanabilir duruma gele-

2014 Yılı Programında Sosyal yardım-istihdam bağlantısı güçlendirilerek yoksul kesimin istihdam edilebilirliğinin artırılması ve üretken duruma geçirilmesine yönelik programlara devam edileceği belirtilmiştir. 2014 Yılı Programında yer alan en önemli yenilik: "Sosyal yardımlara ilişkin yapılacak yasal düzenlemede; çalışabilir durumdaki yoksul kişilerin işgücüne katılımını artırmaya yönelik olarak bu kişilerin sosyal yardımlardan yararlanabilmesi, İŞKUR'a kayıt yaptırma şartına bağlanacaktır'' ifadesi ile getirilmektedir. Bunun sonraki adımlarını ise çalışabilir durumdaki kişilerin iş arama gerekliliklerini yerine getirmemesi halinde sosyal yardımların azaltılması ve hatta kesilmesi oluşturabilecektir.

bilmesi için yapılan sosyal yardımlarda bu durum göz önüne alınacaktır" denilmiştir.

"Sosyal Yardımlar ile İstihdam Bağlantısının Kurulması" konusu Ekonomi Koordinasyon Kurulu'nda ise ilk kez Mart 2010'da görüşülmüştür. Bu görüşmeler sonucunda;

• Sosyal yardımların istihdamla bağlantısının kurulması,

• Sosyal yardımlarda mükerrerliklerin ve suiistimallerin önlenmesi,

• Aynı tür sosyal yardımların tek bir kurumla ilişkilendirilmesi,

• Kalkınma Bakanlığı'nın koordinasyonunda, Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı (SGK), SYDGM, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü (SHÇEK), İŞKUR ve Vakıflar Genel Müdürlüğü (VGM)'nin katılımıyla bir çalışma yapılması, kararları alınmıştır.

Bu kapsamda Kalkınma Bakanlığı'nın koordinasyonunda; SGK, SYDGM, SHÇEK, İŞKUR ve VGM temsilcilerinin katılımıyla bir çalışma grubu kurulmuştur. Sosyal Yardım Sisteminin İstihdam ile Bağlantısının Kurulması ve Etkinleştirilmesi Eylem Planı hazırlanmış ve bu plan Nisan 2010'da EKK'da kabul edilmiş ve hazırlanan Eylem Planlarını takip eden dönemde İŞKUR ile; SGK, SYDGM, SHÇEK ve VGM arasında ayrı ayrı protokoller imzalanmıştır.

Bahse konu protokollerin işlerliğini devam ettirmek ve sosyal yardımlar ile istihdam bağlantısının etkinleştirilmesini sağlamak amacıyla Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı arasında 17.02.2012 tarihinde geniş kapsamlı yeni bir işbirliği protokolü imzalanmıştır.

Söz konusu protokolün "Sosyal Yardımlar ile İstihdam Bağlantısının Etkinleştirilmesi" bölümünde İŞKUR tarafından belirlenen çalışabilirlik kriterlerine uygun olmak üzere; sosyal yardım başvurusu yapan, sosyal yardım alan, Aile ve Sosyal Destek Danışmanları tarafından yapılan saha incelemeleri sonucunda belirlenen kişilerin İŞKUR'a yönlendirilmesi ve bu kişilere İş ve Meslek Danışmanları tarafından rehberlik ve danışmanlık hizmetlerinin verilmesi öngörülmüştür.

Sosyal yardım sisteminde yardımların genellikle sosyal güvenlik kaydı olmayanlara yapılmasının bireyleri kayıtlı çalışma yerine sosyal yardımlara bağımlı olarak yaşamlarını sürdürmeye teşvik eden bir yönü de bulunmaktadır. Bu durumun önüne geçmek ve çalışan yoksulluğunu gidermek için, 12/07/2012 tarihli ve 6353 sayılı Kanunla; 3294 sayılı Kanunda yapılan değişiklikle hane içindeki kişi başına düşen gelirin aylık net asgari ücretin 1/3'ünden az olması durumunda sosyal güvenlik kaydı bulunan kişilerin de sosyal yardımlardan yararlanabilmesi sağlanmıştır. Böylelikle kişinin çalışabilir durumda olması ve hatta çalışıyor olması halinde bile sosyal yardım alabilmesi sağlanırken yeterli malvarlığı veya geliri olanların ise sosyal yardım yararlanıcısı olamaması sağlanmıştır.

Diğer taraftan yoksulluğun geçici bir durum haline getirilebilmesi için sosyal yardım alan kesimin düzenli bir gelir elde edebilecekleri işlerde istihdam edilmesi büyük önem arz etmektedir. Bu kapsamda sosyal yardım alan çalışabilir durumdaki yoksul kesimin yoksulluktan kalıcı bir şekilde kurtulabilmesi için işgücü piyasası ile bağlantılarının kurulması ve güçlendirilmesi amacıyla yukarıda bahsedilen eylem planlarına istinaden çalışabilir durumdaki sosyal yardım başvurusunda bulunan yoksul kesimin İŞKUR kayıtları Bütünleşik Sosyal Yardım Sistemi üzerinden otomatik olarak yapılmaya başlanmıştır. İŞKUR, kaydı yapılan sosyal yardım yararlanıcıları ile temasa geçerek ve bu kesimin özelliklerini de dikkate alarak; bunlardan uygun durumda olanlara rehberlik, danışmanlık, mesleki eğitim, işe yerleştirme, toplum yararına çalışma gibi programları sunmaya başlamıştır.

Sosyal yardım istihdam bağlantısı konusunda bugüne kadar yaşanan en önemli sorunlardan biri çalışabilir durumda olup olmadığı dikkate alınmaksızın sosyal yardım başvurusunda bulunan herkesin İŞKUR'a yönlendirilmesi olmuştur. Bu durum hedef kitle

kapsamı dışındaki kişilerin de İŞKUR'a yönlendirilmesi ve İŞKUR'un iş yükünün gereksiz şekilde artması sonucunu doğurmuştur.

Yaşanan sorunların çözümü amacıyla, İŞKUR ile Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğü arasında 14.11.2013 tarihinde düzenlenen Sosyal Yardımlar İle İstihdam Bağlantısının Etkinleştirilmesi Çalıştayı'nda, ilgili Genel Müdürlükler tarafından, 81 ilde hizmet vermekte olan Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlükleri ve 973 Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarınca uygulanmak üzere yeni bir eylem planı hazırlanmıştır.

Söz konusu Eylem Planına göre;

1. Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlükleri ile Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları arasında etkin bir işbirliğine gidilmesi, tüm Vakıflarda İŞKUR Hizmet Noktalarının kurulması, Vakıflarca belirlenen "Sosyal Yardım ve İnceleme Görevlisi"nin "İŞKUR Hizmet Noktası Yetkilisi" şeklinde "İstihdam Görevlisi" olarak vakfın içinde çalışması,

2. Sosyal yardım alan kişilerden çalışabilir durumda olanların, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarında görevlendirilen "İstihdam Görevlileri" tarafından İŞKUR'a yönlendirilmeden, doğrudan iş arayan kayıtlarının yapılarak, durumlarına uygun işgücü taleplerine yönlendirilmeleri, durumlarının takip edilmesi, böylelikle çalışabilir nitelikteki sosyal yardım yararlanıcılarının etkin ve hızlı bir şekilde istihdama katılımlarının sağlanması, kararlaştırılmıştır.

2014-2018 yıllarını içeren **10. Kalkınma Planında** sosyal yardım-istihdam bağlantısı güçlendirilerek yoksul kesimin istihdam edilebilirliğinin artırılması ve üretken duruma geçirilmesine yönelik programlara devam edileceği belirtilmektedir.

"1.8. İşgücü Piyasasının Etkinleştirilmesi Programı" başlıklı bölümün 4. Bileşeni, "Sosyal Yardım İstihdam Bağlantısının Güçlendirilmesini içermektedir. Buna göre:

• Sosyal yardım sistemi ile İŞKUR sistemi arasında işbirliğinin güçlendirilmesi,

• Çalışabilir durumda olduğu halde sosyal yardım alanların uygun eğitim almasının ve uygun işi bulmasının sağlanması,

• Çalışabilir durumda olanların sosyal yardım hak sahipliğinin belirlenmesinde İŞKUR tarafından yapılan iş tekliflerinin dikkate alınması gerekmektedir.

Yoksulluk ve sosyal dışlanma riski altında bulunan kesimlerin fırsatlara erişimlerinin kolaylaştırılması yoluyla ekonomik ve sosyal hayata katılımlarının artırılması ve yaşam kalitelerinin yükseltilmesi, gelir dağılımının iyileştirilmesi ve yoksulluğun azaltılması temel amaçtır. Bu kapsamda sosyal hizmet ve yardım alanında ailenin ihtiyaçlarına bütünsel olarak yaklaşan arz odaklı ve istihdam bağlantılı bir sistem kurulması esastır.

Sosyal yardım istihdam bağlantısının zayıflığı işgücü piyasasının etkinliğini azaltmaktadır. Sosyal yardım-istihdam bağlantısı güçlendirilerek yoksul kesimin istihdam edilebilirliğinin artırılması ve üretken duruma geçirilmesine yönelik programlara devam edilecektir. Sosyal yardım alanlardan istihdama kazandırılan kişi sayısı Planda, İşgücü Piyasası Etkinleştirme Programı temel performans göstergelerinden biri olarak yer almaktadır.

Onuncu Kalkınma Planı döneminde, yıllık ortalama yüzde 2,9 oranında istihdam artışıyla toplamda 4 milyon yeni iş yaratılması öngörülmektedir. İstihdam artışının sanayi ve hizmetler sektörlerinde yoğunlaşması sonucunda, tarım istihdamının toplam içerisindeki payı yüzde 21,9'a gerileyecek ve istihdam daha verimli alanlara kaymış olacaktır. Hızlı istihdam artışı yanında işgücü piyasasına yönelik politikalar yoluyla özellikle kadınların iş hayatına katılımının artırılması sayesinde toplam işgücüne katılma oranının 2,7 puan artışla yüzde 53,8 seviyesine yükseleceği tahmin edilmektedir. Bu gelişmeler doğrultusunda, işsizlik oranı tedrici bir düşüşle 2013 yılı için beklenen yüzde 9,2 seviyesinden Plan dönemi sonunda yüzde 7,2 seviyesine indirilecektir.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca ülkemizin 2023 vizyonu perspektifinde hazırlanan Ulusal İstihdam Stratejisi taslağında, ülkemizde eğitimin işgücü piyasasının ihtiyaçlarını karşılamadaki yetersizliği belirtilerek, sosyal yardım sisteminin kayıt dışı istihdama yol açması gibi temel yapısal sorunların; işgücü piyasasının etkinliğini, dolayısıyla büyümenin istihdama daha çok yansımasını engellediği vurgulanmaktadır.

Tablo: İstihdam ve Çalışma Hayatında Gelişmeler ve Hedefler (Yüzde)

Kaynak: 2006 ve 2012 yılı verileri TÜİK ve Türkiye İş Kurumuna (İŞKUR) aittir. 2013 ve 2018 yılı verileri ***Onuncu Kalkınma Planı*** *tahminleridir.*

HEDEF GÖSTERGELER	2006	2012	2013	2018
İşsizlik Oranı	10,2	9,2	9,2	7,2
İşgücüne Katılma oranı	46,3	50,0	51,1	53,8
İstihdam Oranı	41,5	45,4	46,4	49,9
Kadın İşgücüne Katılma Oranı	23,6	29,5	30,9	34,9
Gençlerde İşsizlik Oranı	19,1	17,5	16,5	13,0
Ücretli İstihdam Oranı	58,9	63,0	64,0	70,0
Kayıt Dışı İstihdam Oranı	47,0	39,0	37,5	30,0
Lise ve Üstü Eğitimlilerin İşgücü İçerisindeki Payı	35,2	38,5	39,2	42,0
Uzun Süreli İşsizlerin Toplam İşsizler İçerisindeki Payı	35,8	24,8	24,0	18,0
İŞKUR'a Kayıtlı İşsizlerin İşe Yerleştirilme Oranı	12,3	23,5	35,0	50,0

2014 Yılı Programında da Sosyal yardım-istihdam bağlantısı güçlendirilerek yoksul kesimin istihdam edilebilirliğinin artırılması ve üretken duruma geçirilmesine yönelik programlara devam edileceği belirtilmiştir. 2014 Yılı Programında yer alan en önemli yenilik: **"Sosyal yardımlara ilişkin yapılacak yasal düzenlemede; çalışabilir durumdaki yoksul kişilerin işgücüne katılımını artırmaya yönelik olarak bu kişilerin sosyal yardımlardan yararlanabilmesi, İŞKUR'a kayıt yaptırma şartına bağlanacaktır"** ifadesi ile İŞKUR'a kayıtlı olmanın zorunlu hale getirilmesidir.

10. Kalkınma Planı perspektifi dikkate alınarak, üç yıllık bir bakış açısı ile hazırlanan ve her yıl yenilenen **2014-16 Orta Vadeli Programda (OVP)**, "istihdamı artırmak" öncelikli müdahale alanı olarak belirlenmiş bu amaca yönelik yapısal reformlara devam edileceği ifade edilmiştir. Söz konusu programda etkin ve bütüncül bir istihdam politikası izlenerek; kadın, genç ve engelliler başta olmak üzere, işgücüne katılım ve istihdam oranlarının artırılmaya devam edilmesi hedeflenmektedir. Yoksul kesimin istihdam edilebilirliğinin artırılması ve üretken duruma geçirilmesine yönelik olarak sosyal yardım-istihdam bağlantısı güçlendirilmesi bu hedefe ulaşmakta izlenecek temel politikalar arasında belirtilmektedir.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca ülkemizin 2023 vizyonu perspektifinde hazırlanan Ulusal İstihdam Stratejisi taslağında, ülkemizde eğitimin işgücü piyasasının ihtiyaçlarını karşılamadaki yetersizliği belirtilerek sosyal yardım sisteminin kayıt dışı istihdama yol açması gibi temel yapısal sorunların işgücü piyasasının etkinliğinin dolayısıyla büyümenin istihdam yaratma kapasitesinin artırılmasının önündeki engellerin başında yer aldığı vurgulanmaktadır.

9.ve 10. Kalkınma Planlarında aşama aşama belirlenen politikalar ve hedeflenen gelişmeler çerçevesinde sosyal yardım ve istihdam bağlantısının geleceğine bakıldığında, orta ve uzun vadede yapılabilecekler oldukça açık şekilde öngörülebilecektir. Yoksulluğun azaltılması, gelir dağılımındaki dengesizliğin giderilmesi, sosyal yardım alanların ekonomik ve sosyal hayata katılımlarının sağlanması, bu kişilerin üretici ve kendi hayatını kazababilir duruma getirilmesi, yoksul kesimin istihdam edilebilirliğinin artırılması ve üretken duruma geçirilmesi gibi temel hususların amaçlanmaya devam edileceği temel varsayımı altında, sosyal yardım alanlardan çalışabilir durumda olanların İŞKUR'a kaydolma zorunluluğunun işlerlik kazanmasından sonraki aşamalara geçilebilecektir. Bunlar; iş görüşmeleri ve mesleki eğitimlerin sübvanse edilmesi ile birlikte iş arama zorunluluğu getirilmesi, bireysel durumuna uygun (ikametgah, bedensel yeterlilikler, mesleki tecrübe, çalışma saatleri vb.) iş tekliflerinin reddedilememesi, bu koşulları yerine getiremeyen ve belirli süreç içerisinde iş bulamayanların sosyal yardımlarının azaltılması ve hatta kesilmesi gündeme gelecektir. Dar bir bakış açısıyla sosyal politikalarda gerileme olarak nitelenebilecek bu tür uygulamaların, geniş ve uzun vadeli bir değerlendirmeyle daha yüksek refah ve beraberinde daha yaygın sosyal politla imkanları oluşturacağı anlaşılacaktır.

Sonuç olarak, sosyal yardımlar ile isthdam bağlantısının kurulmasına yönelik politikaların nihai hedefinin sosyal yardım alan yoksul kişilerin mümkün mertebe ekonomik açıdan kendi ayakları üzerinde durabilir hale getirilmesi olduğu söylenebilir. Bu konuda belki de akıllara en başta gelen Konfüçyüs'ün ünlü ve özlü sözünü yazımızın sonunda ifade edelim: Bir kişiye iyilik yapmak istiyorsan ona balık verme, balık tutmayı öğret.

SOSYAL YARDIMLAR İLE İSTİHDAM BAĞLANTISININ KURULMASININ GEREKLİLİĞİ

Artan sosyal yardımların ekonomiye olan olumsuz etkilerinin azaltılması amacıyla ülkemizde de çalışabilir, üretebilir durumdaki yoksul ve işsiz vatandaşlarımızın toplum hayatına aktif ve üretken olarak katılımının desteklenmesi amacıyla sosyal yardım programlarıyla istihdam hizmetleri arasında bağlantı kurulması gerekliliği ortaya çıkmıştır. Bu açıdan çalışabilecek durumdaki sosyal yardım faydalanıcısı kesimin işgücü piyasası ile bağlantılarının kurulması/ sürdürülmesi, kendi kendilerine yeterli hale getirilebilmesi ve sosyal yardımlara bağımlılığın azaltılması büyük önem arz etmektedir.

Abdullah TAŞALTIN*

* İŞKUR,
İstihdam Hizmetleri Dairesi Başkanı

Yoksulluk anlayışı ve yoksulluğun boyutları Dünya'nın değişik bölgelerinde göreceli olarak değişse de hemen hemen her kıtada ve her ülkede yoksulluk problemiyle karşılaşılmaktadır. Yoksulluk probleminin çözümüne yönelik çalışmaları ülkeler kadar küresel organizasyonlar da yürütmektedir. Nitekim Birleşmiş Milletler çatısı altında belirlenen, Binyıl Kalkınma Hedeflerinin de en başında milyonlarca insanı yoksulluktan kurtarma hedefi yer almaktadır. Eylül 2010'da Binyıl Kalkınma Hedefleri Zirvesi'nde, dünya liderleri tarafından ortaya konulan eylem planında da yoksullukla mücadele en önemli başlıklardan biri olmuştur. Bu eylem planı, son tarih olarak belirlenen 2015 yılına kadar hedeflere ulaşmak için yapılması gerekenleri ana hatlarıyla belirleyen bir yol haritasıdır.

Yoksullukla mücadelede kullanılan en önemli araç; yoksul kimselerin asgari yaşam düzeylerini temin etmek amacıyla yapılan ayni ve nakdi yardımlardır. Bu ayni ve nakdi yardımların bütününe sosyal yardım denilmektedir. Yoksul kişilere sağlanan sosyal yardımlar yoksulluğun bu kişiler üzerindeki yıkıcı etkilerini ortadan kaldırmayı amaçlamaktadır.

Sosyal yardımlar yoksulların hayatını idame ettirebilmesi için çok gerekli ve faydalıdır ancak bir yoksula yapılabilecek belki de en önemli iyilik, onu bir başka insanın yardımına muhtaç olmaktan kurtarabilmektir.

Özellikle gelişmiş ülkelerde sosyal yardımlar yoksulların ihtiyaçlarını karşılamasını sağlarken diğer yandan da önemli makroekonomik hedefler arasında yer alan gelirin daha adil bölüşülmesine önemli katkılar sağlamaktadır.

Yoksullukla ve yoksulluğun etkileriyle mücadelede sosyal yardımlar çok önemli bir yer teşkil etmekle birlikte, tek başına yoksulluk olgusunu bütünüyle ortadan kaldıramamakta ve yoksulluğa karşı sadece geçici bir çözüm olabilmektedir.

Yoksulluğun uzun vadede çözümü veya asgari düzeye indirilmesi; ancak üretken ve kendine yetebilir duruma geçme potansiyeline sahip yoksul nüfusa gerekli gelir elde etme imkânlarının sağlanması ile mümkün olabilecektir. Bu imkânların başında çalışabilir durumdaki yoksul nüfusa yatırım yapılması, bu durumdaki kişilerin eğitilmesi, yoksulların iş kurabilmesini sağlamaya yönelik sermaye desteğinin sağlanması, çeşitli istihdam imkânlarının oluşturulması ve bu kapsamdaki hedef kitlenin istihdam piyasasında rekabet edebilirliklerinin artırılması gelmektedir.

Yoksul kesimler, düzenli gelir elde etme fırsatına sahip olmadığı sürece, sosyal yardım sisteminde kalmaktadır. Düzenli gelir elde etmenin en sürdürülebilir yolu ise bu kişilerin düzenli işlerde istihdam edilmeleridir. Aksi takdirde, sosyal yardım alan kişilere yapılan yardımlar, bu kişilerin işgücü piyasasına girmesini önleyici bir etki oluşturabilecek, bunun neticesinde de sosyal yardımlara bağımlılık durumu gelişebilecektir. Bu durumun bir diğer olumsuz etkisi de toplumun sosyal yardım almayan kesimleri üzerinde gerçekleşecektir. Zor şartlarda da olsa, kendi emeğinin getirisi ile geçinen ve sosyal yardım almayan kişilerde, gerek sosyal yardımlara, gerekse kamu otoritesine karşı olumsuz bir algı ve güvensizlik oluşması riski yadsınamaz bir gerçektir.

Gelişmiş ülkelerde, sosyal yardımlara bağımlılığın azaltılması amacıyla, aktif sosyal yardım politikaları geliştirilmiştir. Sosyal yardım sisteminde aktif politikalar, bireylerin toplum içinde kendi kendilerine yeterli olan bağımsız kişiler haline gelebilmeleri için insana yatırım konusuna ağırlık vermekte ve yararlanıcı konumdaki kişilerin istihdamının artırılmasını teşvik edici harcamaları kapsamaktadır.

Sosyal yardımlar açısından ülkemizde son yıllarda yardıma muhtaç vatandaşlara yönelik olarak yapılan sosyal yardımların daha etkili hale geldiğini görmekteyiz.

Ülkemizdeki sosyal yardım hizmetlerinin büyük bölümü, 1986 yılına kadar üç önemli kuruluş tarafından yürütülmüştür. Bunlar; Türkiye Kızılay Derneği, Darülaceze Kurumu, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu'dur.

Sosyal yardımlaşma konusuna kaynak ayrılarak kalıcı çözümler getirmek amacıyla 29.05.1986 tarih ve 3294 sayılı Yasa ile yoksul durumda bulunan vatandaşlar ile gerektiğinde Türkiye'ye kabul edilmiş veya gelmiş olanlara yardım etmek, sosyal adaleti pekiştirici önlemler alarak gelir dağılımında adaleti sağlamak, sosyal yardımlaşma ve dayanışmayı güçlendirmek için, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu kurulmuştur. 1986 yılından beri Fon Genel Sekreterliği vasıtasıyla yürütülen hizmetler 2004 yılında Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunla Başbakanlığa bağlı bir Genel Müdürlük olarak teşkilatlandırılmış, böylece Fon idaresi bu tarihte kurumsal bir yapıya kavuşmuştur. Yeni yapılandırma ile mevcut sosyal yardım programlarının ekonomik ve sosyal yoksunluk içerisinde bulunan vatandaşlara daha etkin ve hızlı bir şekilde ulaştırılması amaçlanmıştır.

2011 yılından itibaren ise Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğü, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'na bağlı olarak faaliyetlerini sürdürmektedir. 633 Sayılı Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname uyarınca Sosyal Güvenlik Kurumu Primsiz Ödemeler Genel Müdürlüğü Kanun Hükmünde Kararnamenin yürürlüğe girdiği tarihte kapatılmış, iş ve işlemler ile 2022 kapsamında yapılan ödemeler Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğü'ne aktarılmıştır.

Yine 3294 sayılı Yasanın 7. maddesi gereğince, 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nuna göre faaliyette bunmak üzere her il ve ilçede Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları kurulmuştur. Sosyal yardım faaliyetleri, fondan bu vakıflara kaynak aktarılmak suretiyle yürütülmektedir.

Sosyal yardım sistemi kapsamında; ödeme gücünden yoksun kişilerin sağlık hizmetleri karşılanmakta, muhtaç durumda olan çocuk, öğrenci, yaşlı ve engellilere yönelik ayni ve nakdi yardımlar yapılmaktadır.

Herhangi bir ayrım gözetmeksizin muhtaç kesimleri kapsayan ayni ve nakdi yardım programları da yürütülmektedir. Yapılan yardımlar eğitim, sağlık, barınma, yakacak, işsizlere, yaşlılara ve engellilere yapılan yardımları içerdiği gibi giyim, ev eşyası yardımları şeklinde de gerçekleştirilmektedir. Bu programlar çerçevesinde yardım yapılan kişi sayısı ve programlara aktarılan kaynak miktarları, sosyal yardımlara olan ihtiyaç doğrultusunda yıllar itibariyle artış göstermiştir.

2002 yılında Gayri Safi Yurt İçi Hasılaya oranı % 0,5 olan sosyal yardımların düzeyi, 2010 yılında 1,17'ye, 2011 yılında 1,42'ye, 2012 yılında (SGK tarafından yapılan ve tazminat niteliği taşıyan ödemeler de dahil olmak üzere) %1,43'e yükselmiştir. Aynı zamanda, 2002 yılında 1.376 milyon TL olan sosyal harcamaların miktarı 2011 yılında 18.216 milyon TL civarında gerçekleşmiştir.

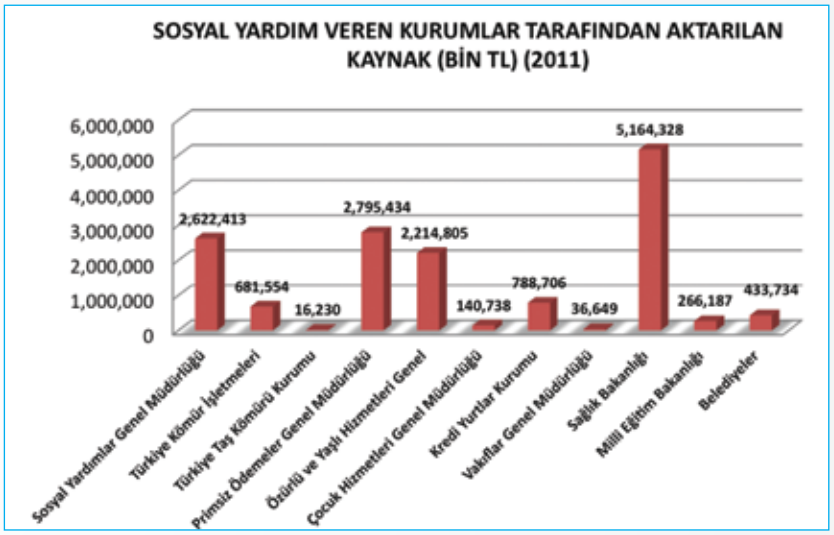

Grafik 1. 2011 Yılında Sosyal Yardım Veren Kurumlar Tarafından Aktarılan Kaynaklar

2012 yılında ise toplam Sosyal Yardım ve Hizmet Harcaması Tutarı yaklaşık olarak 19.595 milyon TL'dir. (İlgili kurumların önceki yıllardaki harcamaları baz alınarak yapılan projeksiyon ile tespit edilmiştir.)

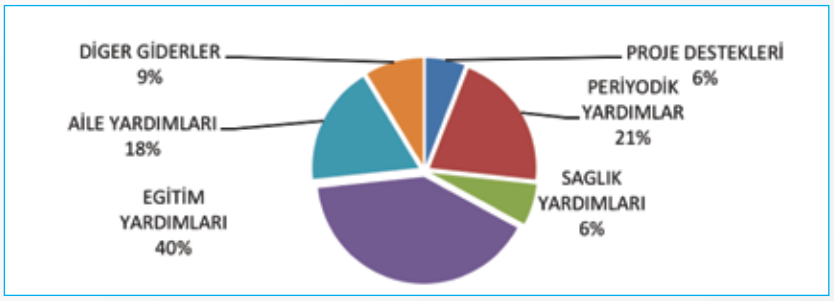

Grafik 2. 2011 Yılında Sosyal Yardım Veren Kurumlar Tarafından Aktarılan Kaynaklar

Artan sosyal yardımların ekonomiye olan olumsuz etkilerinin azaltılması amacıyla ülkemizde de çalışabilir, üretebilir durumdaki yoksul ve işsiz vatandaşlarımızın toplum hayatına aktif ve üretken olarak katılımının desteklenmesi amacıyla sosyal yardım programlarıyla istihdam hizmetleri arasında bağlantı kurulması gerekliliği ortaya çıkmıştır. Bu açıdan çalışabilecek durumdaki sosyal yardım faydalanıcısı kesimin işgücü piyasası ile bağlantılarının kurulması/sürdürülmesi, kendi kendilerine yeterli hale getirilebilmesi ve sosyal yardımlara bağımlılığın azaltılması büyük önem arz etmektedir.

Kaynakça

1. T.C. Aile Ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğü, 2012 Sosyal Yardım İstatistikleri Bülteni
2. Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü Stratejik Plan 2009-2013
3. ODABAŞI, Ferhat, Sosyal Yardım Uzmanlık Tezi 2009, Yoksullukla Mücadelede İstihdamın Rolü,
4. KARAGÖL, Erdal Tanas, SETA 2013, Ak Parti Dönemi Türkiye Ekonomisi
5. HACIMAHMUTOĞLU Hande, 2009, DPT Uzmanlık Tezi, Türkiye'deki Sosyal Yardım Sisteminin Değerlendirilmesi,
6. www.tr.undp.org

Ömer AKKAYA*

* *Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı- İstihdam Daire Başkanı*

omer.akkaya@aile.gov.tr

Ersin KAYA*

* *Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı- Aile ve Sosyal Politikalar Uzmanı*

ersin.kaya@aile.gov.tr

TÜRKİYE'DE SOSYAL YARDIMLAR İLE İSTİHDAM BAĞLANTISININ ETKİNLEŞTİRİLMESİ

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı çatısı altında faaliyetlerine devam eden Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğünce, sosyal yardım alan kesimlerin işgücü piyasasına girmelerinin desteklenmesi, bu kişilerin işgücü piyasası ile bağlantılarının kurulması ve sosyal yardımlara olan bağımlılığın azaltılması yönünde sosyal yardım programları ile aktif işgücü programları arasında bağlantı kurulmasına yönelik çalışmalara başlanmıştır.

2009 yılına kadar, çalışabilir durumdaki yoksul kişilerle çalışamayacak durumda olan yoksul kişileri birbirinden ayırt etmeyen sosyal yardım programları Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü, Vakıflar Genel Müdürlüğü, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü, Belediyeler gibi kamu kurumlarınca eşgüdümsüz bir biçimde sunulmaya devam etmiştir. Diğer bir deyişle, sosyal yardım sistemimiz çoğunlukla, kişilerin istihdamla bağlantılarının kurulmasını destekleyici faaliyetleri içermeyen pasif nitelikteki yardım programları olarak süregelmiştir. Bu durum, sosyal yardım faydalanıcılarının işgücü piyasasından uzaklaşmalarını ve dolayısıyla sosyal yardım sisteminde uzun süreli kalma eğiliminde olmalarını büyük ölçüde etkilemiştir.

Sosyal yardım programları ile aktif işgücü programları arasında bağlantı kurulması ihtiyacına yönelik olarak son dönemde önemli adımlar atılmıştır. 2 Mart 2010 tarihinde yapılan Ekonomi Koordinasyon Kurulu (EKK) toplantısında sosyal yardımlar ile istihdam bağlantısı ele alınarak bir eylem planı oluşturulmasına karar verilmiştir. Nisan 2010 tarihinde uygulamaya konulan Sosyal Yardım Sisteminin İstihdam ile Bağlantısının Kurulması ve Etkinleştirilmesi Eylem Planı bu yöndeki önemli gelişmelerden biridir. Söz konusu Eylem Planı kapsamında, sosyal yardım faaliyetini yürütmekte olan Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü tarafından çalışabilir durumdaki sosyal yardım faydalanıcılarının İŞKUR kayıtlarının yapılması ve İŞKUR tarafından bu kişilere özel istihdam hizmetleri sunması öngörülmüştür (Şeker ve Hacımahmutoğlu, 2010: 226).

2011 yılında düzenlenen 633 sayılı KHK ile Başbakanlığa bağlı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü mülga edilerek sosyal yardımları tek elden düzenleyen ve yeni teşkilatlanan Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı çatısı altında Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğü kurulmuştur. Akabinde, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarınca yapılan sosyal yardımlardan mükerrer yararlanmanın engellenmesinde ve muhtaçlık

Ülkemizde sosyal yardım sisteminde yararlanıcıların üretken ve aktif hale getirilmesine yönelik olarak sosyal yardım-istihdam bağlantısının kurulması amacıyla atılan önemli diğer bir adım 14 Kasım 2013 tarihinde Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğü ve Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü'nün işbirliğinde gerçekleştirilen "Sosyal Yardım ile İstihdam Bağlantısının Etkinleştirilmesi Çalıştayı" olmuştur.

tespitinde "Tek Tuşta Hizmet" dönemini başlatan (mülga) T.C. Başbakanlık Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğünce 2009 yılında oluşturulan ve kullanılan "Sosyal Yardım Bilgi Sistemi (SOYBİS)" daha da geliştirilerek Bütünleşik Sosyal Yardım Hizmetleri Bilgi Sistemi hayata geçirilmiştir. Ülkemizdeki tüm Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarınca mükerrer bir şekilde vatandaşa sosyal yardım dağıtılmasının önüne geçilmesinin yanı sıra Bütünleşik Sosyal Yardım Hizmetleri Bilgi Sisteminin kullanılması ile sosyal yardım alanının temel problemi olarak gösterilen sağlıklı işleyen ortak veri tabanı eksikliği giderilerek kurumsal bir sosyal yardım sisteminin alt yapısı da oluşturulmuştur.

Diğer taraftan, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı çatısı altında faaliyetlerine devam eden Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğünce, sosyal yardım alan kesimlerin işgücü piyasasına girmelerinin desteklenmesi, bu kişilerin işgücü piyasası ile bağlantılarının kurulması ve sosyal yardımlara olan bağımlılığın azaltılması yönünde sosyal yardım programları ile aktif işgücü programları arasında bağlantı kurulmasına yönelik çalışmalara başlanmıştır. 2013 yılında Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğü içinde İstihdam Dairesi Başkanlığı kurularak sosyal yardım istihdam bağlantısının geliştirilmesine yönelik faaliyetlere hız verilmiştir. Önümüzdeki yıllar için, İstihdam Dairesi Başkanlığı'nın yoksulluk ve işsizlik sarmalına karşı rasyonel politikalar geliştirmesi beklenmektedir. Çünkü yoksulluk riskini azaltacak en önemli faktörlerden biri istihdamdır.

Yoksullukla kayıt dışı çalışma arasında doğrudan bir ilişki bulunmaktadır. OECD'ye göre dünyada 1,8 milyar kişi kayıt dışında çalışırken 1,2 milyar kişi kayıt altındadır. Kayıt dışı çalışanların 700 milyonu günlük 1,25 doların altında bir parayla yaşamlarını sürdürmektedir. Bir başka deyişle mutlak yoksulluk sınırının altında yaşamaktadır. Türkiye'de de kayıt dışı istihdam önemli bir sorundur. İstihdamın yaklaşık %40'ı kayıt dışında çalışmaktadır. Sosyal güvenliğin yoksulluğa karşı etkin bir araç olarak kullanılabilmesi için kayıt dışı istihdam azaltılmalı, sosyal güvenlik tabanı genişletilmelidir (Şener,2010:10-11).

Ülkemizde yoksul kesim; yeterli becerilere sahip olmaması dolayısıyla genellikle düzensiz işlerde kayıtdışı çalışma imkânı bulmakta veya işgücü piyasasının dışında kalmaktadır. Nitekim en yoksul kesimler; ücretsiz aile işçileri, yevmiyeliler, tarımda çalışanlar, okuryazar olmayanlardır. Bu kesimler, kayıtlı işgücü piyasasından yeterli ve düzenli gelir elde edememeleri dolayısıyla sosyal yardımların hedef kitlesi haline gelmekte ve kayıt dışı işgücü piyasasına yönelmektedir.

Yoksul kesimler, düzenli gelir elde etme fırsatlarına sahip olmadığı sürece, sosyal yardım sisteminde kalmaya devam etmektedirler. Oysa, çalışabilir durumdaki kesim için yoksulluk ve sosyal yardım alma durumunun geçici olması gerekmektedir. Çünkü, yoksul bir kişiye işgücü piyasasında düzenli iş sağlandığı zaman bu kişi yoksulluktan kalıcı bir biçimde kurtulacaktır. Aksi takdirde, bu kişiler sürekli olarak sosyal yardımlardan yararlanmaya devam edecek ve bu durum sosyal yardımlara bağımlılığa, devlet bütçesi içinde sosyal yardım kaleminin şişmesine ve yoksulluğun yeni nesilleri de etkileyecek şekilde sürmesine neden olacaktır.

Düzenli gelir elde etmenin en sürdürülebilir yolu ise bu kişilerin düzenli işlerde istihdam edilmeleridir. Gelişmiş ülkelerde, sosyal yardımlara bağımlılığın azaltılması amacıyla, aktif işgücü ve aktif sosyal yardım politikaları geliştirilmiştir.

Sosyal yardımların pasif olması, yardım programlarının faydalanıcıların ekonomik olarak aktif duruma getirilmesine ilişkin faaliyetlerle bağlantılı olmamasını ifade etmektedir. Aktif sosyal yardım politikaları ise; yoksullara sosyal yardım şartı olarak bu kişilerin işgücü piyasasına girişlerini kolaylaştırıcı hizmetlerin sunulduğu uygulamaları kapsamaktadır. Aktif sosyal yardım uygulamaları; çalışma motivasyonu ve kabiliyetini artırma, sosyal yardım alan kişi sayısını düşürme ve yardım alanların yardımlara olan bağımlılığını azaltma, kişilere çalışma fırsatı sağlama ve kendilerine olan güven ve saygılarını artırma amaçlarını taşımaktadır.

Aktif iş gücü politikaları, pasif işgücü politikaları ve sosyal yardımlar birbirine karşıt uygulamalar değil, tamamlayıcı öğeler olarak ele alınmalıdır. Aktif işgücü politikaları beceri-yaşam boyu öğrenme gibi istihdamı artırıcı tedbirleri öngörerek işsizlik süresini azaltmayı hedeflerken pasif işgücü uygulamaları işsizlik süresince gelir akışını amaçlamaktadır (OECD, 2013:5). Sosyal yardımlar da, yine, gelir açısından önemlidir. Başarılı aktif iş gücü politikaları, sosyal yardımlara bağımlı nüfusu azaltma açısından da önem taşımaktadır. Ancak buradan aktif işgücü politikaları ile sosyal yardımların her zaman birlikte ele alınması-uygulanması gerektiği sonucu çıkarılmamalıdır. Sosyal yardımlar (yoksulluğun sonuçlarını hafifletecek düzenlemeler) salt istihdama katılabilecek nüfusu değil, istihdam edilmeyen ya/ya da herhangi bir biçimde edilemeyecek durumda olanları hesaba katmak zorundadır (Şener,2010:8-9).

Ülkemizde sosyal yardım sisteminde yararlanıcıların üretken ve aktif hale getirilmesine yönelik olarak sosyal yardım-istihdam bağlantısının kurulması amacıyla atılan önemli diğer bir adım 14 Kasım 2013 tarihinde Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğü ve Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü'nün işbirliğinde gerçekleştirilen "Sosyal Yardım ile İstihdam Bağlantısının Etkinleştirilmesi Çalıştayı" olmuştur.

Bu çalıştayda;

• Ülkemizin 81 ilindeki, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarında çalışan ve istihdam konularına bakacak bir personele İŞKUR tarafından İş ve Meslek Danışmanlığı eğitimi verilmesine,

• İstihdama yönlendirilen sosyal yardım faydalanıcılarının Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları tarafından desteklenmesine karar verilmiştir.

Sonuç olarak, kayıt dışı çalışmayı azaltacak ve kayıtlı istihdamı teşvik edecek aktif sosyal yardım programlarının öneminin ülkemizde Bakanlıklar nezdinde de artmaya başlaması önemli bir gelişme olarak görülebilir. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı istihdamı teşvik edecek yeni sosyal yardım programları uygulamaya koyduğu oranda gelişmeler daha önemli seviyelere çıkabilir. Bu konuda, gelişmiş ülkelerdeki eğilim yoksulluğun nesilden nesile geçmesini engellemek amacıyla, sosyal yardım alan kişilerin işgücü piyasası ile bağlantılı olmalarına yönelik sosyal yardım programlarının geliştirilmesidir. Bu programlar, yardım alanları çalışma hayatına yönlendirerek sosyal yardımlara olan bağımlılığı azaltmayı ve böylece sosyal yardıma muhtaç kişi sayısını düşürmeyi amaçlamaktadır.

Yoksul kişilerin çalışır duruma gelmeleri, üretime ve bu sayede ülkenin ekonomik kalkınmasına da katkı sağlayacaktır. Diğer taraftan, sosyal yardımlar ile istihdam arasında ilişki kurulmadan, yalnızca sosyal yardım vererek yoksulluğu azaltmaya çalışmak, çalışarak hayatını kazanmaya çalışan düşük gelirli kesimlerin de kayıtlı olarak işgücü piyasasında kalma motivasyonlarını düşürebilir. Yoksul olmayan kesim üzerinde oluşabilecek bu rahatsızlık toplumsal barışa olumsuz etki de edebilir. Öte yandan, çalışamayacak durumdaki yoksul kesimlere ise düzenli olarak sosyal yardımların sunulmaya devam edilmesi bu kesimlerin yoksulluklarının ortadan kaldırılması ve ülke refahının adil paylaşımı için gereklidir.

Kaynakça

1. DEMİR ŞEKER, Sırma ve HACIMAHMUTOĞLU, Hande (2010), Sosyal Yardım Yararlanıcılarına Özel İstihdam Hizmetlerinin Geliştirilmesi, Uluslar Arası Yoksullukla Mücadele Stratejileri Sempozyumu Kitabı, Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğü
2. OECD (2013) Activation Strategies for Stronger and More Inclusive Labour Markets in G20 Countries
3. ŞENER, Ülker (2010) Yoksullukla Mücadelede Sosyal Güvenlik, Sosyal Yardım Mekanizmaları ve İş Gücü Politikaları, TEPAV Politika Notu,

İnternet Siteleri

4. Bütünleşik Sosyal Yardımlar Bilgi Sistemi, http://www.sosyalyardimlar.gov.tr/tr/html/11815/Butunlesik+Sosyal+Yardim+Hizmetleri
5. Sosyal Yardım ile İstihdam Bağlantısının Etkinleştirilmesi Çalıştayı, http://www.sosyalyardimlar.gov.tr/tr/25983/Sosyal-Yardim-Ile-Istihdam-Baglantisinin-Etkinlestirilmesi-Calistayi-Gerceklestirildi
6. SOYBİS, http://www.sosyalyardimlar.gov.tr/tr/html/11601/SOYBIS

633 Sayılı KHK,

7. http://www.mevzuat.gov.tr/Metin1.Aspx?MevzuatKod=4.5.633&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch=&Tur=4&Tertip=5&No=633

A. Serap FIRAT*

* *Doç. Dr.,*
Ahi Evran Üniversitesi İİBF
Kamu Yönetimi Bölüm
Başkanı

Yoksulluk, kendi başına genel bir gelişim olmakla birlikte, çalışma yaşamı dışında daha kolay kalan bazı nüfus kademeleri bu sorunla doğal olarak daha fazla yüzleşmektedirler. Yaşlılar, kadınlar, çocuklar ve özellikle engelliler, yoksulluğa en kolay itilebilen dezavantajlı kesimleri oluşturmaktadır. Günümüzde, başta engelliler olmak üzere, öncelikle destek gereksinen bu kesimler için, özellikle büyük kent belediyelerimiz olmak üzere, yerel birimler, çeşitli yardım ve destek uygulamalarından, iş edindirme projelerine kadar, pek çok uygulamayı devreye koymuş durumdadırlar.

KENTSEL YOKSULLUK VE YEREL YÖNETİM SOSYAL YARDIMLARININ İŞLEVİ

Giriş

Yoksulluğun varlığı, ekonomik, siyasi, felsefi olarak önemli bir göstergedir. Thoreau, Konfüçyüs'ün şöyle dediğini aktarır: "Bir devlet aklın ilkelerine göre yönetiliyorsa, düşkünlük ve yoksulluk yüzkarasıdır. Bir devlet aklın ilkeleriyle yönetilmiyorsa, o zaman da zenginlik ve şan şeref utanç verici şeylerdir." (1999: 37) Günümüz dünyasında, her geçen gün büyüyen, zengin-yoksul gelir makası, liberal sistemin varoluş temellerini sorgulatmakta ve sistem, bu sorunu kendi mekanizmaları ile çözmeye/sürdürülemezlik noktasına ulaşmasını önlemeye çabalamaktadır.

Liberalizmin muhafazakar yaklaşımı da, bu sorunu sadece ekonomik değil, ahlaki olarak sorunlu bulur. Sabine, "Liberalizmin Ülkücü Açıdan Yeniden Düzenlenişi" başlığında ele aldığı T.H.Green'e atıfla şöyle der: "Green'in de söylediği gibi "bir Londra tersanesinin karnı doymamış sakinlerinin" İngiltere uygarlığından aldığı pay, bir kölenin Atina uygarlığından aldığı paydan daha çok değildir… Green yoksulluğun asıl olarak iktisadi olduğu düşüncesinden değildi. Düşkünlük biçimindeki yoksulluğun bir ölçüde ahlaki gerilemenin nedeni olabileceği duygusundaydı." (1991: 121) Bu nedenle, günümüzde en modern ve gelişmiş kent merkezlerinde görünürleşen yoksulluk, medeniyetin maddi ve manevi temellerini sorgulatmaktadır.

Bir başka muhafazakar liberal olan Fukuyama ise, bu yoksulluk/ahlak ilişkisini, geleneklerin çözülmesinde ve refah devletinin koruma politikalarında arar. Buna göre, "Büyük Çöküş"e yol açan temel unsur, artan yoksulluktur, ama bu yoksulluk artışında, çekirdek ailenin dağılmasının yarattığı yoksullaştırıcı etki temel önemdedir. Evlilik dışı çocuk sahibi olma, devletin "yedek baba" görevine soyunması, babanın ve annenin rollerini üstlenmeyerek boşanmaya yönelmeleri, devletin destek mekanizmaları ve yalnız yaşlılık gibi süreçlerin bu yoksulluğu artırdığını vurgulayan Fukuyama, "yoksul çevrelerde aile yapısının bozulmasının etkilerinin ancak esasen babanın yerini alan bir refah devletinin müdahalesi ile azaltılabileceğini; bunun da, olmayan babanın yarattığı yükü, adaletsiz biçimde vergi mükelleflerinin sırtına yüklemek olduğunu" belirterek; "aile yapısının bozulmasının bizzat bir yoksulluk kaynağı olduğu"nu vurgular. (2009: 157)

1. Kentsel Yoksulluk

Yoksulluğun farklı kaynaklardan beslenmesi gerçeğine ek olarak, özellikle büyük kentlerde görünür hale gelmesi ise, giderek en büyük tüketim mekanlarından biri haline gelen kentin, aşırı yüksek ve düşük uçlarda gelir düzeylerine sahip kentlileri, aynı anda barındırmasından kaynaklanmaktadır. Adeta birer kentsel tüketim katedrallerine dönen devasa alışveriş merkezleri, gökdelenler, rezidanslar arasında, giderek pahalılaşan yaşam, orta gelir düzeyindeki kentlileri de alt gruplara itmekte, marjinal kesimler ise sayısal olarak devamlı artmaktadır.

Yoksulluğun büyük kentlerde görünürlüğü konusunda, Amerika ile Avrupa'yı karşılaştıran Fukuyama, bu açıdan suç rakamlarını da irdeleyerek şu açıklamayı yapar: "Amerika'da olup da Avrupa'da olmayan şey, kronik yoksulluk, işsizlik, şiddete yönelik suçlar, uyuşturucu kullanımı, kötü eğitim olanakları ve parçalanmış aileler gibi olguların yoğun biçimde görüldüğü bir tabaka, yani geniş bir alt sınıftır. Birçok Avrupa kentinde alt sınıf olgusunun belirtilerini şehir merkezlerinden ziyade varoşlarda görmek mümkündür. Fakat Avrupa'daki yoksulluk Amerika'dakine göre daha düzenlidir ve kültürel olmaktan çok yapısal bir özelliğe sahiptir." (2009: 92-93)

Böylece açığa çıkan "varoş" olgusundan da hareket edildiğinde, yoksulluk, kentsel ortamda "görünürleşir" ve kent dokusundaki oturum bölgelerinden bile anlaşılır. İleri, bir romanında, yoksul evleri şöyle tanımlar: "Sokaklar, Yahya Kemal'in şiirinden bugüne yine kaldırımsız, daracık, evler yine birbirine sokulmuş, apartmanlar bile, apartman denebilirse. Yoksulluk, yaklaştırıyor onları. Birbirine sokulgan, birbirlerinin acısını

dinliyorlar." (2004: 327) İnsanlar da öyledir; zenginliğin verdiği özgür başına buyrukluk, zengin evlerine de yansır. Villa tarzı olanların, farklılaşan mimari yapıları ve bahçe düzenlemeleri ile; site tarzı olanların ise, akıllı evler, özel güvenlikli girişler ve resmi üyelikli havuz vb. ortak alanları ile birbirlerine gereksinimleri yoktur. Yoksul kent parçalarında ise insanlar da barındıkları evleri gibi, birbirleri ile dayanışarak yaşarlar. Gecekondularını beraberce inşa eder, gerektiğinde yasal mücadelelerinde de beraber olmaya çalışır, gün içinde yaşamı daha çok birlikte geçirirler.

Harvey, Lafebvre'e atıfla varoş gerçeğini şöyle yorumlar: "Büyük kentlerin dışındaki gecekondu mahallelerine yığılan kentsel yoksulluk, çoğunlukla kent sistemi içinde yeniden şekillendirilen kırsal yoksulluktur." (2006: 278) Laborit ise kentin bu ikili kurgusunu daha keskin bir şekilde ifade eder: "Kent bugün egemen sınıfın, kenar mahalleler de emekçilerindir." (1990: 139)

Ancak bu yoksulluğun, istenmedik bir sonuç olmayıp, sistemin işlevsel bir mekanizmasının ürünü olarak değerlendiren Harvey'e göre: "Metropolitan ekonominin kendi içinde aynı zamanda yoksul nüfusun karşılanmayan ihtiyaçlarından oluşan büyük bir potansiyel talep vardır. ABD'de bu nüfus oldukça önemlidir -1968 yılında resmen yoksul olarak tanımlanmış 5 milyon civarında aile vardı ve bunların yarısı metropolitan bölgelerde yaşamaktaydı (yoksulluk çizgisinde veya hemen altındakiler daha önemli bir sayı oluştururlar). Bu yoksul nüfusun çift işlevi vardır. Ücret tartışmalarında örgütlü emeğe karşı bir tehdit olarak kullanılabildiği gibi genişleme dönemlerinde çalıştırılıp, daralma dönemlerinde salıverilen bir artık emek gücü gibi de kullanılabilen (Marx'ın deyimini kullanırsak) bir "yedek sanayi ordusu" olarak görülebilir." (2006: 246)

Kentlerin kıyılarını Marksist terimlerle çözümleyen Harvey'in görüşlerine itiraz ise liberal felsefenin çağdaş düşünürlerinden Hayek'ten gelir. Hayek sorunu "nüfus" bazlı olarak değerlendirmektedir. "Ekonomik gelişme en büyük etkisini, Hayek'in ifadesiyle gelişmenin "çevresi (periphery)" üzerinde gösterir. Bu ilginç bir vakıadır. Kapitalist veya piyasa ekonomisi ülkeleri diye bilinen ileri düzeyde gelişmiş ülkelerde, insanlar artık ekstra servetlerini daha geniş aileler oluşturmak için kullanmaz... Bunu hızlı büyüyen birçok şehrin kenarlarında bulunan gecekondu mahallelerinde görebilirsiniz. Buralar, kapitalizm tarafından ezilmiş bir proletaryayı değil, kendilerini yaşatacak kaynakları sadece kapitalizm husule getireceği için, kapitalizm dışında herhangi bir sistemde hiçbir şekilde hayatlarını sürdüremeyecek bireyleri gösterir... Bu onların kalabalıklığını ve kötü maddi koşullarını açıklar. Fakat dünyanın gittikçe daha fazla kesimi piyasa ekonomisi kurumlarının şumulü içine girince, eski ile yeni arasındaki marj daralacaktır." (Butler: 2001: 54)

Bazı büyük metropoller ise Batı'dakilerden daha da açık sergiler gelir farkı açığını. Buscaglia, Kalküta'yı anlatır, bu çelişkilerin doruğunda yaşayan bir büyük kent olarak: "İlk izlenimde Kalküta Hindistan'ın en kalabalık, en pis, en çirkin ve en boğucu kenti olarak görünür... Havanın toz, duman ve kokuyla ağırlaştığı geniş ve renksiz bir sanayi kentidir. Kutsal inekler ve çıplak çocuklar ana caddelerde pislerler. Kalabalıklar açlıktan ölmek üzere olan sakat dilencilerin yanından kayıtsızlıkla geçerler. Otomobiller, otobüsler ve taksiler çöp yığınlarıyla dolu sokaklarda, yollarına çıkacak küçük bir çocuğa, sakat bir adama ya da köpeğe aynı kayıtsızlıkla dolaşırlar... Burası büyük servetlerin ve büyük yoksulluların, büyük ilgilerin ve nasırlaşmış kayıtsızlıkların, büyük umutların ve umutsuzlukların, aşırı beslenmişlerle açlıktan ölenlerin, ipekli sarilerle yoksulların kavruk çıplaklıklarının kentidir. Umutsuz insanlar her gün kente akın akın gelip yorgun bedenlerini dinlendirecek bir kaldırım köşesi ya da boş bir sokak parçası için boğuşurlar." (Buscaglıa, 1997: 145-146)

Batıda ise bu denli aleni değildir çelişki; gökdelenlerden lüks jeeplere, rezidanslardan dünyanın her yerinde aynı lüks ve konforu sunan 5-7 yıldızlı otellere gidenler, göremezler çoğunlukla, kuy-

Yerel ölçekte gerçekleştirilen projelerden bazıları, dünya örnekleri ile eklemlenerek yürütülmektedir. Örneğin Dünya Binyıl Zirvesi'nde, dünya liderleri, 2015 yılına kadar gerçekleştirilmesi amacıyla, kalkınmaya ve yoksulluğun azaltılmasına yönelik sekiz hedef ("Binyıl Kalkınma Hedefleri") belirlemişlerdir. Bu hedefler arasında ilk sırayı, "Aşırı yoksulluğun ve açlığın azaltılması" hedefi almıştır. Bu program çerçevesinde Türkiye'de Yerel Gündem 21 Yönetişim Ağı Kanalıyla BM Binyıl Kalkınma Hedefleri'nin Yerelleştirilmesi" projesi gibi küresel ağlarla eklemlenen projeler, konuya verilen önemi göstermektedir.

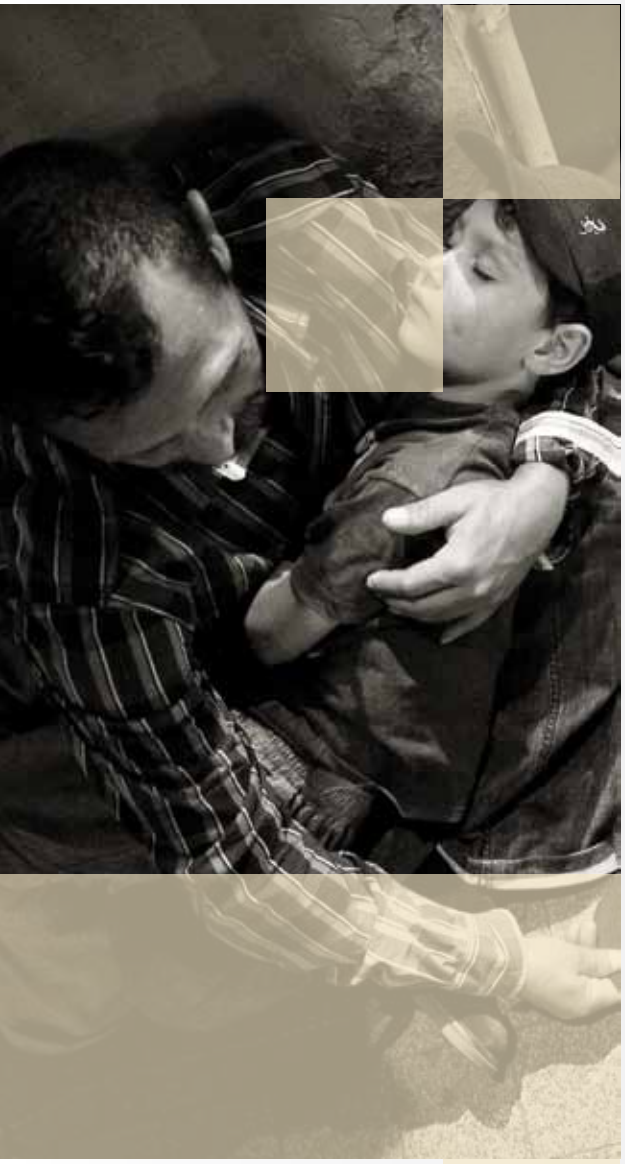

tularda, köşelerde sinmiş yoksulluk göstergelerini. Ama arada sırada, trafikteki araçların camlarını silmek ve bahşiş almak için yollara atlayan çocukları, lüks caddelerin kuytu köşe başlarına serdikleri yırtık battaniyeleri ile yer edinen evsizleri ya da her durakta el açan dilencileri olarak çıkarlar karşımıza. Bu durumlarda sıkça yaşanan, "sadaka verme" yeterliğini sorguluyor Mungan, bir romanında: "Eteklerinize yapışan yalnızca sokağa itilmiş yoksul çocukların elleri değil, siz ne kadar kendinizi kayıtsızlaştırmaya çalışsanız da dipte derin bir damar gibi sızlayan bir yoksulluk bilgisi aynı zamanda. Sait Faik zamanında, İstanbul'da Sait Faik duyarlılığıyla yaşamak belki daha kolaydı, en azından nüfus açısından. Bizim vicdanımız nasır bağladı diye geçip gitmiyoruz bunca sefaletin yanından. Nüfus artışına oranlı yoksul çocuk artışı, günümüzde her sümüklü çocuğa şefkat ve yardım göstermenizi engelliyor tabii. Tabiat kanunları kadar sertleşen toplumsal çaresizliğin çemberinde dileseniz de gerektiği kadar yardımsever ve cömert olamıyorsunuz… Ne cebinizdeki para, ne içinizdeki merhamet artık hayata yetmiyor." (Mungan, 2002: 269)

Yoksulluğun ortaya çıkardığı dilenciliğin, bir meslek olarak örgütlendiği ve hatta kendi "lonca"sı bile olduğunu bildiriyor Sjoberg. "Loncalar, tüccarlar ve el sanatları işçileri (örneğin tefeciler ve dokumacılar) için olduğu kadar, köleler, girişimciler hatta dilenciler ve hırsızlar için de oluşturulmuştur." (Sjoberg, 2002: 42) Oysa "dilencileri toplamak", uzun süre, belediye zabıtalarının yürüttüğü bir görev olmuş, bu dilencilerde ele geçirilen paralar ise gazetelerin rutin haberleri arasında hep yer bulmuştur.

2. Yerel Yönetim Sosyal Yardım Projeleri

Ülkemizde de yukarıda değinilen çözümlemeler çerçevesinde farklı kaynaklardan beslenen ve özellikle büyük kentlerde görünürleşen yoksulluğun çözümü konusunda, yerel birimler birçok destek ve yardım projesi yürütmektedirler. Bugün belediyeler, topraktan büyük rant yaratma potansiyelleri, büyüyen bütçeleri, özel hukuk alanında faaliyet gösteren şirket ve kuruluşları, uluslararası iş dünyası ile yürütülen büyük altyapı yatırımları ve büyüyen borç miktarları ile yerel kavramını hayli zorlayan bir kapasiteye ulaşmışlardır. (Fırat, 2008c) Bu rolden de destek alan belediye yönetimleri, hem ekonomik hem de siyasi güç olma konumları ile, sosyal projelere de daha fazla yönelmek durumunda kalmışlardır.

Kalkınmaya ilişkin baskıdır ki tüm yerel yöneticileri, bir yandan büyük maliyetli kentsel yatırımlar için çıkış yolları aramaya öte yandan neredeyse temel harcama kalemlerinden biri haline gelen "yardım" politikalarına yöneltmektedir. Tıpkı merkezi politikalarda gözlendiği üzere bu yaklaşım da kendi içinde çelişki taşımakta ise de gereksinimlerin kendilerini dayattıkları noktada yerel idareciler de bütüncül bakış açısı geliştirememektedirler. Çünkü aynı süreçte yardım bütçe ve projeleri artarken, diğer yanda kentsel sübvansiyonlar kaldırılmakta, özelleştirmeler yoluyla doğrudan fiyatlandırmalar artmaktadır. (Fırat, 2008a)

İşletme mantığı ile kurgulanan belediye hizmetleri, süreç içinde bir kamu hizmetinden beklenen, eşitlikçi, ucuz, kamuca desteklenmiş hizmetler olmak yerine piyasa sistematiği çerçevesinde fiyatlandırılmış, karlılığa ve verimliliğe endekslenmiş, gelir getirici boyutuyla öne çıkmış piyasa elemanları durumuna gelmişlerdir. 1990'lardan sonra uyguladıkları yaygın hizmet özelleştirmeleri yoluyla, fiyatlama uygulamalarının başrolünü üstlenmiş olan belediye yönetimleri ise giderek bu hizmetlerin bedellerini ödemekte güçlük çeken kentlileri yardım mekanizmalarıyla kendilerine bağlamıştır.

Yerel ölçekte gerçekleştirilen projelerden bazıları, dünya örnekleri ile eklemlenerek yürütülmektedir. Örneğin Dünya Binyıl Zirvesi'nde, dünya liderleri, 2015 yılına kadar gerçekleştirilmesi amacıyla,

kalkınmaya ve yoksulluğun azaltılmasına yönelik sekiz hedef ("Binyıl Kalkınma Hedefleri") belirlemişlerdir. Bu hedefler arasında ilk sırayı, "Aşırı yoksulluğun ve açlığın azaltılması" hedefi almıştır. Bu program çerçevesinde Türkiye'de Yerel Gündem 21 Yönetişim Ağı Kanalıyla BM Binyıl Kalkınma Hedefleri'nin Yerelleştirilmesi" projesi gibi küresel ağlarla eklemlenen projeler, konuya verilen önemi göstermektedir.

Bunların yanı sıra, belediyelerin bu konudaki en yoğun çalışmaları ise halka doğrudan yardım yapılması uygulamalarıdır. "Bugün son derece yaratıcı projeler, yöntemler ve adlandırmalarla kurgulanan sosyal yardım politikaları, hiçbir siyasal görüşün açıkça reddedemeyeceği bir şekilde, belediyeleri uygulama zorunda bırakmaktadır." (Fırat, 2011: 165-168)

Yoksulluk, kendi başına genel bir gelişim olmakla birlikte, çalışma yaşamı dışında daha kolay kalan bazı nüfus kademeleri bu sorunla doğal olarak daha fazla yüzleşmektedirler. Yaşlılar, kadınlar, çocuklar ve özellikle engelliler, yoksulluğa en kolay itilebilen dezavantajlı kesimleri oluşturmaktadır. **Günümüzde, başta** engelliler olmak üzere, öncelikle destek gereksinen bu kesimler için, özellikle büyük kent belediyelerimiz olmak üzere, yerel birimler, **çeşitli yardım** ve destek uygulamalarından, iş edindirme projelerine kadar, pek çok uygulamayı devreye koymuş durumdadırlar. Bu projeler kısaca şöyle özetlenebilir:

1- Özel Merkezler Kurmak
2- Bakım ve Destek Hizmetleri
2.a.Evde Sağlık Hizmetleri
2.b.Günlük Hizmetlerin Görülmesi
2.c.Akşam Bakım Hizmeti
3 - Yaşamı Kolaylaştırıcı Araç Desteği
4 - Ulaşım Hizmetlerinde Kolaylık
5 - Kentsel Düzenlemeler
5.a. Üst Geçitler
5.b. Bina Düzenlemeleri
5.c. Yeşil Alanlar
6 - Teknolojik Destek Sunumları
7- Kültürel Etkinlikler
8 - Eğitim Seminerleri
9 - Görme Engelliler İçin Okuma ve Bilgisayar Kullanımı ve Üniversiteye Hazırlık ve Lise Destek Eğitimi Kursları
10 - Meslek/İş Edindirme Kursları
10.a. Bedensel Engelliler Bilgisayar Programcılığı Eğitimi
10.b. Engelli Kariyer Danışmanlığı
10.c. Servis Hizmeti Görmek
10.d.Temizlik ve Bulaşıkçılık Eğitimi
10.e. Bilet Satışı ve Takı Tasarımı
11 - Doğrudan Ekonomik Yardım Yapmak
12 - Engelli Spor Takımları
13 - Engelliler Dans Grubu
14 - Ortak Gezi vb Programları (Fırat, 2008b: 89-100)

Sonuç

Yoksulluğun azaltılmasında, yerel yönetim sosyal yardım projelerinin büyük önemi olduğu hemen her kesim tarafından kabul edilmekle birlikte, "mevcut şekliyle bu dağınık uygulamaların, kişilerin inisiyatifine bağlı, geçici, düzensiz ve belirsiz yapısının sakıncaları gözetilerek; sosyal yardım anlayışı yerine, sosyal adalet kavramı çerçevesinde, sosyal hakların genişletilmesi ve eşitlenmesi yolunda formülasyonlar üretilmesi gerektiği" de açıktır. (Fırat, 2011: 172)

Harvey ise sosyal yardımlar yerine, "kentsel sosyal refah"ı sağlayacak, "yeniden dağıtım" mekanizmalarına dikkatimizi çekmektedir. Kentsel bir sistem için yakın ya da uzak gelecekte genel kabul görmüş bir sosyal refah fonksiyonu oluşturmanın mümkün olduğunu düşünen yazar, "Dikkatimizin, taşıma ve ulaşım ağları, sanayi bölgeleri, kamu tesislerinin ve konutların konumu gibi konularda (özel ya da kamusal) tahsis kararları ile bunların gerçek gelirin değişik gruplar arasında dağılmasına yaptığı kaçınılmaz etkileri birleştiren mekanizmadan uzaklaştırılmamamız" gerektiğini; çünkü "bu etkilerin had safhada önemli olduğunu" ileri sürmektedir. (2006: 53)

Son söz olarak sosyal yardım programlarının daha kurumsallaşmış düzenlemelerle sunulması yanı sıra, yerel hizmet kategorilerinde yapılacak eşitlikçi ve destekleyici uygulamalarla, kentsel müdahalelerin sosyal refah artırıcı yönünü işler kılmak gerektiği vurgulanmalıdır.

Kaynakça

1. Buscaglıa, Leo (1997), Boğanın Yolunda, Çev.Mehmet Harmancı, İnkılap Kitabevi, İstanbul.
2. Fırat, A.Serap (2008a), "Yoksulluk, Kentlerde Suç Artışı ve Kent Merkezlerinde Özel Güvenlik Hizmetleri Verilmesi", Gazi İİBF Dergisi, 10 (3): 201-228.
3. Fırat, A. Serap (2008b), "Belediyelerin Engellilere Dönük Sosyal Hizmet Projeleri", Toplum ve Sosyal Hizmet Dergisi, C.19, S.1, ss.89-100.
4. Fırat, A.Serap (2008c), "Geleceğin Türkiyesi'nin Birincil İktisadi Aktörü Belediyeler (Yasal Açılım ve Uygulama Örnekleriyle)", Dokuz Eylül Üniversitesi'nce düzenlenen 2.Ulusal İktisat Kongresi'ne sunulan bildiri. İzmir, 20-22 Şubat 2008.
5. Fırat, A. Serap (2011), "Yoksulluğun Azaltılmasında Yerel Yönetim Sosyal Yardım Projelerinin Önemi", Uluslar arası Yoksullukla Mücadele Stratejileri Sempozyumu Bildiriler Kitabı, 13-15 ekim 2010 İstanbul, Başbakanlık Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü, C.1, s.159-173, Ankara. (http://www.sosyalyardimlar.gov.tr/upload/Node/22869/files/tr_cilt1.pdf)
6. Fukuyama, Francıs (2009), Büyük Çözülme, Çev: Hasan Kaya, Profil Yay., İstanbul.
7. Harvey, Davıd (2006), Sosyal Adalet ve Şehir, Çev.Mehmet Moralı, 2. Basım, Metis Yay., İstanbul.
8. Butler, Eamonn (2001), Hayek Çağımız İktisat Ve Siyaset Felsefesine Katkısı, Çev. Yusuf Ziya Çelikkaya, Liberte Yay., Ankara.
9. İleri, Selim (2004), Yarın Yapayalnız, 4.Baskı, Doğan Kitap, İstanbul.
10. Laborıt, Henrı (1990), İnsan ve Kent, Çev. Bertan Onaran, Payel Yay., İstanbul. Mungan, Murathan (2002) Yüksek Topuklar, Metis Edebiyat, İstanbul.
11. Sabıne, George (1991), Yakın Çağ Siyasal Düşünceler Tarihi, Çev.Özer Ozankaya, Gündoğan Yay., Ankara.
12. Sjoberg, Gideon (2002), "Sanayi Öncesi Kenti", 20 Yüzyıl Kenti, Der. ve Çev. Duru, Bülent, Alkan, Ayten, İmge Kitabevi, ss.37-54, Ankara.
13. Thoreau, Hanry David (1999), Haksız Yönetime Karşı, Çev. Vedat Günyol, Cumhuriyet Dünya Klasikleri, İstanbul.

SOSYAL YARDIM SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE SOSYAL YARDIM-İSTİHDAM BAĞLANTISI

Sırma Demir ŞEKER*

* *Uzman, Kalkınma Bakanlığı*

Hande HACIMAHMUTOĞLU*

* *Uzman, Kalkınma Bakanlığı*

Sosyal yardım harcamalarındaki artışla birlikte sistemin etkinliğinin artırılmasına yönelik önemli çalışmalar yürütüldüğü görülmektedir. Sosyal yardım yararlanıcılarının doğru bir biçimde tespit edilmesi ve bu alanda bir veri tabanının oluşturulmasına yönelik yapılanlar kaynakların daha etkin kullanımını sağlayacaktır.

Sosyal yardım-istihdam bağlantısı eylem planında İŞKUR'a önemli sorumluluklar verilmiş ve bu durum İŞKUR'un iş yükünü büyük ölçüde artırmıştır. Bu bağlamda, Kasım ayında gerçekleştirilen çalıştayda, çalışabilir durumda olma halinin "İŞKUR Hizmet Noktası Yetkilisi" niteliğindeki SYDV çalışanı tarafından tespit edilmesi öngörülmüştür.

1. Türkiye'deki Sosyal Yardım Sisteminde Son Dönemdeki Gelişmeler

Yoksulluk, ülkelerin ekonomik gelişmişliklerinin sosyal alana ne kadar yansıdığının ve sosyal alanda ne kadar geliştiklerinin önemli bir göstergesidir. Bu itibarla, yoksullukla mücadele öteden beri birçok ülkenin gündeminde olmuştur. Temel gereksinimlerini karşılayamama durumu olarak bilinmekle birlikte, yoksulluk, ülkelerin sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeylerine göre farklı şekillerde tanımlanabilmektedir. Özellikle gelişmiş ülkeler için gelir yoksulluğundan ziyade, yoksunluk ve sosyal dışlanma gibi kavramlar ön plana çıkarken, az gelişmiş veya gelişmekte olan ülkelerde gelir yoksulluğu hala önemini korumaktadır.

Ülkemizde yoksulluk göstergeleri harcama ve gelir üzerinden hesaplanmakta olup, harcama esaslı mutlak yoksulluk oranı Hane halkı Bütçe Anketi, gelir esaslı göreli yoksulluk oranları ise Gelir ve Yaşam Koşulları Anketi sonuçlarına göre açıklanmaktadır. 2002 yılından bu yana mutlak yoksulluk oranı önemli ölçüde azalmıştır. Nitekim mutlak yoksulluk göstergelerinden biri olan toplam harcaması 4,3 doların altındaki nüfusun oranı 2002 yılında yüzde 30,3 iken, bu oran 2012 yılında yüzde 2,3'e gerilemiştir. Gelir eşitsizliği ölçütü olarak da tanımlanabilen göreli yoksulluk oranında ise 2006 yılından bu yana önemli bir değişiklik olmamıştır. Medyan gelirin yüzde 60'ı olarak tanımlanan göreli yoksulluk oranı 2006 yılında yüzde 25 iken, 2012 yılında yüzde 22,6'ya düşmüştür.

Yoksullukla mücadelenin temel araçlarından biri sosyal koruma programlarıdır. Nihai amacı kişileri yoksulluk riskine karşı korumak ve yoksulluğun etkisini hafifletmek olan sosyal koruma programları; aktif işgücü politikaları, sosyal sigorta, sosyal yardım ve hizmetleri içermektedir. Bu kapsamda, sosyal yardımlar, muhtaç kişilere devlet tarafından karşılıksız olarak yapılan ayni ve nakdi transferleri ifade etmekte olup, yoksullukla mücadelede en son başvurulan yöntemdir.

Ülkemizde göç, kentleşme, aile yapısında meydana gelen değişim, nüfus artışı ve işsizlik gibi nedenlerle sosyal yardımlara olan ihtiyaç giderek artmaktadır. Nitekim, kamu sosyal yardım harcamaları yıllar itibarıyla artış göstermekte olup, 2006 yılında toplam kamu sosyal yardım harcamalarının GSYH'ya oranı yüzde 0,83 iken, bu oran 2012 yılında yüzde 1,1 olarak gerçekleşmiştir. Bu durumun en temel sebepleri, sosyal yardım programlarının çeşitlenmesi ve faydalanıcı sayısının giderek yükselmesidir. Ancak, sosyal yardım sisteminin etkin bir biçimde işleyişini engelleyen bir takım sorunlar *ön plana çıkmıştır*. Bu sorunlar; sosyal yardım programlarının gerçek ihtiyaç sahiplerine ulaşamaması, sosyal yardım alanında ortak bir veritabanı olmayışı dolayısıyla faaliyet gösteren kurumlar arasında koordinasyon sağlanamaması, kayıtlı çalışan kesimin sosyal yardım sisteminde yer alamaması ve sistemin istihdamla bağlantısının zayıf olması *şeklinde* sıralanabilir.

Sosyal yardım sistemindeki söz konusu sorunlar ulusal politika metinlerinde de ele alınmıştır. 2008 Yılı Programı'nda Sosyal Güvenlik Sisteminin Etkinliğinin Artırılması Başlığı altında 2 nolu Öncelik ile "sosyal hizmet ve yardımlar sisteminin geliştirilmesi, sistemden yararlanacak kişilerin belirlenmesi amacıyla ortak bir veri tabanı oluşturulması ve nesnel ölçütlerle işleyen bir tespit mekanizmasının kurulması" öngörülmüştür. Ayrıca, Gelir Dağılımının İyileştirilmesi, Sosyal İçerme ve Yoksullukla Mücadele Başlığı altında 1 nolu Öncelikte ise "çalışabilecek durumda olan yoksullara yönelik sosyal yardım ve hizmetlerin, yoksulluk kültürünün oluşmasını önleyici ve yoksul kesimin üretken duruma geçmesini sağlayıcı nitelikte olması; çalışamayacak durumda olan yoksulların ise düzenli sosyal yardımlarla desteklenmesi" şeklindedir. Bu öncelik kapsamında, sosyal yardım başvurusu yapan ve çalışabilir durumdaki kişilerin İŞKUR kayıtlarının yapılması, bu kişilere meslek

edindirme, rehberlik, toplum yararına çalışma gibi imkânlar sunulması ve kendi işini kurabilecek olanlara sermaye desteği verilmesi gibi hususlar hedeflenmiştir. 2010 yılı Programı'nda da 204 nolu Tedbir ile "kayıtlı çalışan kesimin yoksulluk riskinin azaltılması ve asgari yaşam standartlarına ulaşmalarının kolaylaştırılmasına yönelik programların geliştirilmesi" öngörülmüştür. Bu tedbir kapsamında da, yoksul veya yoksulluk riski altında olup kayıtlı çalışanların (özellikle çocuk sahibi olanlar) sosyal yardımlardan yararlanmaları için gerekli mevzuat düzenlemelerinin yapılması hedeflenmiştir.

Yukarıda belirtilen politikalar doğrultusunda, 2009 yılından bu yana sosyal yardım sisteminin etkin işleyişine yönelik önemli adımlar atılmıştır. Bu kapsamda yürütülen ilk faaliyetler gerçek ihtiyaç sahiplerine ulaş*ılma*sını ve sosyal yardım alanında faaliyet gösteren kurumlar arasında koordinasyonun sağlanmasını hedefleyen ve 2009 yılında Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü (SYDGM) tarafından başlatılan Puanlama Formülü ve Bütünleşik Sosyal Yardım Hizmetleri Projeleridir. Bütünleşik Sosyal Yardım Hizmetleri Projesi ile tüm sosyal yardım başvurularının elektronik ortamda yapılabilmesi, veri tabanları arasında bilgi paylaşımı ve etkin denetimin sağlanması, sosyal yardım bilgilerinin bütüncül bir şekilde yönetilmesi ile sosyal yardım kararlarının etkinleştirilmesi ve daha adil kaynak dağıtımının sağlanması hedeflenmektedir. Söz konusu proje ile oluşturulan altyapının bir kısmı kullanıma açılmıştır. Ancak projenin tamamı 2013 yılı sonunda bitecek olup, 2014 yılında altyapının tamamının kullanımı söz konusu olacaktır. Puanlama Formülü Projesi ile de yoksul kesimin doğru tespit edilmesi ve bu şekilde sosyal yardımların gerçek hedef kitlesine ulaşması amaçlanmaktadır. Bu proje sonucunda üretilen formüllerin de 2014 yılında sosyal yardım başvurularının değerlendirilmesinde kullanılmaya başlanması öngörülmektedir. Sosyal yardım ve hizmetler alanında hizmet bütünlüğünün sağlanarak etkinliğin artırılması amacına yönelik olarak ise 2011 yılında bu alanda faaliyet gösteren Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu (SHÇEK), SYDGM, Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü ile Özürlüler İdaresi Başkanlığı Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı altında yeniden yapılandırılmıştır.

Yukarıda da belirtildiği gibi, yakın bir tarihe kadar kayıtlı çalışan kesimin sosyal yardım sisteminde yer alamaması sosyal yardım sisteminin yoksullukla mücadele konusunda etkin olarak işleyebilmesi açısından *önemli bir sorun teşkil etmekteydi.* Yoksul kesimin büyük bir bölümü işgücü piyasasında yer almakta olup, en önemli gelir kaynakları işgücü geliridir. Nitekim, çalışma çağında olup çalışmaya engeli olmayan yoksul kesimin yüzde 72'si çalışmaktadır. Her ne kadar yoksul kesim ço-

Yoksullukla mücadelenin temel araçlarından biri sosyal koruma programlarıdır. Nihai amacı kişileri yoksulluk riskine karşı korumak ve yoksulluğun etkisini hafifletmek olan sosyal koruma programları; aktif işgücü politikaları, sosyal sigorta, sosyal yardım ve hizmetleri içermektedir.

ğunlukla kayıt dışı sektörlerde çalışsa da, kayıtlı çalışan kesim içerisinde de yoksulluk riski bulunmaktadır. Özellikle hane halkı reisinin asgari ücretle çalıştığı ve çocuk sayısının fazla olduğu hanelerde, muhtaçlık durumu söz konusu olabilmektedir. Nitekim, 2009 yılında 4 kişilik bir hanenin yoksulluk sınırı 825 TL iken, 16 yaş üstü için net asgari ücret 537 TL idi. Diğer taraftan, yüzde 18 civarında yoksulluk oranına sahip olan kayıtlı *çalışan kesim* sosyal yardımlardan faydalanamamaktaydı. Bu sorunu gidermeye yönelik olarak, 2012 yılında 3294 sayılı Kanunda yapılan değişiklikle hane içindeki kişi başına düşen geliri aylık net asgari ücretin 1/3'ünden az olması durumunda sosyal güvenlik kaydı bulunan kişilerin de sosyal yardımlardan yararlanabilmesi sağlanmıştır.[1]

Sosyal yardım sisteminin istihdam ile bağlantısının olmadığı hususuna ilişkin ise takip eden bölümde detayları verilen bir takım çalışmalar 2010 yılından bu yana yürütülmektedir.

2. Sosyal Yardım Sistemi ile İstihdam Bağlantısının Kurulması

Yukarıda da belirtildiği gibi sosyal yardımlar yoksullukla mücadele araçları içerisinde en son başvurulacak araç olarak tanımlanmaktadır. Bu özellik, diğer sosyal politikaların yoksulluğa düşmeyi engelleyemediği durumda sosyal yardım sisteminin devreye girerek kişiye yoksulluk durumundan kurtulması için destek sağlanmasını ifade etmektedir. Çalışabilir durumda olmayan yoksullar açısından bu desteğin sürekli olması doğal iken, çalışabilir durumda olan yoksullar açısından geçici nitelikte olması beklenmektedir. Dolayısıyla, sosyal yardım sistemine giren çalışabilir durumdaki yoksulların düzenli ve kendilerini yoksulluktan kurtaracak düzeyde bir gelir elde etmeye başlamaları önem taşımaktadır. Ancak bu kişiler eğitim ve beceri düzeylerinin düşük olması dolayısıyla genellikle düzensiz işlerde kayıt dışı çalışma imkânı bulmakta veya işgücü piyasasının dışında kalmaktadır. Nitekim ülkemizde en yoksul kesimler; ücretsiz aile işçileri, yevmiyeliler, tarımda çalışanlar, okur-yazar olmayan veya bir okul bitirmeyenlerdir.[2] İşgücü piyasasından yeterli ve düzenli gelir elde edememeleri dolayısıyla bu kesimlerin yoksulluk riskleri yüksek olup sosyal yardımların hedef kitlesini oluşturmaktadırlar. Düzenli ve yeterli gelir elde etme fırsatlarına sahip olmadıkları sürece de, sosyal yardım sisteminde kalabilmektedirler. Dolayısıyla, bu kişiler kendilerini yoksulluktan kurtaracak düzeyde bir gelir elde edebilmek için işgücü piyasasında desteğe ihtiyaç duymaktadırlar. Yoksul kesimin işgücü piyasasında desteklenmesi hem sosyal yardım sisteminin sürdürülebilirliğinin sağlanması hem de beşeri sermayenin geliştirilmesi yoluyla ekonomik ve sosyal kalkınmaya katkıda bulunulması açısından önem taşımaktadır.

Özellikle 1980 sonrasında, gelişmiş ülkelerde, sosyal yardım faydalanıcılarının işgücü piyasası ile bağlarının kopmaması ve güçlendirilmesi amacıyla, aktif sosyal yardım politikalarının geliştirildiği görülmektedir. Bu politikalar, sosyal yardım faydalanıcılarının ekonomik olarak aktif duruma getirilmesine ilişkin faaliyetlerin sosyal yardım programları ile ilişkilendirilmesini ifade etmektedir. Diğer bir ifadeyle, bu programlarda

sosyal yardım hizmeti ile işgücü piyasasına girişi kolaylaştırıcı hizmetler birlikte sunulmaktadır. Aktif sosyal yardım uygulamaları; çalışma motivasyonu ve kabiliyetini artırma, sosyal yardım alan kişi sayısını düşürme ve yardım alanların yardımlara olan bağımlılığını azaltma, kişilere çalışma fırsatı sağlama ve kendilerine olan güven ve saygılarını artırma amaçlarını taşımaktadır.

2010 yılı öncesinde ülkemizde sosyal yardım sisteminin çalışabilecek durumdaki muhtaç kişilerin çalışmaya yönlenmesini ve iş bulmalarını kolaylaştırıcı faaliyetlerle bağlantısı düşük düzeyde bulunmaktaydı. Bu kapsamda, yalnızca Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonundan karşılanan ve toplam sosyal yardım harcamaları içindeki oranı yüzde 8 civarında olan proje destekleri mevcuttu. Son yıllarda, sosyal yardım programlarının yoksullukla mücadeledeki öneminin artması, sosyal yardım sistemi ile işgücü piyasası arasındaki bağlantının güçlendirilmesi ihtiyacını da artırmıştır. Tüm bunlardan hareketle; 2 Mart 2010 tarihinde yapılan Ekonomi Koordinasyon Kurulu (EKK) toplantısında sosyal yardım sisteminin etkinliği ve istihdam ile bağlantısı ele alınmıştır. Toplantıda, ülkemizde yürütülmekte olan sosyal yardım programları ile istihdam arasında bağlantı kurulması ve aynı tür yardımların tek bir kurum tarafından yürütülmesini öngören bir sistemin kurgulanması amacıyla bir çalışma yapılmasına karar verilmiştir. Bu doğrultuda 12 Mart 2010 tarihinde Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı'nın koordinasyonunda Sosyal Güvenlik Kurumu, SHÇEK, SYDGM, İŞKUR ve Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün katılımı ile gerçekleştirilen toplantıda sonucunda bir eylem planı hazırlanması öngörülmüştür. Adı geçen kurumlar ile teknik çalışmalar yapılarak 10 kısa vadeli, 6 orta vadeli, 5 uzun vadeli eylemin yer aldığı "Sosyal Yardım Sisteminin İstihdamla Bağlantısının Kurulması ve Etkinleştirilmesi Eylem Planı" adı altında bir eylem planı hazırlanmıştır.[3]

Eylem Planı kapsamında kısa vadede; sosyal yardım başvurusunda bulunan çalışabilir durumdaki kişilerin işgücü piyasasına yönlendirilmesi için İŞKUR kayıt sayfasının sosyal yardım kurumlarına açılması ve mesleki eğitim programlarını düzenlerken İŞKUR'un sosyal yardım yararlanıcılarına özel programlar geliştirmesi ve İŞKUR'un mesleki eğitim veya toplum yararına çalışma programlarına katılan muhtaç kişilerin mevcut durumda iptal edilen yeşil kart sahipliğinin devam etmesi öngörülmüştür[4]. Orta vadede ise, hâlihazırda sosyal yardım alan çalışabilir durumdaki kişilerin İŞKUR'a kayıtlarının yapılması, Yeşil Kartın Genel Sağlık Sigortası (GSS) kapsamına alınmasından sonra, çalışabilir durumdaki muhtaç kişilerin mesleki eğitim ve toplum yararına çalışma programlarına katılmaları halinde primlerinin devlet tarafından ödenmesi ve sosyal yardım faydalanıcılarına İŞKUR tarafından iş arama desteği verilmesi öngörülmüştür. Uzun vadede ise, sosyal yardım sisteminin daha objektif ölçütlerle işleyebilmesi için kimlerin muhtaç olduğunu ortaya koyabilecek test yöntemlerinin uygulamaya konulması, kişilerin muhtaçlık durumu sorgulamalarının elektronik ortamda daha sağlıklı ve hızlı bir biçimde yapılması ve tüm bu eylemlerin etkin bir şekilde uygulanabilmesi için İŞKUR, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları (SYDV'ler) ve SHÇEK'in kurumsal kapasitesinin artırılması amacıyla personel sayısının ve niteliğinin artırılması öngörülmüştür.

Eylem Planı'yla çalışabilir durumdaki sosyal yardım başvurusunda bulunan yoksul kesimin İŞKUR kayıtları Bütünleşik Sosyal Yardım Sistemi üzerinden otomatik olarak yapılmaya başlanmıştır. Eylem Planı'nın yürürlüğe girdiği tarihten 2013 yılı Eylül ayına kadar SYDV'lere başvuran ve sistem üzerinden İŞKUR'a yönlendirilen kişilerden yaklaşık 1 milyon 95 bin kişi İŞKUR hedef kitlesine girmiş olup, bu kişilerden 154 bin kişi açık işlere yönlendirilmiş, 40 bin kişi işe yerleştirilmiş, 90 bin kişi işgücü yetiştirme kurslarına başvurmuş ve başvuranlardan 24 bin kişi bu kurslara katılmıştır.

Eylem Planı'nda İŞKUR'un sosyal yardım faydalanıcıları ile en geç iki hafta içerisinde temasa geçmesi öngörülmüştür. Bu eylemin hayata geçirilmesine yönelik olarak, 2010 yılında yayımlanan "Türkiye İş Kurumu İşgücü Uyum Hizmetleri Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik"te, sosyal yardım başvurusunda bulunan ve Kuruma yönlendirilen kişiler ile en geç iki hafta içinde irtibata geçileceği, bu kişilerin beceri düzeylerinin test edileceği ve ihtiyaç duydukları eğitim programlarına yönlendirilerek gerekli iş arama desteği verileceği hüküm altına alınmıştır[5]. Söz konusu yönetmelik 2013 yılında "Aktif İşgücü Hizmetleri Yönetmeliği" ile yürürlükten kaldırılmıştır[6]. Yeni yönetmelik ile; SYDV ya da ASPB tarafından İŞKUR'a yönlendirilen kişilerden sosyal yardım alan veya acil durumu bulunan kişilerle en geç iki hafta içinde irtibata geçilmesi öngörülmüştür.

Sosyal yardım faydalanıcılarına gerekli hizmetlerin sunulabilmesini teminen, Eylem Planında, İŞKUR'un kurumsal kapasitesinin geliştirilmesi öngörülmüştür. Bu kapsamda İŞKUR'un personel ihtiyacının giderilmesine yönelik olarak toplam 3 bin 900 İş ve Meslek Danışmanlarına (İMD) istihdam edilmiştir. Diğer taraftan, sosyal yardım başvurusunda bulunan herkesin çalışabilir durumda olup olmadığı dikkate alınmaksızın İŞKUR'a yönlendirilmesi sonucunda ortaya çıkan iş yükü, İMD sayısındaki artışla dahi karşılanması zor olan bir hizmet talebine yol açmıştır. Söz konusu sorunun giderilmesine yönelik olarak, İŞKUR ile ASPB Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğü arasında 14 Kasım 2013 tarihinde düzenlenen Sosyal Yardımlar İle İstihdam Bağlantısının Etkinleştirilmesi Çalıştayında, SYDV'ler ve İŞKUR İl Müdürlüklerince uygulanmak üzere yeni bir eylem planı hazırlanmıştır. Bu kapsamda; SYDV'lerde İŞKUR Hizmet Noktaları'nın kurulması, her bir SYDV'nin belirleyeceği "Sosyal Yardım ve İnceleme Görevlisi"nin "İŞKUR Hizmet Noktası Yetkilisi" niteliğinde "İstihdam Görevlisi" olarak SYDV içinde çalışması; her SYDV'ce belirlenen Sosyal Yardım ve İnceleme Görevlisine, İŞKUR İl Müdürlüğünce "İŞKUR tarafından sunulan hizmetler ve portal kullanımı" eğitiminin verilmesi, eğitimin bitiminde İŞKUR şifresi verilerek bunların "İstihdam Görevlisi" olarak SYDV'lerde görev yapmalarının sağlanması; sosyal yardım alan kişilerden çalışabilir durumda olanların, SYDV'de görevlendirilen "İstihdam Görevlileri" tarafından İŞKUR'a yönlendirilmeden, doğrudan iş arayan kayıtlarının yapılarak, durumlarına uygun işgücü taleplerine yönlendirilmeleri ve durumlarının takip edilmesi; ayrıca İŞKUR İl Müdürlükleri tarafından belirlenecek İMD'lere sosyal yardım uygulamaları hakkında, SYDV'ler tarafından eğitim verilmesi planlanmaktadır.

Sosyal yardım yararlanıcılarının eğitim ve beceri düzeyinin genele oranla daha düşük olması dolayısıyla Eylem Planı'nda İŞKUR tarafından bu kesime yönelik özel programlar geliştirilmesi de öngörülmüştür. Ancak, bu konudaki gelişmeler daha kısıtlı kalmıştır. İŞKUR il istihdam ve mesleki eğitim kurullarının sosyal yardım başvurusunda bulunanlara yönelik mesleki eğitim programları sunmasını sağlamak üzere il istihdam ve mesleki eğitim kurullarından yıllık eğitim programlarını belirlerken bu kesimi dikkate almalarını talep etmiştir. Ancak, il istihdam ve mesleki eğitim kurullarının tamamında bu hususa ilişkin bir karar alınamamıştır.

Eylem Planı'nda sosyal yardım alan kişilerin kayıtlı çalışmayı tercih etmelerini teşvik etmek amacıyla, 25 Şubat 2011 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanan 6111 sayılı Kanunla, bu kişilerin mesleki eğitim kurslarına veya toplum yararına çalışma programlarına katıldıkları sürece sosyal sigorta hakkına sahip oldukları için Yeşil Kartlarının iptal edilmeden askıya alınması ve sürenin bitiminde Yeşil Kart hak sahipliğinin otomatik olarak devam etmesi sağlanmıştır. Yeşil Kart uygulamasının sona erdirilmesi ve Yeşil Karta hak kazanacak durumda bulunan kişilerin GSS kapsamına alınarak primlerinin devlet tarafından ödenmeye başlanmasıyla bu hükmün bir geçerliliği kalmamıştır. 2011 yılı Aralık ayında yürürlüğe giren GSS Kapsamında Gelir Tespiti, Tescil ve İzleme Sürecine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik ile, GSS primi devlet tarafından ödenen kişilerin mesleki eğitim kursu veya toplum yararına çalışma programına katılmaları durumunda GSS primleri İŞKUR tarafından ödenmekte, kursun/çalışma programının bitmesinin ardından 1 ay içerisinde kişinin provizyon bilgisi gelir testi yaptırmasına yönelik olarak değişmekte ve kişi SYDV'ye gidip gelir testi yaptırmaktadır.

3. Sonuç

Yukarıda belirtilen gelişmeler bir bütün olarak değerlendirildiğinde, sosyal yardım harcamalarındaki artışla birlikte sistemin etkinliğinin artırılmasına yönelik önemli çalışmalar yürütüldüğü görülmektedir. Sosyal yardım yararlanıcılarının doğru bir biçimde tespit edilmesi ve bu alanda bir veri tabanının oluşturulmasına yönelik yapılanlar kaynakların daha etkin kullanımını sağlayacaktır. Ayrıca, sosyal yardım ile istihdam bağlantısına ilişkin çalışmalar, çalışabilir durumdaki yoksul kişilerin kendi hayatlarını devam ettirebilecek yeterli ve düzenli bir gelire sahip olmalarını destekleyerek ülkemizin ekonomik ve sosyal gelişimine de katkıda bulunacaktır. Sosyal yardım-istihdam eylem planı ile başlatılan söz konusu süreçte bu hususta önemli gelişmeler kaydedilmiş olduğu görülmekle beraber bazı sıkıntıların aşılması ihtiyacı bulunmaktadır.

Sosyal yardım-istihdam bağlantısı eylem planında İŞKUR'a önemli sorumluluklar verilmiş ve bu durum İŞKUR'un iş yükünü büyük ölçüde artırmıştır. Bu bağlamda, yukarıda belirtildiği gibi, Kasım ayında gerçekleştirilen çalıştayda, çalışabilir durumda olma halinin "İŞKUR Hizmet Noktası Yetkilisi" niteliğindeki SYDV çalışanı tarafından tespit edilmesi öngörülmüştür. Çalışabilir durumda olma durumunun SYDV görevlisi tarafından belirlenerek İŞKUR'a yönlendirmenin gerçekleştirilmesi İŞKUR'un iş yükünü hafifletecek ve hedef kitleye daha hızlı ve etkin hizmet sunmasını sağlayacak önemli bir gelişmedir. Ancak, SYDV çalışanına verilen, bu kişileri durumlarına uygun işgücü taleplerine yönlendirme ve durumlarını takip görevleri ise İMD'lerin uzmanlık alanı olduğu için İMD'ler tarafından yerine getirilmesi gereken görevlerdir. Bu nedenle, çalışabilir durumda olup olmama halinin SYDV'deki "İŞKUR Hizmet Noktası Yetkilisi" tarafından tespit edilmesi, bu kişilerin durumlarına uygun işgücü taleplerine yönlendirilmesi ve durumlarının takibinin ise İMD'ler tarafından yapılması daha uygun olacaktır.

Bunun dışında, il istihdam ve mesleki eğitim kurullarının, yıllık eğitim programlarını belirlerken yoksul kesimin niteliklerini dikkate alarak onlara uygun eğitim programları hazırlaması gerekmektedir. Ancak, bu alanda önemli bir ilerleme kaydedilememesi dolayısıyla söz konusu eğitim programlarının İŞKUR tarafından geliştirilerek illerde uygulanması bu hususta gelişme sağlayacaktır.

Eylem Planı, sosyal yardım sistemi ile istihdam arasındaki bağlantının kurulmasında ilk adımı oluşturmuştur. Bundan sonraki süreçte, bu bağlantının güçlendirilmesi için, sosyal yardım faydalanıcılarının kendilerine teklif edilen eğitim/iş fırsatlarını kabul etmeleri hususunun bir kurala bağlanması gerektiği düşünülmektedir. Bu sayede, hem sosyal yardımlara olan bağımlılığın azalmasına hem de beşeri sermayenin gelişimine katkı sağlanması mümkün olacaktır.

Kaynakça

1 Söz konusu değişiklik 12/07/2012 tarihli ve 6353 sayılı Kanunla yapılmıştır.

2 Hanehalkı fertlerinin işteki durumuna, çalıştığı sektöre ve eğitim durumuna göre yoksulluk oranlarına ilişkin en son veriler 2009 yılına ait olup, yukarıda sayılan kesimler için yoksulluk oranları sırasıyla yüzde 26,9; 29,6; 33,0 ve 29,5'dir.

3 Metnin geri kalanında "Sosyal Yardım Sisteminin İstihdamla Bağlantısının Kurulması ve Etkinleştirilmesi Eylem Planı", Eylem Planı olarak ifade edilmektedir.

4 2012 yılında Yeşil Kart sistemindeki kişiler Genel Sağlık Sigortasına devredilmiştir.

5 Söz konusu Yönetmelik 12 Ekim 2010 tarihli ve 27727 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanmıştır.

6 Söz konusu Yönetmelik 12 Mart 2013 tarihli ve 28585 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanmıştır.

SOSYAL YARDIMLARDAN FAYDALANANLARI İSTİHDAMA YÖNLENDİRMEK*

2010'da Türkiye'de sosyal yardım ile istihdam hizmetleri arasında daha etkili bir bağlantı kurabilmek için, sosyal yardım alanlardan çalışabilir durumda olanlara istihdam hizmetleri verilmesini hedefleyen bir Eylem Planı hayata geçirildi. Bu makalenin amacı, Kamu İstihdam Hizmetleri (KİH) ve Sosyal Yardım (SY) sistemlerini bütünleştirerek, başarılı etkinleştirme politikaları uygulama arayışına giren ülkelerin deneyimlerini sunarak, Türkiye'de gerçekleştirilecek uygulamalara ışık tutmaktır.

Etkinleştirme (Aktivasyon) Kavramının Tanımı ve Gelişimi

Etkinleştirme politikaları, uzun süreli işsizleri veya etkin olmayan kişileri, işgücü piyasasına dahil etmeyi ve bu kişilerin istihdam edilebilirliklerini arttırmayı amaçlar. Bu politikalar, sosyal koruma sistemlerinin maliyetlerini düşürürken, yoksulluğu ve sosyal dışlanmayı azaltır.

Etkinleştirme stratejilerileri ülkeden ülkeye farlılık gösteriyor: ABD, İngiltere ve Avustralya'da işsizlerin en hızlı şekilde istihdama girmesi için "çalışma karşılığı yardım" stratejileri görülürken; Batı ve Kuzey Avrupa'da yardım alanların becerilerini iyileştirmenin, böylece bu insanlara daha nitelikli istihdama erişim olanağı sağlamanın önemine vurgu yapan "beşeri sermaye geliştirme" stratejisi izlenmekte.

1980'lerde yapılan araştırmalar birçok ülkede sosyal yardım ve işsizlik sigortası sistemlerindeki tasarım hatalarının ve organizasyondaki eksikliklerin istihdam teşviklerinin etkisini azalttığını ve sosyal yardıma bağımlılığı arttırdığını ortaya koyunca, işsizler için etkinleştirme programları uygulanmaya başlandı. 2000'lere gelindiğinde, bu tür programların çalışabilir yaştaki engelli, erken emekli ve tek ebeveyn gibi diğer "aktif olmayan" SY faydalanıcılarını da kapsaması gerektiği ortaya kondu.

Bunun sonucunda, sosyal yardım ve istihdam hizmetlerini sunma sorumluluğunun KİH kurumu, sosyal yardım kuruluşları, belediyeler ve sosyal sigorta kurumları arasında dağıldığı birçok ülkede, hizmet sunumunda eşgüdümü iyileştirmeyi amaçlayan reformlar hayata geçirilmeye başlandı.

Ahmet Levent YENER*

* *Dünya Bankası Kıdemli Uzman*

Sosyal yardımın başlıca amacı yoksulluğu azaltmak olsa da; gelir transferlerinin çalışma teşviklerini zayıflatmaması ve sosyal yardıma bağımlılığı artırmaması gerekiyor. Politika yapıcılar, bu amaçla sosyal yardım için başvuranların istihdam olanaklarını değerlendirmeye veya bunu yapmalarına olanak verecek hizmetlere katılmaya teşvik eden yaptırım ve teşviklerini hayata geçirmeye çalışıyorlar.

Reformlar, Japonya ve Slovenya gibi ülkelerde SY sistemi ile KİH arasında daha etkin bir işbirliği kurarken; Finlandiya ve Norveç'te söz konusu hizmetlerinin aynı çatı altında toplanmasıyla sonuçlandı. İsviçre ve Avusturya'da ise öncelik belirli dezavantajlı gruplar ve bölgeler için kurumlar arası işbirliğinin arttırılmasına verildi.

Bu ülkelerdeki kurumsal yapılar, bütçeler, hak sahiplikleri farklı olsa da; ulusal önceliklerin tanımlanarak, hizmet protokollerinin, çalışma yöntemlerinin ve kurumsal sorumlulukların belirlenmesi yoluyla etkin eşgüdümün sağlanabildiği görülüyor.

Eşgüdümün artırılması için yapılan bir başka uygulama ise ortak bilgi sistemlerinin geliştirilmesiydi. İngiltere, bu amaçla mevcut SY ve KİH kuruluşları için yeni bir kullanıcı yönetimi sistemi kurdu. Hollanda ise, veri paylaşım protokolleri, hizmet düzeyi anlaşmaları ve ortak performans göstergeleri yoluyla KİH, belediyeler ve sosyal sigorta kurumu arasında daha bütünleşik faaliyetleri tercih etmiş durumda. Bilgi sistemlerine yapılan bu tür yatırımlar, hizmet sağlayıcılara kullanıcılar hakkındaki farklı idari verilerin eşgüdümünü sağlama, uygunluk ve sevk mekanizmalarını belirleme, müdahaleleri izleme ve gelişmeleri izleme olanağı sağlıyor.

Sosyal Yardım Alanların Etkinleştirilmesi

OECD ülkelerindeki, ayni destekle desteklenen düzenli nakit ödemelerinden oluşan asgari gelir programları oldukça cömert olmakla birlikte, yardımlardan faydalanabilmek için hane halklarının gelir ve varlıklarına yönelik testlerden geçilmesi gerekiyor (Immervoll, 2009). Bazı ülkelerde SY ödemelerine zaman sınırlaması getirilebiliyor.

Sosyal yardımın başlıca amacı yoksulluğu azaltmak olsa da; gelir transferlerinin çalışma teşviklerini zayıflatmaması ve sosyal yardıma bağımlılığı artırmaması gerekiyor. Politika yapıcılar, bu amaçla sosyal yardım için başvuranların istihdam olanaklarını değerlendirmeye veya bunu yapmalarına olanak verecek hizmetlere katılmaya teşvik eden yaptırım ve teşviklerini hayata geçirmeye çalışıyorlar.

Teşvik ve yaptırımlar, faydalanıcılardan aktif olarak iş aramalarını, gelen teklifleri değerlendirmeye hazır olmalarını, yapmaya hazır olduklarını belirttikleri işleri yapabilir durumda olmalarını ve uygun istihdam tekliflerini kabul etmeye istekli olmalarını talep ediyor. Birçok ülkede, sosyal yardım başvurusunda bulunan işsizlerden KİH için kayıt yaptırmaları, düzenli görüşmelere katılmaları ve iş arama faaliyetleri hakkında bilgi vermeleri isteniyor. KİH'den beklenen ise, bireylere iş ararken yardımcı olması, iş arama faaliyetlerini izlemesi ve hak sahiplerinin yükümlülüklerini yerine getirmesini sağlaması.

İşsizlik yardımı alanları hedefleyen son etkinleştirme reformları, kimlerin iş görebilir olduğu, kişinin arayacağı hangi işlerin uygun iş olarak tanımlandığı, kişilerin katılması gereken istihdam programlarının türü ve bu katılımın tam olarak ne zaman başlaması gerektiği ile ilgili tanımları genişletmiş durumda (OECD, 2007).

Bazı ülkeler, artık herhangi bir nakit yardım veya ayni yardım başvurusu öncesinde, istihdam hizmetlerine kayıt yaptırılması koşulunu getiriyor.

Çalışabilir yaştaki işsiz yetişkinlere sunulan sosyal yardımların istihdam teşvik tedbirlerini zayıflattığı yönündeki kaygılar hala geçerli. Bu tür kaygılar nakit transferlerin değerinin daha düşük olduğu yerlerde nispeten daha görülüyor. Ancak SY alan hane halklarının gelirlerinin nasıl hesaplanması gerektiği (ya da maaş/ücretin sosyal yardımlarla nasıl dengeleneceği) hala önemli bir soru olarak karşımıza çıkıyor. Birçok ülke, kendine yetebilirliğini sağlamak ya da daha iyi bir işe yönelimi sağlamak için, gelir muafiyeti veya çalışma karşılığı yardım gibi teşvikler içeren esnek çalışma modelleri tasarlamakta.

SY düzeylerinin diğer AB ülkelerinden çok daha düşük olduğu en yeni AB üyelerini kapsayan AB8 ülkelerinde sosyal yardım alanların çalışarak daha kazançlı çıkmalarının hedeflendiği görülüyor. Estonya, çocuklu aileler için çalışma karşılığı vergi kredileri getirirken; Macaristan ve Slovakya'da sosyal yardımlar hak sahipler istihdama girdikten sonra kademeli olarak azaltılıyor (Ringold ve Kasek 2007).

Hizmetlere ve ilgili yaptırımlara zorunlu katılım, artık etkinleştirme sistemlerinin önemli bir bileşeni. Etkinleştirmeyle ilişkili yaptırımlar, genel olarak hizmet kullanıcısının randevulara gelmemeye devam etmesi veya gerekli faaliyetleri gerçekleştirmemesi durumunda ağırlaşıyor. Japonya, Avustralya ve İngiltere'de uyumlu davranış sağlayabilmek için faydalanıcılara önce uyarılar yapılıyor, sonrasında ise yardımlar askıya alınabiliyor. Bu yaptırımların, iş arama yardımı ve diğer istihdam odaklı destekler sunmak yoluyla amaca daha uygun hale getirilmesi üzerinde duruluyor.

Yaptırımlar uygulandığında, çoğu zaman hane halkının gelirinin belli bir geçim düzeyinin altına düşmesini önlemek ve mali yaptırımların belli gruplar üzerindeki etkisini en aza indirmek için bazı koruyucu tedbirler de uygulanabiliyor.

Yaptırımların toplam uyumluluğa veya istihdama geçiş oranlarına yaptığı katkıyı değerlendirmek oldukça zor. Ancak, bazı ülkelerin deneyilerimleri, sosyal yardımdan çıkış ve istihdama geçiş oranlarının, faydalanıcılardan görüşmelere katılma ve eğitim/çalışma programlarına katılma zorunluluğu getirilmeden önce arttığını ortaya

Etkinleştirme politikaları, uzun süreli işsizleri veya etkin olmayan kişileri, işgücü piyasasına dahil etmeyi ve bu kişilerin istihdam edilebilirliklerini arttırmayı amaçlar. Bu politikalar, sosyal koruma sistemlerinin maliyetlerini düşürürken, yoksulluğu ve sosyal dışlanmayı azaltır.

Son yıllarda kurumlar arası işbirliğinde önemli iyileşmelerin olduğu görülüyor. Bu işbirliğinin kurumsallaştırılması, soyal yardım ve istihdam ilişkisinin kurulmasına yönelik sistemlerin kurgulanmasında ve daha da iyileştirilmesinde Türkiye'yi diğer ülkelere örnek olan bir yapıya getirecektir.

koymakta (Finn ve Casebourne, 2012; Griggs ve Evans, 2010). Kısacası, yaptırımın tehdidi bile, istihdama geçişe vesile olabiliyor.

Çoğu ülkede, kamunun finanse ettiği daha pahalı istihdam hizmetlerine ve Aktif İşgücü Piyasası Programlarına erişimde dezavantajlı gençlik, yalnız ebeveyn, işgücü piyasasına dönen evli kadın, engelliler, etnik azınlık grupları gibi ortak engellerle karşılaştığı düşünülen bazı gruplara öncelik veriyor.

Bireysel kullanıcı ihtiyaçları ile destek sunumu arasında iyi bir eşleştirme sağlama açısından verimliliği tartışmalı olsa da; uygulamada eşitliği ve kullanım kolaylığını sağlamak açısından yaş, eğitim, beceri, iş deneyimi ve bakım sorumlulukları gibi basit uygunluk kurallarının kullanıldığı da görülmekte (Hasluck, 2004).

Birçok sistemde, KİH veya sosyal yardım ödeme kurumları artık idari verilerden ve/veya kısa anketlere verilen yanıtlardan yararlanarak kullanıcı özellikleri hakkında ek bilgi toplayan, daha odaklı profil çıkarma araçları kullanmaya başlanmış durumda. Elde dilen sonuçlar, bir kullanıcının istatistiki modeller yardımıyla belli bir kategoriye yerleştirilmesi için kullanılıyor. Bu model, kullanıcının özelliklerinin bir fonksiyonu olarak uzun süre işsiz kalma olasılığını tahmin ediyor. Kategoriler, yerleştirmesi en kolaydan en zor olana kadar uzanıyor ve farklı istihdam hizmetleri ve programları için farklı kategoriler oluşturulabiliyor.

Bu profil çıkarma yöntemleri Avrupa, Avustralya ve ABD'de bireysel hizmet kullanıcılarının önündeki engelleri puanlayıp ölçmek ve kullanıcıları desteksiz iş aramaya, belirli programlara veya diğer desteklerine yönlendirmek için yaygın olarak kullanılmakta (Konle-Seidl 2011).

Türkiye için Öneriler

Önceki bölümde ele alınan konuların Türkiye'de de tartışıldığı ve bazılarının uygulandığı görülüyor. Son yıllarda bu konularda önemli adımlar atıldı ve kurumlar arası eşgüdüm öngörülen hedeflere ulaşmak için daha da artırıldı.

Türkiye'de sistemin geliştirilmesi ve daha da iyileştirilebilmesi için, sistemde işlem yükünün kontrol atında tutulmasının ve doğru hedefleme yapılmasının getireceği faydalar çok açık. Öncelikli olarak yapılması gereken, sosyal yardım alanlardan hangilerinin KİH için uygun olduğunun tespitine yönelik basit kriterlerinin oluşturulması –ki bu alanda da çalışmalar başlatılmış durumda. Sonrasında, SY ve KİH alanında çalışan personelin nitel ve nicel olarak yeterli hale getirilmesi ve bunlar arasında etkin bir iletişim ağının kurulması sağlanmalı.

Doğru hedefleme yapılması yoluyla, kaynakların istihdam edilebilirliği yüksek faydalanıcılar için kullanılmasına mümkün olacak. Doğru hedeflemeyi sağlayabilmek içinse sevk mekanizmalarının ve hizmet sunum kapasitesinin pilot uygulamalar yoluyla test edilmesinde büyük fayda bulunmakta. Pilot uygulamaların bulgularının analizi yoluyla, ülke genelinde bir veya bir kaç modelin yaygınlaştırılması düşünülebilir.

Halihazırda, faydalanıcılar mevcut kamu istihdam hizmetlerine erişim sağlamaktalar. Nasıl iş aranacağı ve iş başvurusu yapılacağı konusundaki destek ve rehberliğin artırılması, faydalanıcıların sistem içinde daha aktif hale getirilmesine yol açacak. Danışmanların sosyal yardımlardan faydalananların istihdam ihtiyaçlarını tam olarak anlayabilmesi de, bu hizmetlerin etkinliğini artıracak. Örneğin çocuk ve yaşlı bakımı gibi tamamlayıcı hizmetlere erişim için aracılık yapacak danışmanlar sistemin sağlıklı ve süratli bir şekilde işleyişini de sağlayacaklar.

İş arama becerilerinin geliştirilmesi ile, iş olanakları ve mevcut hizmetler hakkında bilgi verilmesi gibi hizmetlerin maliyet etkinliği, grup bazlı etkinlikler yoluyla artırılabilir. Bu hizmet sunumunda kamunun beceri ve deneyimlerini destekleyen dış hizmet sağlayıcılar da kullanılabilir.

Mevcut sosyal yardım bilgi sistemi mimarisi çok çeşitli devlet kurumlarından veri toplanmasına izin vermekte. Bu bütünleşik bilgi sisteminden, sistemin genel performansını değerlendirmek ve iyileştirmeler yapmak için faydalanılabilir. Farklı kurumların bilgi sistemlerinin birleştirilmesi idari ve teknik açılardan zor olsa da, sistemler arası arayüzlerin oluşturulması yoluyla, idari kararlar alabilmek için gerekli altyapılar oluşturulabilir.

Mevcut SY kullanıcılarının özellikleri, istihdam edilebilirlikleri ve durumları konusunda daha fazla bilginin toplanması, istihdam hizmetlerinin planlama, tasarım ve sunumu süreçlerine katkı sağlayacaktır. Mevcut bilgi sistemleri şu anda gerekli tüm bilgileri kayıt altına almıyor olabilir, ya da kişiye özel bilgilerin paylaşımındaki kısıtlamalar tüm bilgilerin farklı kurumlar tarafından bir arada değerlendirilmesine imkan tanımayabilir. Bu durumda, bilgilerin toplanması ve kaydı sırasında istihdam edilebilirliği etkileyen vasıfların tespitine yönelik anketler yapılması yoluyla gelecekte uygulanacak politikaların geliştirilmesinde kullanılacak bir kanıt temeli sağlanabilir.

Sosyal yardım ve istihdam hizmeti sağlayan tüm kurumlar, stratejik hedefleri ve eylem planları doğrultusunda izleme ve değerlendirme yapmak için izlenebilir performans göstergeleri belirliyorlar. Performans göstergelerinin ortaklaşa olarak hazırlanması yoluyla, süreç içinde sistemin bütününün ve kurumsal hedeflerin ince ayarlarının yapılması da mümkün olacaktır.

İlgili kurumların üst düzey yöneticileri arasında verimli bir işbirliğinin olmasının, uygulamadaki sorunların süratle tespit edilip çözümlenmesine yardımcı olacağı açık. Son yıllarda kurumlar arası işbirliğinde önemli iyileşmelerin olduğu görülüyor. Bu işbirliğinin kurumsallaştırılması, soyal yardım ve istihdam ilişkisinin kurulmasına yönelik sistemlerin kurgulanmasında ve daha da iyileştirilmesinde Türkiye'yi diğer ülkelere örnek olan bir yapıya getirecektir.

Kaynakça

1 Finn D. and Casebourne J. (2012) Lone parent sanctions: a review of international evidence, Policy Paper, Centre for Economic and Social Inclusion, London, http://www.cesi.org.uk/sites/default/files/publications/LP%20Sanctions%20Policy%20Paper_0.pdf

2 Griggs J. and Evans M. (2010) Sanctions within conditional benefit systems: A review of evidence, Joseph Rpwntree Foundation, York, http://www.jrf.org.uk/sites/files/jrf/conditional-benefit-systems-full.pdf

3 Hasluck, C. 2004. "Targeting Services in the Individual Customer Strategy: The Role of Profiling; a Review of Research Evidence." DWP Research Report 192, London, http://research.dwp.gov.uk/asd/asd5/working_age/wa2004/192rep.pdf

4 Immervoll, H. 2009. "Minimum-Income Benefits in OECD Countries: Policy Design Effectiveness and Challenges." IZA Discussion Paper No. 4627, Bonn, http://ftp.iza.org/dp4627.pdf

5 Konle-Seidl, R. 2011. "Profiling Systems for Effective Labour Market Integration: Use of profiling for resource allocation, action planning and matching." The European Commission Mutual Learning Programme for Public Employment Services, GHK Limited / Budapest Institute, DG Employment, Social Affairs and Inclusion, Brussels.

6 OECD. 2007. "Activating the Unemployed: What Countries Do." Chapter 5, OECD Employment Outlook, OECD Publishing, Paris, http://www.oecd.org/els/emp/40777063.pdf

7 Ringold, D., and L. Kasek. 2007. "Social Assistance in the New EU Member States: Strengthening Performance and Labor Market Incentives." Working Paper No. 117, World Bank, http://www-wds.worldbank.org/external/default/WDSContentServer/IW3P/IB/2007/08/28/000020953_20070828145422/Rendered/PDF/405410ECA0Soci1LIC0disclosed0Aug271.pdf

* Bu makale, Dünya Bankası tarafından hazırlanan "Türkiye'de İyi İşler" ve "Hassas Durumda Olan Kişilerin Etkinleştirilerek İyi İşlere Yönlendirilmesi" başlıklı raporlar için yapılan araştırmalara dayanılarak hazırlanmıştır ve yazarının görüşlerini yansıtmaktadır.

İŞKU
TÜRKİYE İŞ KUR
Yaptıklarımızı asla kâfi görmüyoruz.
Çünkü daha çok ve daha büyük işler
yapmak mecburiyetinde ve azmindeyiz

Temel Hedefimiz İstihdam

İŞKUR olarak tüm çalışmalarımızda önceliğimiz iş arayanlar ve işverenlerdir. En temel hedefimiz ise iş arayanların kendi beceri ve isteklerine uygun işi, işverenlerin ise ihtiyaçlarına uygun adayı bulabilmelerine yardımcı olmaktadır.

Her geçen gün gelişen ve kendini yenileyen İŞKUR'da, birçok önemli faaliyetin yürütücülüğünü yapan ve koordinasyonunu sağlayan İstihdam Hizmetleri Dairesi Başkanlığı hakkında bilgi almak ve tecrübelerinizi paylaşmak için bize zaman ayırdığınız için çok teşekkür ederiz. İlk olarak, kısaca İstihdam Hizmetleri Dairesi Başkanlığın yaptığı çalışmalar hakkında bilgi verir misiniz?

Öncelikle İstihdam Hizmetleri Dairesi Başkanlığını tanıtıcı bu röportajınız için tüm İstihdamda 3İ Dergisi çalışanlarına teşekkür etmek istiyorum. Bildiğiniz gibi İŞKUR, Türk işgücü piyasasın önemli bir aktörü olarak 1946'dan bu yana çalışmalarına ara vermeksizin devam etmektedir. Yapılan bütün çalışmalarda önceliğimiz iş arayanlar ve işverenlerdir. İŞKUR'un en temel hedefi iş arayanların kendi beceri ve isteklerine **uygun işi**, işverenlerin ise ihtiyaçlarına **uygun adayı** bulabilmelerine yardımcı olmaktadır. Yani en temel hedefimiz istihdamdır.

Bu kapsamda İstihdam Hizmetleri Dairesi Başkanlığının görevleri arasında da yer alan ulusal bir istihdam politikası oluşturulmasına yardımcı olmak için çalışmalar yapmaktayız. Bununla birlikte başta istihdamında güçlük çekilen gruplar olmak üzere tüm iş arayanlara yönelik özel çalışmalar yaparak gerek yurtiçinde, gerekse yurtdışında işgücü talebi ve arzını buluşturmayı hedeflemekteyiz.

Yeni iş bulmaya yönelik çalışmaların yanı sıra istihdamın korunması için de mücadele etmekteyiz. Özellikle genel/bölgesel/sektörel ekonomik krizlerde işverenlere destek olmak amacıyla, çalıştırdıkları işçilerin ücretlerinin önemli bir kısmını ödemekteyiz. "Kısa çalışma" dediğimiz bu uygulama sayesinde, özellikle kriz dönemlerinde çalışanların işlerini kaybetme riski azalmakta ve işgücünün verimi korunmaktadır. Örneğin 2008 krizi sonrası bu uygulama ile 200 binin üzerinde çalışanımızın işsiz kalması engellenmiştir. Güncel olarak örnek vermem gerekirse, 2011 yılında yaşadığımız Van depremi ve bu yıl Hatay Reyhanlı'da yaşanan üzücü olaylar sonrası her iki bölgede de hemen hemen tüm firmalarımıza kısa çalışma ödeneği yoluyla İŞKUR olarak elimizden gelen tüm desteği vermiş bulunuyoruz.

"İŞKUR olarak hedeflerle yönetim anlayışını her geçen gün daha fazla benimsediğimizi düşünüyorum. Hedeflerin uygulanmaya başlandığı 2012 yılında yaklaşık olarak 555 bin kişi işe yerleştirilirken bu sayı 2013 yılında 670 bin kişiye ulaştı."

İstihdamın korunması çalışmalarının yanı sıra, özellikle işsizliğin yoğun olduğu dönemlerde veya yerlerde işsizlere geçici gelir desteği sağlanması yoluyla kamu yararına işlerin gördürüldüğü Toplum Yararına Programlar (TYP) düzenleyerek istihdamında güçlük çekilen grupların işgücü piyasasıyla bağlarını güçlendirici çalışmalar yürütmekteyiz. 2011 yılında yaklaşık 60 bin, 2012 yılında 190 bin, 2013 yılı ise 200 bine yakın kişi bu programlardan yararlanmıştır.

Bir diğer faaliyetimiz; iş ve işçi bulmaya aracılık yapan Özel İstihdam Bürolarına (ÖİB) izin vermek, bunların yurt içi ve yurt dışında aracılık faaliyetlerini izlemek ve bu faaliyetlerin işgücü piyasası, istihdam ve insan kaynakları hizmetlerine uygun olup olmadıklarının denetimini yapmaktır. Böylelikle daha kaliteli, hızlı ve kalıcı istihdam hedefi doğrultusunda özel sektör ile de ortaklaşa çalışmalar yürütülmüş olmaktadır.

Başkanlığımız görev alanına giren bir diğer konu, 665 sayılı KHK ile birlikte yerelde çalışma bölge müdürlükleri ile İŞKUR il müdürlüklerinin birleştirilmesi sonrası Bakanlığımızın taşrada yürütülmesi gereken hizmetlerinin koordine edilmesi faaliyetidir.

Başkanlığımız, Cumhurbaşkanlığından, Başbakanlıktan ve Bakanlıklardan gelen iş talepleri ile gerek yurtiçinde gerekse de yurtdışında çalışan işçilerimize ait şikâyet dilekçelerini de koordine etmektedir.

Bildiğiniz gibi İŞKUR, her iki yılda bir Genel Kurul düzenlemektedir. Genel Kurulun düzenlenmesini organize etmek, belirlenecek politika önerilerinin sekretaryasını yapmak ve Genel Kurul Çalışma Raporunun hazırlanması da Başkanlığımız görev alanında giren hususlar içerisindedir. Geçtiğimiz Kasım ayında 7 incisini yaptığımız Genel Kurul'da sosyal taraflarla ortaklaşa belirlediğimiz 38 adet politika önerisi İŞKUR'un gelecek yıllarda daha etkin çalışmalar yürütmesine, yeni hedefler belirlemesine ve yeni stratejiler oluşturmasına katkı sağlayacaktır.

Yukarıda sıraladığımız hizmetlerimizin yanı sıra; illerimizde istihdam fuarları ve kariyer günlerinin düzenlenmesinin koordinasyonu da Başkanlığımızca yürütülmektedir. İstihdam fuarları, illerdeki tüm sosyal tarafların katılım sağladığı çok amaçlı büyük organizasyonlar olması bakımından gerek Kurumun tanıtımı gerekse iş arayanların işverenler ile buluşması anlamında oldukça önemli etkinliklerdir.

Bu faaliyetleri yürütmenin yanı sıra, diğer daire başkanlıklarının çalışmalarının da istihdam boyutu bulunduğundan, bu dairelerle ortak çalışmak ya da çalışmalarına görüş bildirmek sıklıkla yaptığımız genel faaliyetler arasındadır.

İl Müdürlüklerinin neredeyse tüm faaliyetlerinin değerlendirildiği hedef belirleme ve izleme çalışmalarının öneminin İŞKUR'da giderek arttığını ve hedeflerle yönetim anlayışının ortaya çıktığını görmekteyiz. Dairenizin bu konudaki bakış açısını ve çalışmalarını anlatabilir misiniz?

Öncelikle, hedeflerle yönetim konusunda açıklama yapma fırsatı verdiğiniz için teşekkür ederim. İlk olarak şunu ifade etmek isterim ki; Kurumumuz 2013-2017 Stratejik Planında yer alan stratejik amaçların ilki ''İşgücü Piyasasının İhtiyaçları Doğrultusunda İstihdam Hizmetlerini Çeşitlendirmek ve İşe Yerleştirmede Aktif Rol Oynamak"tır. Bu amacı gerçekleştirebilmek için çeşitli hedefler belirlenmiştir. Bu hedefler arasında özel sektör açık iş ve işe yerleştirme sayılarını artırmak, işe yerleştirdiğimiz kadınların toplam işe yerleştirme içindeki oranını artırmak, daha kaliteli ve etkin işgücü yetiştirmek, girişimcilik ve işbaşı eğitimi vermek gibi çeşitli konular bulunmaktadır. Burada Başkanlığımıza düşen görev, söz konusu hedefleri il müdürlüklerimiz bazında tespit etmek ve izleme çalışmalarıyla Stratejik Planda belirlenen Kurum hedeflerine ulaşılmasını sağlamaktır. Stratejik Planlar kurumların misyon ve vizyonlarının belirlendiği, kurumsal bağlayıcılığı olan önemli metinler olduğundan, bu kapsamda belirlenen hedeflerin gerçekleştirilmesi her şeyden önce işsizliğin azalmasına ve istihdamın kalitesinin artmasına doğrudan katkı sağlayacaktır.

İlk olarak 2010 yılında sadece 2 hedefle başlatılan İl Müdürlükleri hedeflerinin belirlenmesi ve izlenmesi çalışmalarımız, 2013 yılında 14 hedefle devam etmektedir. Hedefler tamamen objektif kriterlerle iller arasında paylaştırılırken, son 3 yıldaki veriler önemli ölçüde kullanılmaktadır. Kurum hizmetlerine ilişkin veriler, işgücü piyasası verileri, demografik veriler, personel sayısı ve illerin geçmiş yıllardaki performansı gibi veriler, objektif kriterlerin tespitinde kullandığımız en önemli verilerdir. Hedefler arasında işe yerleştirme, açık iş ve işyeri ziyaretleri gibi doğrudan iş ve işçi bulmaya yönelik olanların yanında, İstihdam Fuarı ve Kariyer Günleri gibi iş arayanlar ile işverenleri yılın belli dönemlerinde bir araya getirerek işgücü piyasasındaki bilgi eksikliğini önemli ölçüde gidermeye çalıştığımız kapsamlı organizasyonlarımız da yer almaktadır. İŞKUR ile belediyelerin işbirliği ile oluşturulan hizmet noktalarına ilişkin hedefler de bu çalışmanın içerisinde yer almaktadır. Diğer hedefleri ise, İş ve Meslek Danışmanlığı yapılan (danışmanlık hizmeti verilen) iş arayan sayısı, Girişimcilik Eğitim Programı ve İşbaşı Eğitim Programlarından yararlanan kursiyer sayısı, işgücü piyasası analizleri ve işsizlik ödeneğine başvurularının hızlı bir şekilde sonuçlandırılmasına yönelik hedefler olarak sıralayabiliriz. Tüm hedeflerimizin nihai amacı iş arayan vatandaşlarımızın istihdam edilmesidir. Kurum tarafından 2012 yılında yaklaşık olarak 555 bin kişi işe yerleştirilmiş olup bu sayı 2013 yılında 670 bin kişiye ulaşmıştır.

İŞKUR olarak hedeflerle yönetim anlayışını her geçen gün daha fazla benimsediğimizi düşünüyorum. Bu kapsamda her ay sonunda ilgili ayın sonuçlarını İl Müdürlükleri ile birlikte değerlendirmek ve İl Müdürlüklerimize destek vermek amacıyla tüm ana hizmet birimlerinden uzmanların yer aldığı özel bir ekip oluşturuldu. Hedeflerin aylık takibi yoluyla başarının yıl içerisinde dengeli dağılımını ve düzenli takibini yaparak daha etkili hizmetler sunmak için elimizden geleni yapmaktayız.

2014 yılında da daha kapsamlı ve etkin bir hedef belirleme ve izleme sistemine ilişkin çalışmalarımızı başlatmış bulunmaktayız. 2014 hedeflerinin belirlenmesi ve izlenmesi ilgili tüm Başkanlıklarımızla ortaklaşa yürütülecek olup, il müdürlerimizle ve sahadaki personelimizle de birlikte çalışılarak hedeflerle yönetim sistemi geliştirilecektir.

Hedeflerin yakalanması anlamında asıl yükü sırtlanan ve özveri ile çalışan birimlerimiz İl Müdürlüklerimiz olduğundan, yeri gelmişken kendilerine özellikle teşekkür etmeden geçemeyeceğim. Devam eden yıllarda da gereken tüm gayreti göstereceklerine inanıyorum.

Hedef İzleme konusundaki verdiğiniz detaylı bilgiler içerisinde kısaca bahsettiğiniz İstihdam Fuarları ve Kariyer Günleri hakkında daha detaylı bilgi verebilir misiniz?

Hepimizin bildiği gibi işgücü piyasası oldukça karmaşık bir yapıya sahiptir. İşsizlerin büyük bölümü, beceri veya yetkinlik yoksunluğundan ya da iş olmamasından dolayı değil, doğru işçi ve doğru işverenin buluşamamasından dolayı sıkıntı yaşamaktadır. Uygun işe uygun kişinin yerleşebilmesi kimi durumlarda uzun zaman alabilmektedir. İş bulma süresinin uzaması hem işgücü hem de üretim kaybına neden olduğundan birçok olumsuzluğu içerisinde barındırmaktadır. Bu noktada işgücü piyasasında var olan işler ile ilgili bilgi paylaşımının yapılacağı, geniş katılımlı, İstihdam Fuarı gibi platformların önemi artmaktadır.

Hedef İzleme çalışmaları ortaya çıkmadan önce birkaç ilimiz kendi inisiyatifleri ile İstihdam Fuarı düzenlemekteydi. İstihdam Fuarı gibi bilinirliğin başarı için gerekli olduğu etkinliklerde düzenlilik bir önkoşuldur. Bu önkoşulun bir gereği olarak ilk olarak 16 büyükşehirde her yıl en az bir kere İstihdam Fuarı düzenlemeyi hedef olarak belirledik bu hedefimizi 2 yıl gibi bir sürede 30 ile çıkarmış bulunuyoruz. Bu anlayış doğrultusunda İl Müdürlüklerimiz 2011 yılından beri artan bir ilgi ve kaliteyle Fuar düzenlemektedirler.

Abdullah TAŞALTIN

1978 yılında Ankara'da doğan Taşaltın, ilk, orta ve lise tahsilini Ankara'da, üniversite tahsilini 2000 yılında İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi İktisat bölümünde tamamladı. 2002 yılında SGK Müfettişi olarak göreve başladı. 2012 yılına kadar müfettişlik ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Müsteşarlık makamında danışmanlık görevlerinde bulundu. 2012 yılından bu yana İŞKUR'da İstihdam Hizmetleri Dairesi Başkanlığı görevini yürütmektedir. İyi derecede İngilizce bilen Taşaltın, evli ve iki çocuk babasıdır.

İstihdam Fuarlarının en önemli özelliği, birçok iş arayanın ve işverenin aynı anda belirli bir merkezde bir araya gelmesi ve işgücü arz ve talebinin doğrudan etkileşime girmesidir. Böylelikle işlem maliyeti azaltılarak hızlı, doğru ve etkin işe yerleştirmeler yapılması hedeflenmektedir. İŞKUR tarafından düzenlenen bütün istihdam fuarlarında ilin önemli sanayi kuruluşları başta olmak üzere istihdama katkı yapan bütün önemli firmalar stant kurmaktadırlar. Bu stantlara üniversite öğrencileri çoğunlukla katılmakla birlikte meslek liselerindeki öğrenciler ve diğer iş arayanlar yoğun ilgi göstermektedir.

Kariyer günlerini ise illerimizde özellikle 107 devlet üniversite ve diğer vakıf üniversitelerimizle işbirliği halinde düzenlenen daha küçük ancak hedef kitleye doğrudan ulaşan etkinlikler olarak değerlendirebiliriz. Her yıl illerimizdeki kariyer günü ve istihdam fuarlarına katılan kişi sayısında büyük artışlar yaşanmaktadır. Bu başarının altında il müdürlüklerimizin fuar düzenleme tecrübelerinin artması ve sürekliliğin yattığını düşünüyorum. Gelecek yıllarda ümit ediyorum ki, İŞKUR toplumun tüm kesimlerine kendini başarıyla tanıtarak ve ilgiyle izlenen etkinlikler düzenleyerek gerek iş arayanlara, gerekse işverenlere büyük katkılar sağlayacaktır.

Bildiğiniz gibi dünyadaki hemen tüm Kamu İstihdam Kurumları (KİK) işgücü piyasalarının ihtiyaçları doğrultusunda yerelleşmeye gitmektedir. Bu kapsamda İŞKUR'un kurumsal yapısında yer alan İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurulları (İİMEK) da yerelleşmenin asli unsurları arasındadır. Bu Kurulların geliştirilmesi ve etkinleştirilmesi yönünde yaptığınız çalışmalardan bahseder misiniz?

Daha öncede belirttiğim gibi işgücü piyasaları çok karmaşık bir yapıya sahiptir ve ihtiyaçları hızla değişmektedir. Bu değişimler kimi zaman dönemsel olmakta kimi zaman ise bölgesel farklılıklardan kaynaklanabilmektedir. Farklı bölgelerdeki işgücü piyasalarının tüm ihtiyaçlarını merkezden tespit edip bu doğrultuda önlem almak çok etkili bir yöntem değildir. İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurulları tam da bu noktada yerel işgücü piyasasının ihtiyaçlarının, Valinin başkanlığında yerel aktörlerin katılımıyla belirlenmesi amacıyla oluşturulmuştur.

Özellikle işverenlerin temininde güçlük çektikleri mesleklerde eleman yetiştirmek amacıyla açılacak mesleki eğitim kurslarının belirlenmesinde etkin rol oynayan Kurul yılda olağan olarak 4 toplantı yapmaktadır. Genel Müdürlük olarak illerimizde yapılan her toplantı sonrası alınan kararları büyük bir dikkatle izlemekteyiz. Yıl boyunca alınan kararlar doğrultusunda Başkanlık olarak illerin öncelikleri, önem verdiği konular ve beklentilerini belirlediğimiz genel bir rapor yayımlamaktayız.

Yerelde İİMEK'lerin daha da etkinleştirilmesine yönelik çalışmalarımız devam etmektedir. Kamu İstihdam Hizmetlerinin Artırılması Projesi (PES) kapsamında değerli Prof. Dr. Oğuz KARADENİZ ve değerli uzman Hugh MOSLEY tarafından, Kurulların yerel işgücü piyasasında daha etkili olabilmesine yönelik, raporlar hazırlanmıştır. Çalışmalarımızda azami ölçüde faydalanacağımız bu raporlar İİMEK'lerin daha etkin çalışmalarına önemli katkılar sağlayacaktır.

Her geçen gün işgücü piyasasındaki etkinliğimizin artmasının başlıca nedenlerinden birinin İİMEK'lerin düzenli ve başarılı çalışmaları olduğunu düşünüyorum.

Yerel işgücü piyasalarının nabzını tutmak ve bu piyasalara yön vermek amacıyla hizmetlerini sürdüren İİMEK'ler ile ilgili vermiş olduğunuz bilgiler için teşekkür ederiz. Yerel işgücü piyasalarında İŞKUR ile benzer işleve sahip Özel İstihdam Bürolarına (ÖİB) yönelik çalışmalarınız da bulunmaktadır. Bu çalışmalardan bahseder misiniz?

Özel İstihdam Büroları, iş piyasasının ihtiyaçları ve içinde bulunulan koşullar çerçevesinde İŞKUR tarafından izin verilmek koşuluyla özel sektörde iş ve işçi bulma faaliyetlerinde bulunmaktadırlar. Bu anlamda ÖİB'leri sundukları hizmetler bağlamında İŞKUR'a yardımcı kuruluşlar olarak değerlendirmekteyiz. İşgücü piyasasının ihtiyaçlarını önceden belirleyerek uygun işe uygun aday yerleştirme konusunda yapacakları çalışmaların oldukça önemli olduğunu vurgulamak isterim.

Bu kapsamda yaptıkları faaliyetleri daha iyi takip edebilmek, ÖİB'lerin açılma ve devam etme kurallarını daha net belirleyebilmek ve Kurumumuzun ÖİB'leri takibini kolaylaştırmak amacıyla 2013 yılında ÖİB Yönetmeliği ve hemen ardından Genelge çıkarmış bulunmaktayız. Bu yönetmelik ile ÖİB'lerin eşleştirme hizmetlerinin yanı sıra mesleki eğitim düzenleme imkânı tanınmıştır. Aynı zamanda bürolara izin verme, yenileme ve iptale ilişkin hususlar Türkiye İş Kurumu Yönetim Kurulu-

nun yetkileri arasından çıkarılarak Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüklerine devredilmiştir. Son olarak ÖİB'lerce 01.01.2015 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere çalıştırdıkları nitelikli personelde aranan şartlar değiştirilmiştir. Buna göre nitelikli personel, Mesleki Yeterlilik Kurumunca onaylanan iş ve meslek danışmanı mesleki yeterlilik belgesi ya da işe alım personeli yeterlilik belgesine sahip olan veya insan kaynakları alanında en az yüksek lisans eğitimi almış kişiler olarak tanımlanmış ve istihdamı zorunlu hale getirilmiştir.

Her geçen gün değişen işgücü piyasasının ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla hizmetlerine devam eden ÖİB'ler ile her alanda ortak çalışmalar yaparak verimliliğimizi artırmak niyetindeyiz. Hâlihazırda ülkemizde toplam 357 ÖİB faal olarak hizmet vermeye devam etmektedir. 2013 yılı Eylül ayı itibarıyla ÖİB'ler aracılığıyla toplam 15.050 kişi işe yerleştirilmiştir. ÖİB'lerin daha iyi çalışmasının ülkemizin istihdamı açısından oldukça önemli olduğunu düşünüyorum. Umarım ülkemiz açısından başarılı birçok çalışmada birlikte rol oynayabiliriz.

Biliyorsunuz Dergimizin bu sayısındaki Geniş Açı konusu Sosyal Yardım – İstihdam bağlantısı. Bu konu ile ilgili çalışmalarınızı anlatabilir misiniz?

Bildiğiniz gibi yoksulluğun en etkin ve kalıcı çözümü bireylerin gelir getirici bir işe sahip olmalarıdır. Gelişmiş ülkelerin tamamına yakınında sosyal yardım almak için belirli testlerden geçilmektedir. Bu testlerin en önemli özelliği kişilerin çalışabilir durumda olup olmadıklarının tespitidir. Kişilerin çalışabilir durumda olması durumunda doğrudan ülkelerin ulusal KİK'lerine yönlendirilmektedirler. Böylelikle kişilerin sosyal yardıma duydukları ihtiyacı ortadan kaldırmak hedeflenmektedir. Bu kapsamda birçok ülkede yapısal reformlar yapılarak sosyal yardım – istihdam bağlantısı güçlendirilmeye çalışılmıştır. Ülkemizde 2012 yıl Şubat ayında ÇSGB ile Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı (ASPB) arasında imzalanan protokol ile sosyal yardım alanların istihdama yönlendirilmesi kapsamında çok önemli bir adım atılmıştır. Bu protokol ile birlikte sosyal yardım alanların istihdam edilebilmesi için İŞKUR'a yönlendirilmesi konusunda işbirliği içerisine girilmiştir.

Gerek 10. Kalkınma planında gerekse de 2014 Hükümet Programında sosyal yardım istihdam bağlantısının güçlendirilmesi hedeflenmektedir. İŞKUR, çalışabilir durumda olan ve sosyal yardım alan tüm bireylerin istihdam edilmesi için elinden geleni yapmaya hazırdır. Sosyal yardım alan kişilerin İŞKUR'a kayıt olabilmelerini kolaylaştırmak amacıyla bütün illerdeki Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları İŞKUR'un Hizmet Noktaları konumuna getirilmiştir. Hizmet Noktaları sayesinde sosyal yardım alanlar, İŞKUR hizmet merkezlerine gelmeksizin kayıt olma ve açık işleri görüntüleme imkânına kavuşmuşlardır.

ASPB ile daha birçok farklı ortak çalışmamız bulunmakta ve her geçen gün artarak devam etmektedir. İnanıyorum ki, çok kısa bir sürede sosyal yardım alanlar içerisinde çalışabilir durumda olanların vakıf temsilcisi tarafından belirlenerek İŞKUR'a yönlendirilmesi sağlanacaktır. Yönlendirme sonrasında Kurum olarak bir an önce bu kişilerin istihdam edilmeleri için tüm tedbirleri alma noktasında gerekli çalışmaları yapmaya gayret edeceğiz.

Son olarak bizlere iletmek istedikleriniz var mıdır?

Bu sayıda Başkanlığımıza yer ayırdığınız için tekrar teşekkür ederken, Başkanlık olarak 1946'dan bu yana süren tecrübemizin üzerine her gün daha fazlasını ekleyerek bir taraftan klasik hizmetlerimizi daha etkin ve hızlı şekilde sunmaya devam ederken, bir yandan da yeni hizmetler üreteceğimize, hizmet çeşitliliğimizi ve kalitemizi artırarak İŞKUR'un başarısında kilit rol oynayan fonksiyonumuzu geliştireceğimize inanıyorum.

Bize zaman ayırıp değerli görüşlerinizi paylaştığınız için teşekkür ederiz.

KATI'

Katı' sanatı, Türklere özgü ve tamamen orijinal süsleme sanatlarından birisidir. Kat veya katı' kelimesinin sözlükteki anlamı "kesmek" olup, katı' sanatı ise kağıt veya deri üzerindeki yazıyı, motifi veya şekli oyup çıkartarak bir başka kağıt ya da deriye yapıştırmak suretiyle gerçekleştirilen bir süsleme sanatıdır.

Kâğıda İşlenen Tarih

Bütün klasik Türk-İslam sanatlarında olduğu gibi, oldukça sabır ve dikkat isteyen bu sanatın temsilcileri de sayıları da az olmakla birlikte çalışmalarını özveriyle sürdürüyorlar.

Bahtiyar HIRA

Geleneksel kâğıt kesme sanatı olarak adlandırılan Katı'nın ilk olarak Çin'de ortaya çıktığı rivayet edilmektedir. Günümüzde, ortaya çıktığı memleketinde unutulmuş bile olsa; dünyanın birçok bölgesinde halen yapılmaktadır. Bizim hayatımıza 1500'lü yıllarda girmiştir. İlk olarak Katı'dan Menakıb-ı Hünerveran adlı eserinde Gelibolulu Mustafa Ali bahsetmiştir. Osmanlı padişahlarından Sultan II. Abdulhamid'in de Katı' sanatıyla ilgilendiği bilinmektedir. Kâğıt ile yapılan bu harikaları Bahtiyar Hıra ile siz değerli okuyucularımız için konuştuk.

Katı' ile nasıl tanıştınız?

- Ebru ve Katı' üzerine çalışıyorum. Uzun yıllardır bu sanatla uğraşıyorum. Ebru sanatı konusunda dersler aldım. Maalesef Katı' sanatı konusunda Ankara'da bu sanatı öğretecek kimse olmadığı için kitaplardan araştırmalar yaparak başladım bu işe. Uzun yıllar tezhip eğitimi aldım. Bizde, bir sanatla iştigal edince ister istemez başka sanatlara da merakınız oluyor. Katı' benim çok fazla dikkatimi çekti ve bir de Ankara'da hiç yapılmayan bir sanattı. Yapılan çalışmaları inceleyerek ve bir nevi kopya çekerek başladım Katı'ya. Sonraları kendim desenler hazırlamaya başladım. İyi bir hocadan bu işin tam tekniği öğrenmek gerekli diye düşündüm ve İstanbul'a gittim. Dürdane Ünver Hocam'ın yanına gittim. Yanında çok fazla duramadım fakat hocama teşekkürü borç biliyorum, ufkumu fazlasıyla açtı. Kızım da bu işe meraklı ve bana işlerimde yardımcı oluyor.

Katı' Nedir? Ve Katı' ismi nereden gelmektedir?

- Katı' bir kesme sanatıdır. Tarih boyunca bir sürü şey kesilerek, oyularak bir takım işlemlerden geçmiş. Deriler kesilmiş, kâğıtlar kesilmiş. Hatta seramik çiniler bile kesilmiştir. Katı' ismi kattan gelmektedir. Katı' sanatı bizde Osmanlı zamanında 1500'lü yıllarda ilk olarak yapılmaya başlanmıştır. Daha sonraki yüzyıllarda ise fazlaca tercih edilmiştir. El yazması eserlerin; ciltlerinde iç kapaklarında ve kenar süslemesi olarak çok kullanılmıştır. Bizde bu sanat daha çok tekkelerde yapılmıştır ama imza atılmadığı için eserler artık anonim özeliği taşımaktadır.

Hangi malzemeleri kullanıyorsunuz?

- Malzeme olarak; küçük ucu kıvrık makas, kretuar, bisturi, 'mat' adı verilen kes-

me tablası, yapıştırıcı olarak da buğday nişastasından yaptığımız 'Ahar' ve pul cımbızı kullanıyoruz.

Katı' sanatının özellikleri nelerdir?

- Deriden ve kâğıttan yapılması. Desenlerin ince orijinal olması. Yapıştırıcı olarak da buğday nişastasından yaptığımız 'Ahar' dediğimiz tamamen doğal bir yapıştırıcı kullanıyoruz. Bu yapıştırıcının özeliği; hiçbir şekilde diğer yapıştırıcılar gibi atma olmaz, çok kuvvetlidir, kesinlikle taşma olduğu zaman leke yapmaz ve çıkarmak istediğiniz zaman deri ya da kâğıda zarar vermeden ıslatma usulü ile rahatça çıkarabilirsiniz.

Katı' sanatı nerelerde uygulanıyor?

- Şu anda biz sadece levha olarak çalışıyoruz. Geçmiş yıllarda yazı çekmecelerinde, kitap ciltlerinde, derilerek kesilerek iç kısımlarında kâğıt olarak kullanılmıştır.

Katı' sanatında hangi motifler uygulanmaktadır?

- Geleneksel motifleri kullanmayı tercih ediyorum. Selçuklu desenleri, taş bezeme desenleri, çeşitli buketler, vazolar ve Türk kültürünü yansıtan desenleri kullanıyorum kısacası. Bütün dünyada kağıt kesme sanatı vardır. Ama ben kendi kültürümüzü elimden geldiği kadarıyla yaşatmaya ve yansıtmaya özen gösteriyorum. Ayrıca Katı' sanatında; her türlü bitkisel motif, çiçekler, ağaçlar, otlar, meyveler yalın kat veya çok katlı olarak uygulanır.

Osmanlı Padişahları arasında Katı' sanatıyla uğraşan olmuş mu?

- Sultan II. Abdulhamid'in marangoz ustalığı meşhurdur. Fakat bununla birlikte Katı' sanatıyla da uğraştığı bilinmektedir.

Örneğin, Japon kâğıt kesme sanatı ile aramızdaki farklar nelerdir?

- Tabii çok fark var. Mesela bizim kendimize ait oturmuş bir estetik desen yapımız var.

AZERBAYCAN BAĞIMSIZLIKTAN YÜKSELİŞE

Fahri SAKAL*

* Doç. Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü

Azerbaycan bağımsızlığının ilk yıllarında Türkiye, Azerbaycan'ın adeta Batıya açılan bir penceresi olmuştur. Çeşitli antlaşmalar imzalanarak siyasi, ticari, ekonomik ve kültürel bakımdan Azerbaycan'ın güçlenmesi için Türkiye elinden geleni yapmıştır.

Azerbaycan Oğuz Türkleri ve bazı Kafkas halkları ile meskûn bir ülkedir. Bölgenin Türkleşmesi Anadolu'dan daha önce gerçekleşmiş; Selçuklular, Timurlular, Karakoyunlular, Akkoyunlular, Safavîler ve Osmanlılar ülkede hâkimiyet kurmuşlardır. Osmanlı-Safavî nüfuz mücadelesi sürerken Nadir Şah'ın zuhuru ile birlikte Azerbaycan tekrar Avşarların İran'ı hâkimiyetine girmiştir. Zamanla Rusya da bölgede baskın hale gelince İran, Rusya ve Osmanlılar Azerbaycan topraklarına güçlerince hakim olmaya çalışmışlardır. Bu dönemde Azerbaycan'da küçük beylikler halinde hanlık idareleri kurulmuş, hanlıkların kimi Osmanlı'ya kimi de İran'a yakın dururken, Rusya bu iki devletin arasındaki mezhep rekabeti ve zayıflıkları neticesi bölgede etkinliğini artırmış ve ilk olarak Gence Hanlığı Rus egemenliği altına düşmüştür. İlerleyen yıllarda Gülistan (1813) ve Türkmençayı(1828) antlaşmalarıyla Rusya Kuzey Azerbaycan'a tamamen yerleşmiştir.[1]

1905 Yılında Rusya'da meşrutiyet ilan edilince, Azeriler önce Himmet, bunun kapatılmasından sonra da Müsavat partisini kurdular. I. Dünya Harbi esnasında Kafkas İslam Ordusu adı altında oluşturulan birliklerle Osmanlılar Azerbaycan'ın yardımına koşmuş ve ülke bu dönemde Mehmet Emin Resulzade'nin idaresinde 28 Mayıs 1918 de bağımsızlığını ilan etmiş; hükümeti Fethali Han Hoylu[2] kurmuştur.[3] Ancak İngiliz, Rus ve Osmanlı güçleri arasında kalan bu yönetim, Osmanlıların Mondros Mütarekesi'ni imzalayıp ordularını Azerbaycan'dan çekmek zorunda kalmasıyla, hangi dış güce yaslanacağını tartışmaya başlamıştı. Bazı Azeriler bir Rusya'ya bir de İngiltere'ye meyletmek gibi kararsızlıklar gösterirken, Mehmet Emin Resulzade Azerbaycan Parlamentosunda *"Bir kere yükselen bayrak bir daha inmez."*[4]diyerek o meşhur veciz cümlesini ifade etmiştir.

Kafkasya'da bu dönemde Azerbaycan, Ermenistan, Gürcistan ve Dağıstan Transkafkasya hükümetleri adıyla biliniyor ve bunlar Rusya'ya karşı İngiltere güvencesi altına girmeyi istiyorlardı. Bu da Ankara'da, Sovyetler ile Türkiye arasında yardımlaşmayı engelleyen bir set oluşması şeklinde yorumlanmış ve Atatürk tarafından *"Kafkas milletleri bize sed olmaya karar verdikleri halde harekâtı taarruziyemizi tevhit için Bolşeviklerle anlaşmak"* durumunda kalınacağı söylenmişti.[5] Diğer bir ifadeyle Azerbaycan bağımsızlığı Milli Mücadele'de 'Sovyetlerden alınacak yardımların önü kesilmesin' diye istenmemiş, bölgenin Sovyetleşmesine belki gönülsüzce destek verilmiştir.

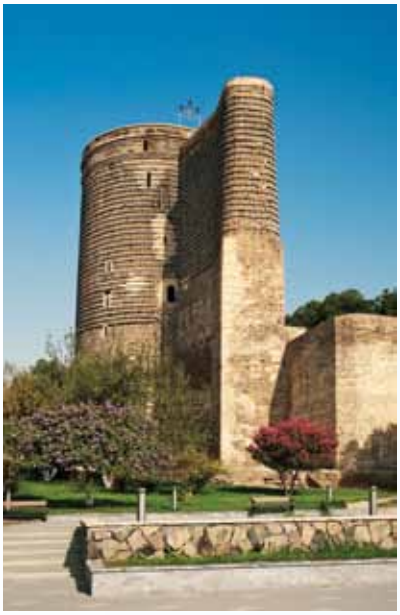

Bolşevik Rusya Azerbaycan'ın bağımsızlığını istemediğinden, Ermenilerin Azerilere yönelik saldırılarını destekliyordu. Sonunda Ruslarla işbirliği yapan komünist lider Neriman Nerimanof'un önderliğinde Azerbaycan Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti kurulmuş oldu (28 Nisan 1920). Tabii Azerilere baskılar yine sürüyordu. Milli ve dini kimliklerine sahip çıkan veya bağımsızlık isteyen aydınlar komünist dönemde daima hapsedildi, sürüldü ve katledildi. Rejim muhaliflerine karşı bu katliam ve sindirme hareketleri 1924'e kadar devam edecektir. Nihayet 1934 yılında tekrar binlerce aydın öldürülmüş veya sürgüne gönderilmiştir.

1980'lerin sonlarına doğru yaklaşık 70 yıllık bir "Demirperde" yönetiminden sonra Gorbachov'un "glasnost" ve "perestroyka" olarak bilinen açılımları üzerine, Sovyet Cumhuriyetlerinde demokratik talepler başlamıştı. Yeni girilmekte olan iletişim çağı[6] insanlığa uydu haberleşmeleri sunmuş, insanlar Demirperde dışındaki dünyayı çanak antenlerle gizlice izlemeye başlamıştı.[7] Bu uyanışın etkisiyle talepler bu defa -yetmiş yıldır olduğu gibi- bastırılamamış, aksine Gorbachov değişimi kendisi başlatmıştı. Gelişmelerden Azerbaycan da etkilenmiş, 16 Temmuz 1989 tarihinde Azerbaycan Halk Cephesi adıyla bir parti oluşmuş ve liderliğine de Ebulfez Elçibey getirilmişti. Bu akım Elçibey'in Azerbaycan Cumhurbaşkanı seçilmesiyle başarıya ulaşmıştır.[8]

Ancak diğer Sovyet Cumhuriyetlerinin bağımsızlığı kısmen sükûnetle karşılanırken Azerbaycan'da hem iktidar kavgası (Suret Hüseyinov isyanı), hem de Ermenilerin Karabağ'a saldırısı ve Rus askerlerinin Ermenilere destek vermesi ile başlayan gelişmeler Elçibey liderliğindeki Azerbaycan'ı epeyce sarsmıştır. Elçibey'in tam bir Türk Milliyetçisi olması, odasında Türkiyeli bir milliyetçi liderin fotoğrafı görülmesi ve Türkiye'den ona yardıma giden bazılarının orada mafyavari işlere kalkışmaları da Elçibey'in elini zayıflatan gelişmelerdi. Kaydedilen milliyetçi eğiliminden dolayı o dönemde Türkiye ile diyalogunda problemler yaşadığı bilinmektedir. Turgut Özal'ın ölümünden sonra Süleyman Demirel'in[9] Cumhurbaşkanı olması ve Erdal İnönü'nün başbakanlığa vekâlet ettiği ve Hikmet Çetin'in dışişleri bakanı olduğu sıralarda Elçibey Türkiye'den Karabağ'da kuşatma altındaki Azerileri tahliye edebilmek için iki adet helikopter istemiş, ancak bu talebi karşılanmamıştır. Bunun üzerine o yörede çok feci katliamlar yapılmış, özellikle Hocalı katliamı çok hazin travmalara yol açmıştır. Türkiye'nin bu desteği esirgemesi Elçibey'in sonunu hazırlamıştır. Elçibey Nahçivan'a çekilirken Haydar Aliyev Bakü'de idareyi ele almıştır.

Haydar Aliyev başa geçtikten sonra Azerbaycan petrol gücünü ve coğrafi konumunu da kullanarak batı ve doğu arasında bir "Denge Siyaseti" gütmüş ve bu esnada Türkiye ile iyi ilişkiler kurmuştur. Azerbaycan halkının öğretmen ihtiyacını karşılamak üzere Türkiye'den öğretmen ve ders araçları gönderildi. Azerbaycan'dan gönderilen öğrenciler Türkiye'nin çeşitli üniversitelerinde eğitildiler. Türkiye orada 20 kadar resmi özel okul açmıştır. Siyasal, sosyal, ekonomik ve kültürel alandaki ilişkiler giderek daha da güçlenmektedir.[10]

Bu dönemde istikrar sağlanmış, "Karabağ Savaşı durdurulmuş ve ülkenin uluslararası kamuoyunun tanıdığı ve önem verdiği bir aktör olarak varlığı kabul ettirilmiştir. Bu siyaset İlham Aliyev döneminde de sürdürülmektedir. Bu kapsamda, özellikle Batılı ülkelerle Rusya arasında siyasi ve ekonomik bir denge sağlanmaya çalışılmaktadır..." Menfaatlerini bu kapsamda belirleyen Azerbaycan yönetimi, bazen dış politikasında değişime gitme sinyalleri vermiştir. Türkiye ile ilişkilerde bazen soğuma yaşayan Azerbaycan,[11] Rusya ile yakınlaşmaya gitmiş, diğer taraftan Çin, Japonya, G. Kore ve İsrail gibi ülkelerle de diyaloga girmiştir.[12]

Haydar Aliyev başa geçtikten sonra Azerbaycan petrol gücünü ve coğrafi konumunu da kullanarak batı ve doğu arasında bir "Denge Siyaseti" gütmüş ve bu esnada Türkiye ile iyi ilişkiler kurmuştur. Azerbaycan halkının öğretmen ihtiyacını karşılamak üzere Türkiye'den öğretmen ve ders araçları gönderildi. Azerbaycan'dan gönderilen öğrenciler Türkiye'nin çeşitli üniversitelerinde eğitildiler. Türkiye orada 20 kadar resmi özel okul açmıştır.

2000'lere doğru Azerbaycan'da etkin güce sahip Rus lobisinin ve Ergenekon Terör Örgütü'nün uzantılarının[13] çalışmalarıyla Türkiye ile ilişkiler restleşmelere kadar varmıştır. Hatta bu gerilim tarihi dostluğa sahip iki halkın ayrılığa doğru gittiği yorumlarına sebep olmuştur.[14] Son dönemde Azerbaycan-Türkiye ilişkilerinin gerilme sebeplerine bakıldığında Gürcistan olaylarının ve Ermenistan sınır kapısının açılması teşebbüsünün etkisini açık şekilde görmek mümkündür. Uzun süredir Rusya ve Türkiye arasında denge siyaseti yürütmeye çalışan Azerbaycan yönetimi, Rusya'nın bölgedeki hareketliliğinden olumsuz etkilenmiş ve ister istemez Rusya'nın etkisi altına girmiştir. Bunun sonucunda Türkiye'ye karsı yürütülen stratejik ortaklık siyasetinde önemli sayılabilecek bir değişim olmuştur. Türkiye Ermenistan ilişkilerindeki normalleşme süreci bahane edilerek, Azerbaycan kamuoyunda Türkiye karşıtı propaganda başlatılmış ve halk nezdinde Türkiye yönetiminin ciddi bir itibar kaybına uğramasına, sebep olunmuştur. Bu siyasetin yürütülmesinde Rus lobisi ve Türkiye'deki bazı uç güçlerin Azerbaycan uzantıları aktif rol almıştır. Türk muhalefetinin etkin katkısıyla, bu tepkiler özellikle Türk hükümetinin yıpratılmasına yönelmiştir. Türk yönetiminden beklediği ilgiyi göremeyen Azerbaycan muhalefeti ilişkileri olumsuz yönde etkileyebilecek yayınlar yapmıştır.[15]

Tabii iki kardeş ülkenin ilişkileri ihtiyaç anında kolayca düzelmektedir. Azerbaycan bağımsızlığının ilk yıllarında Türkiye, Azerbaycan'ın adeta Batıya açılan bir penceresi olmuştur. Çeşitli antlaşmalar imzalanarak siyasi, ticari, ekonomik ve kültürel bakımdan Azerbaycan'ın güçlenmesi için Türkiye elinden geleni yapmıştır. Eximbank kanalıyla başlangıçta 250 milyon dolarlık kredi açılmış; bunun dışında önemli miktarda insani yardım yapılmıştır. Türk iş adamlarının ülkeye yatırımı artık milyarlarca dolara ulaşmıştır. Son yıllarda Azerbaycan'ın ülkemizdeki yatırımları da artmıştır: Turizmden petrokimya alanına kadar birçok sektörde yatırıma başlamışlardır. Türkiye üzerinden Azeri Petrol ve doğal gaz geçiş hatları yapılmakta, Azeri devlet petrol şirketi SOKAR, başta İzmir Aliağa'ya olmak üzere, Türkiye'de büyük yatırımlar yapmaktadır. Artık iki ülkenin ilişkileri karşılıklı, eşit, dengeli ve kardeşçe bir çizgiye oturmuş görülmektedir. Belki çok yakın gelecekte Türkiye'deki en büyük yatırımcı ülke Azerbaycan olacaktır.

Kaynakça

1 İhsan Güneş, Türk Cumhuriyetleri, Anadolu Üniversitesi Yay. s.162.

2 Azerice tam yazılışı Feth Ali Han Hoylu, Rusçası Fethali Han Hoyski.

3 Tadeusz Swietochowski, Müslüman Cemaatten Ulusal Kimliğe Rus Azerbaycanı 1905-1920, Bağlam Yayınları İstanbul 1988, s. 177-183.

4 Fahri Sakal, Ağaoğlu Ahmed Bey, Türk Tarih Kurumu yay. Ankara 1999, s. 28-29; Hüseyin Baykara, Azerbaycan İstiklal Mücadeleleri Tarihi, İstanbul 1975, s. 274-275.

5 Swietochowski, s. 214-215 (Kazım Karabekir, İstiklal Harbimiz, Türkiye Yayınevi, İstanbul 1960, s. 466-467'den naklen).

6 Bu konuda bakınız: Alvin Toffler, Üçüncü Dalga, Koridor Yayıncılık, İstanbul 2008.

7 Bilindiği kadarıyla ilk olarak Polonya'da Gdansk Tersanasi işçileri Dayanışma Sendikası lideri Leh Walesa önderliğinde batı ülkelerinin toplumsal ve ekonomik yapısını gizli çanak antenlerle izlemişler ve kendi "sosyalist cennetlerini" dış dünya ile karşılaştırma fırsatı bulmuşlardı.

8 Nadir Devlet, Doğuştan Günümüze Büyük İslam Tarihi (Ek cilt), Çağ Yayınları, İstanbul 1993, s. 274.

9 S. Demirel Haydar Aliyev ile samimi arkadaştırlar.

10 İ. Güneş, s.166.

11 Türk Hükümeti'nin Ermenistan sınır kapısının açılması isteği Azerbaycan'da büyük tepkilere yol açmış, hatta bu sırada 1918 yılında Azerbaycan için şehit olan askerlerin yattığı "Türk Şehitliği"ndeki bayraklar da indirilmiştir. Ancak zamanla bu fevri hareketler yatışmış, hem Ermenistan kapısı açılması –şimdilik- bırakılmış, hem de Azeri kardeşlerimiz şehitlikteki bayrakları tekrar yerine asmışlardır. Azerilere yeri gelmişken şunu söylemek gerektir: O şehitler artık bizim değil, Azerbaycan'ın şehitleridir. Şehitler hıyabanındaki Azeri kardeşleriyle onların Azerbaycanlılar indinde hiç farkı olmamalıdır.

12 Yılmaz, Reha. "Azerbaycan Dış Siyasetinde Bağımsızlık Sonrası Yıllar ve Karabağ Problemi", Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi. 2, (2010): s, 70-71.

13 Yeni Şafak, 23.04.2009.

14 Hürriyet, 29.07.2010.

15 Yılmaz, s. 83.

Hazırlayan:
Fahri SAKAL
Doç. Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü

Yok haberi ilerinin, gerinin:
Uyur altında kar kümelerinin
canlar ki, hasreti düşse birinin
bin sabır ya çeker, ya çekmez artık![1]

SARIKAMIŞ'a MEKTUP

Sarıkamış'ta yatan annemin dedesi, senden hiç mektup gelmemiş, orda neler yaşadığını ailene bildirememişsin. Büyüklerimiz de köyde yaşadıklarını sana yazamamışlar. Köylerimizde çok acılar çekilmiş, açlık felaketiyle insanlar bazı yörelerde ölü eti yemişler. Köyümüzde bütün ferdleri cepheye giden bir aile Gülizar isimli özürlü kızlarını "sofradan bir kaşık eksilsin" diye bir kuyuya itmişler. Biz çocukluğumuzda oraya "Gülizar'ın kuyusu" derdik. Ah dedeciğim, bilmek istiyorum: Bir şarapnel parçasıyla mı, kurşunla mı, bir bulaşıcı hastalıkla mı, yoksa sen de Soğanlı Dağları'nda saya[2] gecesinde donarak mı şehid oldun? İnşallah sonuncusu değildir.

İttihat ve Terakki Osmanlı İmparatorluğu'nda iktidara gelince müthiş bir militarizm, hamaset ve tarihi romantizmle kamuoyunu etkilemiş, aklı selimi unutturan bir kültürel ortam oluşmuştu. Rumeli'de çıkardıkları gazetelerin adları top, tüfek, gülle, kasatura, mermi, ok, yay, kılıç ve benzeri silah adlarıydı. Bütün İttihatçı basın silahlanma ve savaş çığırtkanlığı yapıyor, "Millet-i Müsellaha"[3] adı altında milleti bir ordu, memleketi bir garnizon, askeri şefleri de milletin komutanı gören anlayış yerleştirilmeye çalışılıyordu. Siyaset bilimi ve sosyolojide bunun adı militarizmdir. Bu akım Avrupa'da toplumları büyük savaşlara sürüklüyor, silah üreticileri de bunu körüklüyordu. İşte Osmanlı İmparatorluğu girmemesi gereken I. Dünya Harbi'ne İttihatçıların bu ufuksuzluğu sonucunda girmişti. Ne yeterli gücümüz vardı, ne de mevcut güçleri organize kabiliyetimiz. Müttefik seçimi, zamanlaması ve muharebe planları yanlıştı... Çünkü bir hesaba değil, arzuya dayanmaktaydı. Maalesef bu plan zamanın Genelkurmay Başkanlığınca uygulanabilir bulunmuştur.[4]

Kafkas Cephesi, Rus ordusunun mühim bir kısmını Alman ordularının üzerinden bu tarafa çekmek için açılmıştı. Enver ve ekibi Rusları oyalamanın dışında Kafkasya'ya ve Türkistan'a ulaşmayı da düşünüyorlardı. Ancak siyasi, askeri, kültürel ve ekonomik hazırlıklar buna uygun değildi; potansiyellerimiz hesaplanmamıştı. Sarıkamış taarruzunun yeri ve zamanı hususunda bile Enver Paşa ve kurmayları farklı düşünüyordu. Nitekim taarruzun bahara bırakılmasını öneren III.Ordu Kumandanı Hasan İzzet Paşa görevinden alınmıştı.[5] İkmal yolları iyi planlanmamış, imkanlar düşünülmemiş, nakliye imkan ve kabiliyetimiz yeterince değerlendirilmemişti. Giresun ve Ünye'den iki alay Trabzon'a denizden taşınabilmiş; ama kolordunun diğer birlikleri karadan yürütülmüştü. En uzak mesafede olan Samsun'daki tümen, ilk fırsatta denizden nakledilmemiş, karadan yürütülmüş; iki haftalık zaman kaybolmuştu. Böylece 10. Kolordu, kol ve katarları gelmeden muharebeye katıldı. Bu bir sevk ve idare hatası idi. Kol ve katarlar zamanında gelmiş olsaydılar daha iyi sonuçlar alınırdı. Böylece Sarıkamış Muharebesi belki üç, dört hafta önce yapılır; Köprüköy ve Azap muharebelerinde sarsılmış olan Ruslar karşısında, havalar uygunken kesin bir sonuç elde edilebilirdi.[6] Bizim plansızlığımıza karşılık Ruslar Türkiye'nin harbe Almanlar safında girmesi, hiç girmemesi ve yalnız başına savaşması gibi üç farklı ihtimale göre planlarını yapmışlar, her planda bizim güçlerimizden daha fazla gücü karşımıza dikme hesaplarını yapmışlardı.

Fevzi Çakmak I. Dünya Harbi'nde Almanların planlarını da hatalı bulmuştu. Paşaya göre ağırlık önce Rus cephelerine verilip Ruslar yenilebilir, bazı orta Avrupa ve Balkan ülkeleri bizim safımıza geçer veya tarafsız kalırlardı.[7]

İki tarafın askeri gücünü karşılaştırdığımız zaman Rus ordusu daha ağır basmakta idi. Cephede Rusların 100 piyade taburu, 117 süvari bölüğü, 256 top, 15 istihkâm bölüğü bulunuyordu. Türk kuvvetleri 100 piyade taburu, aşiretler hariç olmak üzere 28 süvari bölüğü, 160 top ve 8 istihkâm bölüğünden ibaretti. Türk tümenleri 9, Rus tümenleri 16 taburlu idiler. Toplamda Rusların 42 tabur, 89 süvari bölüğü ve 94 top kadar fazlası vardı.[8]

Muharebeler sırasında her ay 30 bin kişi hastaneye geliyor ve çoğu tedavi edilemeden tifüs, humma, dizanteri, tifo, verem, frengi ve sıtma gibi illetlerden ölüp gidiyordu. Bu savaşta ölü sayısının çok fazla olmasının nedeni, yeteri kadar sağlık personeli ile hastanelerin bulunmaması idi. Örneğin Erzurum'da ancak 900 kişilik bir hastane vardı.

Halbuki öyle günler olmuştu ki, 15 bin hasta ve yaralı Erzurum'a toplanmıştı. Bu hastalar odun yığınları gibi çadırların içinde birbiri üzerine yığılmış ve bakımları yapılamamıştı. Tifüs salgını durumu daha feci bir hale getirmişti. Bitlerden bulaşan bu hastalıktan dolayı verilen kayıplar oldukça fazla idi. III.Ordu Kumandanı Hafız Hakkı Paşa dahi Tifüs'ten ölmüştü.

Ruslar savaş esnasında 7 bin esir aldıklarını ve savaştan sonra 23 bin ölü gömdüklerini resmi yayınlarında bildirmişlerdir. Bu aynen kabul olunmaktadır. XI. Kolordu bölgesinde 10 bin, savaş hattı gerisinde donma ve hastalık nedeniyle 20 bin erin daha öldüğü sanıldığından, kayıpların toplamı 60 bini bulmaktadır. Rus Ordusu'nun kayıplarına gelince; onlar giyim kuşam ve beslenme yönünden daha iyi durumda idi. Şiddetli kış koşulları bu orduyu Türk ordusu kadar etkileyememişti. Rusların kendi açıklamalarına göre savaşta 20 bin ve donma nedeniylede 9 bin ölü verdikleri bildirilmişti. Buna Türk ordusu tarafından alınan 2-3 bin esir de eklenecek olursa Rus kayıplarının tamamının 32 bin civarında olduğu görülmektedir.[9]

Enver Paşa cephede ordunun ihtiyaçlarının tam olarak karşılanmadığını, askerin perişan bir vaziyette olduğunu görmüş ve onlara ümitvar sözler söylemişti: *"Askerler hepinizi ziyaret ettim. Ayağınızda çarığınız, sırtınızda paltonuz olmadığını da gördüm. Lakin karşımızdaki düşman sizden korkuyor. Yakın zamanda taarruz ederek Kafkasya'ya gireceğiz. Siz orada her türlü nam ve nimete kavuşacaksınız."*

Paşa en soğuk günlerde Irak cephesinden getirdiği askerleri, çöl sıcağında giydikleri giysilerle Soğanlı ve Allahuekber dağlarına sürmüş; orduyu gençleştirme adıyla tecrübesiz subayları cepheye göndermişti. Almanlar bile buna itiraz etmişlerdi.[10]

Sarıkamış'ta amaç Rusları durdurup Kafkasya ve Türkistan'a ulaşmak iken, mağlubiyetimizle Türkistan yolu kapanmış ve Anadolu Rus istilasına açık hale gelmişti. Bu savaşın sonucunu belirleyen en önemli unsur iklim şartları olmuştu. Enver ve idarecilere göre artık yapılması gereken, felaketin psikolojik etkilerini bertaraf etmek amacıyla yaşanılanları unutmak idi. Bunun için hezimet haberlerine sansür konuldu; saraya zafer telgrafları çekildi. Aydınlara yazılar ısmarlanarak, halka Rus aleyhtarlığı ve militarizm aşılanmaya çalışıldı.[11] Bu politika ile o günden beri acılarımıza hafızalarımızda yeterince yer veremedik. Ancak son yıllarda bazı güzel faaliyetler yapılmaktadır.[12]

Bizi bu felakete sürükleyen olgu tarihi ve siyasi romantizm desteğinde hamasetle canlı tutulan militarizm kültürüdür. Paşasını bile bitten koruyamayıp tifüsten kaybeden, askerlerinin yüzde altmışı yukarıda adı geçen hastalıklardan muzdarip olan bir ülke, önce insanlarının karnını doyurmalı, onları yeterli temizlik malzemesi ve ilaca kavuşturmalı idi. Seferberlik yıllarının açlık hikayeleri, öldürülen Gülizarlar, ordunun at ve katır dışkılarından arpa toplayıp yiyen insanlar vs. vs. Bunların üzerinde sanki gizli bir yasak varmış gibi, hâlâ tarihçileri savaş tarihine yönlendirip, insanların ne yiyip ne içtiğini unutturan ve Millet-i Müsellaha edebiyatıyla körüklenen militarizmin sonucu mağlubiyetlerimizi bile bizden gizlediler; şehitlerimize ağıt yakmamızı istemediler. Ah hamaset, sen hıyanetten daha kötüsün. Nasıl da insanları, gözleri önündeki gerçekleri göremez hale dönüştürüp seraplar peşine yönlendiriyorsun! Yere sağlam basması gereken ayakları nasıl da bulutlar üzerinde yürütüyorsun!

Bu dağlarda ölüm saya gecesi/ otuz bin baş yedi... Acıkmaz artık!

Hamaset masallarıyla artık milleti kimse uyutmamalıdır. Zira masallar küçükken uyuyana kadar, büyüyünce ise uyanana kadardır. Ancak uyandığınızda her şeyinizi kaybetmiş olabilirsiniz.

Enver Paşa cephede ordunun ihtiyaçlarının tam olarak karşılanmadığını, askerin perişan bir vaziyette olduğunu görmüş ve onlara ümitvari sözler söylemişti: "Askerler hepinizi ziyaret ettim. Ayağınızda çarığınız, sırtınızda paltonuz olmadığını da gördüm. Lakin karşımızdaki düşman sizden korkuyor. Yakın zamanda taarruz ederek Kafkasya'ya gireceğiz. Siz orada her türlü nam ve nimete kavuşacaksınız."

Kaynakça

1 Arif Nihat Asya, Bir Bayrak Rüzgar Bekliyor, Ötüken Yay., İst., 1975, s. 167.
2 Doğuda kışın en soğuk gecesi.
3 Bu ifade şu kitabın adından çıkarılmıştır: Colmar von der Goltz, Das Volk in Waffen, (Millet-i Müsellaha, İstanbul 1883) adıyla Türkçeye çevrilmiştir.
4 Mareşal Fevzi Çakmak, Birinci Dünya Savaşında Doğu Cephesi Harekatı, Genelkurmay Basımevi Ankara 2005, s. 16.
5 İsmail Eyyüpoğlu, «91. Yılında Sarıkamış Taarruzu», A. Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi. S. 31, Erzurum 2006, s. 97
6 Çakmak, s. 19
7 Çakmak, s. 20
8 Eyyüpoğlu, s. 95
9 Eyyüpoğlu, s. 101
10 Eyyüpoğlu, s. 98
11 Süleyman Nazif, "Rus Kimdir Moskof kimdir?" Bu politikayı desteklemiş hamaset dozu yüksek yazılardan biridir.
12 Eyyüpoğlu, s.102

İŞKUR'DAN HABERLER

EĞİTİM - SEMİNER - FUAR

İŞSİZLİK - İSTİHDAM - TOPLANTI

İŞGÜCÜ PİYASASI - ZİYARET

ALO 170

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK İLETİŞİM MERKEZİ"SİVAS'TA

"ALO 170 Çalışma ve Sosyal Güvenlik İletişim Merkezi", Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, SGK, İŞKUR, TÜRKSAT ve Turkcell Global Bilgi işbirliği ile Karaman ve Şanlıurfa'dan sonra Sivas'ta da hizmet vermeye başladı. ÇSGB, SGK ve İŞKUR'un çalışmalarına ilişkin çağrıların yanıtlanacağı iletişim merkezinin açılışına Milli Savunma Bakanı İsmet Yılmaz, Sivas Valisi Zübeyir Kemelek, SGK Başkanı Yadigar Gökalp İlhan, ÇSGB Müsteşar Yardımcısı Mehmet Selim Bağlı, SGK Hizmet Sunumu Genel Müdürü ve Bakanlık Bilişim Koordinatörü Adem Onar, SGK Emeklilik Hizmetleri Genel Müdürü Cevdet Ceylan, İŞKUR Genel Müdür Yardımcısı Adnan Yıldırım, TÜRKSAT Genel Müdür Yardımcısı Cemil Sağıroğlu ve Turkcell Global Bilgi Genel Müdürü Bahadır Pekkan katıldı.

BİLİŞİM FUARINDA

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, İŞKUR ve SGK, 2012 ve 2013 yıllarında düzenlenen CeBIT Bilişim Avrasya'ya katıldı. İstanbul CNR Expo Yeşilköy'de gerçekleştirilen CeBIT Bilişim Avrasya 2012/2013 ve CeBIT Sinerji Zirvesi, dünyanın önde gelen bilişim firmalarını bir araya getirdi. Bilişimin yanı sıra finans, sağlık, enerji ve birçok alanda firmaların en son geliştirdiği ürünlerinin tanıtıldığı fuarda Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, İŞKUR ve SGK da stant açtı. Standın açılışını Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı Mehmet Selim Bağlı, İŞKUR Genel Müdürü Dr. Nusret Yazıcı, SGK Başkanı Yadigar Gökalp ve İŞKUR İşgücü Piyasası ve İstatistik Dairesi Başkanı Abdüllatif Gökdere yaptı. İŞKUR'da görevli iş ve meslek danışmanları, başta işbaşı eğitim programları olmak üzere aktif işgücü programları kapsamında sunulan hizmetler ve teşvikler hakkında iş arayanlara, öğrencilere ve işveren temsilcilerine bilgi verdi.

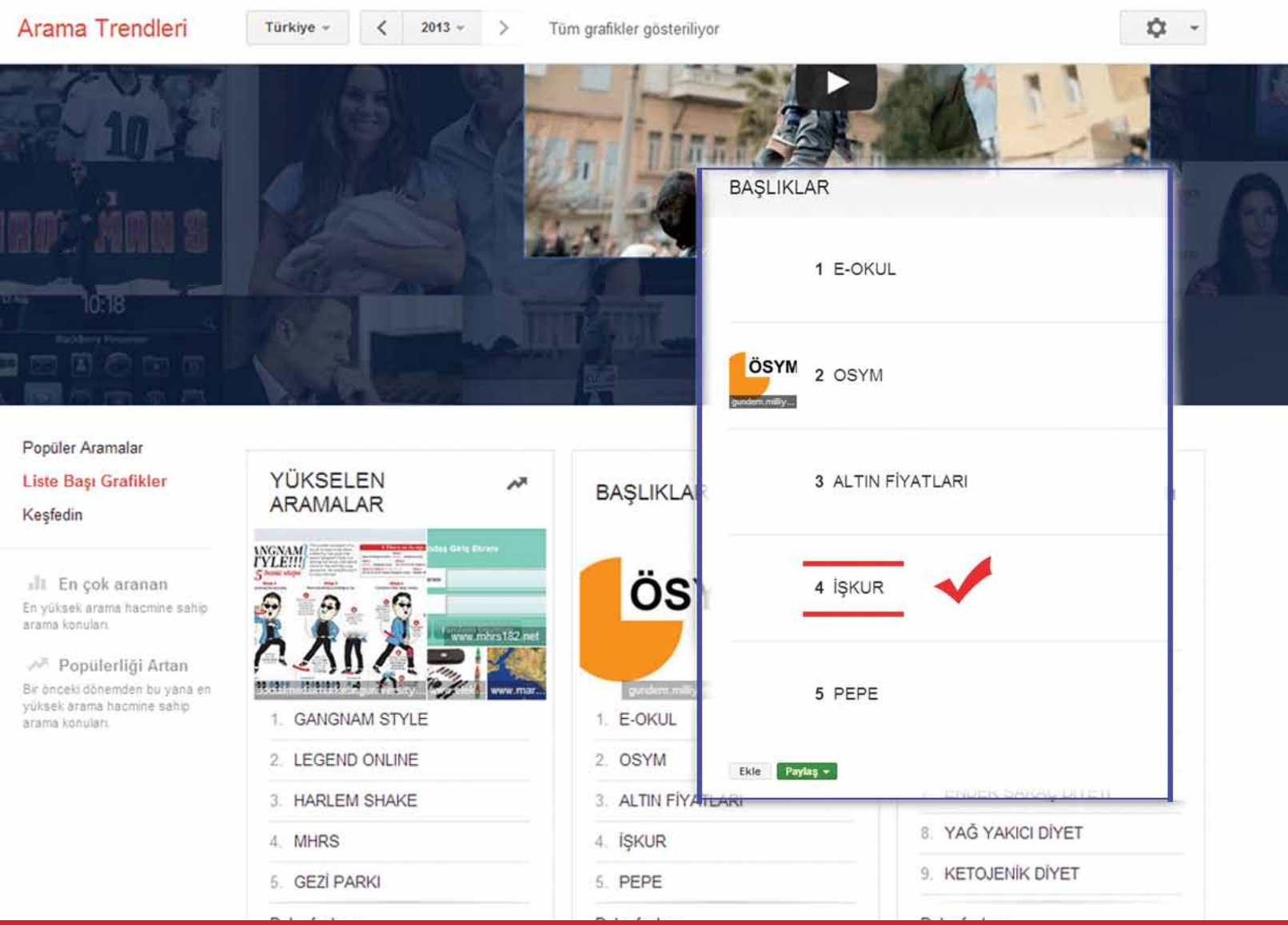

İŞKUR EN ÇOK ARANANLAR LİSTESİNDE

İŞKUR, 2013 yılında en çok aranan 2. kamu kurumu oldu.

Google, Türkiye'de ve dünyada en çok aranılan kelimelerin ve en son trendlerin yer aldığı 2013 Zeitgeist listesini açıkladı. Türkiye'de farklı başlıklardan oluşan trend listelerinden "en çok arananlar kategorisinde dördüncü sırada yer alan İŞKUR, kamu kurumları arasında ise ikinci oldu. "E-okul", "ÖSYM" ve "altın fiyatlarının" ardından en çok aranan dördüncü sözcük olan İŞKUR, geçen yıl da Google "Trend Olan Aramalar" kategorisinde en fazla aranılan kelimeler listesinde 8. sırada yer almıştı.

İSTİHDAM UZMANLARI DERNEĞİ'NDEN YAZICI'YA ZİYARET

İstihdam Uzmanları Derneği Yönetim Kurulu Başkanı Yücel Karakoyun ile Yönetim ve Denetim Kurulu üyeleri, Genel Müdür Dr. Nusret Yazıcı'yı makamında ziyaret etti. İŞKUR'un çalışma hayatıyla ilgili çok önemli görevler üstlendiğini ve bu görevleri layıkıyla yerine getirdiğini belirten Yazıcı, İstihdam Uzmanları Derneği tarafından gerçekleştirilecek faaliyetlerin de bu gelişime katkı sağlayacağına inandığını söyledi.

MAKEDONYA ÇALIŞMA VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANI'NDAN İŞKUR'A ÇALIŞMA ZİYARETİ

Makendonya Cumhuriyeti Çalışma ve Sosyal Politikalar Bakanı Dime Spasov ve Başkonsolosu Dr. Zerrin Abaz İstanbul Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü'nü ziyaret etti. 12 Aralık 2013 tarihinde gerçekleşen ziyarete İŞKUR Genel Müdür Yardımcısı Mehmet Ali Özkan da eşlik etti. Ziyarette Türkiye'deki engelli çalıştırmaya ilişkin mevzuat, uygulamalar, sorunlar ve sistemi daha da iyileştirmeye yönelik planlamalar Genel Müdür Yardımcısı Mehmet Ali Özkan ve İl Müdürü Muammer Coşkun tarafından heyetle paylaşıldı.

İŞKUR, 5. İZMİR İKTİSAT KONGRESİ'NE KATILDI

Kalkınma Bakanlığı'nın organizasyonunda 30 Ekim–1 Kasım 2013 tarihlerinde düzenlenen 5. İzmir İktisat Kongresi yurtiçi ve yurt dışından geniş katılıma sahne oldu. Kongreye Cumhurbaşkanı Abdullah Gül, Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, Başbakan Yardımcısı Ali Babacan, Kalkınma Bakanı Cevdet Yılmaz, Dünya Bankası Başkanı Jim Yong Kim, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Müsteşarı Fatih Acar, İzmir Valisi Mustafa Toprak, İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı Aziz Kocaoğlu, İŞKUR Genel Müdür Yardımcısı Adnan Yıldırım ve çok sayıda davetli katıldı. 3 gün süren kongrede İzmir Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü de stant açarak İŞKUR'un çalışmaları hakkında yerli ve yabancı konukları bilgilendirdi.

GENEL MÜDÜR YARDIMCIMIZ YILDIRIM, MANİSA'DA

Türkiye İş Kurumu Genel Müdür Yardımcısı Adnan Yıldırım ve Strateji Geliştirme Dairesi Başkanı Fazlı Küçük Manisa Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü'nü ziyaret etti. İl Müdürlüğü personeli ile görüşen Yıldırım çalışmaları yerinde inceledi.

İŞKUR CPESSEC TOPLANTISINDA

Güneydoğu Avrupa Ülkeleri İstihdam Hizmetleri Merkezi(CPESSEC) tarafından14-15 Kasım tarihlerinde Karadağ'ın Bar ilinde gerçekleştirilen toplantıya İŞKUR'u temsilen Aktif İşgücü Hizmetleri Dairesi Başkanı Mehmet ASLAN ve İstihdam Uzmanı Çağatay GÖKYAY katıldı.

İki gün süren toplantının birinci gününde kamu istihdam hizmetlerinin rekabet edilebilirliğe etkisi konulu sunumlar gerçekleştirilirken, ikinci gününde ise istihdamın artırılmasında medyanın rolü üzerine sunumlar yapıldı.

İŞKUR "AB GRUNDTVİG PROJESİ"NDE KENDİNİ TANITTI

Bilginin sürekli yenilenmesi neticesinde oluşan gereksinimleri karşılamayı, yetişkin bireylere yaşamları boyunca bilgi ve niteliklerini geliştirmek için imkânlar sunarak istihdam olanaklarını artırmayı ve kişilerin meydana gelen değişikliklere uyum sağlamalarını amaçlayan "AB Grundtvig Projesi" kapsamında 3 Ekim'de Karadeniz Teknik Üniversitesi Osman Turan Kongre Merkezi'nde bir toplantı yapıldı. Almanya, Slovakya, Polonya ve Türkiye temsilcilerinin katıldığı toplantıda her ülkenin mesleki eğitim sistemleri, işgücü piyasası, mesleki okulların işbirliği; okullardan iş piyasasına geçiş sürecinin geliştirilmesi ve işgücü piyasası ile eğitim sürecinin beklentileri konularında karşılıklı bilgi alışverişinde bulunuldu.

TRABZONSPOR'DAN İSTİHDAM FUARINA DESTEK

61

Trabzonsporlu futbolcular 3 Kasım'da Elazığspor müsabakasında İŞKUR'a destek verdi. Sahaya "Trabzon İstihdam ve Dünya Ticaret Girişimcilik Etkinliği" yazılı pankartla çıkan bordo mavililer 7-8-9 Kasım tarihlerinde Trabzon Merkezi'nde düzenlenen etkinliğe katılmaları için taraftarlarına çağrıda bulundu.

RİZE'DE KARİYER GÜNÜ ETKİNLİKLERİ

53

Rize Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü tarafından düzenlenen 3'üncü kariyer günü etkinliği 8 Kasım'da yapıldı. Etkinliğe Gümrük ve Ticaret Bakanı Hayati YAZICI , Rize milletvekili Hasan KARAL, İstanbul milletvekili İsmail SAFİ ve Rize Valisi Nurullah ÇAKIR katıldı. Etkinlikte İŞKUR'la işbirliği yapan ve Rize'de istihdama katkı sağlayan işyerlerine teşekkür belgesi ve plaket verildi. Assist ve Girişimcilik kurslarını tamamlayan kursiyerlere belgeleri takdim edildi.

BALIKESİR İŞKUR İL MÜDÜRÜ'NDEN MUHTAR ZİYARETLERİ

10

Balıkesir Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürü Nazım Balcı, Karaoğlan ve Dumlupınar Mahallesi muhtarlarını ziyaret etti. Balcı, ziyaret ettiği muhtarlardan, iş aramak üzere kendilerine gelen vatandaşların İŞKUR'a yönlendirilmesini, bu şekilde işsiz vatandaşların kendilerine uygun açık işlere yönlendirilebileceğini ya da mesleki eğitim kurslarından faydalanabileceklerini belirtti.

GELECEKLERİNİ ÜRETİYORLAR

45

Manisa Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü, Manisa Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü, Manisa İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü ve Manisa Halk Eğitim Müdürlüğü işbirliğinde Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü korumasında olan 16-19 yaş arasındaki gençlere yönelik düzenlenen, 'Kuyumculukta Eğitim ile Emek, Yetenekle Gelecek' Sloganlı Meslek Edindirme Kursu'nda üretilen eserler Kültür Sitesi Fuaye Salonu'nda sergilendi.

BAYRAMİÇ'TE ELMA YETİŞTİRİCİLİĞİ KURSU AÇILDI

17

Çanakkale Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü, Çanakkale İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü ve Türkiye Ziraat Odaları Birliği arasında düzenlenen protokol kapsamında elma yetiştiriciliği kursu açıldı. 4 Kasım ile 3 Aralık tarihlerinde düzenlenen kursta 20 kursiyere 24 iş günü 192 saat eğitim verildi.

KIRKLARELİ İŞKUR İŞBAŞI EĞİTİM PROGRAMINI TANITTI

39

Kırklareli Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü, çeşitli meslek gruplarına "İşbaşı Eğitim Programı"nın tanıtımını yaptı. Kırklareli Ticaret ve Sanayi Odası'nda gerçekleştirilen, işverenlerin ve muhasebecilerin yoğun ilgi gösterdiği etkinlikte "İşbaşı Eğitim Programı" ve yararlanma koşulları anlatıldı.

ANKARA İŞKUR PERSONELİNE AFET VE ACİL DURUM EĞİTİMİ VERİLDİ

06

Ankara Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü personeli, Ankara Valiliği İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü tarafından "Afetlere Hazır Bir Türkiye İçin Bilinçlendirme ve Eğitim Seferberliği" kapsamında bilgilendirildi. Eğitimde afet öncesi yapılması gerekenler, afetle mücadelede temel bilgi ve kavramlar, afet bilincinin oluşturulması, içinde bulunduğumuz çevredeki riskler ve bu risklerin azaltılması, yapısal olmayan riskleri tespit ederek önleme, aile afet planının hazırlanması ve doğal afetler konularında bilgi verildi.

"İŞ'TE İNSAN"IN KONUĞU: DİYARBAKIR İŞKUR

21

Diyarbakır Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü, Kurum hizmetlerini tanıtmak amacıyla yerel bir kanalda haftada bir düzenlenen "İş'te İnsan" programına konuk oluyor. Her hafta ayrı bir hizmetin ele alındığı program kapsamında vatandaşların sorularına da canlı yayında yanıt veriliyor.

İZMİR'DE "ENGELLİLER HAKKINDA HERŞEY" KONULU PANEL DÜZENLENDİ

35

İzmir Çalışma ve İş Kurumu'na bağlı Konak Hizmet Merkezi ile İzmir Kent Konseyi Engelli Meclisi tarafından 12 Kasım'da İzmir Uluslar Arası Fuar Alanı'nda "ENGELLİLER HAKKINDA HERŞEY" konulu panel düzenlendi. Panelistler, engelli maaşları, engellilere yapılan sosyal destek ödemeleri, vergi indirimi, erken emeklilik, yetim aylığı alma hakkı ve malulen emeklilik konularında katılımcıları bilgilendirdi.

45

İŞKUR KADIN İSTİHDAMINI ARTIRMAK İÇİN ÇALIŞIYOR

Manisa Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü ile Manisa Halk Eğitim Merkezi Müdürlüğü işbirliğiyle kadınlara yönelik ''Yöresel Bez Dokuma- Manisa Bezi'' kursu düzenlendi.

Manisa Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürü Yüksel Uçar, düzenlenen meslek edindirme kursları sayesinde Manisalı kadınların sosyal hayata uyum sağlayarak becerilerini geliştirdiklerini ifade etti.

MUŞ'TA YÖRESEL KİLİM DOKUMASI CANLANIYOR

49

Muş Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü'nün düzenlediği kilim dokuma kursu devam ediyor. Türk süsleme sanatları ile geleneksel el sanatlarının yok olmasını önlemek, yeni elemanlar ve ustalar yetiştirerek gelecek kuşaklara aktarılmasını sağlamak amacıyla açılan kilim dokuma kursunda 9 kadın kursiyer eğitim görüyor. Atölyede düzenlenen kurslarla kilim dokumayı öğrenen kursiyerler, kilimlere hem eski desenleri işliyor hem de bu desenlerin geleceğe aktarılmasını sağlıyor.

45

DEZAVANTAJLI GRUPLAR İÇİN AHŞAP SÜSLEMECİLİĞİ KURSU

Dezavantajlı grupların topluma adapte olmaları, sosyal statü kazanmaları ve birey olarak kendilerini ifade etmelerini sağlamak amacıyla Manisa Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü'nün Kula Ortopedik ve Özürlü Çocukları Koruma ve Yardımlaşma Derneği ile Ahşap Süslemeciliği (Organik Oyuncak) kursu düzenledi. 12 kursiyerin eğitim aldığı kursta kursiyerlerin kullanması amacıyla eskitme tamburu, kıl kereste makinesi ve kompresör gibi ekipmanlar alındı.

İŞARET DİLİ EĞİTİMİ İÇİN AB'DEN HİBE DESTEĞİ

33

Mersin Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü'nde görevli iş ve meslek danışmanlarının hazırladığı "Temel İşaret Dili Farkındalık Eğitimi" projesi AB Programı tarafından kabul edildi. Bu kapsamda 7-8 Kasım tarihlerinde iki günlük interaktif bir farkındalık eğitimi gerçekleştirildi.

Proje, kapsamında Mersin'de sivil toplum kuruluşları kamu görevlileri ile üniversite personelinin, işitme engelli vatandaşlara sundukları hizmetin kalitesini arttırarak, toplumun ayrılmaz bir parçası olan engelliler konusunda farkındalık oluşturulması hedefleniyor.

27

GAZİANTEP İŞKUR'DAN HASTA KABUL KURSU

Gaziantep Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü ve Deva Hastanesi işbirliği ile gerçekleştirilecek olan, İŞKUR'a kayıtlı işsizlere yönelik "Hasta Kabul Kursu"nun protokolü İŞKUR İl Müdürü Siraç Ekin ve Deva Hastanesi Yönetim Kurulu Başkanı Dr. Beyhan Tahmazoğlu tarafından imzalandı. 103 fiili gün boyunca eğitim alacak olan kursiyerlerin, Genel Sağlık Sigortası ile İş Kazası ve Meslek Hastalığı sigortası primleri İŞKUR tarafından karşılanacak.

ŞİŞLİ HİZMET MERKEZİ YEREL YÖNETİMLERLE BULUŞTU

34

İstanbul Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü'ne bağlı Şişli Hizmet Merkezi'nde görevli İş ve Meslek Danışmanları Şişli Belediyesi'nde seminer verdi. İş ve Meslek Danışmanları İŞKUR tarafından sağlanan hizmetlerle ilgili bilgi verdi.

78

DENETİMLİ SERBESTLİKTEN YARARLANAN MAHKÛMLARA SEMİNER VERİLDİ

Karabük Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü, denetimli serbestlikten yararlanan mahkûmlara seminer verdi. İl Müdürlüğü Eğitim Salonu'nda, İş ve Meslek Danışmanları tarafından gerçekleştirilen seminerde mahkûmlar özgeçmiş hazırlama, iş arama becerileri ve mülakat teknikleri konusunda bilgilendirildi.

İSTİHDAM FUARLARI VE KARİYER GÜNLERİ DEVAM EDİYOR

İş arayan ve işverenleri buluşturan istihdam fuarları ile öğrenciler, iş arayanlar ve kendini işini kurmak isteyenlere yardımcı olmak için düzenlenen kariyer günü etkinlikleri Türkiye genelinde devam ediyor. 2013 yılının ekim, kasım ve aralık dönemlerinde 10 ilde kariyer günleri, 7 ilde ise istihdam fuarı düzenlendi. İstihdam fuarları kapsamında sosyal taraflar, yerel yönetimler, üniversiteler, işverenler ile iş arayanlar bir araya geldi. Kariyer günlerinde ise gençlere İŞKUR hizmetleri, iş arama becerileri, kariyer planı yaparken dikkat edilmesi gereken hususlar ile bilgiler verildi.

İstihdam Fuarı Düzenleyen İller: *Adana, Aksaray, Aydın, Erzurum, Gaziantep, Mersin*
Kariyer Günleri Düzenleyen İller: *Aksaray, Bitlis, Bolu, Düzce, İzmir, Kırşehir, Konya, Van, Şanlıurfa, Zonguldak*

59

NAMIK KEMAL ÜNİVERSİTESİ'NDE İŞKUR İRTİBAT NOKTASI AÇILDI

Namık Kemal Üniversitesi (NKÜ) Rektörlüğü ile Tekirdağ Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü arasında imzalanan protokol doğrultusunda NKÜ Ziraat Fakültesi Dekanlık Binası'nda İŞKUR İrtibat Noktası açıldı. İl Müdürü Şerafettin Küçük Tekirdağ'da 13 belediyede İŞKUR Hizmet Noktası bulunduğunu, sanayiye ara eleman yetiştiren üniversitede de irtibat noktası açılmasının Kurum hizmetlerinin üniversite gençlerinin ayağına götürülmesi açısından oldukça önemli olduğunu söyledi.

24

MESLEK ODALARINA BİLGİLENDİRME

Erzincan Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü, düzenlediği toplantılarla meslek odalarını bilgilendirdi.
Erzincan Ticaret ve Sanayi Odası, Erzincan Serbest Muhasebeciler ve Mali Müşavirler Odası ve Erzincan Esnaf ve Sanatkarlar Odası'nda gerçekleştirilen toplantılarda katılımcılara; işe yerleştirme, iş ve meslek danışmanlığı, kısa çalışma ödeneği, işsizlik sigortası, mesleki eğitim kursları, girişimcilik eğitim programı, 6111 sayılı Teşvik Kanunu ile 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu konularında bilgi verildi.

54

SAKARYA İŞKUR'DAN İSTİHDAMA DESTEK ZİYARETLERİ

Sakarya Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürü Tekin Kaya, ilde lastik üretimi alanında faaliyette bulunan ve istihdamın arttırılmasında önemli katkıları olan Goodyear Lastikleri T.A.Ş.'yi üretim faaliyetlerini yerinde görüp, bilgi almak amacıyla ziyaret etti. Ziyarette Sakarya Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürü Tekin Kaya, istihdamın korunmasına yönelik sertifikalandırma programlarıyla Goodyear Lastikleri T.A.Ş. üretim departmanı çalışanlarının tamamına yakınının mesleki eğitim uygulamalarıyla sertifikalandırıldığını, İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurulu'nun çalışmalarıyla 2013 yılında ilde bin 130 kişiye yönelik sertifikalandırma programının başarıyla tamamlandığını söyledi.

BOLU İŞKUR "MENGEN AŞÇILAR VE TURİZM FESTİVALİ"NDE

14

Bolu Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü, "29. Uluslararası Mengen Aşçılar ve Turizm Festivali"nde stant açtı. Mengen Belediye Başkanlığı ve Aşçılar Derneği'nin 28-29 Eylül tarihlerinde ortaklaşa düzenlediği "29. Uluslararası Mengen Aşçılar ve Turizm Festivali" yoğun ilgi gördü.

61

TRABZONSPOR'DAN İSTİHDAM FUARINA DESTEK

Trabzonsporlu futbolcular 3 Kasım'da Elazığspor müsabakasında İŞKUR'a destek verdi. Sahaya "Trabzon İstihdam ve Dünya Ticaret Girişimcilik Etkinliği" yazılı pankartla çıkan bordo mavililer 7-8-9 Kasım tarihlerinde Trabzon Merkezi'nde düzenlenen etkinliğe katılmaları için taraftarlarına çağrıda bulundu.

17

ÇANAKKALE İŞKUR'DAN MESLEK KURSLARINA ZİYARET

Çanakkale Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü "Makineci (Dikiş)" kursunu ziyaret etti. Türkiye genelinde iş bulma konusunda yaşanan sorunların başında mesleksizliğin geldiğini ifade eden İl Müdürü Ali Çalışkan, bu sorunun düzenlenen mesleki eğitim kurslarıyla aşılacağını söyledi. 13 Ocak 2014 tarihinde sona erecek olan kursta eğitim alan 25 kursiyere, eğitimleri boyunca günlük 20 TL cep harçlığı verilecek. Eğitimlerinin sonunda katılım belgesi alacak olan kursiyerlerin genel sağlık sigortaları da İŞKUR tarafından karşılanacak.

35

İŞKUR "10. EGE İNSAN YÖNETİMİ ZİRVESİ"NE KATILDI

İzmir Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü Bornova Hizmet Merkezi, PERYÖN Ege Şubesi'nin İzmir Yaşar Üniversitesi Alsancak Yerleşkesi'nde düzenlediği "10.Ege İnsan Yönetimi Zirvesi"nde stant açtı.

İnsan kaynakları uzmanları, öğrenciler ve iş arayanların yoğun ilgi gösterdiği etkinlikte açılan İŞKUR standında Kurum faaliyetleriyle ilgili bilgilendirme yapıldı.

68

SOSYAL YARDIM VE İSTİHDAM TOPLANTISI

Aksaray Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü binasında İl Müdürü Bülent Bekin, Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü temsilcileri ile İl ve İlçe Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı yöneticilerinin katılımıyla gerçekleştirilen toplantıda; iş ve meslek danışmanları ile sosyal yardım ve inceleme görevlilerinin koordineli çalışmalarının sağlanması, sosyal yardım yararlanıcılarına en hızlı ve etkili şekilde ulaşma yöntemlerinin belirlenmesi, kurumlar arası diyaloğu arttırma ve ilçelerde bulunan yardım yararlanıcılarına ulaşma yöntemleri ile toplu/bireysel görüşme yapılabilmesi için uygun yer/zaman tespiti konusunda kararlar alındı.

65

VAN İŞKUR "SOSYAL YARDIM VE İSTİHDAM" KONUSUNU GÖRÜŞTÜ

Van Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü, Kurum faaliyetlerinde etkinliği arttırmak amacıyla sosyal paydaşlarla bir toplantı gerçekleştirdi. İl Müdürlüğü binasında gerçekleşen toplantıda, kurumlar arası diyaloğu arttırma ve ilçelerdeki sosyal yardımlardan yararlananlara ulaşma yöntemleri ile toplu/bireysel görüşme yapılabilmesi için uygun yer/zaman tespiti konusunda kararlar alındı.

DİYARBAKIR İŞKUR BASINLA BİR ARAYA GELDİ

21

Diyarbakır Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürü Selahattin Bayram yerel basını bilgilendirdi. İşsizliğin azaltılması ve istihdamı artırmak amacıyla çalıştıklarını belirtten Bayram, ayrıca işgücü eğitimlerine ağırlık verileceğini belirterek "Göreve başladığım ilk gün itibariyle işgücü piyasası ziyaretlerini gerçekleştirdik. Diyarbakır'ın önde gelen firmalarının yanı sıra yeni ve istihdamı az kuruluşlarla da görüşmeler düzenledik." dedi.

ZİHİNSEL ENGELLİ KURSİYERLER ÇİNİCİLİK SERGİSİ AÇTI

16

İnegöl Hizmet Merkezi'nin desteği ile İnegöl Zihinsel Engelliler ve Bakıma Muhtaç Çocukları Koruma Derneği'nce 29 Kasım'da İnegöl AVM'de çinicilik sergisi açıldı. Sergide 9 engelli kursiyer öğretmenleri Sonay Camgöz'ün yardımıyla ürettikleri el emeği göz nuru birbirinden güzel eserleri sergiledi.

KOCAELİ'DE ENGELLİLER İÇİN KARİYER GÜNÜ DÜZENLEDİ

41

Kocaeli Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü 3 Aralık Dünya Engelliler Günü etkinlikleri kapsamında İzmit Belediyesi Başkanlığı ile 'Engelsiz Kariyer Günü' düzenledi. Etkinlikte, ünlü perküsyon ustası Okay Temiz ile kendisine eşlik eden engellilerden kurulu İzmit Belediyesi engelli ritim grubu "NEFES" birlikte gösteri yaptı. Organizasyona 71 firma ve yaklaşık bin 500 katılımcı katıldı.

MUŞ İŞKUR'DAN TANITIM ATAĞI

49

Muş Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü, sivil toplum kuruluşları ve meslek odalarını Kurum faaliyetleri konusunda bilgilendirdi. Bu kapsamda gerçekleştirilen toplantıda Muş Esnaf ve Sanatkârlar Odası üyeleri Kurum mevzuatı, işbaşı eğitim programları, danışmanlık hizmetleri ve işveren teşvikleri konularında bilgilendirildi.

TEHLİKELİ İŞLERDE ÇALIŞANLARA MESLEKİ EĞİTİM

35

İzmir Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü, İzmir İl Milli Eğitim Müdürlüğü ve Ege Bölgesi Sanayi Odası arasında işyerlerinde tehlikeli ve çok tehlikeli sınıfta yer alan işlerde çalıştırılacak kişilerin mesleki eğitimlerini sağlamak amacıyla işbirliği protokolü imzalandı.

ZONGULDAK LEONARDO DA VİNCİ PROGRAMI'NA KATILDI

67

Zonguldak Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürü Gönül Demirsu, Türk Ulusal Ajansı'nın desteklediği, Avrupa Birliği mesleki eğitim programı olan Leonardo da Vinci Programı kapsamında İtalya'nın Nicotera şehrine gitti. Zonguldak Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi'nin proje koordinatörlüğünde 24 – 30 Kasım tarihleri arasında gerçekleşen faaliyet kapsamında Nicotera şehrinde biogaz enerji ve zeytin üretimi yapan işyerleri ile mesleki eğitim veren kurumlar ziyaret edildi.

İŞKUR ISPARTA'DA MUHASEBECİLERLE BULUŞTU

32

Isparta Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü, kentte faaliyet gösteren serbest muhasebeciler ile tanışma ve istişare toplantısı düzenledi. Toplantıda; işveren teşvikleri, iş ve meslek danışmanlığı, mesleki eğitim kursları ve işbaşı eğitim programları hakkında bilgi veren İl Müdürlüğü personeli, gerekli şartları taşıyan işverenin işçisini İŞKUR'dan temin etmesi halinde 6111 sayılı kanunda yer alan teşvik süresinden fazladan 6 ay daha yararlanabileceğini belirtti.

KÜTAHYA'DA ETKİLİ İLETİŞİM KURMA EĞİTİMİ VERİLDİ

43

Kütahya Çalışma ve İş Kurumu tarafından hazırlanarak Zafer Kalkınma Ajansı'nın Teknik Destek Programı'na sunulan İŞKUR personelinin eğitimine yönelik "Etkili İletişim Kurma' konulu proje kabul edildi.
Proje kapsamında 'Etkili İletişim Kurma' konulu eğitim, Uşak Üniversitesi'nde görevli Yrd. Doç. Meral Özçınar Eşli tarafından verildi. 70 personelin katıldığı ve interaktif bir ortamda gerçekleşen eğitimde; iletişim teknikleri, protokol kuralları ve diksiyon teknikleri konularında bilgi verildi.

İŞKUR GİRİŞİMCİNİN YANINDA

45

Manisa Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü, Manisa Esnaf ve Sanatkârlar Odaları Birliği (MESOB) ile Kuruma kayıtlı işsizlerin kendi işlerini kurmalarına ve geliştirmelerine yardımcı olmak amacıyla 'Uygulamalı Girişimcilik Eğitimi' düzenliyecek. Manisa Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürü Yüksel Uçar, MESOB işbirliği ile düzenlenen "Uygulamalı Girişimcilik Eğitimi"nden, 25'er kişilik 5 grup halinde toplam 125 kişinin faydalanabileceğini söyledi.

İŞİMİ SEVİYORUM GELECEĞE UMUTLA BAKIYORUM

13

Bitlis Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü tarafından Çogep kapsamında yürütülen 'İşimi seviyorum geleceğe umutla bakıyorum' Projesi sayesinde, suça bulaşmış ve risk altında bulunan 44 gence yönelik 'aşçılık, erkek kuaförlüğü ve zayıf akım tesisatçısı' mesleklerinde kurs düzenlendi. Kursları başarıyla tamamlayan kursiyerlere Bitlis Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürü Alaattin Aslan, Bitlis İl Emniyet Müdürü ve Tatvan İlçe Emniyet müdürü tarafından sertifikaları törenle dağıtıldı.

I. İSTİŞARE VE TANIŞMA TOPLANTISI İMES'TE DÜZENLENDİ

34

İstanbul Ümraniye Hizmet Merkezinin öncülüğünde 5 ilçenin kaymakamları, belediye başkanları, başkan yardımcıları ile 6 farklı organize sanayi bölgesinin yönetim kurulları ve iş adamlarının katıldığı işgücü piyasasının daha iyi seviyelere ulaştırılması amacını taşıyan 1. İstişare ve Tanışma programı İMES Sanayi Sitesi yönetiminin ev sahipliğiyle düzenlendi.

KARABÜK'TE TEMEL SEVİYE GİRİŞİMCİLİK EĞİTİMİ

78

Karabük Üniversitesi Sürekli Eğitim Merkezi ve Karabük Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü işbirliği ile gerçekleştirilen 'Temel Seviye Girişimcilik Eğitimi' programını başarıyla tamamlayan kursiyerlere, sertifikaları törenle verildi.
'Temel Seviye Girişimcilik Eğitimi' kursuna katılan 75 kursiyere sertifikalarını, Karabük Vali Yardımcısı Tarkan Keskin, Karabük Üniversitesi Rektör Yardımcısı Prof. Dr. İbrahim Kadı, Karabük KOSGEB Müdürü Bahadır Gevher, Karabük Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürü Coşkun Güven ve Orman Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Ayhan Özçifçi takdim etti.

UYGULAMALI FISTIK YETİŞTİRİCİLİĞİ KURSUNA ZİYARET

13

Bitlis Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü'nün, Hizan Halk Eğitim Merkezi ve Hizan Gıda, Tarım, Hayvancılık İlçe Müdürlüğü ile gerçekleştirdiği işbirliği kapsamında açılan "Uygulamalı Fıstık Fidanı Yetiştiriciliği" kursu ziyaret edildi. Ziyaretler sonunda kısa bir konuşma yapan İŞKUR İl Müdürü Alaattin Aslan, Kırsal Alanda Sosyal Destek Projesi (KASDEP) kapsamında Bitlis İli Hizan İlçesi Gayda ve Sağınlı köylerinde bulunan 40 çiftçinin fıstık fidanı yetiştiriciliği mesleğinde eğitilmesiyle, niteliklerinin yeniden yapılandırılmasını ve girişimciliğin arttırılmasını hedeflediklerini söyledi.

İŞKUR İSTATİSTİKLERİ

İşe Yerleştirilen Kişi Sayısı (2013 Yılı Ocak-Kasım): 630.437 K

Hazırlayan:
Mustafa ÖZEN
İŞKUR, İstihdam Uzman Yardımcısı

Türkiye İş Kurumu(İŞKUR) işsizliğin önlenmesine yönelik oldukça önemli faaliyetler yürütmektedir. Kurumun gerçekleştirmiş olduğu faaliyetlere ilişkin genel veriler bu bölümde derlenmiştir.

Tablo 1. İŞKUR Genel Verileri

İŞKUR 2013 yılı Ocak-Kasım Döneminde 630 bin 437 kişiyi işe yerleştirdi.

Kaynak: İŞKUR

	2012 Yılı Ocak-Kasım Dönemi	2013 Yılı Ocak-Kasım Dönemi	Değişim
Başvuru	**2.068.694**	**2.175.867**	**5**
Erkek	1.326.066	1.375.460	4
Kadın	742.628	800.407	8
Açık İş	**879.266**	**1.353.472**	**54**
Kamu	125.667	64.503	-49
Özel	753.599	1.288.969	71
İşe Yerleştirme	**492.399**	**630.437**	**28**
Erkek	345.686	438.387	27
Kadın	146.713	192.050	31
Normal	459.796	597.958	30
Engelli	32.347	32.256	0
Eski Hükümlü-TMY	256	223	-13
Kayıtlı İşgücü	**3.461.301**	**4.337.235**	**25**
Erkek	2.167.843	2.678.594	24
Kadın	1.293.458	1.658.641	28
Kayıtlı İşsiz	**2.307.368**	**2.546.824**	**10**
Erkek	1.382.571	1.515.294	10
Kadın	924.797	1.031.530	12
Yurtdışı Başvuru	**1.329**	**1.551**	**17**
Yurtdışı Gönderme	**49.500**	**50.495**	**2**

2013 yılı Ocak-Kasım Döneminde İŞKUR vasıtasıyla 630 bin 437 kişi işe yerleştirilmiştir. İşe yerleştirmeler geçen yıla göre yüzde 28 oranında artmıştır. Özellikle kadınlarda ve normal işe yerleştirmelerdeki artış oranları dikkat çekmektedir. Yine 2013 yılı Ocak-Kasım Döneminde 32 bin 256 engelli vatandaşımız, 223 eski hükümlü-terörle mücadelede yaralanan(TMY) vatandaşımız İŞKUR vasıtasıyla işe yerleştirilmiştir.

2013 yılı Ocak-Kasım Döneminde 2 milyon 175 bin 867 kişi İŞKUR'a sunduğu hizmetlerden faydalanmak için başvuruda bulunmuştur. 2012 yılı Ocak-Kasım Dönemine göre Kuruma başvuruların yüzde 5 oranında arttığı görülmektedir. Başvuranların yüzde 37'si kadın, yüzde 63'ü erkektir. Geçen yıla göre kadınlardaki artış oranı erkeklerden daha fazladır.

İŞKUR 2013 yılı Ocak-Kasım Döneminde 1 milyon 353 bin 472 kişilik açık iş almış ve bir önceki yılın aynı dönemine göre açık işlerini yüzde 54 oranında arttırmıştır. Yıl içerisinde alınan açık işlerin yüzde 95'i özel sektördendir. Geçen yıla göre özel sektörden alınan açık işlerdeki artış oranı yüzde 71 olarak gerçekleşmiştir.

2013 yılı Ocak-Kasım Döneminde İŞKUR vasıtasıyla 630 bin 437 kişi işe yerleştirilmiştir. İşe yerleştirmeler geçen yıla göre yüzde 28 oranında artmıştır. Özellikle kadınlarda ve normal işe yerleştirmelerdeki artış oranları dikkat çekmektedir. Yine 2013 yılı Ocak-Kasım Döneminde 32 bin 256 engelli vatandaşımız, 223 eski hükümlü-terörle mücadelede yaralanan(TMY) vatandaşımız İŞKUR vasıtasıyla işe yerleştirilmiştir.

2013 yılı Ocak-Kasım Dönemi itibarıyla İŞKUR'a kayıtlı 4 milyon 337 bin 235 kişi işgücü, 2 milyon 546 bin 824 kişi işsiz bulunmaktadır. Kayıtlı işsiz sayısında yüzde 10 artış olmuştur. İŞKUR'a başvuruların ve kayıtlı işsizlerin artması; ülkemizdeki işsiz sayısının azalması veya artmasından ziyade İŞKUR'un kurumsal kapasitesinin güçlenmesiyle birlikte kurum hizmetlerinden yararlanmak isteyenlerin ve Kurumun işgücü piyasasındaki etkinliğinin artması ile ilgilidir.

2013 yılı Ocak-Kasım Dönemi 2012 yılı Ocak-Kasım dönemi ile mukayese edildiğinde yurtdışı başvurular yüzde 17 oranında, yurtdışı göndermeler ise yüzde 2 oranında artmıştır. 2013 yılı Ocak-Kasım Döneminde 50 bin 495 kişi İŞKUR vasıtasıyla yurtdışına çalışmaya gitmiştir. Önceki yıllara paralel olarak, 2013 yılı Ocak-Kasım Döneminde de en fazla gidilen ülkeler Irak, Rusya ve Türkmenistan olmuştur.

KURS TÜRÜ	2013 Yılı Ocak-Ağustos Dönemi			
	Açılan Kurs Sayısı	Katılan Kursiyer Sayısı		
		Erkek	Kadın	Toplam
Çalışanların Mesleki Eğitimi	144	2.898	613	3.511
Eski Hükümlülere Yönelik Kurslar	7	86	2	88
GAP II	2	11	14	25
GAP II/UMEM-İEP	80	514	538	1.052
Girişimcilik	720	10.153	9.946	20.099
Hükümlülere Yönelik Kurslar	111	1.414	109	1.523
İşgücü Yetiş. Kurs./ İst. Garantili	2.403	24.623	39.549	64.172
İşgücü Yetiştirme Kursları/Genel	585	3.489	8.696	12.185
Engelli Kursları	491	3.236	2.074	5.310
İşbaşı Eğitim Programları(İEP)	19.525	21.516	21.216	42.732
UMEM Projesi	2.056	21.624	16.218	37.842
UMEM Projesi/İep	2.734	7.992	6.126	14.118
Toplam	**28.858**	**97.556**	**105.101**	**202.657**

Tablo 2. Aktif İşgücü Yetiştirme Programları Ve Mesleki Rehabilitasyon Faaliyetleri

2013 yılı Ocak-Kasım Döneminde 202 bin 657 katılımcı işgücü yetiştirme programlarından yararlanarak meslek sahibi olmuştur.

Kaynak: İŞKUR

İŞKUR 2013 yılı Ocak-Kasım Dönemi itibariyle toplam 28 bin 858 program açmış olup bu programlara 97 bin 556 kişisi erkek, 105 bin 101 kişisi kadın olmak üzere toplam 202 bin 657 kişi katılmıştır. Özellikle önceki yıllara göre Girişimcilik, İşbaşı

İşsizlik Sig
(Kasım 2013

Eğitim Programı ve İstihdam Garantili Kurslarda hem program hem de katılımcı sayısında önemli artış olmuştur. İstihdam Garantili İşgücü Yetiştirme Kursları ile Genel İşgücü Yetiştirme Kurslarına katılanların kadın ağırlıklı olması dikkat çeken bir husustur. 2013 yılı Ocak-Kasım döneminde UMEM Projesinden yararlanan sayısı 51 bin kişiyi aşmıştır.

Toplum Yararına Programlar(TYP)

Toplum yararına programlar(TYP) kapsamında 2013 Yılı Ocak-Kasım Döneminde 4.467 programdan 131.324'ü erkek, 50.576'sı kadın olmak üzere toplam 181.900 katılımcı yararlanmıştır.

Tablo 3. İŞKUR İşe Yerleştirme 2000-2013

2013 yılı Ocak-Kasım Döneminde İŞKUR vasıtasıyla 192 bin 50 kadın işe yerleştirilmiştir. İşe yerleşenlerin yüzde 30'u kadındır.
* Kasım'13 Verisidir.

Kaynak: İŞKUR

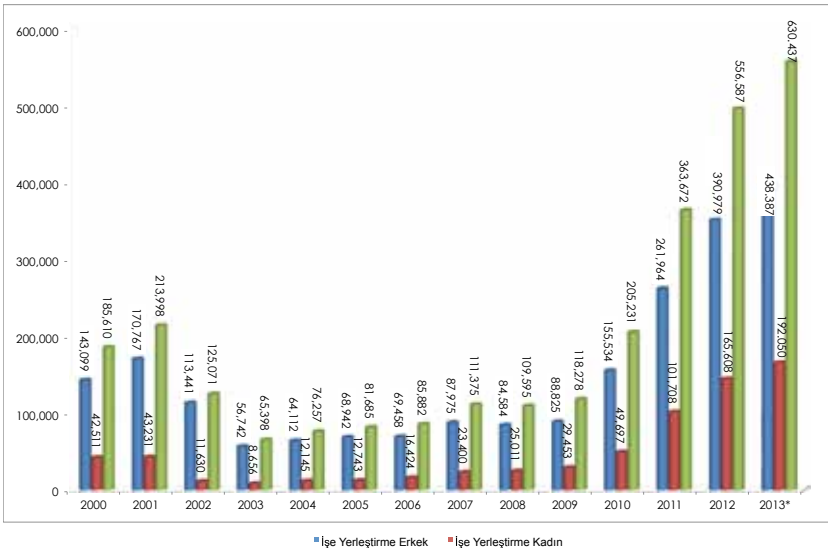

İŞKUR 2013 yılı Ocak-Kasım Döneminde 438 bin 387 kişisi erkek, 192 bin 50 kişisi kadın olmak üzere toplam 630 bin 437 kişiyi iş sahibi yapmıştır. 2000 yılların başında çoğunluğu Kamu sektörüne olmak üzere yılda 200 bin civarında işe yerleştirme yapan İŞKUR İşsizlik Sigortası işlemlerinin başlaması üzerine mesaisinin önemli bir kısmını bu alana ayırması ve Kamu sektöründeki alımların yavaşlaması üzerine 2003 yılında işe yerleştirmesi minimum seviyeye inmiştir. 2003 yılından sonra işe yerleştirme sayıları 2008 yılında küçük bir dalgalanma yaşasa da her yıl artarak devam etmiştir. 2013 yılı Ocak-Kasım Dönemi işe yerleştirme sayısı, henüz yıl tamamlanmasına rağmen tüm önceki yıl toplam işe yerleştirmelerini geçmiştir.

İşe yerleşenler içerisinde kadınların oranı 2000 yılında yüzde 23 iken 2002 yılında yüzde 10'a kadar düşmüştür. Kadınların oranı 2006 yılından itibaren artışa geçerek 2009 yılında yüzde 25'e, 2011 yılında da yüzde 28'e ulaşmıştır. 2013 yılın Ocak-Kasım Döneminde ise işe yerleştirilenler içerisinde kadınların oranı yüzde 30 olarak gerçekleşmiştir.

ortası Fonundan Yararlanan Kişi
sonu itibariyle): 226.377 Kişi

İşsizlik Sigortası Fonu
(Ağustos 2013 sonu itibariyle): 69 milyar 270 milyon 626 bin TL

	TEMMUZ 2013 İTİBARİYLE		
	Kamu	Özel	Toplam
ENGELLİLER	660	23.698	24.358
ESKİ HÜKÜMLÜLER-TMY	1.212	-	1.212

Tablo 4. Engelli, Eski Hükümlü, Terörle Mücadelede Yaralanan(TMY)* Açık Kontenjan Durumu

**06/12/2012 tarihli ve 28489 sayılı resmi gazetede yayımlanan Kamu Kurum ve Kuruluşlarına Eski Hükümlü İşçi Alınmasında Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik gereği 19/9/2009 tarihli ve 27354 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Kamu Kurum ve Kuruluşlarına Eski Hükümlü İşçi Alınmasında Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin adı "Kamu Kurum ve Kuruluşlarına Eski Hükümlü veya Terörle Mücadelede Malul Sayılmayacak Şekilde Yaralananların İşçi Olarak Alınmasında Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik" olarak değiştirilmiş olup, Eski Hükümlü Kontenjanlarından Terörle Mücadelede Malul Sayılmayacak Şekilde Yaralananlar da yararlanmaya başlamıştır.*

Kaynak: İŞKUR

4857 sayılı İş Kanunu çerçevesinde Kamu ve Özel sektörde 24 bin 358 kişilik engelli açık kontenjanı bulunmaktadır. 2013 Kasım Dönemi itibariyle İŞKUR'a kayıtlı 98 bin 728 kişi erkek, 30 bin 145 kişi kadın olmak üzere toplam 128 bin 873 engelli bulunmaktadır. 17 bin 683 kişisi erkek, 285 kişisi kadın olmak üzere toplam 17 bin 968 eski hükümlü-TMY kayıtlı bulunmaktadır. 2013 yılı Ocak-Kasım Döneminde İŞKUR vasıtasıyla 32 bin 256 engelli, 223 eski hükümlü-terörle mücadelede yaralanan işe yerleştirilmiştir. 2013 yılı Ekim ayı sonu itibariyle 2 bin 656'sı Kamu, 5 bin 10'u özel sektörde olmak üzere toplam 7 bin 666 engelli kontenjan fazlası olarak çalışmaktadır.

İşsizlik Sigortası Fonu ve Ödemeleri

Kasım 2013 sonu itibariyle İşsizlik Sigortası Fonu'nun toplam varlığı 69 Milyar 270 Milyon 626 bin TL'dir. 2013 yılının Kasım Ayında İşsizlik Sigortası Fonu'ndan 222.377 kişiye 109 Milyon 153 bin 820 TL işsizlik ödeneği ve ücret garanti fonu kapsamında 1.305 kişiye 3 milyon 432 bin 746 TL ödeme yapılmıştır.

İŞKUR'un faaliyetlerine ilişkin daha ayrıntılı istatistiklere http://www.iskur.gov.tr/KurumsalBilgi/istatistikler.aspx adresi üzerinden erişilebilmektedir.

UYUŞTURUCU BAĞIMLILARINI TOPLUMA KAZANDIRMA EYLEM PLANI

Hazırlayan: **Bülent AY**
TUBİM Müdürü

Hazırlayan: **Arzu ÖZER**
TUBİM

Uyuşturucu yakalama miktarları ile olay ve şüpheli sayılarındaki artış, bu konuda ülkemizde acil tedbirler alınması gerektiğinin işaretlerini vermektedir. Bu öneme binaen Emniyet Genel Müdürlüğü Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı öncülüğünde, diğer kurumların da işbirliği ile 13 Haziran 2013 tarihinde "Uyuşturucu Bağımlılarını Topluma Kazandırma Eylem Planı" ile ilgili çalışmalar başlamıştır.

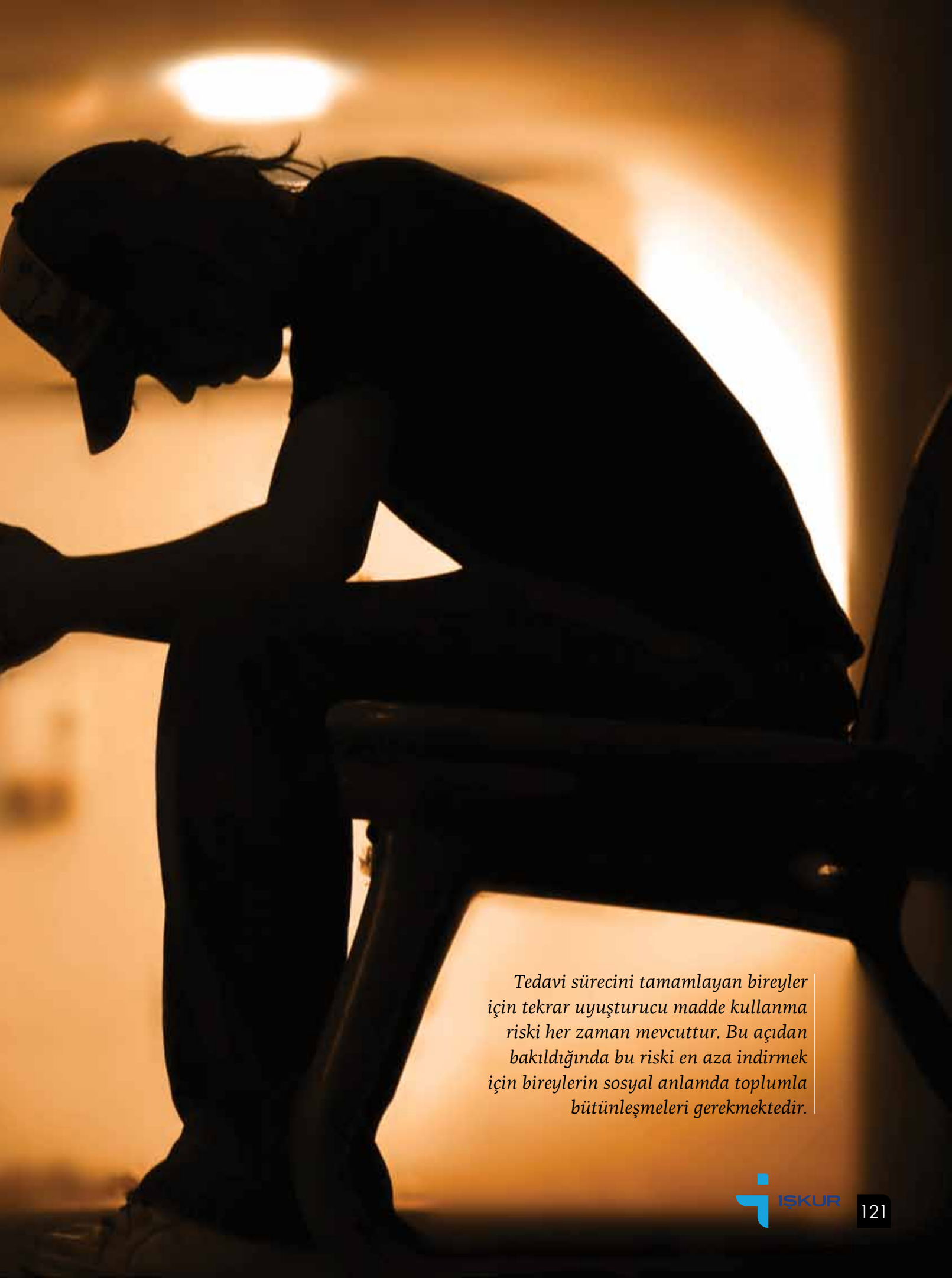

Tedavi sürecini tamamlayan bireyler için tekrar uyuşturucu madde kullanma riski her zaman mevcuttur. Bu açıdan bakıldığında bu riski en aza indirmek için bireylerin sosyal anlamda toplumla bütünleşmeleri gerekmektedir.

Uyuşturucu madde kullanımıyla ilgili olarak hayata geçirilmesi gereken en önemli faaliyet grubunu önleme alanında yapılacak faaliyetler oluşturmaktadır. Önleme faaliyetleri, uyuşturucu ile hiç tanışmamış kişilerin gelecekte kullanma ihtimallerini tamamen ortadan kaldırma amacıyla gerçekleştirilen faaliyetlerdir.

Tüm dünyada büyük bir sorun haline gelen uyuşturucu madde kullanımı ve bağımlılığı, son yıllarda ülkemiz için de önemli bir sorun haline gelmeye başlamıştır. Ülkemizin uyuşturucu madde konusundaki mevcut durumu incelendiğinde; uyuşturucu yakalama miktarları ile olay ve şüpheli sayılarının, bu suçtan dolayı ceza infaz kurumlarında bulunan kişi sayıları ile tedavi gören kişi sayılarının arttığı, bununla birlikte tedavi merkezi sayılarının yetersizliği ve tedavi sonrası rehabilitasyon merkezlerinin olmadığı gözlemlenmiştir.

Uyuşturucu yakalama miktarları ile olay ve şüpheli sayılarındaki artış, bu konuda ülkemizde acil tedbirler alınması gerektiğinin işaretlerini vermektedir. Bu öneme binaen Emniyet Genel Müdürlüğü Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı öncülüğünde, diğer kurumların da işbirliği ile 13 Haziran 2013 tarihinde "Uyuşturucu Bağımlılarını Topluma Kazandırma Eylem Planı" ile ilgili çalışmalar başlamıştır.

2014-2020 yıllarını kapsayacak olan bu Eylem Planı ile uyuşturucu madde bağımlılarının sosyal hayatın içinde yaşadığı sıkıntılarla birlikte, topluma yansıyan olumsuzlukları da gideren çözümler üretilmeye çalışılacaktır.

Ülkemizde uyuşturucu kullanımı ve bağımlığına karşı topyekûn bir mücadele başlatılması amacı ile oluşturulan bu proje ile uyuşturucu sorununun;

- Önleme,
- Tespit,
- Tedavi,
- Rehabilitasyon ve Meslek Edindirme

boyutlarının ele alınarak, bu çerçevede ilgili tüm kurumların sürece müdahil olduğu bir mücadele ortaya konulması amaçlanmaktadır.

Önleme

Uyuşturucu madde kullanımıyla ilgili olarak hayata geçirilmesi gereken en önemli faaliyet grubunu önleme alanında yapılacak faaliyetler oluşturmaktadır. Önleme faaliyetleri, uyuşturucu ile hiç tanışmamış kişilerin gelecekte kullanma ihtimallerini tamamen ortadan kaldırma amacıyla gerçekleştirilen faaliyetlerdir.

Önleme; kişiyi, tespit, tedavi, rehabilitasyon ve meslek edindirme faaliyetlerine dahil etmeden sürecin dışında tuttuğu için hem en sağlıklı hem de en az maliyetli yöntemdir. Bu açıdan bakıldığında bilinçlendirme ve farkındalık sağlamak amacıyla yürütülen faaliyetler en az uyuşturucu maddenin üretiminin ve satışının önlenmesi konusunda gerçekleştirilen faaliyetler kadar önemlidir.

Eylem Planı kapsamında uyuşturucu madde kullanımı ile mücadelede önleme faaliyetlerinin sayı ve kalite bakımından artırılması hususunda;

❖ Uyuşturucu madde kullanımının önlenmesine yönelik faaliyet yürüten farklı kurum uzmanlarının, madde kullanımı ile mücadele konusunda aynı standart eğitimi alması,

❖ Hazırlanan kamu spotları ve kısa filmler aracılığıyla uyuşturucu ile mücadele hususunda vatandaşlarımızın bilinçlendirilmesi,

❖ Son dönemlerde gençlerin sosyal medyayı aktif olarak kullanmalarından hareketle uyuşturucu ile mücadele konusunda gençlere ulaşmak için sosyal medyanın daha aktif olarak kullanılması,

❖ Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okullarda eğitime devam eden 7-19 yaş arası çocuk ve gençlerin, madde kullanım ve bağımlılığı konusunda farkındalık düzeylerinin artırılması,

❖ Ayrıca Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okullarda eğitime devam eden öğrencilerin ailelerine yönelik yapılan 7-19 yaş Aile Eğitim Programı aracılığıyla ailelerin riski fark etme ve yönetme konularında farkındalıklarının artırılması,konularında çalışmalar gerçekleştirilecektir.

Tespit

Uyuşturucu madde kullananların tespit edilmesi; kişilerin topluma tekrar kazandırılmaları ve sağlıklı bireyler olarak hayatlarına devam etmeleri için hayati önem arz etmektedir. Bu amaçla kişilerin tedavi sürecine dahil olabilmeleri için öncelikle tespit işlemlerinin gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

Tespit faaliyetleri aynı zamanda kişilerin süreç hakkında bilgilendirildiği ve kişiye yol gösterildiği bir aşamadır. Bu aşama ne kadar sağlıklı gerçekleştirilirse kişinin topluma yeniden entegre edilmesi o kadar mümkün olur.

Tespit faaliyetleri kanuni düzenlemeler boyutu da olan bir başlıktır. Bu açıdan kimin veya hangi fiili gerçekleştiren bireylerin tespit faaliyetleri kapsamında belirleneceği ve sürece dahil edileceği hukuki bir değerlendirme içermektedir.

Tespit faaliyetleri kapsamında;

❖ Uyuşturucu madde bağımlılarının tespiti ve yönlendirilmesine yönelik çalışmalar gerçekleştirilecektir.

❖ Bilgilendirme merkezi kurulacak, madde kullanıcısı ve ailelerine 7/24 hizmet verecek ve gerekli yönlendirmeleri yapacak bir sistem ile birlikte madde kullanıcısı ve yakınları daha kısa sürede daha sağlıklı bilgiye ulaşacaklardır.

❖ ASPB İl Müdürlüklerine bağlı sosyal hizmet merkezleri bünyesinde bağımlılık destek merkezlerinin kurulması ile birlikte, her ilde madde kullanıcısı ve ailelerinin sağlıklı bilgi ve psiko-sosyal yönden destek almaları sağlanacaktır.

❖ Uyuşturucu bağımlılığı ile mücadele konusunda mevzuattaki (TCK md 280, 191, 192 ve SGK Sağlık Uygulama Tebliği) sıkıntılar giderilerek bu alandaki sorunlar çözülmüş olacaktır.

Tedavi

Tedavi faaliyetleri bireyin topluma tekrar kazandırılması ve uyuşturucu maddeyi hiç kullanmamış bireyler kadar sağlıklı bir hayat sürdürebilmeleri için gerçekleştirilir. Tespit işlemiyle sürece dahil olan kişilerin tedavi ile sağlıklarına kavuşmaları, rehabilitasyon ve meslek edindirme faaliyetleri ile tekrar madde kullanmalarının önüne geçilmesi hedeflenmektedir.

Tedaviden beklenen amaca ulaşılabilmesi, bireyin bu tedaviyi gerçekten istemesi ve tedavi sonucunda gerçekten sağlığına kavuşacağına dair olan inancının tam olması ile mümkün olur. Çünkü bağımlılık tedavisinde esas unsur; bireyin psikolojik olarak bu tedaviyi ne kadar istediği ve tedavinin bağımlılık konusunda ne kadar çözüm üreteceğine olan inancıyla ilgilidir.

Tedavi merkezlerinin sayı ve kalite bakımından geliştirilerek, tedavi için bekleme sürelerinin kısaltılması uyuşturucu bağımlılarının tekrar hayata kazandırılması için önem arz etmektedir. Bu amaçla kişilerin tedaviye ulaşımları kolaylaştırılmalı ve tedavi merkezlerinin yeterlilik düzeyleri artırılmalıdır.

Rehabilitasyon ve Meslek Edindirme

Tedavi sürecini tamamlayan bireyler için tekrar uyuşturucu madde kullanma riski her zaman mevcuttur. Bu açıdan bakıldığında bu riski en aza indirmek için bireylerin sosyal anlamda toplumla bütünleşmeleri gerekmektedir.

Bu amacın gerçekleştirilmesi bireyin ekonomik ve sosyal anlamda desteklenmesine bağlıdır. Bu açıdan rehabilitasyon ve meslek edindirme faaliyetleri kişinin sosyal anlamda sağlıklı bireyler olabilmesi için önem arz etmektedir.

Tedavi süreci sonrası sağlığına kavuştuğunu düşünen, rehabilitasyon ve meslek edindirme faaliyetlerine gereken önemi vermeyen bireyler ve sistemler, sürecin önemli bir unsurunu ihmal etmiş, diğer başlıklar altında gerçekleştirilen faaliyetlerden de yeterli verimi elde edemediklerini gözlemlemişlerdir.

Bağımlılık tedavisi sonrası rehabilitasyon programları ve meslek edindirme faaliyetleri kişilerin tekrar uyuşturucu kullanmaya başlamasının önündeki en önemli koruyucu faktörlerdendir. Bu sebeple bağımlılık tedavisi görmüş kişilerin sosyal hayata tekrar adapte olması amacıyla rehabilitasyon ve meslek edindirme faaliyetleri her yönüyle geliştirilmelidir.

Sonuç

Uyuşturucu madde bağımlılığı, özellikle gençlerimizi ve gelecek nesillerimizi kendine esir eden ve geleceğimizi ipotek altına almaya çalışan bir sorundur. Bu sorunun çözümü de, en az sorunun farklı birçok etmen içermesi gibi farklı birçok ögenin bir araya gelmesiyle mümkün gözükmektedir.

Birçok kamu kurumu uyuşturucu madde kullanımı ve bağımlılığı ile ilgili çalışmalar gerçekleştirmektedir. Ancak her kurumun, sorunun bir boyutunu ele almasından ötürü çözüme dair geliştirilen bütün seçenekler eksik kalmaktadır.

Problemin ancak bütün kurumların işbirliği ve sorunun çözümüne dair katkıda bulunmalarıyla gerçekleştirilebileceği gerçeğine dayanılarak hazırlanan Eylem Planı, bu doğrultuda çalışmalarına devam etmektedir.

KAMU İSTİHDAM HİZMETLERİNİN GELİŞTİRİLMESİ OPERASYONU

Hazırlayan:
Uğur TUNÇ
İŞKUR, İstihdam Uzman Yardımcısı

İŞKUR'un, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın, İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurullarının ve Sosyal Paydaşların kurumsal kapasitelerinin geliştirilmesi ve istihdamın desteklenmesi amacıyla, 2011 yılında uygulamaya geçen Kamu İstihdam Hizmetlerinin Geliştirilmesi Operasyonu, faaliyetlerinin büyük oranda başarıyla tamamlanmasının ardından kapanış dönemine girdi.

İŞKUR Bir Operasyonu Daha Başarıyla Tamamlamak Üzere

Türkiye Cumhuriyeti ve Avrupa Birliği ortak finansmanıyla hayata geçirilen ve İŞKUR tarafından yürütülen Kamu İstihdam Hizmetlerinin Geliştirilmesi Operasyonu kapsamında planlanan faaliyetlerin önemli bir kısmı, geride kalan 3 yıllık süre zaman zarfı içerisinde başarıyla tamamlandı. Operasyon kapsamında gerçekleştirilen faaliyetlerin kamuoyu ile daha detaylı bir şekilde paylaşılabilmesi için öngörülen Kapanış Konferansı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın, Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu'nun İŞKUR'un, Kamu Kurum ve Kuruluşlarının, İşverenlerin ve Sosyal Paydaşların değerli temsilcilerinin katılımı ile 3 Aralık 2013 tarihinde Ankara'da gerçekleştirildi. Operasyon faaliyetlerinin tümünün katılımcılarla paylaşıldığı birinci bölümün sonrasında tematik sunumlara geçildi. Konferans'ın ikinci bölümünde gerçekleştirilen bu kapsamlı sunumlarla birlikte, özellikle İŞKUR Bilgi İşlem altyapısında gerçekleştirilmek istenen yenilikler üzerine katılımcılara geniş kapsamlı bilgiler verildi. Bu sistemlerin ihtiyaçları en iyi şekilde karşılar nitelikte geliştirilebilmesi amacıyla katılımcılardan, Operasyon süresi boyunca sundukları değerlendirmelerine ek olarak bir kez daha katkı ve yorumları alındı. Katılımcılığın ve sürdürülebilirliğin esas alındığı Operasyon kapsamında İŞKUR, Kapanış Konferansı aracılığı ile bir kez daha paydaşları ile bir araya gelmiş oldu. Paydaşlardan alınan geribildirimler neticesinde tamamlanacak ve test edilecek olan Bilgi İşlem altyapısı geliştirme faaliyetleri ve son aşamaya gelen kapanış faaliyetlerinin de tamamlanmasının ardından İŞKUR, son yıllarda istihdam alanında gerçekleştirilmiş en önemli Projelerden birisini, Kamu İstihdam Hizmetlerinin Geliştirilmesi Operasyonu'nu, tamamlamış olacaktır.

Tanıtım Faaliyetleri Devam Ediyor

Operasyon'un önemli bileşenlerinden birini oluşturan tanıtım faaliyetlerine son dönemde ağırlık verildi. İŞKUR'un tanınırlığının ve vatandaşlar nezdinde bilinirliğinin önemine binaen gerçekleştirilen çeşitli tanıtım kampanyaları ile daha fazla vatandaşın İŞKUR ile temasa geçmesi ve İŞKUR'un sunduğu tüm hizmetlerden ücretsiz bir şekilde faydalanması sağlanmış oldu. 2012 ve 2013 yıllarında düzenlenen ve 12 Düzey II Bölgesindeki 43 ili yönelik iki etap şeklinde planlanmış olan İŞKUR Tanıtım Otobüsü Kampanyaları ile başlayan, çeşitli el broşürlerinin ve posterlerinin dağıtımı ile devam eden ve İŞKUR hizmetlerini anlatan kısa filmlerin

hazırlandığı tanıtım süreci, son dönemde açık hava mecralarının daha etkin kullanımı ile Operasyon kapsamında tamamlanma aşamasına geldi. Son tanıtım faaliyetleri çerçevesinde İŞKUR hizmetlerini anlatan tasarımlar geliştirilerek hazırlanan büyük ebatlı posterler, 43 ilde bulunan ilan panolarında yer aldı. İŞKUR hizmetlerini tanıtıcı filmler ise, açık hava ekranlarının bulunduğu illerde, bu ekranlar için yeniden düzenlenerek ilan panoları ile eş zamanlı olarak yayınlandı. Tanıtım kampanyasının etkinliğinin daha da artırılması için, 43 il içerisinde yer alan 30 il ve ilçe merkezinde, toplu taşıma hizmeti veren 60 araç, 2 ay boyunca İŞKUR hizmetlerini tanıtıcı tasarımlarla giydirildi.

Kurumsal Kimlik Kılavuzu'nun, Görünürlük Rehberi'nin ve İŞKUR İletişim Strateji Belgesi'nin basımı ve dağıtımı yapılarak, söz konusu çalışmaların sağlıklı ve planlı bir şekilde devamı için planlama yapılması sağlandı. Böylece, İŞKUR tanıtım faaliyetlerinin sürdürülebilirliği güçlendirilmiş oldu ve hizmet almak için İŞKUR'a başvuran vatandaşlarla İŞKUR personeli arasındaki kaliteli ve etkin iletişimin güçlendirilmesine katkıda bulunuldu.

Yurtdışı Staj Programları Son Aşamada

Operasyon'un önemli faaliyetleri arasında yer alan Staj Programları ve Çalışma Ziyaretleri tamamlanma aşamasına geldi. Son dönemde, Estonya Kamu İstihdam Kurumu'nda, Alman İstihdam Kurumu Avrupa Komisyonu Temsilciliği'nde ve Fransa Çalışma Bakanlığı ile Fransa Kamu İstihdam Kurumu'nda gerçekleştirilen staj programları, İŞKUR ve uzman düzeyindeki teknik personel için önemli bir fırsat olurken, katılımcıların, ülke istihdam politikalarına, kurumsal yapılara ve çeşitli uygulamalara ilişkin raporlamaları, bilgi transferi ve iyi uygulamaların ülkemizde de tartışılmaya açılması açısından önemli katkılar sundu. Bu programlar ve Operasyon kapsamında daha önce gerçekleştirilmiş olan diğer programlar, çarpan etkisi büyük ve gelecekteki katkıları açısından sürdürülebilir faydalar sunan değerli programlar olarak başarıyla uygulandı. Ayrıca, Kasım ayı içerisinde, Aktif İstihdam Tedbirleri ve Model Ofis Uygulamaları konularının ağırlıkta olduğu son Çalışma Ziyareti, Almanya İstihdam Kurumu Kuzey Ren-Vestfalya Bölge Müdürlüğü'ndeki yoğun çalışmalarla tamamlandı.

Hazırlayan:
Ferhat ATAR
İŞKUR, İstihdam Uzman Yardımcısı

LOJİSTİK MESLEK ELEMANI

Müşterilerin ihtiyaçlarını karşılamak üzere her türlü ürün, hizmet ile hammaddenin; nakliyesi, dağıtımı, barkodlaması (etiketleme) stoklanması, paketlenmesi, depolanması ve tüketileceği pazar mahalline kadar nakliyesi işlemlerinin en kısa zamanda ve en ucuz maliyetle yapılması ve planlaması işlerini yürüten ve bilgi akışını sağlayan kişidir.

Lojistik elemanı; genellikle uluslararası iş yapan firmalardaki, üretim, enerji ve hizmet sektörünün üretim veya pazarlama bölümlerinde vardiyalı olarak çalışır. Görev yaptığı ortam, büro ortamı olabileceği gibi depolar da olabilmektedir. Sık sık şehirlerarası veya ülkelerarası iş seyahatleri yapması söz konusu olabilir. Belli çalışma saati yoktur. Gerekirse hafta sonu da çalışabilir. Çalışmalarını diğer birimlerle ekip halinde yürütür.

Mesleğin eğitimi Üniversitelerde üniversitelere bağlı Meslek Yüksek "Lojistik Bölümü" programlarında verilmektedir.

Mesleğin eğitim süresi 2 yıldır. Eğitim süresince; mesleğin gerektirdiği nitelikler göz önünde bulundurularak teorik ve uygulamaya yönelik bilgiler verilir.

Lojistik meslek elemanları, yurt içi ve yurtdışı piyasasında faaliyet gösteren tüm kuruluşlarda üretim, planlama, pazarlama bölümlerinde, nakliye ve kargo firmalarında çalışabilirler. Yeterli sermaye birikimleri olması halinde kendi işlerini kurabilirler

Özel sektörde ise asgari ücret ile işe başlamakta, daha sonra işverenlerle yaptıkları anlaşmalara veya sözleşmelere göre asgari ücretin dört veya beş katı oranında ücret alabilmektedirler.

İNSAN KAYNAKLARI UZMANI

İşletmede çalışacak insan kaynağının sayısını ve niteliğini belirleyerek, insan kaynağının başarısını, moralini, motivasyonunu ve uyum düzeyini artırıcı çalışmaları planlayan, koordine ve kontrol eden kişidir.

İnsan kaynakları uzmanı, öncelikli ve ağırlıklı olarak büro ortamında görev yapar, birinci derecede uğraş ve sorumluluk konusu işletmedeki tüm çalışanlardır. İnsan kaynağı planlaması, yönetimi, verimliliği ve motivasyonu üzerinde çalışır.

Mesleğin eğitimi üniversitelerin işletme fakültesi ile yüksekokulların "İnsan Kaynakları" ve "İnsan kaynakları Yönetimi" bölümlerinde verilmektedir.

Ayrıca çeşitli üniversitelerde bu alanda yüksek lisans yapmak ve sertifika programlarına katılarak mümkündür.

Mesleğin çalışma alanları;

• Çeşitli özel ve kamu kuruluşlarının özlük, personel ya da insan kaynakları birimlerinde,

• Özellikle şirketlerin orta ve üst kademelerinde ihtiyaç duyulan yöneticileri seçen, firmaların politika ve stratejilerini belirleyen profesyonel yönetim danışmanlık ve insan kaynakları şirketleridir. İnsan kaynakları uzmanlığı kavramı büyük firmalarda yeni yeni tanınmakta ve yerleşmektedir. Bu alanda yetişmiş eleman az olup, ihtiyaç ise giderek artmaktadır.

İşyerleri genellikle yabancı dil ve bilgisayar bilen elemanları bünyelerinde çalıştırmak istemektedirler.

Tecrübe, işletmenin büyüklüğü ve çalışılan ile göre ücrette değişiklik olmaktadır. Ancak özel sektörde alınan ücret asgari ücretin en az 4 katıdır. Ücretin en üst sınırını vermek mümkün olmamaktadır.

İşyerinin yükselme politikasına göre meslekte ilerleme söz konusudur. Meslek elemanlarının; insan kaynakları müdürü, bölüm yöneticisi ve daha üst düzey yönetim kademelerine yükselmeleri mümkündür.

PEYZAJ MİMARI

Doğa ve çevrenin insanın ihtiyaçlarını en iyi karşılayabilecek biçimde ekonomik, işlevsel, ekolojik ve estetik ölçülere uygun olarak planlanması, düzenlenmesi, korunması ve geliştirilmesi konularında çalışan kişidir.

Peyzaj mimarı çalışmalarını büroda ve açık arazide yürütür. Açık arazideki çalışmalar yaz aylarında, kapalı alandaki çalışmalar da kış aylarında yapıldığı için çalışma ortamı genelde sıcaktır. Açık arazide çalışma ortamı tozlu, gübre kokulu olabilir. Peyzaj mimarı çalışırken yatırım proje uzmanı, şehir plancısı, ziraat ve orman mühendisleri, işçiler, yöneticiler ve diğer personelle iletişim halindedir.

Bu alanda eğitim almak isteyenler üniversitelere bağlı fakültelerin "Peyzaj Mimarlığı" bölümünde öğrenim görürler.

Kamu kuruluşlarında peyzaj mimarlığı bölümü mezunlarına uygun kadro sınırlıdır. Ancak belediyelerin park, bahçe vb. çevre düzenleme işlerine ağırlık verme eğiliminde olmaları, toplu konutların günden güne çoğalmasına paralel olarak çevre düzenlemelerinin, planlarının yapılması bir zorunluluk arz etmekte olup, buna bağlı olarak da peyzaj mimarlarına olan talep gittikçe artmaktadır.

Kendi özel çabaları ile peyzaj mimarlığı bürosu kuranlar, kendilerine iş olanağı sağlamaktadırlar.

Peyzaj Mimarı çalışmalarının büyük bölümü doğal alanlarla ilgilidir. Bunun yanında kentsel ve kırsal ortamlarda ve yerleşim alanları içinde de çalışırlar. Çalışmalarını büroda ve açık arazide yürütür. Büro dışındaki alan çalışmaları, mevsime göre zor koşullarda olabilir.

ODYOMETRİST

İnsanların işitme bozukluğunun derecesini çeşitli testler yardımı ile saptayan ve hastanın durumuna göre işitme cihazı ihtiyacını belirleyen ve uygulayan, gerekli durumlarda konuşma tedavisi veren kişidir.

Odyometristler hastanelerde ve muayenehanelerde, özel eğitim merkezlerinde görev yaparlar. Görev yeri sessiz ve temizdir. Bazen işitme bozukluğu olan küçük çocuklara ve özürlülere işitme testi uygulamakta zorlukla karşılaşılabilirse de iş genellikle rahat ve tehlikesizdir. Çalışmaları sırasında yoğun olarak kulak, burun, boğaz hekimleriyle, teknisyenlerle, hasta ve hasta yakınlarıyla, zaman zaman çocuk gelişim uzmanlarıyla iletişim halindedirler.

Mesleğin eğitimi fakültelerin sağlık hizmetleri meslek yüksekokullarının "Odyometri" ön lisans programında verilmektedir.

Meslek elemanları, Sağlık Bakanlığı, üniversiteler, Sosyal Sigortalar Kurumu'na bağlı sağlık kuruluşlarıyla, özel hastanelerde, özel işitme testleri uygulayan merkezlerde görev yapabilirler.

Halen hastanelerde ve diğer ilgili kuruluşlarda odiyometrist kadrosu bulunmamaktadır. Yüksekokul mezunu elemanlar, sağlık teknisyeni (aslında teknikerlerdir) kadrolarında çalışmak durumunda kalmaktadır. Kadro sorununun çözülmesi beklenmektedir.

Kulak-Burun-Boğaz Kliniklerinin çoğunda, odiyometristin görevlerini, bir iki aylık kurslarla yetiştirilmiş ve bu servislerde deneyim kazanmış hemşireler yapmaktadır.

Odiyometri yeni gelişen bir daldır. Bu alanda yetişmiş elemanların artmasıyla, özellikle Kulak-Burun-Boğaz Servislerinde odiyometristlerin çalıştırılmasının yaygınlaşması beklenmektedir. Ayrıca, işitme engelliler okullarında da görev alabilirler.

Sağlığın her alanında olduğu gibi, bu alanda da yetişmiş bilgili elemanlara ihtiyaç vardır.

Anadolu'daki İlk İslam Eseri "Diyarbakır Ulu Camii"

İslam dünyasının beşinci Harem-i Şerif'i olarak kabul edilen Ulu Camii; Diyarbakır, İslam orduları tarafından fethedildikten sonra ildeki en büyük kilise olan Mar-Tamam Kilisesi'nin camiye dönüştürülmesi sonucunda ortaya çıkan bir eserdir.

Çeşitli defalar hasar gören Ulu Camii 1240 yılında halkın yardımları sonucunda bir kez daha onarılmıştır. Kara taşlarla inşa edilmiş bu yapıt; avlusundaki şadırvanları, çeşitli devirlere ait kitabeleri ile büyük önem taşımaktadır. Bu eseri önemli kılan bir başka tarafı ise Anadolu topraklarındaki ilk İslam eseri olmasıdır.

Ulu Camii çevresindeki iki medrese ve diğer eserlerle günümüzde de ihtişamını korumaktadır. Cami, İslamın ilk yayıldığı dönemlerdeki eserlere benzerliği ile de dikkat çekmektedir. Cami içerisinde sibernetiğin babası olarak kabul gören ünlü bilgin El Cezeri'nin yaptığı güneş saati de bulunmaktadır. Cami içerisinde yer alan Zinciriye Medresesi'nde El Cezeri'nin ilk olarak ders verdiği rivayet edilmektedir.

Ulu Cami'nin Mimari Bilgisi

Ortadaki büyük avlunun doğu ve batısında maksureler yer alır. Güneyinde Hanifiler Camii, kuzeyinde ise Şafiiler Camii ve Mesudiye Medresesi bulunmaktadır. Batı girişinin hemen yakınındaki Zinciriye Medresesi ile Ulu Camii, dinsel ve kültürel yapıları bir araya getiren bir eserler topluluğu niteliğindedir. Medresenin kapıları küçüktür. Bunun nedeni içeriye girilirken baş eğilerek tevazu içerisinde girilmesinin istenilmesidir. Ulu Cami'nin avlu cephelerinde ahenkle yerleştirilen farkı dönemlere ait mimari bezekler, kabartma ve yazıtlar ziyaretçileri tarafından görülmeyi bekliyor.

Ortadoğu'nun en eski, Anadolu'nun ise ilk camisi olan Diyarbakır Ulu Camii'nin ne zaman ve kimler tarafından yapıldığı henüz bilinmiyor. Bilinen tek şey, yapının güney cephesinin milattan önce inşa edildiği ve bugün için 2500 yıllık bir geçmişe sahip olduğudur.

Kastamonu'nun İncisi "Valla Kanyonu"

Devrekani Çayı'nın Karadeniz'e yolculuğunda Küre Dağları içinde açmış olduğu Türkiye'nin en büyük kanyonu Valla Kanyonu, Pınarbaşı'nın 26 kilometre kuzeyinde ki Muratbaşı Köyü yakınlarında, Devrekani Çayı ile Kanlıçay'ın buluştuğu yerde başlar. Kuzeydeki Cide'ye doğru yaklaşık 10 kilometre uzanan kanyon 800-1200 metre arasındaki yüksek kayalık ve uçurumlara sahiptir.

Devrekâni Çayı'nın oluşturduğu bir *doğa harikası* olan **Valla Kanyonu**, Kastamonu'nun Cide ile Pınarbaşı ilçeleri arasında yer alır. Kanyon'un yer yer 800 ila 1200 metre arası değişen sarp kayalarla çevrili kısımlarına **güneş ışığı değmez.** Özellikle **Karadeniz** tarafından gelen sisle birlikte bu güneş ışığı görmeyen yerler, **eşsiz bir manzara** ortaya çıkarır.

Kanyon içerisindeki **şelaleler**, *girdaplar ve göletler* çoğu yerde **trekking** meraklılarına geçit vermez. Bu yüzden de Kanyon'da genellikle profesyoneller ve **rehber** eşliğinde gezen gruplar yürüyüş yapar. Eşsiz bir doğa harikası ve bitki örtüsüne sahip **Valla,** bu özellikleri ile adeta **tropikal** ormanlarla yarışır. **Yöre halkının** tahta kaşık yapımında kullandığı şimşir ağacı Valla'da sıkça yer alan ağaç türlerinden sadece birisidir. Bu zengin bitki örtüsünün **yaban hayatına** ev sahipliği yapmaması elbette beklenemez. Kastamonu **Valiliği'nin** seyir terasları yaptırdığı bölgedeki **en güzel teras Bakacak Tepesi**'nde yer alanıdır. Buraya sarp yamaçlardan tahta platformlar kullanılarak çıkılır ve hayran bakışlar eşliğinde manzara seyredilir. Burası **fotoğraf çekme** meraklıları için de çok güzel bir çekim yeridir.

ZAMANI KENDİ YALNIZLIĞINA BIRAKAN GÖNÜL ADAMI:

"MEVLANA"

Mevlana'nın; hayatı ŞEMS'ten önce ve sonra iki dönemlik sınav. Şems'ten önce zamanda kaybolan bir müderris, ilim adamı, ŞEMS'ten sonra ise KAİNAT yıldızı, zamanı kendi yalnızlığına bırakan "GÖNÜL ADAMI". Aynı zamanda alimlikten Arifliğe ulaşıp, hakikat diyarında şeytana göstermeden aşkı yüreğinde saklamaktır Mevlana.

Zamanla beraber yola çıkmış insan. Öyle bir arkadaşlıkları varmış ki akla ziyan. Kimi zaman bir birlerinde kaybolmuşlar kendilerini ararken, kimi zaman ise birbirlerinden bihaber yalnızlıklarına sarılmışlar. Yolun mesafesi, yolculuğun süresi bilinmezmiş; ama zaman bir yerde bırakırmış yoldaşını,ona gücünü ispatlarcasına.

Anlayacağınız genelde zaman insanı yutar, iz bile bırakmazmış ardında. Oysa zamanı kendinde kaybedip onu kendine esir edenler de varmış faniliğe inat. Beka denilen şey asırlar sonra da anılmaksa eğer, EFENDİ CELALEDDİNİ RUMİ'NİN adı bile doldurur kainatı.

Mevlana; "efendim" anlamında gönüller sultanı. Hayatı ŞEMS'ten önce ve sonra iki dönemlik sınav. Şems'ten önce zamanda kaybolan bir müderris, ilim adamı, ŞEMS'ten sonra ise KAİNAT yıldızı, zamanı kendi yalnızlığına bırakan "GÖNÜL ADAMI".

Mevlana; "GEL" demenin, ayrım yapmamanın, ötekileştirmeden, saygının, merhametin kısaca nefsi "NEFES" yapmanın adı.

Mevlana; Celaleddin'in et ve kemik yığınından "YÜREK" olma hali, eşrefi mahluk olma sanatı, ateşsiz kalmış bir kalbin kendini bularak köze dönmesi ruhun raks öğrenip bedenden geçmesi göğe elleri kaldırırken içine kendini koyup, yoklukta kaybolması…

Celaleddin Mevlana olurken sadece Konya değil, Cihan aydınlanıyordu aşkından. Kâinat aşk ışığının güneşten daha sıcak, daha kavurucu olduğunu görüyordu. İlmi hakikatin içinde kaybedip "Hiçlik"in kapılarını aralarken, MEVLANA olmak şekilden çıkarıp alimliği ve sufiliği "AŞK" dergahına dalmaktı.

Gökten cemreler düşer ya hani suya, havaya, toprağa dördüncü cemre düşmüşse eğer yüreğe adı ne olursa olsun kimliğinden şehrinden nesebinden ilminden uzak gider mi gider farklı diyarlara. İşte MEVLANA cemresini bulmuş şanslı mı şanslı bir fakih.

Kalp bir virane çöl ise kimi ve neyi yaşatır ki? Mevlana çölden vahaya dönüşen "AŞK" hali. Oysa hak kitabında "AŞK"IN adı bile geçmemişti. AŞKI veren RAB, ismini Adem'in koymasını Adem'in bilmesini istedi.

İşte Aşkın adını koyup, adabını öğretendir Mevlana. Her şeyin başı sevgidir deyip de kıblesine sevgiyi koymayanların gönüllerinde pencereler açmaktır; suretten, şekilden, renkten, ırktan, benden uzak durmakla.

Mevlana; "Nur"un hızını ateşin, kanın hızına ezdirmeden, alimlikten Arifliğe ulaşıp, şeytana göstermeden aşkı yüreğinde saklamaktı hakikat diyarında,

Ve ŞEMS'E seslenmek, yürek yangınında bağıra bağıra;

Aşıklarla başa çıkacak gücün yoksa eğer,

Aşka öyleyse ne diye hayrat ediyorsun, etme…

Zaferin Yönetildiği Yer "Alagöz Başkomutanlık Karargâh Müzesi"

Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün Büyük Nutuk'unda "12 Ağustos 1921 günü Erkan-ı Harbiye Umumi Reisi Fevzi Paşa hazretleriyle beraber Polatlı'da cephe karargahına gittim" diye yazdığı yer Alagöz Karargahı'dır.

Alagöz Başkomutanlık Karargâh Müzesi, Ankara'nın Polatlı İlçesi'ne bağlı *Alagöz Köyü*'ndedir. Bu köyün milletimiz açısından önemi bir hayli fazladır. **İstiklal Savaşı**'nda düşman kuvvetleri Polatlı yakınlarına kadar ilerleyince, Batı Cephesi Komutanlığı tarafından Alagöz Köyü'ndeki *Türkoğlu Ali Ağa*'ya ait çiftlik evi karargâh olarak seçilmiştir. *Gazi Mustafa Kemal de Nutuk* adlı eserinde "12 Ağustos 1921 günü **Erkan-ı Harbiye-i** Umumiye Cephe Karargâhı'na gittim" demiştir. Bu binanın diğer önemli bir tarafı da **22 gün 22 gece** devam eden Sakarya Meydan Muharebesi'nin buradan yönetilmiş olmasıdır.

1965 yılına kadar ev olarak kullanılan bina; aynı yıl varisleri tarafından *Milli Eğitim Bakanlığı*'na verilmiştir. **1967** yılında ise eski **Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü**'ne devredilmiştir. Daha sonraları bina restorasyondan geçirilerek *müze halini* almıştır. *Müze hali hazırda, Anıtkabir Müze Müdürlüğü* bağlı olarak hizmet vermektedir.

Yapı malzemesi olarak **taş ve kerpiç** kullanılmış ve dıştan kiremit çatı ile örtülmüştür. Üst kattaki sofa ve bazı odaların *tavanlarında ahşap* oyma bezemeler vardır. Yapının ön yüzünde, **dikmeler** üzerindeki **üçgen** alınlıkta **ahşaptan**, kanatlarını açmış **tavus kuşu** betimlemesi yer almaktadır.

İki katlı olan bina *12 odadan* oluşmaktadır. Bu odalar; **Giysi Odası**, *Kitaplık ve Hatıra Eşya Odası*, **Zabitan Yemek Odası,** Mutfak, Muhabere Odası, *Başkumandanlık* Odası, Kurmay Heyeti Odası, *Dinlenme* Odası, Yaveler Odası, *Atatürk'ün Yatak Odası*, **Atatürk'ün Yemek Odası** ve Hizmet Eri Odası'dır.

Tiyatroya Davetimiz Var

Her yıl Ekim ayının gelmesiyle sahnelere merhaba diyen Devlet Tiyatroları 2013-2014 sezonuna da her birisi birbirinden güzel oyunlarla seyircilerini bekliyor. 21 ayrı şehirde izleyicilerini bekleyen Devlet Tiyatroları'nda sahnelenen iki güzel eseri sizlere anlatacağız.

Nehir

1980'li yılların başında iki kadının kesişen yolları... Yakın tarihimizde yaşananlar, bu iki kadının dostlukları çerçevesinde anlatılıyor; 12 Eylül'ün insanlarda yaptığı tahribat, yaratılan korku ortamı... Ve bu ortamda hissedilen derin çaresizlik.

Nalınlar

'Para' her şeyden önemli oldu, Sevgiden bile.

Sevmek önemsiz artık, sevginin yerini çoktan 'mal varlığı' aldı. 'Kaç evin var?, 'Araban var mı?', 'Maaşın ne kadar?' diye sorar oldu şimdilerde sevgililer. Evlilikleri bile sınıfladık kendimizce, 'aşk evliliği', 'mantık evliliği' diye. Eskiden sevdalar daha çıkarsız, daha temizdi. Kerem ile Aslı, Ferhat ile Şirin, Leyla ile Mecnun temiz bir aşk ile sevdiler birbirlerini. Belki de bu yüzden aradan yüzyıllar geçmesine rağmen hala onların aşkları konuşuluyor. İşte oyunumuz böylesine temiz bir aşkın hikâyesi, Seher ile Osman'ın hikâyesi sizleri bekliyor.

Türkçenin Sırları

"Bir dilin kelimelerini hor görmek, hakir görmek, hele şu veya bu politik veya ideolojik sebeple dilden atılabilir görmek, en az, onların oluş ve yontuluş tarihini bilmemekten, hatta sevmemekten doğan büyük bir gaflettir. Çünkü, milletlerin olduğu gibi, kelimelerin de tarihi vardır.
Bir milletin ataları, asırlarca o kelimelerle doymuş, onlarla düşünmüş; birbirlerini ve evlatlarını o kelimelerle tamamıyla milli bir sanatla işleyip Türk yapmışsa, evlatlar, artık o kelimelere düşman kesilemezler."

Nihat Sami Baharlı cumhuriyet devrinin *Türkçe* üzerine yazılar yazmış önemli isimlerindendir. Baharlı, aynı zamanda edebiyat tarihçisi, yazar, şair ve edebiyat öğretmenidir. *Şair Ömer Hilmi*'nin torunu, vali ve şair *İlyas Sami ile Nadire* hanımın oğlu olan yazarın yeteneği adeta ailesinden kendisine miras kalmıştır. **Edebiyat dünyasına** daha çocuk diyebileceğimiz yıllarda başlayan Baharlı; aruz ve hece vezni ile *şiirler, tiyatro eserleri, hikaye* ve *denemeler* keleme almıştır. Yazarın çeşitli gazete ve dergilerde de yazıları yayınlanmıştır.

Yazarın önemli eserleri arasında yer alan ***Türkçenin Sırları***; Türk Dilinin güzellikleri ve birbiriyle **ahenkli** bir şekilde nasıl bir bütünlük oluşturduğunu gösteren makalelerden oluşan eserdir. Kitap toplam *kırk üç ayrı makaleden* oluşur. Makalelerin her birisi ayrı başlıklar halindedir ve yazılar da birbirini tamamlar. Yapıt yazarın Türk Dili üzerine uzun yıllar boyunca yaptığı araştırmalarını ele alır. Türkçe'nin ses, şekil *musikisini öğretici* bir şekilde anlatan Türkçe'nin Sırları ilk defa kaleme alındığı ***1972 yılından*** itibaren okuyucular tarafından büyük bir keyifle ve bir solukta okunmaktadır.

MOBİL sürümlerimiz hizmetinizde...

Dergimizin son sayısını yandaki ***QR kodunu*** akıllı telefonununuzdan okutarak görüntüleyebilirsiniz.

Bilgisayarınıza veya telefonununuza indirmek için

444 7587 İŞKUR
İletişim Hattı

www.iskur.gov.tr
/TurkiyeIsKurumu /TurkiyeIsKurumu

ALO 170
Bilgi Danışma Hattı

İŞKUR

www.iskur.gov.tr
iskurdergi@iskur.gov.tr
/istihdamda 3i • /istihdamda 3i • 444 75 87 İŞKUR

ISSN 1308-528X
05 >
9 771308 528008